

Oldnordiske Sagaer

udgivne

i

Oversættelse

af det

Nordiske Oldskrift-Selskab.

Urdes Ord
Kan ingen modsige.
Fjølsvinsmaal.

Andet Bind.

Kong Olaf Tryggvesons Saga.

Anden Deel,
indtil Slutningen af Svolder Slaget.

Kjøbenhavn.
Trykt i det Poppske Bogtrykkerie.
1827.

Kong
Olaf Tryggvesøns Saga,

udgiven

af det

Nordiske Oldskrift-Selskab,

oversat

af

Carl Christian Rafn.

Anden Deel,
indtil Slutningen af Svolder Slaget.

Kjöbenhavn.
Trykt i det Poppske Bogtrykkerie.
1827.

Kong Olaf Tryggvesøns Saga.

151de Kapitel.

Om Ottar og Avald.

I Slutningen af Hakon Adelsteensfostres Dage boede der nord oppe i Halogeland paa den lille Ø, som hed Ylfe, en Mand ved Navn Thorvald med Tilnavn Skiljande eller den Kløgtige. Hans Kone hed Thorgerde, og var en Datter af Halfred. Hun havde en Broder ved Navn Galte, der var en anseelig Mand, og boede i Sogn. Thorvald Skiljande havde to Sønner, af hvilke den ene hed Ottar, den anden, som var uægte Søn, Thorkel Silfre. Paa den samme Ø Ylfe boede ogsaa en Mand ved Navn Ingjald, som havde en Søn, der hed Avald. Denne Ingjald var Thorvalds Ven, og hos ham var Ottar til Opfostring. Ottar og Avald vare næsten lige gamle, og bleve snart Fostbrødre. Der var til samme Tid en Mand ved Navn Sokke, som var en stor Viking og Ildgjerningsmand, og foer vide omkring med Røven og Plyndren. En Sommer kom Sokke til Ylfe, gik om Natten i Land paa Øen med sit Mandskab, og kom uforvarendes til Thorvalds Gaard, da alle laae i Søvn. „Her kunne vi gjøre et godt Bytte," sagde han til sine Mænd, „thi det er en rig Mand, der boer her, og vi

ville ikke finde noget Modværn, naar vi bruge Forsigtighed; nu ville vi angribe Gaarden baade med Ild og Vaaben; alt Godset ville vi tage til Bytte, men brænde alle Huse og Folk. Nogle af vore Mænd skulle drage til Ingjald, og gjore derdet samme. Ingen af hans Mænd raadte derfra, og de stak nu Ild paa Husene. Thorvald gik til Doren, og spurgde, hvo det var, der forestod Branden. Sokke angav sit Navn. „Hvad Grund har du dertil?" sagde Thorvald, „thi jeg veed ikke, at vi have gjort dig nogen Skade?" „Vi Vikinger," svarede Sokke, „sporge ikke om nogen Grund, naar vi ville have Menneskers Gods og Liv." Vikingerne anfaldt Gaarden baade med Vaaben og Ild, og Thorvald indebrændte selv sextende, og kun faa undkom. Vikingerne toge alt det Gods, de kunde nytte. De Mænd, som Sokke havde sendt til Ingjald, stak der Ild i Huset; Ingjald gik til Doren, og bad om Lov for sig og sine til at gaae ud, men til at give den vare Vikingerne ikke at bevæge. Ingjald vendte da tilbage til Drengene Ottar og Avald, og sagde til dem: „Nu er sandsynligviis min Levetid forbi, men gjærne vilde jeg skaffe eder bort af Ilden, at I dog kunne leve længere; nu vil jeg hemmelig føre eder ud af en Løndør, som er her paa Gaarden; seer saa til ved Nogens Hjælp at undkomme til Skoven, og vil Skjæbnen da unde eder nogen Fremgang i Tiden, saa have I her noget at hævne." „Villien dertil skal vist ikke mangle," svarede de, „skjønt Haabet, som Sagerne nu staae, vel ikke kan være stort." Ingjald førte dem da til Løndøren, og ved Hjælp af Allarmen og Ildens Bragen, og fordi Døden endnu ikke var dem bestemt, kom de bort, uden at Vikingerne bleve dem vaer. De

søgte hen til en anden Kant af Øen, og traf da kort efter paa en Bonde, som de bade at føre sig saa hurtig muligt ind til Fastlandet. Bonden kjendte Drengene, og gjorde som de bade. Da de nu kom ind paa Land, gave de sig ud for fattige Børn; og som de gik frem, traf de paa en Sildebaad, som var kommen oppe fra Vaagar, og agtede at seile sønder efter; de gave sig der i Tjeneste, og fik saaledes Leilighed til at komme sønderpaa. Da de nu kom ned til Sognsø, sagde de, at de vilde ind i Fjorden, da de der havde Frænder. „Det skal skee, som I ville," svarede Skipperen, „her ere I vist nok ikke værre farne, end der hvor vi toge mod eder; I have tjent os vel, og det aner mig, at I med Tiden ville blive betydeligere Mænd, end det nu har Udseende til." Siden bleve de satte i Land. Silde om Aftenen naaede de til Ottars Morbroder Galte, og satte sig ydmyg lig i Halmen. Galte gik til dem, og spurgde, hvo de vare. Ottar sagde ham det, som det var." „Da er det rimeligt, at I søge hertil," sagde Galte, „kommer nu hid og sætter eder ned!" De vare der i god Behandling syv til otte Aar, og bleve raske Svende. I den Tid stod Slaget paa Fidje, i hvilket Hakon Adelsteens-fostre faldt, hvorefter Gunhild og hendes Sønner kom til Regjeringen i Norge. Med dem stod Sokke Viking, ligesom saa mange andre Ildgjerningsmænd i god Venskabs-Forstaaelse. En Vaar sagde Galte til Ottar og Avald: „Dig, min Frænde Ottar! anseer jeg for den første af eder to Fosibrødre, og vænter jeg, at du bliver en virksom og anseelig Mand, men nu staae Sagerne saaledes her i Norrig, at jeg ikke vover at have eder her

hjemme hos mig, thi de Mænd, som vi have store Sager imod, formedelst eders Fædres Drab, ville vænte, at I blive betydelige Mænd, om de faae at vide, at I ere i Live; men i disse Aar, I have opholdt eder her hos mig, har jeg solgt eders Jorder, og faaet rede Penge for dem; og jeg raader eder nu helst til at gjøre en Handelsrejse til England, og see, hvorledes det vil gaae af." Ottar sagde, at han vilde følge hans Raad; de fore nu til England om Sommeren, og gjorde godt Marked; og saaledes sejlede de tre til fire Aar til England, og vandt betydelige Rigdomme; derpaa fore de ogsaa til Ørkenøerne, og havde der som andensteds, hvor de kom, Hæder og Anseelse af mægtige Mænd.

Ottars og Avalds Ankomst til Island.

152. Engang sagde Ottar til Avald: „Jeg tænker stærkt paa, at vi skulle drage op til Island, og nedsætte os der, thi jeg har spurgt, at Folk nyder der Frihed og Rolighed, og mange brave Mænd have ogsaa fundet det passende at slaae deres Bopæl op der; men dog vilde jeg, at vi først fore til Norrig, og forsøgte paa at træffe Vikingen Sokke, thi bedst tyktes det mig, ikke aldeles at rive sig løs derfra, forend vi have faaet nogen Hævn for vore Fædre." Avald bad ham raade. De kjøbte sig siden et godt Skib til Islandsfærd, og sejlede derpaa over til Norge, og styrede ind i Sogn. Da de kom til Galte, fortalte de ham hele deres Raadslagning og Beslutning. „Det træffer sig nu heel vel," sagde Galte, „Sokke Viking og hans Broder, som hedder Sote, ligge nu med eet Skib kort herfra, og om Natten sove de oppe i Land paa en Loftsal; jeg skal nu give eder til Ledsager en Mand, ved Navn Stejn, som er en Bekjendter af

Vikingerne, og for ham vilde de derfor ikke tage sig i Agt." Ottar og Avald gik da til deres Skib, og lagde ud for Anker; det var nu bleven en meget gunstig Bør. Siden fore de tre, Ottar, Avald og Stejn, ganske allene i Land paa en lille Baad; og landede lønligen kort fra den Gaard, hvor Sokke med sine Stalbrødre sov om Natten. De gik op fra Stranden, og da de kom nær til Gaarden, gik Stejn til Vikingerne, og gav sig til Ærende, hvad han kunde finde paa. Han gav sig strax i Snak med Sokke, og drak med Vikingerne om Aftenen. Men da de langt ud paa Natten gik til Sængs, gav Stejn Ottar og Avald et aftalt Signal. Vikingerne vare syv i Tallet; da de kom op paa Loftsalen, begyndte de at klæde sig af; der brændte Lys og var lyst inde, men udenfor var det ganske bælmørkt. Ottar og Avald vare strax ved Haanden, saa at de gik nederst paa Stien, just som de af Vikingerne, der gik sidst, vare komne ind oven for. De gik da ind paa Loftet, og Ottar gjennemborede Sokke med sit Sværd neden under Brynjen og op i Maven, saa at han døde strax paa Stedet. Avald hug med sit Sværd til Sote, i det denne krængede Brynjen af sig, og skar hele Bagdelen af ham. Derpaa sprang de ud og ned af Stien, og Stejn fulgde dem. Ved Hjælp af Mørket undkom de let, naaede Baaden, og roede dernæst ud til Skibet. Vinden blæste gunstig, og saasnart det begyndte at blive lyst, hejsede de Sejlene op, og styrede ud i rum Sø, og vare særdeles vel tilfredse med den Hævn, de havde taget. Da Gunhild Kongemoder spurgde denne Tidende, sagde hun: „Det er ilde, at de Mænd, som have dræbt og skamskændt vore Venner, ikke ere komne for mine Øjne, og at jeg ikke veed, hvo

der har gjort det, men nu faaer det at beroe derved. Ottar og hans Følge havde god Bør, og landede paa Nordlandet i Blandas Munding. Landet deromkring var forhen taget i Besiddelse. Ottar kjøbte Land i Grimstunge i Vatnsdal af en Mand, som hed Ejnar, og gav ham sit Skib derfor. Der byggede Ottar sig en Gaard. Avald, som bar Tilnavnet Skæg, var den første Vinter hos Ottar, men om Vaaren kjøbte han Land paa Knjuke i Vatnsdal, og ægtede en Datter af Eyvind Sørkver, som hed Hilde, med hvem han avlede en Datter, som fik Navnet Kolfinna, og blev en skjøn og ypperlig Kvinde. Paa Haukegil boede en rig og vennesæl Mand, som hed Olaf; hans Kone hed Thorhalle, en Datter af Æsvar hin Gamle fra Langedal; deres Datter hed Asdis; til hende bejlede Ottar i Grimstunge, og fik hende med betydelig Medgift. De fik en Søn, som blev opnævnt efter Ottars Morfader, og kaldt Halfred. Ottars anden Søn hed Galte. Valgerde hed Ottars og Asdis's Datter; hun var den skjønneste af de Møer, som da vare i Vatnsdal. Olaf paa Haukegil opfostrede sin Dattersøn Halfred, og han blev der behandlet paa det bedste. Halfred blev tidlig stor og stærk af Kræfter, mandig af Udseende og noget mørkladen; Næsen var ikke ret smuk, men ellers var Ansigtet dog vel dannet; hans Haar var rødbruunt og faldt vel. Han syntes meget ustadig, saasnart han voxte noget til. Skjald var han strax i sin unge Alder, og gjorde mest Nidviser; han var ikke meget vennesæl. Da Halfred næsten var tyve Aar gammel, blev han forelsket i Avald Skægs Datter Kolfinna. Avald syntes ikke om, at Halfred forførte hans Datter,

derimod vilde han nok gifte ham hende; men Halfred vilde ikke gifte sig. Paa den Tid boede paa Marstad en Mand ved Navn Mar, en Søn af Jorund Hals. Da Mar var Avald Skægs Ven, drog denne i Besøg til ham, og fortalte ham, hvilken Forurettelse Halfred tilføjede ham. „Det skal man snart finde Raad for," svarede Mar, „jeg skal faae en Mand til at bejle til din Datter Kolfinna; jeg tænker nemlig paa min Ven Gris Sæmingssøn, som boer ude i Langedal foran Gejteskard; Gris er en rig og venneſæl Mand, og er vel bereist, han har været ude i Miklegaard, og er bleven meget hædret af Kejseren." Derpaa drog Avald hjem, men Mar sendte Bud til sin Ven Gris, som strax indfandt sig paa Marstad. Da de begyndte at tale sammen, sagde Mar: „Jeg har besluttet at bringe et Giftermaal i Stand for dig, at du nemlig skal bejle til Avald Skægs Datter Kolfinna, det er det bedste Parti du kan gjøre, en smuk Pige, og Penge fattes ikke." Dette bifaldt Gris, og Mar red nu med ham selv syvende til Avald. Avald tog vel imod dem, og de gik alle ind med ham, og satte deres Spyd udenfor. Gris havde et guldbeslaaet Spyd. De talte nu sammen, og Mar fremførte Frieriet paa Gris's Vegne. Avald optog dette Andragende vel, og sagde, at han vilde følge Mars Raad, „og om Pigen synes som jeg, da vil han ikke faae Nej;" Udfaldet blev altsaa, at Kolfinna blev fæstet Gris. Men medens de sade inde og afgjorde den Sag, kom Halfred selv anden til Gaarden; og da de saae Spydene staae udenfor, sagde Halfred til sin Ledsager: „Her maa være komne Mænd langvejs fra; pas du vore Heste, men jeg vil gaae ind

i Kolfinnas Kammer. Da han kom til hende, spurgde han, hvo der var kommen, „men ej behøves det at spørge derom," lagde han til, „jeg veed nok, at Mar er kommen for at bejle til dig, men ej troer jeg, at det bliver godt, naar man lader det blive derved." „Lad du dem sørge derfor, som det bør at raade!" svarede Kolfinna. „Saa skal jeg gjøre," sagde han, „skjønt denne din Bejler nu strax tykkes dig bedre end jeg." Halfred gik nu ud med Kolfinna, og satte hende paa sine Knæer uden for Kammervæggen. I det samme gik de andre ud; Gris havde svage Øjne; han sagde: „Hvo ere de, som tale saa kjærlig sammen?" „Det er Halfred Ottarssøn og min Datter Kolfinna," svarede Avald. „Er dette sædvanligt?" spurgde Gris. „Ofte gaaer det saaledes," sagde Avald, „men det staaer nu til dig at raade Bod paa denne vanskelige Sag, da hun er din Fæstemø." „Det er uden Tvivl gjort for at spotte mig," sagde Gris. Da sagde Halfred: „Vide skal du, Gris! at du skal have mit fuldkomne Fjendskab, om du agter dig dette Giftermaal." „Ej bryder jeg mig om dine Ord i denne Sag," svarede Mar, „thi de komme ikke her i Betragtning, og Avald tilkommer det at raade for sin Datter." Da kvad Halfred denne Vise:

Saa er Hedningens Vrede
Frygtelig mig for Øjet,
Hans, som i Mængde sænker
Mælkekar ned i Vandet [1]),
Som en stor og gammel
Gaardhunds, der knurrer mest mod

[1]) nemlig for at reengjøres, d. e. befatter sig med kvindelige Sysler.

Kommende Gjæster; Viser
Udenfor Buret [1]) jeg synger.

„og bryder jeg mig kun lidt om, hvad du, Blot-Mar! fremfører." „Det skal komme dig haardt at staae," sagde Mar, „om du skumler over mig." „Jeg raader vel for mine egne Ord," svarede Halfred, og red derpaa bort med sin Ledsager. Mar sagde, at han vilde ikke lade det blive derved, og bad de andre at ride med efter Halfred. De gjorde saa, og Avald gav dem to Mænd med, saa at de i alt vare ni. Halfred opholdt sig den Gang paa Haukegil. Hans Fosterfader Olaf anede noget om Mars og Gris's Færd, og sendte da strax Bud til Ottar, og lod sige ham, hvorledes Sagerne stode, og at Halfred kunde behøve Hjælp. Ottar føjede strax Anstalter, saasnart han fik Bud, og gjorde sig færdig med saa mange Mænd, som han kunde faae; og da han kom til Haukegil, vare allerede Olaf og alle hans Karle væbnede og stegne til Hest.

Om Halfred Ottarssøn.

153. Om Halfred er nu at fortælle, at han med sin Ledsager red sin Vej, og de andre satte efter ham ni i Følge. Da de fik Øje paa hinanden, sagde Halfred: „De sætte efter os, og vi ville ikke længer lade os forfølge." De vare da komne til en Høj, og Halfred sagde, at de der vilde berede sig til Modværge. Gris kom snart til med sit Følge og angreb dem; de værgede sig vel og mandig, dog gik det, som man siger, at man maa bukke under for Overmagten, og det endtes med, at de begge bleve tagne fangne og bundne. Men næsten i det samme som Gris og hans Følge igjen vare komne paa Hestene, mærkede han Uraad og sagde: „Der ride nogle efter

[1]) Frueskuen.

os, som i det mindste udgjøre tredive, kan skee vor Seier ikke bliver langvarig; de rede afsted saa stærkt de kunde, og søgte at faae sig et godt Forsvarssted; og de standsede ved Huulvejen, da de kom over Vatnsdalsaa. Ottar kom til Aaen med tredive Mand. Gris hilste ham, og spurgde, hvad han vilde med saa stort et Mandskab. „Hvor er min Frænde Halfred?" spurgde Ottar. Gris svarede: „Han er bunden, men ikke dræbt, og han ligger ved den Høj, hvor vi mødtes." „Vanærende have I behandlet ham," sagde Ottar, „om der end var nogen Aarsag dertil; vil du, Gris! lade mig være Enedommer i denne Sag?" „Du er en Mand af prøvet Højmod," svarede Gris, „og derfor indvilliger jeg i dette;" de sluttede da en fast Aftale derom, og skiltes forligte. Ottar vendte derpaa tilbage med sine Mænd; de fandt Halfred og hans Ledsager, og løste dem. Ottar sagde: „Ej har denne Færd, min Frænde! havt et hæderligt Udfald." Halfred sandede det, og spurgde, om de havde truffet Gris. Ottar bejaede dette, og sagde ham, hvad Forlig der var sluttet imellem dem. „Ej bekymrer jeg mig om," sagde Halfred, „hvorlunde du, min Fader! dømmer i denne Sag, „naar kun Gris ikke faaer Kolfinna." „Derfor skal du ikke raade," sagde Ottar, „han skal have Pigen, thi han fæstede Lid til mig, og overlod mig Dommen; men du skal fare udenlands, Frænde! og søge dig der mere Hæder og Held." Halfred svarede: „Hvor kan man vide, hvem man skal troe, naar Fædrene svigte. Det er vel ogsaa Tilfældet her, at ingen af os har gjort, hvad han burde; i det mindste skal du da ikke raade alene for dette, thi det skal være det første, at, saasnart jeg træffer Gris, skal jeg udbyde

ham til Tvekamp." Dermed endtes den Samtale, men Ottar red hjem til Grimstunge, og Halfred fulgde med Olaf til Haukegil. Faa Dage efter sendte Olaf Bud til sin Svigersøn Ottar, at han maatte forhindre Gris's og Kolfinnas Giftermaal, thi ellers vilde de let komme i Vanskeligheder ved Halfreds Tænkemaade. Til Olaf og Halfred sendte Ottar igjen Bud, at han i intet vilde være dem hinderlig, forsaavidt han kunde bilægge Sagen. Det blev dem ogsaa tillige berettet, at Ottar var meget syg, og bad Halfred saa snart mueligt komme til sig, da han vilde bestemme, hvorledes der skulde forholdes med hans Ejendomme, inden han døde. Saasnart Halfred spurgde sin Faders Sygdom, drog han strax til ham; men da han kom til Grimstunge, var Ottar ikke syg. Ottar lod strax Halfred gribe og sætte ham i Fjæder [1]. „Nu ere der to Vilkaar for dig, Halfred!" sagde da Ottar: „at du bliver siddende her i Fjæder, eller du lader mig ene raade paa dine Vegne." Halfred svarede: „Nu ere der da tydelige Mærker paa, at du bærer et fjendtligt Sindelag imod mig. Faaer du da heller at raade, end at jeg skal sidde her i Fjæder og Pine." Fjædrene bleve da spændte af Halfred. Gris ægtede Kofinna, og hun drog hjem med ham, men elskede ham ikke meget. Olaf paa Haukegil opmuntrede sin Frænde og Fostersøn Halfred til at drage udenlands; han lovede at udstyre ham saaledes, at han med Anseelse kunde færdes blandt Fremmede. Hans Fader Ottar sagde ogsaa det samme; han afgjorde Sagen imellem Gris og Halfred saaledes, at Gris skulde betale 50 Mark Sølv, Halfred skulde drage udenlands. Han vilde ikke have disse Penge, og sagde

[1]) et Slags Fodjærn.

til sin Fader og Olaf: „Jeg seer eders kjærlige Sindelag imod mig; nu komme I til at raade dennesinde, da I gjøre eder saa megen Flid for, at jeg skal fare udenlands, men det har jeg Formodning om, at længe vil den vanskelige Sag mellem Gris og mig vare." Halfred drog derpaa til Skibs i Hvidaa og udenlands om Sommeren.

Ottars og Vatnsdølernes Skifte.

154. Paa den Tid boede paa Hof i Vatnsdal en Mand ved Navn Thorstejn Ingemundsſøn, en viis, velvillig og venneſæl Mand og en ſtor Høvding. Han havde tvende Sønner, Ingolf og Gudbrand. Ingolf var den ſkjønneſte Mand i de Bøjgder; om ham er dette kvædet:

Alle Møer vilde
Ingolf gjærne have
De, ſom voxne vare,
Sørged de yngre for Aldren;
Saa vil og jeg, kvad den Gamle
Ingolf gjærne have,
Medens mig hænge tvende
Tænder i Overgummen.

Ingolf kom i Vane med at aflægge Beſøg paa Grimstunge, og talte idelig med Halfreds Søſter Valgerde Ottarsdatter. Ottar ſkændte paa Ingolf, og bad ham lade af med at komme der. Ingolf ſvarede ſpodſk, og ſagde, at det ſtod ſaaledes til med Bøjgderne i Vatnsdal, at han kunde ſelv raade for, hvor han vilde færdes. Der ſkede altſaa ingen Forandring deri. Da drog Ottar til Thorſtejn, og bad ham tale til ſin Søn om, at han ikke ſkulde tilføje Folk Fornærmelſer. Thorſtejn ſvarede vel, og lovede at gjøre det. Kort efter talte han ogſaa til Ingolf

derom, og bad ham lade af at tale med Ottars Datter Valgerde. Ingolf svarede: „Det skal jeg gjøre for dine Ord, Fader!" Han lod da for det første af at komme til Grimstunge, men han tog sig for at gjøre en Elskovsdrape om Valgerde. Meget vred herover drog Ottar igjen til Thorstein, og sagde, at der derved var tilføjet ham en stor Vanære. „Nu vil jeg," sagde han, „at du tillader mig at stævne Ingolf, thi jeg kan ikke finde mig i at lade det beroe derved, og I maa vel have spurgt, at jeg ikke plejer at taale Overlast og Beskæmmelse af Folk." „Ej vil jeg hindre dig fra at stævne min Søn Ingolf," svarede Thorstein, „thi du har temmelig god Grund dertil;" men det er dog ikke saa raadeligt formedelst vore Frænders Tænkemaade. Thorsteins Broder Jokul Ingemundsson var tilstede ved denne Samtale. Han blev strax opbragt, og sagde til Ottar: „Hør der en uhørt Ting, at du agter at anlægge Sag imod os Frænder her i Bøjgden; det skal du snart komme til at fortryde." Siden tilbød Thorstein at afgjøre Sagen paa Hunevatns Thing, og det bifaldt Ottar efter sine Venners Raad og Bøn. „I skal snart høre min Afgjørelse, hvorledes den saa behager eder;" sagde da Thorstein: „Jeg bestemmer Ottar for Drapesagen et halvt Hundrede Mark Sølv, men Ottar skal sælge sine Jorder, og begive sig bort her fra Bøjgden." Ottar syntes, at der ved dette var gjort ham en stor Forurettelse; men Thorstein sagde, at han derved ikke mindre havde seet paa hans Gavn end paa sin egen med Hensyn til begge Parters Sind. Ottar foer da sønderpaa over Heden, og tog sig Bosæde paa det Sted i Nordaadal, som siden fik Navnet Ottars-

sted. Hans Søn Halfred var Sommeren tilforn dragen udenlands fra Hvidaa, og havde haft en heldig Rejse; han kom til Norge, hvor den Gang Jarlen Hakon Sigurdssøn regjerede. Halfred begav sig strax til Jarlen, og hilste paa ham; Jarlen tog vel imod hans Hilsen, og spurgde, hvo han var. Halfred nævnte sig, og sagde, at han var en Islænder; „men mit Ærende hid, Herre!" sagde han, „er, at jeg har gjort et Kvad om eder, og vilde jeg bede eder at høre mig fremsige det." Jarlen svarede: „Du seer ud til at være dristig mod Fornemme, og jeg vil høre paa dit Kvad." Halfred fremsagde Kvadet med mandig Stemme; det var en Drape. Jarlen takkede ham, og gav ham gode Klæder og en stor Øxe med sølvbeslaaet Skaft, og bød ham at forblive hos sig om Vinteren, hvilket Halfred tog imod. Men om Sommeren efter foer han ud til Island, og kom til Sønderlandet. Da var hans Fader dragen nordfra om Vaaren. Hos ham var Halfred om Vinteren. Halfred var da paa Sejlads i nogle Somre, og kom aldrig paa Nordlandet; han blev da en rig Mand, saa han ejede selv Handelsskibet. En Sommer da Halfred kom fra Island, laa han ved Agdenæs; da han traf Folk i Tale, fortalte man ham, at der var skeet Høvdingeskiste i Norge; Hakon Jarl var død, og Kong Olaf Tryggvesøn kommen til Regjeringen. Ogsaa fortalte man ham, at Kong Olaf bød alle Folk at antage Kristendommen. Alt dette syntes Halfred at være mærkelige Begivenheder. Alle Skibsfolkene bleve da enige om, at de skulde gjøre Løfter til Guderne for at faae Bør til at sejle bort fra Norge til eet eller andet hedensk Land. Løftet gik ud paa, at de

skulde give Penge og tre Maal[1]) Øl til Frey, om de fik Bør til Sverrig, men til Thor eller Odin, om de førtes tilbage til Island. De fik ingen Bør, og bleve da omsider nødte til at seile ind ad Fjorden; de lagde til Havn, men kunde ikke komme til Rheden selv, da der forud laae mange Langskibe. Om Natten kom der et heftigt Stormvejr fra Havet; de laae paa et Sted, der fra alle Sider var udsat for Vinden, saa at deres Toug og Ankere næppe kunde holde. Natten var da endnu kun kort Tid mørk, men saasnart det lyste, sagde een af Langskibsmændene: „Disse Folk paa Kjøbmandsskibet ere i en meget farlig Stilling, thi de ligge der, hvor Vinden staaer meest paa, lader os drage ud at komme dem til Hjælp!" Tredive Mand gik da paa et Skib, og roede ud til dem; een sad og styrede, han var stor af Væxt og iført en grøn Kappe. Da de kom til Kjøbmandsskibet, sagde han, som styrede, til Folkene derpaa: „I ligge ikke godt, thi Stormen staaer her lige paa, og her ere mange Skjær omkring; vi ville hjælpe eder tilrette." „Hvad hedder du?" spurgde Halfred." „Jeg hedder nu Akkerisfrakke[2])," svarede han. Men i det de taltes dette ved, brast et Ankertoug. Kappemanden kastede sig strax over Borde, greb Touget, i det det vilde til at synke, og førte det op i Skibet. Da Touget brast, kvad Halfred dette:

Vore Reb vi føre,
Farer mod Knørren[3]) Søen,
Ankertouget strammes,
Hvor er Akkerisfrakke?

---

[1]) tre Gange 24 Potter. [2]) d. e. Ankerhelt. [3]) d. e. Fartøjet.

Da den kappeklædte Mand var kommen op i sit Skib, svarede han saaledes:

Jeg til Tougene fik en
Mand i grønnen Kaabe,
Ankergrunden han kjender,
Her er Akkerisfrakke,

„om du vil det vide," sagde han. Derpaa bleve deres Ankere trukne op, og de roede nu for Kjøbmandsskibet, og førte det i et sikkert Leje. Folkene paa Kjøbmandsskibet vidste ikke, hvo denne Kappemand var, men kort efter blev det fortalt dem, at det var Kong Olaf. Kongen var da kommen nord fra den Rejse til Halogeland, hvortil han, som før blev fortalt, havde bestemt sig; og han lagde nu ind med sine Skibe til Nidaros. Der opholdt han sig, men var stundum paa Hlade med sine Huustropper. Halfred styrede ogsaa med sit Skib til Nidaros.

Om Rognvald og Raud.

155. Kong Olaf havde da Rognvald af Ærvig og Raud med sig under Bevogtning. Kongen gik ofte at samtale med Rognvald, thi han fandt, at han talte ofte forstandigen. En Dag spurgde nu Kongen ham, om han vidste noget til, hvo der havde indebrændt Thorolf Skjalg paa Jæderen. „Hvi skulde jeg vide det," svarede Rognvald; „jeg var længe hos Thorolf paa Jæderen, og han var frisk og rask, da jeg foer derfra, men kort efter blev det mig fortalt, at han var indebrændt; men naar der tales derom kommer Raud paa Raudsø mig stedse i Hu." Kongen kunde ikke faae ham til at sige mere derom. Siden gik Kongen til Raud, og spurgde ham, om han vidste noget til, hvo der havde indebrændt Thorolf Skjalg. „Det veed jeg ikke," svarede Raud,

„men naar der tales derom, kommer Røgnvald paa Ervig mig stedse i Hu". „Vil du nu lade dig døbe?" sagde Kongen. „Ej vil jeg bestemme mig i denne Henseende," svarede Raud, „før jeg veed, hvad Beslutning Røgnvald tager, dog er det ikke af nogen Agtelse for ham, tværtimod! jeg har megen Modbydelighed for ham." Da lod Kongen føre baade Røgnvald og Raud sammen, og gjorde dem nu igjen samme Spørgsmaal. „Herpaa, o Konge!" svarede Røgnvald, „maa jeg give det samme Svar, som da du første Gang spurgde derom." „See kan man," sagde da Kongen, „at I begge ere ordholdne; men eftersom I ikke ville sige mig det, da skal jeg sige eder noget derom." Han fortalte da fra først til sidst, hvad der var gaaet for sig imellem Skjalg og Røgnvald, og tilføjede: „Saaledes har din Kone Sigrid fortalt mig, Røgnvald! og det kan man vænte, at I baade nu og fremdeles ville have hende at takke for meget, og vil jeg ikke straffe dette saa haardt, som mange vel troe, og som der er Aarsag til, om I antage den sande Tro, og lade eder døbe, og blive fuldkommen mine Venner." „Stor er din Lykke og din Mildhed, Konge!" svarede da Røgnvald, „og den ville vi og alle, som dig lyde, evindelig nyde godt af." Røgnvald vedgik da Gjerningen, og bekræftede alle de Omstændigheder ved samme, som Kongen havde angivet, og baade han og Raud tilstode nu at antage og holde den Tro, som Kongen forkyndte; siden bleve de begge døbte, og Kongen tog dem i sit Venskab. Deres Slægtskab sammen blev da ogsaa aabenbaret, og Røgnvald vedgik, at han var Rauds Fader. Med Kongens Tilladelse og Minde drog nu

hver af dem til sine Ejendomme; og de holdt vel deres Tro, og vare i Kongens Venskab, saalænge han regjerede over Norge; men det er ikke omtalt, at de betalte Thorolf Skjalgs Frænder Boder for Branden.

Om Kjartan Olafsson.

156. Olaf Paa, en Søn af Hoskuld Dalekolsson, havde tilægte Thorgerde, en Datter af Egil Skallegrimsson, som for blev omtalt; deres ældste Søn hed Kjartan; han var opkaldt efter Irernes Konge Myrkjartan, som var Olafs Morfader. Olaf Paa boede paa Hjardarholt i Laxaadal; han var en mægtig og anseelig Mand og derhos godvillig og vennesæl. Kjartan Olafsson var i sin Opvæxt hjemme paa Hjardarholt hos sin Fader. Kjartan var i hele sin Skabning den smukkeste af alle unge Mænd paa den Tid i Island. Han havde et stort dog veldannet Ansigt, han var lysladen, havde særdeles smukke Øjne og et stort Haar, der var fagert som Silke, og faldt ganske i Lokker; han var hoj af Væxt og stærk, og slægtede i dette sin Morfader Egil og Thorolf Skallegrimsson paa. Kjartan udmærkede sig fremfor alle andre; i Kunstfærdigheder, Krigsøvelser og Svømning var ingen hans Lige; han var munter og beskeden, gavmild og saa vennesæl, at hvert Barn, der kjendte hans Navn, elskede ham. Af alle sine Børn gjorde ogsaa Olaf mest af ham. Paa Hjardarholt opfødtes ogsaa Bolle Thorlejksson, Olafs Brodersøn; han og Kjartan vare omtrent lige gamle og Fostbrødre. Bolle var stor af Væxt, meget stærk, og skjøn af Udseende; han havde en lige Næse og et noget langagtigt Ansigt, og hans tykke Læber vansirede dog ingenlunde Munden; Øjnene laae yderlig og aabent, men dog skjønt i Ho-

vedet, hans Haar var lysebruunt, han havde et mandigt Udseende, og førte sig prægtig op, i alle Færdigheder gik han næst Kjartan. Disse tvende Fostbrødre elskede hinanden højt, og Kjartan foer ingensteds, uden at Bolle fulgde ham.

Om Laugemændene.

157. Paa Lauge i Sælingsdal boede til den Tid Osvifer Helgesøn, en viis og rig Mand, der paa Fædrenesiden nedstammede fra Ketil Fladnæse, Bjørn Bunas Søn, som forhen er omtalt. Osvifers Moder hed Ridbjørg; hendes Moder igjen var Kadlin, en Datter af Gangerolf, Røgnvald Møre-Jarls Søn. Osvifer var gift med Thordis, en Datter af Thorolf hin Korte fra Medalfeldsstrand; med hende havde han fem Sønner, som forhen ere nævnte; Ospak var den ældste og vennesælleste af dem, men Thorolf den yngste. Osvifer havde en Datter ved Navn Gúdrun, der baade i Skjønhed og Forstandighed bar Fortrinet for alle unge Møer til den Tid paa Island; hun klædte sig med megen Pragt, saa at al den Pynt, andre Kvinder bare, faldt igjennem som Børnestads ved Siden af hendes; hun var den vittigste og meest veltalende blandt Kvinder, og overgik de fleste i Frispostighed og Myndighed. Hun var den ældste af Osvifers og Thordis's Børn, og hun raadte mest i Huset. Gaarden Lauge er beliggende norden for Sælingdalsaa, ligeover for Tunge. Da Gudrun Osvifers Datter var femten Aar gammel, blev hun gift med Thorvald, en rig Mand, som boede i Garpsdal i Kroksfjord, og var en Søn af Herredsforstanderen Haldor. Gudrun kom ikke til at elske ham, og blev derfor skilt ved ham; og

siden blev hun gift med Thord, en Søn af Glum Gejreson; han førte Navn efter sin Moder, fordi hun overlevede Glum, og blev kaldt Thord Ingunssøn. Han druknede paa Bredefjord. Deres Søn var Thord Kat, som Herredsforstanderen Snorre fostrede og opfødte paa Helgefeld; hans Søn igjen var Stuf Skjald. Gudrun sad da Enke en Tid hjemme paa Lauge. Olaf Hoskuldsson boede paa sin Gaard Hjardarholt, og var i megen Anseelse; den Gang vare alle hans Sønner hjemme hos ham, og ligeledes deres Frænde Bolle Thorlejfsson. Kjartan drog ofte til Badet i Sælingsdal, og stedse traf det sig saa, at Gudrun var ved Badet, naar Kjartan kom der; og da hun var baade viis og ordsnild, fandt Kjartan megen Fornøjelse i at tale med hende; det vare ogsaa Folk enige i, at Kjartan og Gudrun af alle unge Folk til den Tid paa Island passede sig bedst for hinanden. Mellem Osvifer og Olaf Paa var meget Venskab, saa meget mere da de Unge begyndte at holde af hinanden; men dog talte Olaf engang til Kjartan: „Ej veed jeg," sagde han, „hvorfor det stedse er saameget imod mit Sind, at du kommer til Lauge og taler med Gudrun; det er ikke fordi jeg jo anseer Gudrun for den fortrinligste blandt alle Kvinder, og hun er næsten den eneste, som jeg finder fuldkommen passende for dig; men dog er det min Anelse, nagtet jeg ikke vil spaae det, at den venskabelige Omgang, der er mellem os Frænder og Laugemændene, ikke vil bestandig lede til Held for os." Hertil svarede Kjartan: „Ingen Ting vil jeg gjøre mod din Villie, Fader! forsaavidt det staaer i min Magt, men jeg venter, at dette

gaaer bedre, end du aner." Kjartan kom endnu som sædvanlig til Lauge. Bolle var stedse med ham.

Om Viddølerne.

158. Paa Asgejrsaa i Videdal boede en Mand, ved Navn Asgejr Ædekol, en Søn af Audun Skøkul, som var den første af sin Slægt, der kom til Island, og tog Videdal i Besiddelse. Audun Skøkul var en Søn af Bjørn, der igjen var en Søn af Hundestejnar Jarl i England og Ragnar Lodbroks Datter Olof. Audun Skøkul havde en anden Søn, ved Navn Thorgrim Hærukol, hvis Søn Asmund var Gretters Fader. Audun Skøkul havde en Datter, som hed Thora, hendes Søn var Hal, som var Fader til Ulfhild, hvis Datter Asta var gift med Kong Harald Grænske; deres Søn var Kong Olaf hin Hellige. Asgejr Audunssøn var gift med Ingemund hin Gamles Datter Jorun; deres Søn hed Audun, som var Fader til Asgejr, Fader til Audun, hvis Søn Egil var gift med Ulfejde, en Datter af Eyulf den Halte, Gudmund hin Mægtiges Søn. Egil og Ulfejde havde en Søn, ved Navn Eyulf, som blev dræbt paa Althinget; hans Søn var Orm, Biskop Thorlaks Kapellan. Asgejr Ædekol havde en anden Søn, som hed Thorvald, hvis Datter Dalla Biskop Isleif havde haft tilægte; deres Søn var Biskop Gissur. Asgejrs tredie Søn hed Kalf; han var i den Tid paa Handelsrejser, og blev anseet for en særdeles duelig Kjøbmand. Asgejr havde en Datter Thurrid, som var gift med Thorkel Kugge, Thord Gellers Søn; deres Søn hed Thorstejn. Asgejr havde ogsaa en anden Datter, som hed Refna, og var den smukkeste og vennesælleste Pige i Bøjgderne der nordpaa.

Om Kjartans Udenlandsrejse.

159. Det fortælles at Kjartan Olafsson tidlig et Foraar gjorde en Rejse til Borgefjord. Hans Fostbroder Bolle foer med ham, og om deres Rejse er intet fortalt før deres Ankomst til Borg, hvor Kjartans Morbroder Thorstejn Egilsson boede. Thorstejn tog meget vel mod sin Frænde Kjartan, viste den største Glæde ved hans Ankomst, og sagde, at det vilde være ham kjært, om han vilde forblive der længe. Kjartan og Bolle forbleve nu paa Borg en Tid. Samme Vinter traf det sig, at et Skib havde ligget over i Mundingen af Gufaa; dette Skib ejede den før omtalte Kalf Asgejrsson, han havde om Vinteren opholdt sig hos Thorstejn paa Borg. Kjartan sagde til Thorstejn, da de engang vare ene, at hans Ærende derned gik mest ud paa, at han af Kalf vilde kjøbe halv Part i hans Skib, og han vilde da fare udenlands om Sommeren; han spurgde derfor Thorstejn om Kalfs Sinds-Beskaffenhed. „Det er min oprigtige Mening," svarede Thorstejn, „at Kalf er en brav Mand og af et godt Sindelag; det er meget naturligt, Frænde! at du har Lyst til at lære at kjende andre Folks Sæder; din Rejse vil vist i een eller anden Henseende vorde mærkelig; men jeg og dine andre Frænder have meget i Vove ved den." Kjartan kjøbte dernæst halv Part i Skibet, og indgik Stalbroderskab med Kalf; Kjartan skulde være kommen til Skibs, naar ti Uger af Sommeren vare forløbne. Kjartan red derpaa vester over til Dalene, og fik gode Gaver af sin Frænde Thorstejn. Men da han kom hjem, og sagde sin Fader denne Beslutning, svarede Olaf: „Det er en iilfærdig Beslutning, Frænde! men ingen Forandring vil jeg gjøre heri." Kort efter red Kjar-

tan til Lauge, og fortalte Gudrun, at han agtede sig udenlands. Hun sagde at han havde gjort dette uden Overlæg, og hun yttrede mere i den Anledning, hvoraf Kjartan kunde forstaae, at hun var utilfreds dermed. „Om dette mishager dig," sagde Kjartan, „da skal jeg gjøre en anden Ting, som skal behage dig." „Gjør det!" svarede hun; „thi jeg skal snart sige dig, hvad der behager mig." Kjartan bad hende sige det. Hun sagde da: „Jeg vil fare udenlands med dig i Sommer, og da har du gjort godt igjen, hvad du har forseet dig imod mig ved den hurtige Beslutning; og jeg elsker saa ikke Island." „Det kan ikke skee," sagde Kjartan, „thi dine Brødre ere ikke voxne, og din Fader er gammel, og de ere da berøvede al Raadførsel, naar du drager bort fra Landet; men vænt efter mig tre Vintre uden at gifte dig!" Gudrun sagde, at hun ikke vilde gjøre ham noget Løfte derom. De skiltes dernæst saaledes, at de vare af ulige Mening. Kjartan red siden hjem til Hjardarholt, og gjorde sine Sager i Stand. Da Olaf Paa om Sommeren red til Things, red Kjartan med sin Fader fra Dalene østerpaa, og de skiltes i Norderaadal. Kjartan red da til Skibs med ti Mænd, hvoriblandt hans Frænde Bolle. Kalf Asgejrsøn tog vel imod Kjartan, og saasnart de vare færdige, begave de sig paa Rejsen. De havde god Bør, og landede nordpaa i Norge ved Throndhjem. De lagde ind ved Agdenæs, hvor de spurgde den Tidende, at Hakon Jarl var død, og Olaf Tryggvesøn kommen til Landet, og at hele Folket havde underkastet sig ham, og taget ham til Konge; og tillige hørte de, at Kong Olaf forkyndte en ny Tro, som han vilde indføre der i Landet, men som fandt en meget forskjellig Mod-

tagelse hos Folk. De styrede nu med deres Skib ind til Nidaros. Den Gang vare der mange meget anseete Islændere i Norge, og der laae da ved Broen hele tre Kjøbmandsskibe, som havde hjemme i Island. Det ene af dem tilhørte Brand hin Gavmilde, en Søn af Vermund Thorgrimssøn; det andet tvende Brødre, Bjarne og Thorhal, Sønner af Bredaa-Skegge østenfra Fljotslid; det tredie Skib ejede Skjalden Halfred Ottarssøn, som den Gang var ganske nylig kommen der; thi han og Kjartan seilede samme Sommer fra Island. Alle Islænderne toge vel imod Kjartan, men Brand dog bedst, thi de kjendte hinanden forud godt. Alle de nu nævnte Islændere havde, allerede før Kjartan kom, sluttet Forening om at nægte at antage den Tro, som Kong Olaf forkyndte, men nu raadsloge de atter om denne Sag, og spurgde Kjartan om, hvad han vilde gjøre. Han udlod sig i det Hele kun lidt derom, men sagde, at han vilde være enig i det, som syntes alle de andre raadeligst.

Svømmelege paa Nidaaen.

160. Kong Olaf opholdt sig der paa den Tid med en betydelig Mængde Folk; han lod der udføre et stort Værk, thi han lod anlægge Kjøbstaden Nidaros, og opbygge en Kongsgaard lige for Enden af Skibekrog, hvor han ogsaa lod rejse en Kirke om Høsten. Kongen lod aflægge mange Tomter der ved Aabreden til at bygge Gaarde paa, og gav dem siden til hvem ham syntes, og som vilde lade sig bygge Huse. Det traf sig nu om Høsten en Dag, da det var godt Vejr, at mange gik ud af Byen for at svømme i Nidaaen. Da Islænderne saae det, sagde Kjartan, at de skulde gaae til og see paa Bymændenes Svømmeøvelser. De gjorde saa, og da

de havde staaet noget og seet paa dem, saae de, at der var en Mand, som langt overgik alle de andre i Svømmefærdighed. Da sagde Kjartan til Halfred Ottarssøn: „Vil du gaae til og prøve Svømning med denne Mand?" „Det er langt fra," svarede Halfred, „thi der have vi en Mand for os, som jeg i ingen Henseende agter at sætte mig i Ligning med." Dernæst spurgde Kjartan sin Frænde Bolle, om han da ikke vilde prøve Svømning med Bymanden. „Det anseer jeg mig ikke duelig til," svarede denne. „Nu veed jeg ikke, hvor eders Kappelyst er bleven af," sagde da Kjartan, „saa vil jeg forsøge, om ingen af eder tør." Derpaa gik han frem til Aabreden ligeoverfor det Sted, hvor Folkene svømmede. Kjartan var iført en rød Skarlagens Kjortel; han kastede Klæderne, og styrtede sig siden ud i Aaen, og stilede hen til den Mand, som svømmede bedst, førte ham strax under Vandet, og holdt ham nede en Stund. Derefter lod han ham op, men da de havde hvilet sig lidt, greb Bymanden Kjartan og førte ham under Vandet, og da vare de nede langt længere, end Kjartan syntes om; omsider kom de op, de talte ikke et Ord sammen, men fore ned den tredie Gang, og da vare de længst under Vandet; Kjartan vidste da næppe, hvad Ende den Leg vilde faae, thi han syntes aldrig før at have været i saa farlig en Stilling. Endelig lod Manden ham op, og de svømmede da begge til Land, og begyndte at klæde sig paa. Bymanden forekom da Kjartan baade stor og stærk. Denne Mand spurgde nu, hvo han var; han sagde sit Navn. „Du svømmer godt, Islænder!" sagde Bymanden, „forstaaer du dig saa godt paa andre Idrætter, som paa denne?" „Af denne har jeg ingen Ære nu," svarede

Kjartan, „saaledes vil det vel ogsaa gaae med de andre, skjønt de have været kaldte Idrætter i mit Fødeland." „Hvad Ære du faaer af dine Idrætter," sagde Bymanden, „kommer meget an paa, med hvem du prøver dem, og hvi spørger du mig ikke om, hvad jeg hedder?" Kjartan sagde, at han ikke brød sig om at vide det. „Det kan man sige," sagde Bymanden, „at det er ikke nok med, at du er særdeles mandig, men du lader ogsaa stormodig, men ikke desto mindre skal du nu vide mit Navn, og med hvem du har prøvet Svømningen: jeg er Olaf Tryggvesøn, som nu her kaldes Konge." Kjartan svarede intet, og gik bort uden Kappe. Kongen var da ogsaa klædt paa; han kaldte paa Kjartan, og bad ham ikke gaae saa hurtig. Kjartan gik tilbage, dog meget langsomt; Kongen tog da sin Kappe af sine Skuldre, og sagde: „Ej skal du gaae uden Overkjortel til dine Stalbrødre, saa hæderlig og haabefuld en Mand som du er, og vil jeg give dig denne Kappe; ogsaa vil jeg, at du tager det, som vi have haft med hinanden at gjøre i Dag, ligesom jeg vil tage det, for Spøg og Gammen; thi jeg vænter, at faa ville ansee dig for mindre dygtig i Svømning, om jeg end kan maale mig med dig deri. Kjartan takkede Kongen for Gaven, og gik siden bort til sine Landsmænd, og viste dem Kappen; det var et meget kostbart Stykke. Islænderne tilkjendegave deres Mishag med, at han havde taget imod Kappen, da det syntes dem, at han derved havde underkastet sig Kongen, og traadt i Venskab med ham. Ved Høstens Begyndelse blev det et haardt Vejrlig med megen Frost og Kulde, og Hedningerne sagde da, at det var intet Under, at Vejrliget blev saa haardt, da Guderne vare blevne vrede allerførst paa

Kongen, og siden paa alle dem, som havde antaget den nye Tro, som han forkyndte. Kort efter blev Vejrliget bedre, og da kom Folk til Byen fra de nærmeste Herreder, det var for det meste Hedninger. Alle Islænderne havde skaffet sig et fælles Herberge i Byen, hvor de agtede at opholde sig Vinteren over. Kjartan var saa at sige deres Formand.

Kong Olafs og Kjartans Samtale.

161. En Dag holdt Kongen Thing ude paa Øre med det Folk, som var kommet sammen der; han forkyndte Troen for dem, talte længe med Blidhed, men til Slutningen blev hans Tale haard, og han truede dem, som ikke vilde følge hans Bud, med Døden eller andre haarde Straffe. Da lode mange af Landets Beboere sig døbe, hvorefter Thinget blev ophævet. Samme Aften sendte Kongen nogle Mænd til Islændernes Herberge, for at høre efter, hvad de talte. Islænderne sade ved Drikkebordet og vare muntre, og man kunde høre megen overgiven Støj derinde. De talte om Thinget, som havde været om Dagen, og om den Forkyndelse, som Kongen der havde fremført. Kjartan sagde til Bolle: „Synes du noget om, Frænde! at antage den Tro, som Kongen forkynder." „Dertil er jeg ikke tilbøjelig," svarede Bolle, „thi den Tro synes mig blødagtig og altfor simpel." „Saa ere vi ikke af eens Tanker i dette," svarede Kjartan, „thi det forekommer mig, som Kongens Villie faaer Fremgang, saa at Folk paa hvert Thing samtykker i hans Troesforkyndelse, synes eder ikke ogsaa, at han fremførte temmelig haarde Trudsler i Dag mod dem, som ikke vilde lyde hans Bud?" „Tilvisse!" svarede Bolle, „syntes Kongen os at tale tydelig om det, at

de, som ikke vilde lyde ham i at antage Troen, skulde blive udsatte for haarde Straffe." „Af intet Menneske skal jeg lade mig tvinge," sagde Kjartan, „saalænge jeg kan røre mine Vaaben; det synes mig ogsaa uværdigt for en tapper Mand, at blive dræbt som et umælende Dyr uden at have begaaet nogen Brøde; da syntes det mig meget bedre, om jeg var vis paa at blive dræbt, forud at udføre nogen Navnkundigheds Daad, som længe kan leve i Folks Minde." „Hvad vil du da tage dig for, Frænde," spurgde Bolle. „Det skal jeg strax sige dig," svarede Kjartan, „hvis Kongen vil trænge saaledes med denne Troesforkyndelse paa os, som han gjør det ved andre Folk, da synes mig at der ere to Vilkaar for Haanden, som ere ganske ulige; det ene er at følge villig alle hans Bud, og ingen Tvangsmidler lade ham behøve; det andet er, saafremt Kongen har besluttet at udøve Voldsomheder mod os, at brænde ham inde." „Det kalder jeg ikke umandig talt," svarede Bolle, „men ej ville vi kunne iværksætte det, saavidt jeg skjønner, thi stort Held og Lykke følger Kongen, og desuden har han en stærk Vagt om sig baade Nat og Dag." „Det seer jeg," sagde Kjartan, „at de fleste mangle Foretagelsesaand, om de end ere tapre Mænd: dette talte jeg ogsaa mere for at prøve eder, end at jeg vilde for Alvor opmuntre eder dertil." Bolle sagde, at det var vanskeligt at see, hvem man kunde behøve at egge til Tapperhed. Da erklærede mange, at denne Tale var meget uforstandig. Spejderne gik nu hjem til Kongen, og fortalte ham hele deres Samtale. Om Morgenen efter blev det forkyndt, at Kongen vilde holde Thing, og han lod byde alle Islænderne at møde der. Da Thinget

var sat, stod Kongen op og talte; han takkede alle dem, som vilde være hans Venner og antage Troen, fordi de havde indfundet sig; dernæst henvendte han Talen til Islænderne, og spurgde, om de vilde troe paa den sande Gud og lade sig døbe. De vare ikke hurtige til at svare derpaa. Da sagde Kongen: „Hvo er den af eder Islændere, som vilde raade til at brænde mig inde?" Da svarede Kjartan: „I tænker vel, Herre! at den Mand ikke drister sig til at vedgaae sit Ord, men her kan I see den, som det har talt". „Jeg seer dig nok," svarede Kongen, „og tillige at du ikke er en Mand af smaae Planer, men det har Skjæbnen ikke bestemt dig, at blive min Overvinder; nu ville Folk sige, at du har forbrudt dig nok til, at du ikke skulde true med at indebrænde flere Konger, som ville lære dig det Bedre; men fordi du vedgik det saa mandig, og det tillige ikke er vist, at du meente med, hvad du sagde, da skal du ikke miste Livet for den Sag; thi det er lidet at taale Trudsler af sin Ligemand, eftersom vor Herre Jesus Kristus, alle Kongers Konge, uskyldig taalte Forurettelser af sine Fjender; og det Haab har jeg desuden, at du vil holde den hellige Tro saa meget bedre, som du er uvilligere til at antage den, og taler mere imod den end andre; det vænter jeg ogsaa, hvad der er mit inderlige Ønske, at det vil drage Islændere i Sneisetal til at antage Troen, den samme Dag som du lader dig døbe uden Tvang, og tillige haaber jeg, at, naar I komme til Island, ville eders Frænder og Venner meget bevæges ved eders Overtalelser, da her nu ere saa mange Mænd komne sammen fra dette Land; det troer jeg ogsaa, at du, Kjartan! har en bedre Tro, naar du sejler fra Norrig, end da du kom

hertil; drager nu alle i Fred og Sikkerhed, hvorhen I ville, fra denne Forsamling; jeg vil ikke tvinge eder til Kristendommen dennesinde; thi den levende Gud, Himlens Konge, vil, at man skal tjene ham frivillig og efter egen Tilskyndelse, og intet Menneske kommer nødig til hans Herlighed." Lydeligt Bifald blev givet Kongens Tale, dog mest af de Kristne. Men da Islænderne sagde til Kjartan, at han skulde svare, hvad han selv vilde, tog han saaledes til Orde: „Megen Tak skylde alle vi Islændere eder, Herre! fordi I giver os sikker Fred! det kan man ogsaa vænte, at I snarest bevæger os til Lydighed mod eder ved at behandle os med Nedladenhed og Mildhed, og tilgive os store Brøder, nu da vi ere i eders Vold, saa at I kunde gjøre ved os, hvad I vilde; nu er jeg ikke saa uforstandig, at jeg ikke skulde tilstaae at have talt ilde; men vore Frænder Islænderne have længe været haarde baade i Ord og Gjerninger; det er ogsaa et gammelt Ord imellem os, som ofte viser sig: „Naar Øllet gaaer ind, gaaer Forstanden ud; ofte taler et Menneske ubetænksomt ved Drik, hvad han paa ingen Maade vil iværksætte, naar han igjen faaer sin Samling. Nu vil det gaae med os, Herre! eftersom der siges, at stedse giver den Klogere efter; men angaaende min og mine Stalbrødres Troesforandring, kan det vel være, at Nordmændene ville sige, at vi Islændere slægte vore Forfædre paa, om vi heller lade os bevæge af Mildhed end Strænghed, men alligevel tænker jeg blot saa vidt at antage Troen her i Norge, at jeg skal lidet hædre Thor næste Vinter, naar jeg kommer til Island." Da svarede Kongen smilende: „Det seer jeg tydelig, Kjartan! baade af dine Ord og din Mine, at du sætter mere For-

troſtning til din Styrke og Dygtighed end til Thor eller Odin." Thinget blev nu ophævet; men da Kongen kom til ſit Herberge, vare der nogle, ſom tilſkyndte ham at tvinge Kjartan og Islænderne til Kriſtendommen; de ſagde, at det var uforſigtigt af ham, at lade ſaa mange Hedninger, der ikke havde undſeet ſig ved at tale frit om, at de vilde overfalde ham, opholde ſig ſaa nær. Men Kongen ſvarede dem med Vrede: „Saadanne Raad," ſagde han, „vil jeg ikke følge; thi jeg troer, at mange af dem, ſom kalde ſig Kriſtne, ere i ſomme Henſeender ikke af bedre Sæder end Kjartan og hans Trop, og ſaadanne Mænd maa man visſelig være langmodig med; kjender jeg ſaaledes Kjartan og hans Sind, at jeg ikke er bange for, at han vil oplægge Svigraad imod mig herefter." Hoſten forløb nu. Kongen ſpurgde, at Thrønderne havde en ſtor Ofring ved Vinterens Begyndelſe, og paakaldte Guderne inderlig, at de ikke vilde lade Kong Olafs Bud om Kriſtendommen faae Fremgang i Norge.

Kong Olaf paabyder Thrønderne Kriſtendommen.

162. Mod Slutningen af Vinteren lod Kong Olaf gaae Bud omkring i hele Throndhjem, og ſtævnede otte Fylker til Thing paa Froſte. Men Bønderne forandrede Thingforkyndelſen til en Budſtikke, og ſtævnede ſammen baade Fri og Træl over hele Throndhjem, og da Kongen kom til Thinget, var hele Bondehoben forſamlet der med fuld Bevæbning. Da Thinget var ſat, forkyndte Kongen Bønderne Troen; men han havde kun talt kort, inden Bønderne raabte og bade ham tie; „ellers ville vi," ſagde de, „anfalde dig ſtrax her paa Thinget, og dræbe dig, eller drive dig bort af Landet; det

Vilkaar gjorde vi Kong Hakon Adelsteensfostre, da han bød os saadant Bud; han gav efter, og vi sluttede Forlig imellem os, som vi holdt vel med hinanden. Nu agte vi ikke dig højere end ham, og det vil være dig det Bedste, at gjøre efter denne gode Hovdings Exempel." Men da Kong Olaf saae Bøndernes Heftighed, og tillige, at de havde en saa stor Hær, at han ikke kunde staae imod dem, da føjede han sin Tale efter Bøndernes Sind, og sagde: „Ej vil jeg holde Strid med Bønderne; thi jeg mindes godt, hvorledes I Thrønder stode mig bi i Begyndelsen, toge mig, som I ikke kjendte, til eders Konge, og gave mig Regjeringen over dette Land; nu vil jeg ikke være saa uskjønsom, at gjengjælde dette med Ondt, som det vilde være, om jeg nu vilde holde Strid med eder, og vi tilføjede hinanden et saadant Nederlag, at det seent eller aldrig vilde forvindes. Nu vil jeg tage den Beslutning, som er os bedre, at vi have og holde vel imellem os hele den Forening, som vi i Førstningen sluttede, at den ene skal hjælpe og understøtte den anden til at fremme hinandens Held og Lykke; jeg vil drage derhen, hvor I have eders største Ofring, og see der eders Skikke og Fremgangsmaade; vi ville da alle tage en fælles Beslutning om, hvilken Tro vi ville have, og siden være forligte og enige derom." Saasnart Kongen talte mildt til Bønderne, formildedes ogsaa deres Sind; og nu talte de sindig og fredelig med hinanden, og toge den Beslutning, at der skulde være en Midvinters Ofring inde paa Møre; der skulde alle anseelige Bønder og Høvdinger fra Thrøndelaugen komme, ligesom de plejede, og der skulde ogsaa Kong Olaf komme. Der var paa den Tid en anseelig Bonde, som hed Skegge, og blev kaldt Jærnskegge eller

Yrjaskegge, og boede paa Uphoug paa Yrje. Denne Skegge var den første, der paa dette Thing talte mod Kongen, og han var især Bøndernes Formand i at modstaae Kristendommen; han var een af de største Høvdinger blandt Thrønderne. Efterat Thinget paa den nu omtalte Maade var sluttet, droge Bønderne hjem, men Kong Olaf drog med sin Hær ud til Nidaros, og tog der Sæde.

Kjartan Olafsøn døbes.

163. Kong Olaf havde der ladet opbygge en Kongsgaard om Høsten, og føre derhen alt, hvad der behøvedes til Vinterophold. Der lod han ogsaa bygge Clemens Kirke, som var bygget færdig og heel i Stand til Julen, og Kongen og Biskoppen agtede, at Julehøjtid skulde holdes i den. Dagen før Julen sagde Kjartan til sine Mænd, at de skulde staae op om Natten, og gaae saa nær Kirken, at de kunde see og høre de Kristnes Adfærd, hvorledes de holdt deres Gudstjeneste. Mange syntes vel om det, og sagde, at det vilde være morsomt. Kjartan og Bolle gik da til Kirken om Natten, og med dem Halfred Ottarsson og mange andre Islændere; de hørte der Klokkelyd og den fagre Sang, som der blev sungen, og lugtede den behagelige Vellugt af Røgelsen. De gik ikke hjem til deres Herberge før om Dagen efter Højmesse. De begyndte da at tale meget om, hvorledes de syntes om de Kristnes Skikke og Adfærd; de vare af ganske ulige Mening derom. Siden spurgde man Kjartan, hvad hans Tanker var om de Kristnes Adfærd: „Det er overordentligt," svarede Kjartan, „hvor stort Behag jeg finder i deres Skikke,

jo mere jeg lærer at kjende dem; bestandig har Kongen forekommet mig at være en mærkelig Mand, men nu i Dag syntes hans Udseende mig langt herligere end nogensinde før, saa at jeg troer, at de have det bedst, som lyde ham, og tjene ham frivillig; og naar jeg skal sige min oprigtige Mening, saa troer jeg, at alt vort Held og Lykke beroer paa, at vi troe paa den Gud, som han forkynder; nu er der intet, som opholder mig fra strax at gaae til Kongen og bede ham om Daaben, uden det alene, at han nu er gaaet til Bords, og tillige at jeg ikke vil ulejlige Kongen eller de kristne Præster paa denne Dag, som de kalde deres Guds store Hovedhøjtid; thi det vil være et betydeligt Arbejde at døbe os og alle vore Skibsfolk, og derfor ville vi lade det beroe med vor Daab til en anden Dag; men paa ingen Maade kan det være Kong Olaf mere magtpaaliggende end mig, at dette bliver udført; det viser heller ingen fast Tænkemaade, at være saa heftig i nogen Ting, at man overskrider Maadeholds og Beskedenheds Grændser. Hvorledes synes ellers dig, min Frænde Bolle! om denne Beslutning." Bolle tilkjendegav sit Bifald, og bad Kjartan raade for, hvorledes de begge skulde forholde sig i denne Henseende. Denne Gang havde Kongen ogsaa, ligesom før, sat nogle til at høre efter, hvad Isłænderne talte, og hele denne Samtale blev ham berettet før samme Dag var til Ende.

Kjartan og Bolle blive Kongens Mænd.

164. Den anden Dag i Julen sendte Kongen, saasnart han var klædt, Bud til Kjartan, og bad ham komme til sig. Kjartan kom til Kongen med nogle Mænd og hilste paa ham. Kongen tog med Mildhed imod ham, men da de havde talt faa Ord sammen, bød Kongen

Kjartan at lade sig døbe. „Det skal jeg nu ikke afslaae," svarede Kjartan, „om jeg derfor kan faae eders Venskab, Herre!" Kongen sagde, at han vilde det, og tilsagde ham sit fuldkomne Venskab; „det er mig ganske omstændelig berettet," tilføjede han, „hvad I Stalbrødre have talt i Gaar; du har nu, Kjartan! sandet de Kristnes Ordsprog, at Højtider ere bedst til Held." Kongen og Kjartan bleve nu enige herom, og Kjartan og hans Frænde Bolle og alle deres Skibsfolk bleve døbte. Kong Olaf havde Kjartan og Bolle hos sig ved Julehøjtiden og var meget venlig mod dem begge. Det sige de fleste, at Kjartan blev Kong Olafs Mand, den Dag han og Bolle aflagde de hvide Klæder.

Halfred Skjald døbes.

165. Da Kong Olaf en Dag gik paa Gaden, mødte han nogle Mænd; den foran gaaende hilste paa Kongen; Kongen spurgde ham om Navn; han kaldte sig Halfred. „Er du Skjalden?" spurgde Kongen. „Digte kan jeg," svarede han. Da sagde Kongen: „Du vil vist troe paa den sande Gud, og forlade den gamle Hedenskab og det onde Afguderi; du er en djærv og oprigtig Mand, og det er dig bedst, ikke længer at tjene Djævlene." „Vel taler du herom, o Konge!" svarede Halfred, „men ej vil jeg lade mig døbe uden Gjengjæld." „Hvad forlanger du da derfor?" sagde Kongen. „Det," svarede Halfred, „at du, o Konge! selv skal staae Fader til mig; intet andet Menneske vil jeg have til den Bestilling." Kongen sagde, at han antog det Vilkaar; og Halfred blev nu døbt med alle sine Skibsfolk. Kong Olaf holdt Halfred under Daaben; dette omtaler Halfred i en Drape, som han gjorde om Kong Olaf:

Jeg til Gudfader havde,
Det jeg sander, den Mand, som
Øverst var af alle
Under Nordres Byrde. [1])

Efterat Halfred var døbt, overgav Kongen ham til sine Morbrødre Karlshovud og Jostein, at de skulde lære ham Credo og Pater noster. Da antog ogsaa Brand hin Gavmilde den sande Tro; ligesaa Brødrene Brejdaaskegges Sønner og alle andre Islændere, som vare der i Byen. Imod Slutningen af Julen sendte Kongen Bud ind paa Strind og ud til Guledal og ligeledes ud til Orkedal, og indbød Høvdingerne og andre anseelige Bønder til sig; og da alle de, som Kongen havde indbudet, kom til ham, tog han imod dem med den største Mildhed, og lod anrette et herligt Gilde for dem; der blev intet sparet, og den første Aften vare de nylig komne Bønder meget drukne. Den følgende Nat sov alle der i Ro. Om Morgenen lod Kongen, da han var paaklædt, synge Messe for sig, og da den var endt, lod han blæse til Huusthing. Han drog selv til Thinget med sine Mænd, og da Mængden var kommen, og Thinget var sat, stod Kong Olaf op og talte; han sagde saa: „Da vi holdt Thing inde paa Froste, bød jeg Bønderne at lade sig døbe, men de bøde mig derimod, at jeg skulde drage hen og ofre med dem; da bleve vi enige om, at vi skulde komme sammen inde paa Møre og der gjøre et stort Offer. Nu er det alle bekjendt, at jeg har i mange Maader vanæret Guderne og formindsket deres Ret, sønderbrudt deres Billeder, brændt Offerhuse og Altre,

[1]) d. e. Himlen, Nordre var nemlig een af de fire Dværge, som, efter de gamle Nordboers Forestilling, bare Himlen.

og paa alle Maader forødet Troen paa dem; derfor veed jeg, at det er højligen fornødent, at jeg er dem til Villie, for at bevæge dem til at modtage min Tjeneste og vende fra mig deres grumme Vrede, og lade mig beholde min Regjering og Værdighed. Skal jeg altsaa ofre for igjen at komme i Naade hos Guderne, da vil jeg lade gjøre det største Offer, som Folk pleje; dertil skal ikke vælges Trælle og Forbrydere, tværtimod skal der til at slagtes og ofres til Guderne vælges de anseeligste Mænd og betydeligste Bønder; dertil nævner jeg Orm Lyrgja af Medalhuus, Styrkar af Gimse, Kaar af Gryting, Asbjørn Thorbergssøn af Ørnæs, Orm af Lyxa, Haldor af Skerdingsstedja; alle disse ere nu her tilstede, men siden skal jeg udvælge andre sex af de fornemste og meest anseete Indthrønder; alle disse Mænd skulle ofres til godt Aar og Fred. Men eftersom den trængende Nødvendighed fordrer, at vi formilde noget, om det end for Øjeblikket ikke bliver meget, Gudernes Vrede og Forbitrelse, som længe har voxet og tiltaget imod os formedelst vore mangfoldige Fortørnelser og fjendtlige Fremfærd imod dem; og I paa den anden Side maa længes meget efter at tage Belønning for eders Tjeneste af dem, ved omsider at forenes i deres herlige Selskab, hvortil I saa længe med fuldt Alvor have stundet: saa skulle I, som ere udnævnte til at ofres til Guderne, nu strax paa Stedet anfaldes; man skal i Øjeblikket dræbe eder og vise eder til den Salighed, som de ville tilstaae eder for eders bestandige hulde Tjeneste. I behøve ikke at blegne for dette mit Bud; thi, hvis eders Guder ere gode og mægtige, som I sige, da ville de give eder evig Salighed i Betaling, allerhelst naar I, foruden bestandig Tjeneste,

endogsaa udstaae Døden for deres Skyld. Men hvis saa er, som mig synes, at eders Aasyn formørkes særdeles, og I ikke glæde eder saa meget, ved at komme i Gudernes Selskab, som man skulde formode, da kan Grunden ikke være anden, end at I tvivle om deres Almagt. Derfor! hvis det gaaer saa, som jeg veed, at I ville følge de gode Raad, som jeg vil give eder; da troer aldrig mere paa disse Djævle, som ingen Belønning give deres Tjenere, uden det, som de selv have, nemlig den evige Brand i Helvedes Pine; omvender eder heller til den Gud, som er saa mægtig, mild og god, at han giver enhver sin sande Tjener den evige Salighed og uendeligt Rige med sig selv i Himmeriges Herlighed efter dette fattige Liv, som vi have i denne usle Verden. Det Rige giver den almægtige Gud ligesaa vel den fattigste Betler som den mægtigste Konning, om han tjener ham med sand Tro og gode Gjerninger, og ligesaa vel dem, der hele deres Tid have gjort ham Modstand, men i deres yderste Alderdom fuldkommen omvende sig til hans Miskundhed, som dem, der ligefra Barndommen have tjent ham." Kongens Tale virkede saaledes paa de der forsamlede Bønder, at de alle tilstode at troe paa den sande Gud, og bade Kongen om Fred. De bleve derpaa alle døbte, og gjorde Kongen Ed paa, at holde den sande Tro, og afstaae fra al Ofring. Kongen beholdt alle disse Mænd hos sig til Gjæst, indtil de skaffede ham til Gisler deres Sønner eller Brødre eller andre nære Frænder.

Kristendommen paabydes Thrønderne paa Møre.

166. Kong Olaf drog efter Julen med sin Hær ind i Throndhjem; der fulgde ham ogsaa Kjartan, Bolle og Halfred Ottarsson og mange andre Islændere, og

han havde en stor og skjøn Hær. Da han kom ind paa Møre, traf han der forsamlede alle de af Thrønderness Hovdinger, som da stode meest imod Kristendommen; de havde der med sig alle de Storbønder, som forhen havde plejet at forestaae Ofringerne paa dette Sted. Der var en stor Mængde Folk forsamlede, og ifølge hvad man forhen var kommet overeens om paa Frostething, lod Kongen stævne til Thing, og begge Parter gik da i fuld Rustning til Thinget. Der var da i Forstningen megen Støj og højrøstet Tale, men da den stilledes, og man fik Lyd, paabød Kong Olaf Bønderne Kristendommen som tilforn. Jærnskegge svarede end paa Bøndernes Vegne til Kongens Tale ligesom før, og talte saaledes: „Det er endnu som tilforn, o Konge! at vi Bønder ikke ville, at du overtræder vor Lov; det er alles vores Villie, Konge! at du ofrer, som andre Konger have gjort her i Landet før dig og ligeledes andre Thrønderness Hovdinger, Sigurd Hlade-Jarl og Hakon Jarl, som nu sidst var Hovding over den største Deel af dette Land; han var en berømmelig Mand formedelst hans Forstand og Tapperhed, skjønt han ikke bar Kongenavn, og i lang Tid var hans Regjering meget yndet; og Grunden til, at han blev stødt fra Regjeringen, var ikke, at han fremkom med saadanne Overtrædelser af Loven, at enhver ikke maatte troe paa den Gud, som han vilde, lige saa lidt som hans Fader havde tænkt paa saadant. Kong Hakon Adelsteensfostre var den eneste, der fremkom med saadant Budskab, men Thrønderne bleve forbitrede derover, saa at de ikke lode Kongen nogen Sikkerhed tilbage, om han vilde holde ved med saadant, og han fandt det, efter Sigurd Jarls og andre sine Venners

Forestillinger, bedst at føje sig efter Bønderne; og vil det nu være raadeligst for dig, at gjøre som vi sagde dig tilforn i Vinter, thi ej have vi siden den Tid faaet andre Tanker om Troen.

Thrønderne kristnes af Kong Olaf.

167. Bønderne gave lydelig tilkjende, at de bifaldt Skegges Tale, og sagde, at de vilde lade alt være, ligesom han havde talt. Da sagde Kongen: „Saa vil jeg gjøre, som aftalt blev paa Froste, at jeg vil nu gaae ind i Offerhuset og see eders Skikke og Anretning af Ofringer." Det syntes Bønderne vel om, og begge Partier droge til Gudehuset. Kongen gik derind med faa af sine Mænd og nogle af Bønderne; alle gik de ind uden Vaaben; Kongen havde i sin Haand en guldbeslaaet Stok. Da de kom ind, saae de ingen Mangel paa Afguder, Thor sad i Midten, da han blev mest dyrket, han var stor og overalt smykket med Guld og Sølv. Kongen hævede Stokken i Vejret, og slog Thor dermed, saa at han faldt ned af sit Sæde og gik itu; derpaa løb alle de af Kongens Mænd, som vare komne ind, til, og nedsloge alle Guderne af deres Pladse. Men medens de vare inde, blev Jærnskegge dræbt udenfor Tempeldøren af Kongens Mænd. Da Kongen dernæst kom ud til sin Hær, bad han alt Folk at sætte sig ned, og da det var skeet, stod Kongen op, og saae sig omkring; siden tog han saaledes til Orde: „Her ere mange Mænd sammenkomne, og det var vel, om enhver af eder Bønder vilde give for sig selv og andre saa gode Raad, som han er tapper at see til; men skjønt denne Forsamling er talrig, vare der dog flere paa Frostething; da bød jeg eder, ligesom nu, Forandring af Tro og Reli-

gion, at I skulde forsage Djævelen og afstaae fra hele hans Tjeneste og fra at ofre til Afguderne, men troe paa den sande Gud, alle Tings Skaber, og tjene ham med et reent Hjærte. Næppe havde jeg begyndt at fremføre mit Ærende, førend I gjorde Støj og Allarm derimod, og fik siden een af eders Hær til at foredrage Djævelens Ærende derimod; og Thinget endtes da med, at vi berammede et Stævnemøde mellem os her paa Møre. Nu fremførte jeg det samme Ærende, min Herres Forkyndelse til Hjælp og Miskundhed for os alle, om I ville vel antage mit Budskab; men I og eders Talsmand vare nu langt djærvere og heftigere til at tale imod end før; I bøde mig nu, som før, at jeg skulde fornedre mig til at ofre med eder, I nævnte mig i den Henseende Hakon Adelsteensfostre, og sagde, at det ikke vilde være mig godt, uden jeg gjorde efter hans Exempel. Kong Hakon var en fager og smuk Mand, stor og stærk, han overgik de fleste i alle Idrætter, og i hele sin Skabning lignede han sin Fader Kong Harald; han havde fædrene Æt og alle de her nævnte Fortrin til at være Konge over Norrig, men ingen Roes tillægge I ham for dette; det er og ret, thi alt dette havde han ikke sig selv at takke for, men det var saaledes indrettet og bestemt af den almægtige Gud, som derhos gav ham Kundskab om sit hellige Navn, og endnu gjorde Gud ham desuden til en ophøjet Høvding over sit Fædreland, og gav ham, ligesom enhver anden, fri Raadighed til at gjøre, hvad han selv vilde, Godt eller Ondt; hvormed kan han gjengjælde den, som skjenkede ham dette? I Bønder toge det som Exempel, at Hakon fremførte det samme Budskab, som vi nu fremføre og søge at sætte igjennem;

hvorledes mon den Hertug kan sørge for sine Riddere, der blinder sig selv for al Sandhed, og frivillig lader den onde Bedrager føre sig langt fra den rette Vej i Hænderne paa sine Fjender, som styrte ham i den evige Døds dybe Grav? Hvad skal man kalde den Konge, som lader den afskyeligste og værste Træl styre sig og sit Rige? Det rose I Hakon for, at han lod sig af sine Trælle tvinge til Frafald, og bespottede sin Skaber, og beskæmmede sig selv saaledes, at han gik til Ofringer; det var svagt og umandigt for dette usle Rige, som intet er værdt imod den evige Salighed, at nægte sin Gud, og afstaae fra at tjene den hellige Herre, som havde gjort og givet ham saa mange gode Ting, som jeg forhen opregnede. Men det var endnu langt afskyeligere, at blive saa vanslægtet en Usling, ikke at ville vende tilbage til Sandheds Erkjendelse; thi i det Sted indgik han siden Forbund med dem, som ved deres Svig afvendte ham fra Gud; det skulde hans Fader aldrig have gjort. Kong Harald var Hedning, og kjendte ikke til Gud, men han lod dræbe alle dem, som han vidste vare de ivrigste i Trolddom og Djævelens Tjeneste; man seer ogsaa af hans Tale, at han satte sin Forhaabning til den, som havde skabt ham, skjønt han ikke havde fuld Vished om, hvo den Gud var. Men naar I tale om Hakon Jarl, da maae han hellere kaldes en Viking end en Høvding, thi han havde Byrd til at være Jarl over sin fædrene Arv; men han dræbte de Høvdinger, som vare fødte til at regjere over dette Land, og som han var pligtig at tjene under, somme ved Kamp, andre ved Underfundighed og Svig, og tog Riget under sig selv. Han blev døbt, dog nødtvungen i Danmark efter Kong Ha-

rald Gormssons Befaling, med alle de Mænd, han havde med sig, og han lovede med Ed Kong Harald at lade hele Folket i Norge kristne; men førend han drog bort fra Danmark, sendte han alle de Præster og Klerke, som Kong Harald havde givet ham med, fra sig tilbage til Kongen, og blev den hæsligste Gudsfornægter, derfor langt værre end Kong Hakon, at intet drog Jarlen tilbage uden hans egen Ondskab med Djævelens Snedighed. Det kunde man ogsaa vænte, at Æblet ikke vilde falde langt fra Stammen; hans Fader Sigurd Jarl var Kong Hakons største Fælde og Snare, Skade og Fortabelse, i Forbindelse med andre Høvdingers Tvang og hans egen Svaghed. Da I nu rose Hakon Jarls Høimod og Tapperhed formedelst den Sejer, som han syntes at vinde over Jomsvikingerne, maa I betænke, at ikke vandt han denne Sejer ved sin Tapperhed, men ved Djævelens Magt, og den store Ondskab, at han aabenbarligen gav Djævelen sin syv Vintre gamle Søn og ikke mindre sig selv. Det kunne I nu opgive Haabet om, at jeg skulde affalde fra den hellige Tro og vor Herres Jesu Kristi Kjærlighed formedelst eders Ord, hvad enten I tale mildt eller haardt, thi aldrig skal jeg saaledes beskæmme min Højhed, at give mig under Djævelens Gunst, som disse Gudsfornægtere, vi nu have omtalt. Men ej behøves der at foredrage denne Sag længere for eder; antager nu alle strax paa Stedet den sande Tro, eller, i modsat Fald, holder Slag med mig! thi det skulle I faae at mærke, at her ere langt flere af mine Mænd, end I troe, Indtrønder! det tænker jeg ogsaa, at vi have været i farligere Prøve, end ved at slaaes med Bonden og Torpbeboeren i Throndhjem." Dermed sluttede Kon-

gen sin Tale; men da nu Skegge var dræbt, var der ikke i Bondehæren nogen, som kunde være Anfører og føre Banner imod Kong Olaf. Alle toge da den Beslutning, at overgive sig i Kongens Vold, og lyde, hvad han bød. Kongen bød da døbe alt det hidtil udøbte Folk, som var der tilstede, og tog Gisler af Bønderne til Sikkerhed for, at de skulde holde deres Kristendom. Siden lod han sine Folk drage med lærde Mænd gjennem alle Fylker i Throndhjem; ingen talte da imod Kristendommen, og alt Folket i Thrøndelaugen blev døbt. Kong Olaf drog med sin Hær ud til Nidaros, og tog der sit Sæde. Men Bønderne førte Jærnskegges Lig ud til Yrje, og der ligger han paa den østre Side i Skeggehøj.

Kong Olafs og Gudruns Skilsmisse.

168. Kong Olaf satte Jærnskegges Frænder Stævne, og bød dem Bøder for hans Drab; der vare da mange anseelige Mænd til Gjensvar og Eftermaal. Jærnskegge havde en Datter, som hed Gudrun; det kom til Forlig mellem Kong Olaf og Jærnskegges Frænder paa det Vilkaar, at Kong Olaf skulde ægte Gudrun. Da nu Bryllupet holdtes, gik Kongen og Gudrun i een Sæng, men strax den første Nat, de laae begge sammen, og Gudrun troede, at Kongen var falden i Søvn, trak hun en Kniv frem, og agtede at gjennembore ham. Men Kongen vaagnede, og blev det strax vaer; han greb Kniven ud af hendes Haand, stod op af Sængen, gik til sine Mænd og fortalte dem, hvad der var skeet. Gudrun tog ogsaa sine Klæder paa, og drog strax bort tilligemed alle de Mænd, som havde fulgt hende did. Gudrun kom aldrig siden i Kong Olafs Sæng.

Kong Olaf lader bygge Tranen.

169. Denne samme Vinter lod Kong Olaf bygge et stort Langskib ved Aaen Nid; han havde mange Haandværksfolk dertil, og Værket gik rask fra Haanden. Det var en Snekke; Skibet havde tredive Rum og høje Stavne, var meget smalt og havde kun lave Borde; dette Skib kaldte Kongen Tranen. Kjartan Olafssøn og Bolle vare hos Kongen om Vinteren, efterat de havde antaget Troen. Kongen agtede Kjartan fremfor alle Islænderne formedelst hans Æt og Fuldkommenheder. Det er ogsaa et almindeligt Ord, at Kjartan var saa venneszæl, at han havde ingen Avindsmand i Huustroppen; og alle vare ligeledes enige i, at næppe var nogensinde en Mand som Kjartan kommen fra Island. Hans Frænde Bolle ansaaes ogsaa for en meget rask Mand.

Om Halfred Skjald.

170. Skjalden Halfred Ottarssøn var hos Kong Olaf; han gik en Dag for Kongen og bad ham høre paa et Kvad, som han havde forfattet om ham. Kongen sagde, at han ikke vilde høre paa hans Kvad. Da sagde Halfred: „Du maa raade derfor, Herre! men forkaste vil jeg da den Lære, som du har ladet mig undervise i, hvis du ikke vil høre Kvadet; thi ej er denne Lære mere poetisk end dette." Kongen sagde: „En Vanraadeskjald er du at have med at gjøre, og vil jeg høre paa dit Kvad." Halfred fremsagde Kvadet med mandig Stemme; det var en Drape, men da den var endt, sagde Kongen: „Dette er et godt Kvad; vil du nu blive min Mand, og være hos mig?" Halfred svarede: „Jeg var før Hakon Jarls Hofsinde; nu vil jeg ikke blive din Mand, ligesaa lidt som nogen anden Høvdings, uden

du lover mig, at, hvad der end hændes mig, vil du aldrig slaae Haanden af mig, eller jage mig fra dig." „Du seer ud til," svarede Kongen, „at du vil kun afholde dig fra Lidet, og tage dig mangehaande Ting for; saadant Ord gaaer ogsaa om dit Sindelag, at jeg er ikke uden Frygt for, at du jo kan udføre saadanne Ting, som jeg paa ingen Maade kan finde mig i." „Ja!" svarede Halfred, „derfor har jeg Raad paa rede Haand; dræb mig da!" „Vist er du en Vanraadeskjald [1];" sagde Kongen, „men min Mand skal du dog være." „Og tillige have Tilnavnet," faldt Halfred ham i Talen, „men hvad giver du mig i Navnefæste, om jeg skal Vanraadeskjald hedde?" „Jeg seer," svarede Kongen, „at du vil beholde dette Øgenavn, tag derfor her af mig et meget smukt Sværd, men en stor Mangel [2]) vil dig tykkes at være ved det, thi ingen Skede skal følge med det; vogt det saaledes i tre Nætter og Dage, at intet Menneske kommer til Skade ved det!" Da kvad Halfred:

Veed jeg, den vældige Konning
Visens Digter gav et
Nøgent Sværd, jeg nu nogen
Kostbarhed dog ejer;
Fæsteknappen i Sværdets
Vogters Haand nu glindser;
Spidsen jeg holder frem, naar
Kongens Gave jeg svinger.

Halfred vogtede Sværdet vel. Halfred lastede ikke Guderne, skjønt andre talte Ondt om dem; han sagde, at man ikke behøvede at laste dem, om man end ikke vilde

[1]) d. e. en Skjald, der er vanskelig at have med at gjøre.
[2]) I Grundskriften vandi d. e. Vaande.

troe paa dem; han kvad dette engang, saa at Kongen hørte derpaa:

For jeg selve Lidskjalfs
Raske Herre dyrked,
Nu er i Menneskers Skjæbne
Skeet en stor Omvexling.

Kongen sagde: „Dette er meget ilde kvædet, og fortjener at bødes for.” Halfred kvad:

Sang til Odins Yndest
Hele Folkets Stamme,
Vore Fædres Id mig
Ofte er i Minde;
Men ej villig, da Vidrers [1])
Vælde Skjalden fryder,
Frigges Mand [2]) jeg hader;
Nu da Krist jeg tjener.

Kongen sagde: „Altfor megen Hu lægger du paa at rose Guderne, og det er at lægge dig til Last.” Da kvad Halfred fremdeles:

Gjæve Fyrste! vi ofre
Ej til Ravneguden [3]),
Som med Priis udøved
List i Hedendommen.

End sagde Kongen: „Ej gjøres det derved godt, og er sligt værre, end om du intet havde sagt, og kvæd nu en Vise for at gjøre det godt igjen!” Halfred kvad:

Thor hin Stærke og Odin,
Frey og Freya mig skulle
Fjærne være, ej hylder
Njørd jeg, Kongen formildes!

[1]) Odins. [2]) Odin. [3]) Odin.

Krist og Gud jeg ene
Beder om Held, og Sønnens
Vrede jeg frygter, thi under
Faderen styrer han Jorden.

Kongen svarede: „Sligt er bedre, end om du intet havde kvædet; kvæd endnu en anden Vise!" Halfred kvad:

Saa er Sognboers Fyrstes
Sæd, at Ofring forbydes,
Nødes vi Norners fleste
Gjøglerier at undflye;
Alle Folk nu ansee
Odins Slægt for Blændværk,
Maa jeg Njord forlade,
Krist om Frelse bede.

Halfred dræber Ottar.

171. Der var en Mand, som hed Ottar, og var fra Oplandene; hans Broder hed Kalf; de vare Kong Olafs Hofsinder; de bleve meget agtede af Kongen, men vare ikke vennesælle af Almuen. De vare avindsyge paa Halfred Skjald, og syntes, at han stod sig for godt hos Kongen; men Halfred vilde ikke give efter for dem. Det hændtes en Aften ved Drikkebordet, at det kom til en heftig Trætte imellem dem. Kongen var tilstede, og tog snarere Ottars Parti, thi han saae, at denne ikke vilde komme ud af at trættes med Halfred. Men da Kongen var gaaet bort, begyndte de at fornye Trætten, og omsider gik det til Skjeldsord; Halfred sagde, at Ottar vilde kun slet kunne hjælpe sig selv, om de kom i Kast sammen; det endtes tilsidst med, at Halfred sprang op, og hug til Ottar med Øxen, som han havde faaet af Hakon Jarl, og gav ham Banesaar. Kalf og nogle

andre Mænd grebe Halfred fat, satte Fjæder paa hans Fødder, og bandt hans Hænder. Det var Lov, at hvo som dræbte et Menneske i Kongens Herberge, skulde igjen miste Livet. Kalf og de andre gik siden til Kongen, og fortalte ham Ottars Drab, og sagde, at man nu kunde see, hvad Mand Halfred var; „han agter saaledes at plyndre Huustroppen," sagde Kalf, „og er det ikke sikkert, at han skaaner Hovedet, om han kan komme afsted dermed." Kalf og hans Stalbrødre bagtalte Halfred paa alle Maader, saa meget de kunde, indtil Kongen bød dem dræbe ham Dagen efter. Kalf var glad derved; de bevogtede Halfred i Jærn om Natten, og førte ham ud om Morgenen i den Agt at dræbe ham. Da sagde Halfred: „Er den Mand død, som jeg slog?" De sagde ja dertil; Halfred svarede: „Da maa det synes eder tilbørligt, at jeg døer; men hvor er Kong Olaf?" „Hvad angaaer det dig," sagde Kalf, „dømt har han dig nu til Døden." Halfred sagde: „Om her ere nogle i Nærheden, som jeg har gjort vel imod, da lønne de mig det nu saa, at de lade mig føre der nær hen, hvor Kongen er; jeg vil takke ham for mit Ophold ved Hoffet. Det skede nu efter Ordsproget, at enhver har sig Ven blandt Uvenner; der vare nogle der tilstede, som kjendtes ved, at Halfred havde gjort vel imod dem, og de førte ham derfra nær hen, hvor Kong Olaf just var udenfor tilligemed hans Hofbiskop Sigurd. Da nu Halfred kom dem nær, sagde han til Kongen: „Mindes nu det, Herre! at I har lovet mig, aldrig at ville slaae Haanden af mig, og bryd ikke eders Løfte imod mig; ellers vil nu vor Samværen blive kortere, end jeg vilde at den skulde være;

der er ogsaa en andenGrund at nævne, at du er min Gudfader." Da sagde Biskoppen: „For Guds Skyld, Herre! lad Manden nyde godt af slige saa store og gode Ting!" Kong Olaf svarede: „Saa skal skee, Herr Biskop! som I beder," og bød da hurtig at løse ham; og saa blev gjort. Dette var Kalf meget ilde tilfreds med. Halfred var endnu fremdeles ved Hoffet, men Kongen gjorde ikke saa meget af ham som tilforn; dog bødede han paa Halfreds Vegne for dette Drab. En Dag som Halfred stod for Kongen, faldt han ned for hans Fødder; Kongen saae, at han fældte Taarer, og spurgde, hvad der gik ham saa nær. „Nær gaaer mig eders Vrede, Herre!" sagde Halfred, „og den vilde jeg gjærne frie mig for." „Saa skal skee," svarede Kongen, „du skal drage i mit Ærende, og skulle vi da være forligte, om du udfører Ærendet; har du endnu Sværdet, som jeg gav dig?" „Ja jeg har det, Herre!" sagde han, „og er det ikke kommet i Skede, og dog har intet Menneske haft Skade af det." Kongen sagde: „Det passer godt, at Vanraadeskjalden ejer et Vanraadesværd; kan du gjøre en Vise, saa at du nævner Sværd i hver Linie?" „Jeg vil forsøge derpaa, om I vil, Herre!" svarede Halfred, „og alt vil jeg gjøre, for at blive befriet for eders Vrede." Da kvad Halfred:

Der er et Sværd blandt Sværde,
Som gjør mig rig paa Sværde,
Sværdes Svingere ofte
Sværde maa nu møde;
Er der ej Sværdemangel,
Værd er jeg trende Sværde,

Om en med Farve malet
Skede jeg fik til Sværdet.

Kongen takkede ham for Visen, og sagde, at han besad stor Færdighed i Skjaldskab, og gav ham da en smuk Skede til Sværdet, og sagde: „Nu skulle vi være forligte; og skjønt dig hænder den Brøde, at du ikke kommer til Bords eller Kirke som andre Mænd, eller noget saadant, da skal jeg tilgive dig snarere end de fleste andre. Han takkede Kongen ydmygt for hans Mildhed.

Halfred sendes til Thorlejf Spake [1]).

172. En Dag kort efter hændtes det, at Kongen spurgde, hvor Halfred Skjald var. Kalf svarede: „Han er vist nu efter sin Sædvane henne at ofre hemmelig; til Mærke derpaa er det, at han har Thors Billede, gjort af Been, i sin Pung, og du er, Konge! altfor eftergiven mod ham, og kjender ham ikke ret." Kongen lod Halfred strax kalde til sig, og da han kom, sagde Kongen: „Er det sandt, Halfred! hvad man siger om dig, at du har Thors Billede i din Pung og ofrer." „Nej Herre!" svarede Halfred, „det er jeg ikke skyldig i, det skal strax vise sig, skal man nu paa Stedet ransage min Pung; nu har jeg ikke kunnet forstikke det, om jeg end vilde, thi jeg anede ikke nogen Beskyldning." Han blev da ransaget, og der fandtes ikke noget saadant i hans Værge, at det lignede efter det, som Kalf havde beskyldt ham for. Da sagde Halfred til Kalf: „Dette er sandelig en Bagvaskelse, der fortjente Døden; dette skal ogsaa komme dig haardt at staae, om jeg kommer dig saa nær, som jeg ønsker; du har ogsaa før voldelig

[1]) d. e. hin Vise.

grebet mig, og var da i Færd med at dræbe mig; den Gang var der nogen Grund dertil, men nu ingen uden din Løgnagtighed og Bagtalelsessyge." „Ej kunne I være sammen," sagde Kongen; „nu skal derfor Kalf drage til sine Gaarde; saa kan han ikke bagtale dig eller andre for mig; men du, Halfred! skal drage en Sendefærd for mig til Oplandene, til den Mand, som hedder Thorlejf den Vise. Denne Thorlejf er en Dattersøn af Thorlejf Hordekaares Søn. Thorlejf vil ikke antage Kristendommen; nu skal du dræbe eller blinde ham; skal jeg give dig mit Held og min Lykke med paa denne Rejse, tag ogsaa med dig saa mange Mænd som dig synes; jeg har forhen sendt Folk til Thorlejf, men de have intet udrettet hos ham af det, som jeg vilde." Halfred svarede: „Ej synes mig denne Færd anseelig, men gjærne vil jeg drage, hvorhen I end vil sende mig; jeg vil, at eders Morbroder Jostejn drager med mig, og de af mine Bænkkammerater, som jeg udvælger, saa at vi ere fire og tyve Mænd i det Hele." Der blev dernæst beredt til Rejsen. De rede indtil de kom i en Skov ej langt fra Thorlejfs Gaard; der stege de af deres Heste paa en aaben Plads. Da sagde Halfred: „Nu skal jeg gaae til Gaarden, men I oppebie mig her til den tredie Dag, om det behøves, men I drage eders Vej bort, om jeg ej kommer tilbage inden den Tid." Jostejn tilbød, at han vilde drage med ham, men Halfred vilde ej tilstæde det. Halfred tog en Staaders Klæder paa sig, og forandrede sit Udseende saa meget som muligt; han lod smøre Farve i sine Øjne, drejede Øjenlaagene, og lod sit Ansigt overstryge med Leer og Kul, han gjorde sig et stort Skæg og lod det lime til Hagen og Kin-

derne; han saae da meget gammel ud, og var aldeles ukjendelig; siden lagde han paa sin Ryg en langagtig Bylt Pjalter; deri var Sværdet, som Kongen havde givet ham. Saaledes klædt gik han tidlig om Morgenen hen til Gaarden. Thorlejf plejede, som det ofte var gamle Mænds Skik, at sidde længe ude paa en Høj ikke langt fra Gaarden, og det var nu netop Tilfældet, da Halfred kom. Halfred gik til Højen, han gik meget langsomt, og stønnede stærkt; han var meget trangbrystet, og savlede stærkt i Skæget; han stirrede frem, skjønt Øjnene vare matte, om han kunde see noget Menneske ude; men da han kom til Højen, hilste Thorlejf paa ham, og spurgde, hvo han var; han svarede: „Jeg er en gammel og fattig Mand, som du kan see, afmægtig af Elendighed, og nu mest af Kulde, da jeg har opholdt mig ude i Skovene hele Vinteren. Tidlig i Høst traf jeg paa Kong Olafs Mænd nordoppe i Throndhjem; jeg blev da ført for Kongen, og han vilde tvinge mig til Kristendommen, men jeg løb hemmelig bort, efter forud at have dræbt een af Kongens Mænd. Nu har jeg siden maattet udstaae Hunger og Frost, og har gaaet forklædt omkring, men jeg vilde endnu snart komme til mig selv igjen, om jeg blev vel plejet; jeg er nu kommen hid, fordi det var mig sagt, at du er en god Mand, og hjælper mange, som behøve din Hjælp; jeg vil bede, at du forbarmer dig over mig." Thorlejf svarede: „Ej veed jeg, hvad det vil lede til, men dog maa du have faret vidt omkring og være en kyndig Mand, om du er gammel; du kan ogsaa tale godt for dig;" han begyndte da at spørge ham om mange Ting, baade om Landenes Beliggenhed og om Navnene paa de bekjendteste Steder.

Staaderen besvarede alt, hvad han spurgde om, med megen Kyndighed. Thorlejf sagde: „Var der nogen Mand hos Kong Olaf, som hed Halfred? ham drømmer jeg ofte om, dog er det ikke af nogen Betydenhed, men Kongens Mænd ville snart komme her." „Jeg har hørt omtale denne Halfred," sagde Staaderen, „men sjælden til det Gode; jeg havde ogsaa fuldt Mærke paa, at han var der, thi han var een af de Mænd, som førte mig til Kongen." I det samme gik Oldingen med langsomme Skridt til ham. Thorlejf sagde: „Ej veed jeg, hvad Mand du er, eller hvad du siger, men ej forekommer du mig at være ganske ubetydelig." Han agtede da at staae op, men Halfred greb i ham, og førte ham under sig, thi han var meget stærkere; de væltede ned af Højen, og Halfred kom oven paa; han satte strax sin Hæl paa Thorlejfs Øje, og stødte det ud af Hovedet. Da sagde Thorlejf: „Nu hændes det, Halfred! som jeg har længe frygtet og anet af dig; men ej er du nu ene derom, thi Kongens Lykke følger dig; jeg kan vide, at det maa være Kongens Bud, at du skal blinde eller dræbe mig, men nu vil jeg bede, at du lader mig beholde det ene Øje, men jeg giver dig derfor min Kniv og mit Belte, som begge ere kostelige Sager; og skal jeg siden komme dig til Hjælp, om saa behøves, thi det kan hændes, at den Tid vil komme, da du behøver Hjælpere." Halfred svarede: „Det gjør jeg for ingen Deel, at tage Gaver eller Kostbarheder af dig for at overtræde Kongens Bud heri; heller vil jeg aldeles tage det paa mit Ansvar, at skjenke dig det ene Øje uden Betaling." Thorlejf takkede ham or, at han lod ham beholde Øjet, og dermed skiltes de. Halfred gik til sine Mænd i Skoven, og de bleve glade

ved at see hinanden igjen; men Thorleif gik hjem til sin Gaard, og fortalte intet Menneske om Skaden, før Halfred var heelt borte. Halfred og hans Følge rede nu og kom ad den Vej, hvorved Kalfs Gaard laa; han var ude paa Marken, og saaede sit Korn. Da sagde Halfred: „Nu træffer det sig godt, nu skal jeg dræbe den onde Kalf." Jostejn svarede: „Lad os ej gjøre det, og saaledes blande Ulykke med Lykken." Halfred svarede: „Ej gaaer det da, som det burde; en brav Mand er lemlæstet, men vi lade denne usle Karl leve; og ej kan jeg andet end i det mindste give ham et Mærke." Sprang Halfred da af Hesten, greb Kalf fat, og stak det ene Øje ud paa ham. Kalf gav sig ynkelig ved denne Mishandling, og viste kun ringe Mandighed. „Nu viser du end dit usle Sind," sagde Halfred; „det kunde man ogsaa vænte, at der var stor Forskjel mellem din og Thorleif Spakes Mod og Mandighed." Halfred og de andre rede dernæst videre, indtil de kom til Kongen. Kongen tog med Glæde imod dem, og spurgde om, hvad der var foregaaet. Halfred sagde, at han havde blindet Thorlejf. Kongen sagde: „Da har du gjort en god Gjerning, viis mig hans Øjne!" Halfred tog Kalfs Øje og viste ham; Kongen sagde: „Hvor fik du saadant et Øje? Nu maa du have gjort mere, end jeg bød dig, thi ej har dette Øje tilhørt Thorlejf." Halfred viste ham da det andet Øje. Kongen sagde: „Dette er Thorlejfs Øje, og siig nu sandt, hvad du har gjort!" Da sagde Halfred, at han havde blindet Thorlejf paa det ene Øje, og stukket det andet ud af Kalf. Kongen svarede: „Da har du end ikke bedre end halvgjort mit Ærende, og vil du nu drage anden Gang, og føre mig det Thorlejfs Øje, som er tilbage?"

„Det vil jeg ikke," sagde Halfred, „berøve Thorlejf det Øje, som jeg skjenkede ham før; men drage skal jeg til Kalf, om I vil, og blinde ham ganske eller dræbe ham; thi jeg har endnu ikke meer end halvt lønnet ham det, at han stødte mig med Spydsodden og drev mig til Dødsstraf bunden ligesom en Tyv; og det er Grunden til, at jeg ikke gjorde mere ved ham, at det tykkes mig til ingen Hæder, at have med saadan en Niding at gjøre." Kongen sagde, at det da skulde forblive som det var. Halfred var da hos Kongen i megen Anseelse.

Om Øgmund Ditt og Gunnar Helming.

173. I denne Tid vare mange og anseelige Mænd paa Island, som vare i Slægtskab med Kong Olaf Tryggveson. Een af dem var Vigaglum, en Søn af Eyolf Ruga og den før omtalte Vigfus Herses Datter Astrid. Vigaglums Søster hed Helga, hun var gift med Stejngrim i Siglevig. Deres Søn var Thorvald med Tilnavnet Tasalde. Med Vigaglum var opvoxet en Mand ved Navn Øgmund Rafnsson; hans Fader Rafn var en rig Mand, som boede nordpaa i Skagefjord; han havde været Glums og hans Moder Astrids Træl, og Glum havde givet ham Friheden, og var altsaa Rafn hans Frigivne. Øgmunds Moder var af Guddølernes Æt, og hun er ikke nævnet; hun var beslægtet med Vigaglum. Øgmund var smuk af Udseende, en stor Mand, og besad fortrinlige Legemsfærdigheder; han blev særdeles godt behandlet af sin Frænde Glum. Glum var da til Aars, og boede paa Thverbrekka i Øxnedal, da hans Frænde Øgmund var voxen, men Glums Søn Vigfus var da hos Hakon Jarl i Norge. En Vaar sagde Øgmund til Glum, at han ønskede gjærne at rejse udenlands. „Jeg

vil," sagde han, „kjøbe mig et Skib paa Gaase, dertil vil jeg anvende min Faders Penge, som ere tilstrækkelige, men beder, at du vil staae mig bi med Tilsyn og Raad." Glum svarede: „Mange fare udenlands, som ikke ere saa haabefulde, som du viser dig at være; men vigtigt synes det mig, at du snarere maatte faae Hæder og Anseelse af Færden, end meget Gods, om du ej faaer begge Dele." Glum kjøbte ham da et Skib af nogle Nordmænd, og Øgmund beredte sig til Afrejsen med en betydelig Pengesum, som hans Fader gav ham; Øgmund skulde styre Skib og Folk; paa Skibet vare faa andre end Islændere, som ikke forhen havde faret udenlands. De gik til Søes temmelig sildig om Sommeren; Børen var dem gunstig, de fik stærk Blæst og belejlig Vind, men da de vare komne Havet igjennem, bleve de Land vaer paa Heldningen af Dagen, og Stormen var heftig ind imod Land. Nordmændene, som viste Vejen, sagde da, at det var forsigtigst at stryge Sejlet og lægge bi om Natten, og sejle til Land ved lys Dag. Øgmund svarede: „Ej skulle vi lade saa god en Bør gaae os unyttet bort, det er ikke vist, at det bliver saadan Bør i Morgen, og det er meget maanlyst i Nat." De gjorde, som han sagde, at de sejlede fort; men da de vare komne nær Land, laae der for dem i et Sund mellem Øerne mange Langskibe sammenbundne, og de bleve ikke Skibene vaer, førend de sejlede eet i Sænk og derpaa ind til Fastlandet til Havnen. Nogle af dem, som vare paa Kjøbmandsskibet, sagde da, at de havde sejlet uagtsomt, men Øgmund svarede, at enhver kom til at vogte sig selv. Over disse Langskibe raadede Hakon Jarl, og det Skib, som de havde sejlet i Sænk, ejede en Mand, som hed Halvard;

han var en mægtig Mand og en god Ven af Jarlen; alt det Gods, som var paa Skibet, forliste, men Folkene vare bjærgede. Det blev fortalt Jarlen strax om Morgenen, hvilken Beskæmmelse og Skade, der var tilføjet dem. Jarlen blev meget vred ved at høre dette, og sagde saa: „Disse Mænd maa være Tosser, og ikke have været komne før i fremmedt Land; nu giver jeg dig, Halvard! Lov til at revse dem, og hævne din Beskæmmelse; thi saadanne maa disse Mænd i alt Fald være, at du faaer ikke der med Overmagt at gjøre; du mangler hverken Tapperhed eller Haardførhed til at tilføje dem en ligesaa stor eller større Skam, hvo de end ere.” Da svarede Vigfus Vigaglumssøn: „I maa, Herre! ville tage Bøder af disse Mænd, saa at de beholde Livet, om de ville underkaste sig eders Dom; nu vil jeg drage hen at faae at vide, hvo de ere, og søge at stifte Forlig, om I vil tilstæde det.” „Det maa du gjøre,” svarede Jarlen, „men for stor, tænker jeg, vil dem synes min Kjendelse angaaende Bøder for saa stor en Sag.” Midlertid drog Vigfus ud til Kjøbmandsskibet, og kjendte der sin Frænde Øgmund, tog med Glæde imod ham, og spurgde ham om Tidender fra sin Fader paa Island. Øgmund underrettede ham om det, han spurgde om. Siden sagde Vigfus: „Eders Sag tegner til at blive meget vanskelig ved denne Hændelse.” Vigfus fortalte da, hvad der var skeet, og tillige at Hakon Jarl havde været uvillig til at høre om noget Forlig med dem; „Nu er det mit Ærende hid, Frænde! at bede dig at henskyde Sagen til Jarlens Dom, men jeg skal føre din Sag, saa godt som jeg kan, og vil den da efter Omstændighederne faae et taaleligt Udfald.” „Saaledes har jeg

hørt fortælle om denne Jarl," svarede Øgmund, „at ej henskyder jeg hele min Sag til hans Dom, og allermindst naar han truer med Ondt, thi det vil han holde; men ej undslaaer jeg mig for at bøde for dette Tilfælde, om han vil afsige en taalelig Dom." „Du maa agte paa, hvad der vil være rigtigst for dig," svarede Vigfus; „thi du har her med saadan en Mand at gjøre, at du vil ikke kunne udholde hans Vrede og nægte hans Dom." Vigfus foer ud til Jarlens Skib, og sagde ham, at det var hans Fostbrødre og nogle af dem hans Frænder. „De ville ogsaa lægge deres Sag i eders Vold, Herre!" føjede han til. Da sagde een af Jarlens Mænd: „Usandhed fortæller du nu din Herre, Vigfus! de byde intet passende Tilbud for deres Brøde." Halvard sagde: „Det er sandest, at det anstaaer mig at hævne mig selv, og ej at behøve andre dertil." Jarlen bad ham at gjøre saa. Vigfus sagde: „Den Mands Banemand skal jeg vorde, om jeg maa raade, som dræber min Frænde Øgmund." „Ja!" svarede Halvard, „om I Islændere end ere meget overmodige, kan man dog vænte, at Folk her i Landet ikke ville taale Beskæmmelse uden Erstatning ligesaalidt af eder Vigaglums Frænder, som af andre Mænd, der ere i nogen Anseelse." Halvard roede da til Handelsskibet, men Jarlen lod holde stræng Vagt over Vigfus. Halvard kom til Skibet og spurgde, hvo der var Anfører der. Øgmund nævnte sig. Da sagde Halvard: „Vi Stalbrødre have en stor Sag imod eder, og ere nu komne her for at faae at vide, om I ville byde passende Bøder for eder." „Ej skulle Bøder nægtes eder," svarede Øgmund, „om I ej fordre for overdrevent." „Saadanne Mænd er det at Sagen angaaer," sagde

Halvard, „at de ej vilse tage imod Smaating for store Beskæmmelser." „Saa ville vi nægte Boderne," sagde Øgmund, „om I kræve altfor meget." „Jeg anseer det og bedst passende," sagde Halvard, „ikke at bede eder om det, som I selv burde byde;" sprang han da op paa Handelsskibet, og gav Øgmund et vældigt Slag af sin Øxehammer, saa at han strax faldt i Besvimelse. Efter saa forrettet Sag drog Halvard til Jarlen og fortalte ham, hvad der var skeet; men Jarlen sagde, at der var gjort meget mindre end tilbørligt. Halvard svarede: „Deres Høvding var mest sagskyldig heri, og jeg syntes ikke om dennesinde at gjøre mere af den Sag, end at slaae ham i Besvimelse, og det var passende, at Beskæmmelse kom imod Beskæmmelse; men det staaer altid til at forøge Hævnen siden, om man synes det." Saasnart Vigfus fik dette at vide, tog han sig det meget nær, og agtede at anfalde Halvard og dræbe ham, om han kunde komme afsted dermed, men Jarlen lod vogte ham, saa han ikke kunde faae det iværksat. Øgmund kom til sig selv igjen, men havde dog faaet et stort Saar, og laa længe om Vinteren, men blev dog helbredet omsider, og blev meget spottet for denne Begivenhed, saa at han, hvor han kom, blev kaldt Øgmund Ditt, eller den Faldende, men han lod, som han ej mærkede, hvad Folk sagde. Vigfus kom ofte til ham og bad ham hævne sig; „Jeg vil yde dig min Hjælp," sagde han, „til at du kan kaste denne Beskæmmelse af dig." Øgmund svarede: „Denne Begivenhed troer jeg ikke skader mig, Frænde! synes mig, at jeg er ikke mere beskæmmet herved end Halvard, og man kunde næppe vænte, at det vilde gaae lempeligere af, saa haardt som vi fra først af havde begyndt

vor Sag; det er uraadeligt at hævne dette, eftersom Halvard er en god Ven af Hakon Jarl, men du er kommen her i hans Vold; jeg har andet at gjengjælde din Fader Glum, end at føre dig i saadan Fare, at du sikkert vil kunne vænte Lemlæstelse eller endogsaa Døden for min Skyld." „Derfor takker jeg dig ikke," svarede Vigfus, „og ej heller vil min Fader takke dig, for at du lader, som du derved, tværtimod mit eget Ønske, vil sørge for mig; jeg troer at du gjør det mere af Mangel paa Mod end af Forsigtighed; og ondt er det at understøtte den Mand, som har et Harehjærte i Brystet; det er ogsaa rimeligst, at du slægter mere Trælleætten paa end Thværaaboernes Æt." De skiltes saaledes, at Vigfus var meget opbragt. Nu forløb Vinteren og Vaaren; Øgmund gjorde da sit Skib i Stand, og foer ud til Island om Sommeren, og havde forhvervet sig betydelig Rigdom ved denne Færd; han kom med sit Skib til Øfjord. Glum spurgde snart Skibets Ankomst; det blev ham ogsaa fortalt, hvilken Beskæmmelse Øgmund havde faaet. Da Øgmund havde ordnet sit Skib og sine Sager, drog han til Thverbrekka, og opholdt sig hos Glum en Tid; Glum var meget tavs imod ham, og det mærkedes tydelig, at han ikke gjærne saae hans Ankomst. Øgmund var meget munter og førte et stort Væsen; han drog til alle Forsamlinger og deeltog meget i Folks Tale, og om nogle bleve uenige, da var ingen hurtigere til store Foretagender end Øgmund; han var ogsaa meget driftig til alt, hvad Glum behøvede til Gaardens Drift eller Tilforsel, og opførte sig meget smukt; men det var længe, at Glum ikke vilde tale med ham. En Dag sagde endelig Glum til ham: „Vide skal du det, Øgmund! at jeg takker dig ikke for dit Arbejde,

og underlig tykkes mig, at du er saa drivende, og be-redt til at tage Deel i andres Sager, da du ingen Daad udøver, og har din første Færd faaet et jammerligt Ud-fald, saa at jeg vilde gjærne aldrig see dig, da du vilde blive dig selv til Skam og til en Bebrejdelse for alle dine Frænder, og bære et evigt Vanæresnavn, fordi du ikke torde hævne dig." „Du maae betænke, Frænde!" svarede Øgmund, „hvad der bevægede mig til at opgive Hævnen; jeg var bange for, at din Søn Vigfus vilde komme i stor Fare." „Det behøvede du," sagde Glum, „ikke at sørge for, da han ikke vilde selv; det tyktes mig bedre, at I vare begge døde, og du havde viist Mod til at hævne dig. Nu er det enten Tilfældet, at du er mere taalmodig og udhol-dende end de fleste andre, saa at du vil vise Tapperhed, skjønt senere, thi paa den anden Side er du ikke saa blød-agtig at see til, eller du er aldeles uduelig, og det sna-rest er Tilfældet, hvad man mindst kunde ønske, at ofte er Trælleætten uskikket til Mandighed, men ej vil jeg længer have dig hos mig." Øgmund drog da til sin Fa-der; men da Øgmund havde været to Vintre paa Island, gjorde han sit Skib i Stand og fik Folk til det, og sej-lede til Norge, kom til Land nord ved Throndhjem, og styrede ind i Fjorden; han lagde sit Skib silde om Da-gen under Nidarholm. Da sagde Øgmund: „Nu skulle vi sætte en Baad ud; jeg vil roe ind i Aaen, og spørge om Tidender fra Landet. Øgmund tog over sig en Kappe af to Farver og besat med Guldsmykker ved Hænderne; det var et kosteligt Stykke. Øgmund gik i Baaden selv tredie; det var tidlig om Morgenen; de roede ind til Bryggen. Da gik der en Mand ned fra Byen; han var iført en Kaabe, som var gjort af Skarlagen og

bordyret med megen Kunst. Den kaabeklædte Mand gik ned til Bryggen og spurgde, hvo der styrede Baaden. Øgmund navngav sig. Bymanden sagde: „Er du Øgmund Ditt?" „Saa kalde Folk mig," sagde han, „men hvad hedder du?" Han svarede, „Jeg hedder Gunnar Helming, og jeg er saa kaldt, fordi jeg har en Fornøjelse af at have dobbelt farvede Klæder." „Hvad Tidender har man her i Landet," spurgde Øgmund videre. „Det tykkes nu den største Tidende," svarede Gunnar, „at Hakon Jarl er død, men den berømmelige Konge Olaf Tryggvesøn kommen til Regjeringen." „Veed du noget til," spurgde Øgmund, „hvor den Mand er, som hedder Halvard, thrøndsk af Slægt, ætstor og rig?" „Det er ikke underligt at du spørger om ham," svarede Gunnar; „han kaldes nu Halvard Hals, thi han var med i Jomsvikingeslaget forrige Vinter med Hakon Jarl, og fik der et stort Saar paa Halsen bag ved Øret, og bærer han siden den Tid Hovedet skjævt, men nu er han her i Byen hos Kong Olaf og har faaet megen Hæder af ham; men du har en god Kappe, Øgmund! som seer net ud, da den har to Farver, vil du sælge mig den?" Øgmund svarede: „Ej vil jeg sælge dig Kappen, men om du synes vel om den, da vil jeg give dig den." „Hav megen Tak for din Gave," sagde Gunnar, „og denne Gave vilde jeg gjærne gjengjælde dig, men denne Kaabe skal du først have, kan være at den kan komme dig til Nytte." Gunnar gik da op længere ind i Byen, og var iført Kappen, men Øgmund tog Kaaben paa. Han sagde til sine Mænd: „Nu skulle vi gjøre Baaden fast ved Breden løselig ved Bagstavnen, saa at den ikke driver bort, medens jeg gaaer op; men I skulle sidde paa eders Plad-

ser, og have Aarerne i Lave til Roning." Derpaa gik Øgmund op i Byen, og blev ikke mange Folk vaer; han saae en Dør paa et Herberge; der stode' nogle Mænd og toede deres Hænder, og een af dem var større og skjønnere end de andre; han bar Hovedet skjævt, og Øgmund kjendte da af Gunnars Udsigende, at det maatte være Halvard. Øgmund gik til Døren, og alle de, som vare inde, syntes at kjende, at det var Gunnar Helming. Han talte meget sagte, og bad Halvard komme ud et Øjeblik at tale med ham, „thi jeg har," sagde han, „et nødvendigt Ærende til dig, som ingen Opsættelse taaler;" og han drejede da om paa den anden Side af Døren, og blottede Sværdet, som han havde i sin Haand. Alle kjendte Gunnar Helming, og derfor gik Halvard ene ud, men saasnart han kom til Øgmund, hug denne ham Banehug. Øgmund løb derpaa ned til Baaden, kastede Kaaben af sig, lagde en Steen i Hatten og slængte den ud i Aaen, saa den sank til Bunds. Øgmund gik i Baaden, og bød sine Folk roe ud af Aaen. Men da de kom til Skibet, sagde han til sine Mænd: „Her er stor Ufred i Landet, men nu blæser Vinden inde fra Fjorden ud efter, vi ville derfor hejse vore Sejl og sejle ud tilbage til Island. De sagde, at han var meget ræd, at han ikke torde komme i Land, om end Landsfolket havde Stridigheder indbyrdes. De gjorde dog, som han bød, kom tilbage til Island og landede i Øfjord. Øgmund drog nu til Vigaglum og fortalte ham Udfaldet af sin Rejse, og sagde, at Hævnen nu var udført, skjønt det varede længe. Glum var vel tilfreds dermed, og sagde at han ogsaa altid havde tænkt, at han omsider vilde blive en duelig Mand. Øgmund var da hos

Glum om Vinteren og blev godt behandlet. Men nu maa fortælles om Halvards Mænd, at de syntes det varede længe, inden han kom ind igjen; de gik da ud, og fandt ham liggende død i sit Blod. Denne Begivenhed blev nu berettet til Kong Olaf, og tillige, at man troede at Gunnar Helming havde dræbt ham. Kongen svarede: „Gunnar havde jeg mindst ønsket, at dette skulde hænde men dog skal der strax søges efter ham, og han skal fæstes op i en Galge, om han har bedrevet denne Gjerning." Gunnar Helming havde en Broder, som hed Sigurd; han var en rig Mand og Kong Olafs Hofsinde og meget elsket af Kongen. Sigurd var der i Byen, og saasnart han fik at vide, at hans Broder var bestemt til Døden, søgte han efter ham og fandt ham. Sigurd spurgde, om han havde bedrevet den Gjerning, som han blev beskyldt for. Gunnar sagde, at det var langt fra. Sigurd sagde: „Det holde Folk dog for afgjort, og sig du mig, hvad du veed om denne Begivenhed?" Gunnar sagde: „Det siger jeg for Øjeblikket hverken dig eller noget andet Menneske." „Undfly da!" sagde Sigurd. Gunnar gjorde saa, og kom til Skoven, og blev ikke funden; han drog siden østerpaa over Fjældene og forklædt gjennem Oplandene, og han standsede ikke, før han kom frem østerpaa i Sverrig. Der holdtes store Ofringer i den Tid; Frey havde længe været mest dyrket, og Freys Billede var i den Grad fortryllet, at Djævelen talte med Folk gjennem Afgudsbilledet, og en ung og smuk Kvinde var given Frey til Tjeneste. Det var Folkets Tro, at Frey var levende, som viste sig ved somme Ting, og de troede, at han behøvede at have Samleje med

sin Kone. Hun skulde mest raade med Frey for Offerstedet og alt hvad der hørte til. Gunnar Helming kom omsider dertil, og han bad da Freys Kone hjælpe sig, og bad, at hun vilde lade ham være der; hun saae paa ham, og spurgde, hvo han var; han udgav sig for en ringe og udenlandsk Rejsende. Hun sagde: „Ej maa du i alle Henseender være en Lykkes Mand, thi Frey seer ikke med Venneøjne paa dig; hvil dig nu her for det første i tre Nætter, og lad os saa lægge Mærke til, hvorledes Frey da synes om dig." Gunnar svarede: „Meget bedre tykkes jeg om at faae din Hjælp og Yndest end Freys." Gunnar var en munter og skjemtefuld Mand, og da tre Nætter vare forløbne, spurgde Gunnar Freys Kone, hvorledes det nu skulde blive med hans Ophold der. „Ej veed jeg det nøje," sagde hun, „du er en fattig Mand, og kan dog hændes, at du er af god Slægt, og vilde jeg derfor hellere yde dig nogen Bistand, men Frey synes lidet om dig, og frygter jeg at udsætte mig for hans Vrede; du kan nu blive her en halv Maaned, og saa kunne vi see, hvad der foregaaer." Gunnar sagde: „Saa gaaer det her, som jeg helst ønsker, at Frey hader mig, men du hjælper mig, thi jeg anseer ham for en ikke ringe Djævel." Gunnar blev alt mere og mere afholdt, jo længere han havde været der, formedelst sin Munterhed og Raskhed i det Hele; han talte da igjen med Freys Kone, og spurgde hende om Udfaldet af hans Sag. Hun svarede: „Folk synes godt om dig, hvorfor jeg holder det for bedst, at du bliver her i Vinter, og drager til Gildes med Frey og mig, naar han skal gjøre Folk godt Aar, men dog synes han ilde om dig." Gunnar takkede hende derfor. Det kom nu til den Tid, at de be-

redte sig til at drage hjemme fra, og Frey og hans Kone skulde sidde i en Vogn, men deres Tjenestekarle skulde gaae foran; de havde en lang Fjældvej at fare; da overfaldt der dem et stærkt Sneefog, saa at det blev tung Vej; Gunnar var sat til at følge Vognen og lede Øget, men omsider kom det saavidt, at alt Folket løb fra dem, saa at Gunnar ene blev tilbage, tilligemed Frey og hans Kone i Vognen. Gunnar begyndte da at blive meget træt af at lede Øget, og da det havde gaaet saaledes en Tid, opgav han at gaae foran, og satte sig i Vognen, men lod Øget raade for Vejen. Kort efter sagde Freys Kone til Gunnar: „Hjælp end og led Hesten! ellers vil Frey anfalde dig;" han gjorde saa en Tid, men da han igjen udmattedes meget, sagde han: „Nu vil jeg forsøge paa at tage imod Frey, om han angriber mig." Frey styrtede da ud af Vognen, og de begyndte at brydes, og Gunnar blev meget affræftet; han saae at det ikke vilde gaae an paa den Maade; han tænkte da ved sig selv, at, om han kunde overvinde denne Djævel, og Lykken vilde forunde ham at komme tilbage til Norge, da vilde han vende tilbage til den sande Tro og forlige sig med Kong Olaf, om han vilde tage imod ham; og strax efterat han havde tænkt dette; begyndte Frey at snuble for ham, og dernæst faldt han; den Djævel, som havde været skjult i Billedet, løb da ud af det, og en blot Træbul blev tilbage; denne brød Gunnar heelt sønder. Siden satte han Konen to Vilkaar, at han vilde løbe fra hende, og sørge for sig selv, eller hun skulde sige, naar de kom til Bøjgder, at han var Frey; hun sagde, at hun heller vilde sige det, han tog da Afgudens Klæder paa. Vej-

ret begyndte nu at klare op, og omsider naaede de til det Gilde, som var beredt for dem; der var da forud komne mange af de Mænd, som skulde have fulgt dem. Folket syntes nu, at det var meget herligt, hvorledes Frey viste sin Magt, at han kunde komme til Bøjgderne med sin Kone i saadant et Vejr, da alle Folkene vare løbne fra dem, og derhos at han kunde nu gaae med andre Mennesker, og spiste og drak som andre. De fore omkring til Gilder om Vinteren; Frey talte ikke meget med andre end sin Kone. Han vilde ikke lade Kvæg slagte for sig som før, og intet Slagtoffer vilde han modtage, og intet Slags Offer uden Guld og Sølv, gode Klæder eller andre Kostbarheder. Men da Tiden led frem, syntes Folk at mærke, at Freys Kone var med Barn, det syntes de var meget herligt, og de Svenske syntes nu særdeles vel om denne deres Gud; Vejret var ogsaa saa mildt, og alle Ting tegnede sig saa godt, at intet Menneske kunde mindes sligt. Dette spurgdes vidt omkring, hvor mægtig de Svenskes Offergud var; det kom ogsaa for Kong Olaf Tryggvesøn, og han anede, hvorledes det vel hang sammen, og en Dag om Vaaren kaldte Kong Olaf Gunnar Helmings Broder Sigurd til Samtale med sig. Kongen spurgde, om han havde hørt noget til sin Broder Gunnar. Sigurd sagde, at han intet havde hørt. Da sagde Kongen: „Jeg har en Anelse om, at denne de Svenskes Offergud, hvorom der nu tales saa meget, og som de kalde Frey, sikkert er din Broder Gunnar, thi de Ofringer ere de stærkeste, naar der ofres tillevende Mennesker. Nu vil jeg sende dig derover efter ham, thi det er beklageligt at vide, at et kristent Menneskes Sjæl skal saa jammerlig forgaae; jeg vil opgive ham

min Vrede, om han vil være villig til at komme til mig; thi jeg veed nu, at Øgmund Ditt og ikke Gunnar har dræbt Halvard." Sigurd gjorde sig strax færdig, og drog til denne Frey, og kjendte sin Broder Gunnar; han fremførte Kong Olafs Ærende og Hilsen for ham. Gunnar svarede: „Villig er jeg til at fare og forliges med Kong Olaf, men om de Svenske mærke, hvorledes det hænger sammen, da ville de tage mig af Dage." Sigurd sagde: „Vi skulle lønligen drage herfra, og sætte vor Fortrøstning til, at Kong Olafs Lykke og gode Villie vil med Guds Miskundhed formaae mere end de Svenskes onde Hensigt og Eftersøgen." Gunnar gjorde sig nu færdig tilligemed sin Kone, og de toge med sig saa meget Løsøre, som de kunde føre; siden begave de sig hemmelig om Natten paa Rejsen. Men da de Svenske bleve det vaer, troede de at indsee alt, hvorledes det hang sammen, og de sendte strax Folk efter dem, men disse vare ikke komne langt, inden de forvildedes af Vejen og fandt dem ikke; de Svenske droge da med saa forrettet Sag tilbage. Men Sigurd og de andre standsede ikke deres Færd, førend de kom til Kong Olaf; han tog igjen Gunnar til Naade, lod hans Kone døbe, og de holdt siden den sande Tro.

Kongen byder Kjartan at drage til Island at forkynde Kristendommen.

174. Denne Vinter, som Gunnar Helming var i Sverrig, vare Kjartan, Bolle og Halfred Vanraadeskjald hos Kong Olaf, som før blev berettet. Men da Vinteren var forbi, og Folk beredte sig til Rejser, gik Kalf Asgersson til Kjartan, og spurgde, hvad han agtede at tage sig for om Sommeren. Han svarede: „Det

havde jeg helst seet, at vi kunde styre med vort Skib til England i Sommer, thi der kunne Kristne nu gjøre god Handel; men dog vil jeg tale med Kongen, inden jeg fuldkommen afgjør dette, thi han syntes lidt om den Færd, da jeg talte med ham derom. Siden gik Kalf bort, men Kjartan gik at tale med Kongen. Kongen tog da, som stedse, imod ham med den største Blidhed, og spurgde, hvad han og hans Stalbrødre havde talt om." Kjartan sagde, hvad han og Kalf helst havde i Sinde, og tilføjede, at det var hans Ærende, at bede Kongen om Lov til denne Rejse. Kongen svarede: „Det Forslag vil jeg gjøre dig, Kjartan! i Henseende til Rejse, at du skal drage ud til Island i Sommer, og enten med Magt eller Snildhed nøde Folket der til at antage Kristendommen, men synes du den Færd vanskelig at udføre, da vil jeg paa ingen Maade lade dig løs; thi jeg holder for, at du er bedre skikket til at tjene anseelige Mænd, end til at blive til en Kjøbmand, og fare imellem Landene." Kjartan svarede: „Det vælger jeg hurtig imellem, Herre! at jeg vil meget heller være her hos eder end strides med mine Frænder og Venner; det er ogsaa rimeligt, i Henseende til min Fader og mine andre Frænder, at de ere ikke uvilligere til at gjøre eders Villie, naar jeg er her i eders Vold, og nyder god Behandling." Kongen sagde: „Dette er valgt baade med Viisdom og Højmodighed." Kongen gav ham da en Skarlagens Klædning, som han havde ladet gjøre til sig selv, og den passede Kjartan vel; thi det sige Folk, at Kong Olaf Tryggvesøn og Kjartan Olafssøn have været lige høje, naar de gik under Maal. Kalf Asgerssøn foer om Sommeren med deres Varer til England.

Halfred Vanraadeskjald kommer til Gotland.

175. Da Halfred Vanraadeskjald en Dag om Vaaren var hos Kongen, sagde han: „Jeg vil bede om Tilladelse af eder, Herre! til at seile i Sommer i en Handelsfærd ned til Halore." Kongen sagde; „Ej skal det nægtes dig, men den Tro har jeg, at du vil ikke mindre villig komme tilbage til mig, end du nu drager bort, og mange Ting vil du gaae igjennem forinden." „Det vil jeg nu vove," svarede Halfred. Derefter beredte han sig, og seilede til Danmark, som han havde bestemt; han havde hørt tale om Sigvald Jarl, at han var en stor Hovding. Halfred kom til ham, og sagde, at han havde gjort et Kvad om ham. Jarlen spurgde, hvo han var. Halfred sagde sit Navn. „Er du Kong Olaf Tryggvesøns Skjald?" spurgde Jarlen. „Ja jeg er," sagde Halfred, „og jeg ønsker nu Lov til at fremsige Kvadet." „Hvi skulde det ikke anstaae os," svarede Jarlen, „hvad Kong Olaf lader sig behage." Halfred fremsagde da Kvadet; det var en Flok [1]). Jarlen takkede ham derfor, gav ham en Guldring, som vejede en halv Mark, og tilbød ham at han kunde opholde sig der. Halfred svarede: „Haver Tak for Tilbudet, Herre! men jeg har et Ærende til Sverrig, men kommer dog først til at vende tilbage til Norge, naar jeg faaer Lejlighed." Jarlen bad ham gjøre, som han vilde. Ved Sommerens Slutning seilede Halfred søndenfra til Vigen og fik Stormvejr, Skibet sloges sønder østen for Fjorden, og de forliste alt Godset; Halfred drog da derfra til Konghel, og forblev der en Tid. Det hændte sig nu en Dag, da Halfred gik ud, at en Mand kom imod ham; de hilste

[1]) d. e. et kort Kvad uden Omkvæd.

hinanden, og Halfred spurgde, hvo denne Mand var; han svarede: „Jeg hedder Audgisl, og er fra Gotland, der har jeg min Gaard og min Kone, men nu er jeg kommen ovre fra England; jeg fattes ikke Rigdomme; er du Halfred Vanraadeskjald?" Han sagde, at det var saa. „Jeg har spurgt," sagde Audgisl, „at du er skibbruden, og er nu bleven meget trængende og fattes Penge; nu vil jeg indgaae en Akkord med dig, at du drager med mig øster over til Gotland og opholder dig hos mig i Vinter, og jeg vil da give dig ti Mark Sølv for at følge mig; thi der er fortalt mig, at dit Følge kan man nok staae ved at tilkjøbe sig, men Veien skal ikke være saa ganske sikker, hvorfor ogsaa mange blive tilbage, som havde i Sinde at drage did." Halfred svarede, at han antog dette Vilkaar. Derefter beredte de sig, og havde fem belæssede Heste og een løs; de droge dernæst østerpaa gjennem Skovene begge tilsammen. En Dag bleve de nu vaer, at en Mand kom imod dem; han var stor og stærk; de spurgde, hvo han var; han svarede: „Jeg hedder Ønund, og er en Svensker af Æt, og er nu kommen østenfra, men hvorhen agte I eder?" De sagde ham det. Da sagde Ønund: „Det er meget vanskeligt, naar man kommer østerpaa i Skoven, for dem, som ikke ere bekjendte der; somme sige ogsaa, at Veien er ikke god at fare for dem, som have Penge med sig; men dog mærkede jeg intet, og det er heller ikke forunderligt, thi jeg kjender her alle Veie, og jeg søgte bestandig at undgaae de Steder, hvor Røverne pleje at opholde sig. Nu vil jeg drage i Følge med eder, om I ville give mig nogen Løn derfor." „Det synes jeg ikke meget om," svarede Audgisl, „jeg veed ikke, hvad Mand du er." Halfred derimod var snarere for,

at de skulde tage ham med, og det skede; han skulde have tolv Ører Sølv i Leje. Halfred var da i sine bedste Aar, han var baade stor af Væxt og stærk af Kræfter, tapper og snarraadig; Andgisl derimod var til Alders og ikke stærk. De droge nu Vejen frem alle tre tilsammen. Ønund gik foran om Dagen, og kom en Aften til et Skuur, som var opsat for Rejsende; da sagde Halfred: „Nu have vi tre Ting at gjøre, og skal du, Ønund! hente Brænde til os, du har en stor Øxe i Haanden, men Andgisl skal gjøre Ild, og jeg vil hente Vand." „Det er bedst," svarede Ønund, „at hente ikke for knapt Brænde til Huse, thi her kunne ofte komme Folk, der behove Brænde." Halfred sagde, at det var vel talt. Andgisl sagde: „Jeg vil heller hente Vandet, og du kan saa gjøre Ild paa!" „Lad os det," svarede Halfred. De gik nu bort, Andgisl at hente Vand, og Ønund efter Brænde, men Halfred slog Ild; han kunde ikke strax faae den til at brænde, og han syntes ogsaa, at de andre bleve længe borte. Halfred havde løst Bæltet og kastet det over sin Hals; derved hang en stor Bæltekniv, som Folk da som oftest plejede at bære, og Kniven laa tilbage paa Halfreds Ryg, da han lagde sig ned at puste Ilden op. I det samme kom Ønund ind med Brændet, og kastede det hurtig ned, og han vendte sig da mod Halfred, svang Øxen, og hug med begge Hænder til ham tvært over Ryggen. Øxen traf Kniven, og Halfred saaredes lidt i Ryggen paa begge Sider af Kniven, der hvor Øxehagerne traf; men i det han hørte at Øxen blev svungen imod ham, tog han den Beslutning, som kom ham til Nytte, at han greb Ønund om Fodderne, og han anraabte da Gud og sagde: „Hjælp du mig nu, Hvidekrist! at denne

Djævel ej skal overvinde mig, om du er saa mægtig, som min Herre, Kong Olaf siger." Og med Guds Miskundhed og Kong Olafs Lykke, som stedse var med ham, fik han sig rejst op med Ønund, og stødte ham saa haardt i Gulvet, at han faldt i Besvimelse, og Øxen faldt ud af hans Haand. Halfred trak da et lidet Sax eller kort Sværd, hvormed han var omgjordet under Klæderne. Ønund kom nu til sig selv igjen. Halfred spurgde da, om han havde dræbt Audgisl. Han sagde, at han havde saa gjort. Halfred stak da Saxet igjennem ham, trak ham siden ud, og lukkede Huset til. Halfred agtede nu at tage Hvile, men det var vanskeligt for ham; thi Ønund brød stærkt paa Døren, men Halfred holdt imod indenfor, og saaledes gik det lige til Dag. Om Morgenen fandt Halfred Audgisl dræbt ved Brønden; han tog hans Kniv og Bælte af ham, og førte med sig, det var kostbare Sager. Derpaa begrov han ham. Halfred indsaae da, at Ønund maatte have været en Røver, der dræbte Folk for at erhverve sig Gods. Huset var meget fuldt af Penge og alskens Varer. Da kvad Halfred denne Vise.

Næred jeg med Blodet
Ravnen, skjønt jeg aldrig
Havde i Sinde at svige
Ham, som Rigdom samled;
Tjente jeg, som jeg kunde
Krigeren, men de blanke
Sværdes Slider mig tragted
Svigefuld efter Livet.

Siden drog Halfred østerpaa over Fjældet, og havde besværligt ved at komme frem, thi han kjendte ikke Vejene.

En Aften hørte han, at der blev hugget Træer henne i Skoven foran ham; han gik da derhen, og fandt en aaben Plads i Skoven, hvor der stod en Mand og fældte et Træ; denne Mand var stor og stærk, rødskægget, havde mørke sammenhængende Øjenbryn, og saae meget barsk ud; denne hilste ham, og spurgde, hvo han var. Halfred navngav sig, og spurgde igjen, hvo han var; „Jeg hedder Bjørn," sagde han, „jeg boer her østenfor Skoven; kom hjem med mig til Natteherberge! jeg har godt Huusrum, og kan godt gjemme dine Varer." Halfred tog imod hans Tilbud, og gik med ham, thi Halfred var ubekjendt der i Bøjgderne; dog syntes han, at Bonden saae noget mistænkelig ud, og havde Gjerrigheds Kroge [1]) i Øjnene. Bjørn var meget omhyggelig for ham om Aftenen; der vare mange Folk, og da han gik til Sængs, laa Bonden og hans Kone i en Sæng med Skaader for; der vare to Sænge, Halfred blev anviist den anden; da de havde lagt sig ned, blev Døren til hans Sæng skudt for og en Krampe sat paa udenfor. Halfred fattede da endnu mere Mistanke til Bjørn, han havde ikke taget Klæderne af, men stod op ved Fodgjerdet af Sængen og trak det Sværd, som Kongen havde givet ham. I det samme stak Bjørn ind i Sængen, men Halfred hug ham strax Banehug. Konen sprang skrigende op, kaldte paa sine Huusfolk, og bad dem komme til Hjælp, og gribe denne Misdæder, som havde dræbt hendes Mand uden Sag. Folkene stode strax op; der blev da tændt Lys, og Sængen blev lukket op. Halfred lavede sig til Modværn, men Konen kastede Klæder paa hans Vaaben; han blev da greben og sat i Fjæder. Siden sendte Konen Bud til en

[1]) Organ.

Mand, som hed Ubbe, og blev kaldt Blot-Ubbe, ham vilde hun spørge til Raads, hvad man skulde gjøre med denne Udlænder, der havde dræbt hendes Mand. Han raadede, at han skulde føres til et Thing, og der skulde dømmes om hans Sag af alle Bøjgdemændene tilsammen. Ubbes Broder hed Thorar, han var en rig Mand, og havde megen Indflydelse der i Herredet. Thorars Datter hed Ingeborg, hun var en viis og myndig Kvinde; hende havde Andgisl haft tilægte. Der blev nu stævnet til en Sammenkomst, paa hvilken Thorar og Blot-Ubbe mødte; der kom ogsaa Thorars Datter Ingeborg; denne Sag blev nu forhandlet, og alle stemmede helst for, at denne udenlandske Misdæder skulde anvendes til Ofring. Da sagde Ingeborg: „Mon det ikke er raadeligst at høre Ord og Tidender af denne Mand, som er kommen saa langvejs fra, forend han bliver fuldkommen dømt til Døde." Thorar svarede: „Det viser sig endnu som bestandig, at du er klogere end de andre, som her ere sammenkomne; gak du nu til ham, og faa at vide, hvo han er, og hvad han kan berette." Hun gik da hen, hvor Halfred sad haardt bunden, og spurgde, hvo han var. Halfred nævnte sig, og sagde, at han var en Islænder. „Er du Halfred Vanraadeskjald?" sagde hun. Han sagde, at det var saa. Da sagde Ingeborg: „Hvad bevægede da dig kristne Mand og Kong Olafs Hofsinde, til at drage ene her øster hid i vort Hedenskab?" Han begyndte da at fortælle hende alt, hvad der var skeet, og fortalte om sine Rejser, fra at han om Sommeren sejlede til Danmark og lige til at han tog Natteherberge hos Bjørn. „Nu gik det af mellem mig og Bjørn saaledes, som du

veed, at jeg dræbte Bjørn, men dog ikke førend han svigagtig overfaldt mig; men om du er, som jeg tænker, den Ingeborg, som Audgisl sagde mig at være hans Kone, da har jeg her nu ikke andet til Vidnesbyrd paa, at mit Udsagn er sandt, end den Kniv og det Bælte, som jeg tog af Audgisl, da han var død; thi alt andet Gods, som jeg havde med, tog Bjørn i sin Varetægt om Aftenen, da jeg kom til ham; og vilde Audgisl kun have liden Nytte af, at han gav mig en høj Løn for at rejse med ham, om jeg ikke skulde hævne hans Drab og Angrebet paa mit Liv." Han viste hende da Sagerne, og kvad denne Vise:

Saa min Sag jeg forfulgde
Heftig, at sønder i Kampen
Audgisls nedrige Morder
Død jeg lod tilbage;
Faldt hin gjæve i Striden,
Sørger jeg over den tapre,
Men saa har jeg taget
Hævnen for os begge.

Ingeborg sagde, at hun nøje kjendte disse Sager, at Audgisl havde ejet dem; hun spurgde nøje efter, hvorledes det havde gaaet mellem dem og Ønund; Halfred kvad:

Hænder paa Hunden jeg lagde,
Hævede ham i Vejret,
Og den nedrige Niding
Vred om Kuld jeg kasted;
Denne Stridens Mand paa
Svig mod Folk ej siden
Pønser, da hans Blod har
Rød min Kaarde farvet.

Ingeborg sagde: „Det maa være en sand Fortælling, thi Bjørn har længe været mistænkelig; skal du nu først drage hjem med mig, og siden skal jeg prøve din Sandruhed." Nu drog Halfred med hende, og han var da meget udmattet af den haarde Støden og af Baandene, men Ingeborg lod ham vederkvæge. Hun og hendes Fader Thorar droge nu til den Gaard, som Bjørn havde ejet; der fandtes alt det Gods, som Halfred havde rejst med og Audgisl havde ejet; Ingeborg tog alt Godset til sig, thi hun og Audgisl havde ingen Børn. Siden sendte de Folk op i Fjældet, og det viste sig alt sandt, hvad Halfred havde sagt; alt dette Gods, som Ønund havde sammenbragt, blev da ført til Bøjgden. Det blev da samtykket af alt Bøjgdefolket og dømt efter deres Love, at Halfred skulde have alt det Gods, som han saa mandig havde tilkæmpet sig; det var store Rigdomme. Halfred blev godt behandlet hos Ingeborg, og Landets Folk fik snart meget at fortælle om ham. Ingeborg var baade en forstandig Kvinde og skjøn af Udseende; Halfred og hun kunde godt lide hinanden, og det varede ikke længe, inden Halfred bejlede til hende, og tilbød at ville være hendes Mand. Hun svarede: „Det kunde være ganske passende, men dog har denne Sag sine Vanskeligheder. Du er en døbt Mand og her fremmed, men her ere store Ofringer, og Folk ville ikke taale, at du holder den Tro, som du har antaget, og paa den anden Side er det ikke vist, at det gaaer dig vel, om du forkaster den Tro; men du seer ud til at blive en god Huusfader. Drag nu til min Fader og anhold om dette hos ham!" Halfred gjorde saa. De talte om Sagen, og bleve enige derom, saa at Udfaldet blev, at Halfred fik Ingeborg, og tog sin Bopæl

hos hende; der fattedes ikke paa Rigdomme. Der forblev han en Tid, og var vel tilfreds med sit Giftermaal.

Om Færøboerne.

176. Skjønt mange Beretninger og Frasagn ere skrevne i denne Historie, som ikke synes meget at høre til Kong Olaf Tryggvesøns Saga, maa man dog ikke undre sig derover; thi ligesom rindende Vande flyde af forskjellige Kildevæld, og samles alle paa eet Sted, saa have i Ligning hermed disse Frasagn af forskjellig Oprindelse eet Endemaal: at oplyse de Begivenheder, som vedkomme Kong Olaf eller hans Mænd, ligesom det ogsaa vil vise sig i det herefter Følgende.

177. Der var en Mand, ved Navn Grim Kamban, han var Fader til Thorstejn med Tilnavnet Skrof; hans Søn hed Thorolf Smør, hans Søn Audun Rotin eller den Raadne, hans Søn Ejnar, hans Søn Eyolf Valgerdssøn, hans Sønner Gudmund hin Rige og Ejnar Thveraabo. Ejnar Audunssøns Moder var Helga, en Datter af Helge hin Magre. Auduns og Helgas Datter var Vigdis, hvis Søn Halle hin Hvide var Fader til Orm, Gellers Fader, Orms Fader, Halles Fader, Thorgejrs Fader, Fader til Thorvard og Are, som var Fader til Biskop Gudmund. Det berettes, at Grim Kamban var den første, der bebyggede Færøerne, men i Harald Haarfagers Dage flyede mange for hans Herredømme; somme nedsatte sig da paa Færøerne og bleve der boende, men somme søgte til andre øde Lande. Ketil Fladnæses Datter Aude hin Grundrige foer til Island efter sin Søn Thorstejn Røds Fald; hun kom da til Færøerne, som før blev fortalt, og bortgiftede der sin og Thorstejn Røds Datter Oløf; og fra hende

nedstammer Færøboernes største Ætgreen, som kaldes Gataskæggerne.

178. Der var en Mand, som hed Thorbjørn med Tilnavn Gataskæg; han boede paa Østerø i Færøerne; hans Kone hed Gudrun; de havde to Sønner, den ældste hed Thorlak, den anden Thrand; begge vare de store og stærke Mænd. Thorlak giftede sig med en Kvinde der paa Øerne, men var dog hjemme i Gata hos sin Fader. Thorbjørn var den Gang gammel, og døde kort efter; hans Sønner skulde da skifte Arven imellem sig; begge vilde have Faderens Gaard Gata, thi det var den største Herlighed deraf. De kastede Lod, og Faderens Gaard tilfaldt Thrand; men efter Skiftet bad Thorlak om han maatte have Hovedgaarden, Thrand skulde da have Strøgodset og Løsøret, som var tilfaldet Thorlak; thi Thorlak havde faaet Løsøre med sin Kone; Thrand vilde det ikke. Han bortlejede da Gatas Jorder til forskjellige og tog den største Leje deraf, som han kunde faae; selv foer han med nogle Kjøbmænd over til Norge om Sommeren, men havde kun faa Kjøbmandsvarer; han opholdt sig der i en Stue om Vinteren, og syntes meget mørk i Sindet. Sommeren derefter drog han med nogle Koffardifolk ned til Halore paa den Tid, da der vare de fleste Folk og det største Marked; der forhvervede Thrand sig en betydelig Mængde Penge og Gods paa ingen anden Maade end ved Bedrageri og Underfundighed; derfra foer han til Norge, og kjøbte sig der et stort og godt Fragtfartøj; dette ladede han med det meget Gods, som han havde faaet om Sommeren, sejlede siden til Færøerne, og tog sit Sæde i Gata. Thrand var stor af Vært, rødhaaret og rødskægged, fregnet og styg i

Ansigtet, mørk i Sind, underfundig og snedig til alskens Bedragerier, uomgængelig og haard imod Almuen, talte skjønne Ord til betydelige Folk, men nærede Svig i sine Tanker.

179. Der var en Mand ved Navn Hafgrim, som boede paa Sydero i Færøerne paa den Gaard, som hedder Hof; han var en stor Afgudsdyrker og Høvding; han havde det Halve af Færøerne til Lehn af Harald Graafeld, som i den Tid var Konge over Norge. Hafgrims Kone hed Gudrid; hun var en Datter af Snæulf, som boede paa Sandø. Snæulf havde sin Slægt paa Syderøerne, og han var flyet derfra for Drabs Skyld; han var nu til Alders, og dog endnu vanskelig og ond at have med at gjøre. Hans Svoger Hafgrim var en meget hidsig Mand og ikke viis. Den Gang boede paa Skufø tvende rige Brødre; den ene hed Brester, den anden Bejner, de vare Sønner af Sigmund, en Broder til Thorbjørn Gataskæg, som var Fader til Thrand i Gata. Brester og Bejner vare rige Mænd og Høvdinger over det Halve af Øerne lige med Hafgrim; denne Halvdeel havde de i Lehn af Jarlen Hakon Sigurdssøn, og Brødrene vare hans Hoffinder og kjære Venner. Brester var den største og stærkeste af Mænd, og mere øvet i Vaaben end nogen anden til den Tid paa Færøerne; han var skjøn af Udseende og behændig i alle Lege. Bejner lignede sin Broder i mange Henseender, men kunde dog ikke maale sig med ham. Mellem disse Brødre og Thrand i Gata var der ikke god Forstaaelse, skjønt der var nært Slægtskab imellem dem.

180. Paa Svinø boede en Mand, som hed Bjar-

ne; han var rig, ikke venneſæl og meget underfundig; han var Morbroder til Thrand i Gata. Færøboernes Thingſted var i Strømsø; der er en god Havn, ſom de kalde Thorshavn, og did ſøgte Folk til Thinge fra alle Færøerne. Begge hine Brødre vare ugifte, men dog havde hver af dem ſin Søn; Bejners Søn hed Thorer, og Breſters Sigmund, og han var to Aar yngre end den anden. Derefter begyndte Stridigheder mellem Brødrene paa Skufø og Hafgrim, ſom der fortælles i Færøboernes Saga, og det gik ſaa, at Hafgrim gav baade Thrand i Gata og Svinø-Bjarne Penge, for at de ſkulde hjælpe ham. Brødrene vare alle Tider meget enige og ſamdrægtige indbyrdes og boede begge ſammen paa Skufø, ſom før blev berettet; en anden Gaard havde de paa den ſtørre Dimun, men havde deres Kreaturer, Køer og Faar, paa den mindre Dimun, thi denne Ø var ikke beboet. Det hændte ſig engang, da Breſter og Bejner vare paa deres Gaard i Dimun, at de lavede ſig til Hjemrejſen, og agtede, ſom de ogſaa gjorde, at fare til den lille Dimun at hente ſig Slagtekvæg. Drengene Sigmund og Thorer bade om Lov til at drage med dem, og det tilſtode de dem. Sigmund var da ni Aar gammel, og var baade ſtor af den Alder og meget haabefuld; Thorer var da elleve Aar. Brødrene havde, ſom de plejede, alle deres Vaaben med ſig, og om deres Rejſe er intet fortalt, førend de fore tilbage, og vare komne temmelig nær til den ſtørre Ø; da ſaae de tre Skibe ſejle imod dem, og paa hvert Skib vare tolv Mænd, alle fuldtvæbnede; de kjendte Skibenes Anførere; det var Hafgrim fra Sydərø og Thrand fra Gata og Svinø-Bjarne. De ſejlede imellem dem og Øen, ſaa at Brødrene ikke naaede

at komme i Land; de løb da med Skibet op et Steds paa den stenede Strandbred; der var en steil Klippe oppe over dem; der kom de med deres Vaaben, og satte Drengene ned paa Klippen ved Siden af sig. Klippen var bred ovenpaa, og et godt Forsvarssted. Hafgrim og de andre kom dernæst til Land og trak Skibene op, løb siden op paa Klippen, og Hafgrim og Svinø-Bjarne anfaldt strax Brødrene, men de værgede sig med Mandighed. Brester værgede det Sted af Klippen, som var lettest at bestige, og han var ikke let at faae Bugt med. Thrand gik frem og tilbage langs med Strandbreden med sine Mænd, og var ikke ligefrem med ved Angrebet. Da sagde Hafgrim: „Det havde jeg betinget mig af dig, Thrand! at du skulde yde mig Hjælp, og derfor gav jeg dig mine Penge." „Du er en usfel Karl," svarede Thrand, „at du ikke med tvende Tylfter Mænd kan faae Bugt med to eneste Mænd, og er det din Skik, stedse at have andre for dig, men du har kun lidet Mod til at gaae nær, naar nogen Manddoms Prøve er at udholde; det vilde nu være din Sag, om der var nogen Daad i dig, at du gik først op ad Klippen imod Brester, og at vi andre fulgde dig, ellers anseer jeg dig ikke for duelig til nogen Ting;" saaledes ophidsede Thrand ham, saa meget han kunde. Hafgrim blev vred ved hans Ord, løb da op ad Klippen imod Brester, og stak sit Spyd igjennem ham. Brester mærkede, at det var hans Banesaar, og vilde selv hævne sig; han gik da ind paa Spydet, indtil han naaede til ham med Sværdet, og hug ham over den venstre Skulder, saa at han kløvede hele Siden ned ad fra Kroppen; Hafgrim faldt da død ned af

Klippen og Brester ovenpaa ham. De angrebe nu Bejner, og uagtet ogsaa han værgede sig vel, endtes det dog med, at han faldt og lod sit Liv. Folk sige, at Brester dræbte fire Mænd, inden han faldt, men Bejner to. Dernæst sagde Thrand, at man skulde dræbe Drengene Sigmund og Thorer. „De skulle ikke dræbes," svarede Bjarne. „Det vil blive Folgen," sagde Thrand, „om de komme til at beholde Livet, at de ville blive dine Banemænd, Bjarne! og ligeledes de fleste af de Mænds, som her ere tilstede." „Alligevel skulle de ikke dræbes," sagde Bjarne. „Dette var heller ikke mit Alvor," sagde da Thrand; „jeg vilde gjøre dette for at prøve eder, hvor godt et Sindelag I vilde have imod dem; det er i det Sted min fulde Beslutning, at jeg vil bøde disse Drenge det, at jeg har været med i denne Færd; jeg vil opfostre og opføde dem, indtil de blive voxne, thi de ere mine Frænder." Drengene sade paa Klippen, og saae paa denne Tildragelse, og da Brødrene vare faldne, begyndte Thorer at græde. Sigmund sagde: „Lad os ikke græde, Frænde! Lad os hellere fæste os denne Dag i Minde!" Derefter fore Mændene bort. Thrand førte Drengene med sig hjem til Gata, men han underlagde sig alt det Rige og alle de Ejendomme, som Brester og Bejner havde besiddet, og ligeledes antog han Herredømmet over den Deel af Øerne, som Kong Harald Gunhildssøn havde overdraget Hafgrim, og tillige opfostrede han Hafgrims Søn, som hed Øssur og var den Gang ti Aar gammel. Thrand herskede da ene over alle Færøerne, og intet Menneske dristede sig til at tale ham imod.

181. Denne samme Sommer, da Brødrene Brester og Bejner faldt, var der kommet et Skib fra Norge

til Færøerne til Thorshavn; Skibet styrede en Mand fra Vigen, som hed Rafn og kaldtes Holmgaardsfareren, thi han havde sejlet over til Garderige. Rafn var en rig Mand, og havde en Gaard i Tønsberg. Da disse Kjøbmænd næsten vare ganske færdige til Bortsejling, kom Thrand fra Gata en Morgen ud paa Skuden. Thrand førte Formanden til Enetale, og sagde at han havde to Trældrenge at sælge ham. Rafn sagde, at han ej vilde kjøbe dem, inden han saae dem. Thrand førte da frem to skaldede Drenge, iførte hvide Kofter; de vare skjønne, men saae meget forknytte ud. „Er det ikke Tilfældet," sagde da Rafn, „at disse Drenge ere Sønner af Brester og Bejner, som I dræbte for kort Tid siden?" „Jeg troer det vist," sagde Thrand, „at det er saa." „Da komme de ikke i min Vold," sagde Rafn, „paa den Maade, at jeg skal give Penge for dem." Thrand svarede: „Vi skulle da indrette det paa en anden Maade, og her ere fem Mark Sølv, som jeg vil give dig, for at du skal føre dem bort med dig, og dernæst sørge for, at det kan være vist, at de aldrig komme tilbage til Færøerne;" og Thrand hældte nu Sølvet i Skødet paa Skipperen og talte det for ham. Rafn syntes godt om Pengene, og sagde: „Jeg vil tage imod Pengene, og føre Drengene bort, om du vil, og hverken sende dem tilbage eller føre dem selv; men om jeg sælger dem, eller de paa nogen Maade komme ud af min Magt, da kan jeg ikke staae inde for, at de ikke skulle komme tilbage." De sluttede nu denne Akkord, og Thrand drog bort, men Rafn sejlede med Drengene til Norge, hvor de nøde god Behandling hos ham om Vinteren i Tønsberg. Om Vaaren beredte Rafn sig til at sejle i Østervegen; han

spurgde Drengene, hvorledes de syntes om deres Tilstand. Sigmund svarede: „Meget vel i Sammenligning med den Gang vi vare i Thrands Vold." „Kjende I min Aftale med Thrand?" spurgde Rafn. „Ja!" svarede Sigmund. „Det anseer jeg for bedst," sagde da Rafn, „at I drage fri og frelste bort fra mig, hvorhen I ville; I skulle ogsaa have de Penge til eders Underholdning, som Thrand gav mig; I kunne alligevel have vanskelig nok med at komme ud af det i et fremmedt Land; det var ogsaa især Grunden til, at jeg tog imod eder, at jeg troede at kunne forudsee, hvor skrækkelig Thrand vilde behandle eder, om I bleve der i hans Vold." Sigmund takkede ham for hans gode Gjerning, og sagde, at han efter deres Sags daværende Tilstand førte sig højmodig op. Rafn foer om Sommeren over til Garderige, men Drengene forbleve der i Vigen to Vintre, efterat Rafn frigav dem, og de gave de Penge, som han havde overleveret dem, for deres Kost. Da var Sigmund tolv Aar gammel, men Thorer fjorten.

182. Samme Sommer som Brester og Bejner bleve dræbte paa Færøerne, og Drengene kom til Norge, blev Kong Harald Graafeld fældet, og Hakon Jarl tog den største Deel af Norges Rige i Lehn af Danekongen Harald Gormssøn. Jarlen opholdt sig for det meste nordoppe i Throndhjem. Da nu Frænderne Sigmund og Thorer vare uden Penge og ikke havde noget til deres Underholdning der i Vigen, fik de Lyst til at drage nordpaa til Jarlen, i det Haab snarest hos ham at kunne faae nogen Hjælp, eftersom deres Fædre havde tjent ham og været hans kjære Venner. De begave sig da paa Rejsen, og gik bort fra Vigen, først til Oplandene og saa østerpaa

gjennem Hedemarken; ved Vinterens Begyndelse naaede de op til Dovrefjæld, men bleve dog ved at gaae op paa Fjældet ene to; der kom da et haardt Vejr over dem, og de fore vild, da de ikke kjendte Vejene, og maatte gaae gjennem Snee og Uføre; de laae saaledes mange Dage ude uden Mad, og det kom omsider saa vidt, at Thorer maatte lægge sig ned og kunde ikke gaae; han bad da, at Sigmund skulde redde sig selv og søge at finde ned af Fjældet. „Det skal aldrig skee," svarede Sigmund, „at vi skilles saaledes; enten skulle vi begge komme til Bøjgder eller begge døe." Der var da den Forskjel paa deres Kræfter, at Sigmund, skjønt han var yngre, lagde Thorer paa sin Ryg, og bar ham længe; han begyndte da ogsaa meget at udmattes; de fandt da en Dag, at det begyndte at gaae ned ad Bakke, og det blev dem da strax en Deel lettere at gaae, og da det begyndte at aftnes, kom de i en liden Dal, og derefter mærkede de Lugten af Røg og fandt en liden Gaard foran sig; de gik derind og ind i Stuen, hvor der sade tvende Kvinder, den ene var til Alders, men den anden var ganske ung; de vare begge skjønne af Udseende og toge med Venlighed imod dem, afførte dem de vaade Klæder og gav dem tørre isteden; dernæst fremsatte de et Bord og satte Mad for dem; og siden bleve de fulgte til en Sæng med gode Klæder i. Konen sagde, at hun ikke vilde, at de strax kom for hendes Mands Øjne, naar han kom hjem, da han var meget vredladen. Sigmund og Thorer vaagnede siden ved at en stor Mand i en Rensdyrspels kom ind, bærende et Dyr paa Ryggen; han saae meget vredt og spurgde, hvo der var kommen. Konen sagde, at der vare komne to Drenge, som længe havde ligget ude paa

Fjældene, og vare saa udmattede af Hunger og Kulde, at de næsten vare aldeles forkomne; „Jeg nænte ikke," sagde hun, „at saa haabefulde Drenge skulde døe her ude under vore Gjerder, da Hændelsen havde ført dem herhid." „Ofte har jeg sagt dig," svarede Manden, „at du saaledes snarest vil røbe vort Opholdssted ved at tage Folk ind." Han lod det dog forblive derved, og de sov om Natten. Om Morgenen tidlig kom Manden til Drengene, og sagde: „Det tykkes mig, som Kvinderne ville, at I skulle forblive her i Dag og udhvile eder." De sagde, at de gjærne vilde det. Bonden hed Ulf, hans Kone Ragnhild og deres Datter Thuride; hun var baade smuk og meget anseelig; Bonden var borte om Dagen, og kom hjem om Aftenen; han var da meget venlig imod Sigmund og Thorer, og spurgde dem nøje ud, hvo de vare, hvorfra de kom og hvorhen de agtede sig. Sigmund gav ham fuldstændig Underretning om det, han spurgde om. Næste Morgen kom Ulf til dem og sagde: „I Henseende til den Underretning, som I gave mig om eders Reise, da vil jeg sige eder, at I have faret til den ganske modsatte Side af den, I vilde, og hvor den alfare Vej er; herfra er til alle Sider langt til Bøjgder; derfor tykkes det mig bedst, eftersom ogsaa min Kone skynder dertil, at I opholde eder her i Vinter, om I ikke finde noget bedre for eder, og ere min Kone behjælpelige og til Rede, om hun behøver eder til noget hjemme paa Gaarden, thi jeg maa være borte hver Dag og være os om Føde." De takkede ham for dette Tilbud, og sagde, at de gjærne vilde det. De vare der da om Vinteren, og nøde god Behandling. Det var snart tydelig at see, at Sigmund og Bondens Datter

kunde godt lide hinanden; de talte ofte længe sammen, og Pigens Forældre formeente dem det ikke. Om Vaaren ved Sommerens Begyndelse sagde Ulf til dem: „Nu have I været her i Vinter, og vi synes alle vel om eder; derfor giver jeg mit Minde til, at I kunne forblive her længer og voxe noget mere til, om I ikke synes andet bedre for eder; men det vil jeg betinge mig, at I ikke maa være nysgjerrige, eller drage for vidt omkring, naar jeg ikke er hjemme; og det beder jeg eder allermeest at vogte eder for, at I aldrig gaae i den Skov, som ligger her norden for Gaarden." De toge med Glæde imod Tilbudet og Vilkaaret. Bonden var længe hjemme om Sommeren, og lærte dem at fægte, skyde, svømme og andre Idrætter; og de mærkede snart, at Bonden var meget øvet i alskens legemlige Færdigheder; han var ogsaa baade stor og stærk. Da Frænderne havde været der tre Aar, skede det en Dag om Sommeren, da Ulf ikke var hjemme, at Sigmund sagde til Thorer: „Jeg er meget nysgjerrig efter at vide, hvad der kan være i den Skov norden for Gaarden, hvorfor vi ikke maa komme der." Thorer sagde, at han ikke vilde søge at faae det at vide, som hans Fosterfader saa meget havde forbudt ham. Sigmund fik dog at raade, og de gik hen i Skoven. Sigmund havde i sin Haand en lille kortskaftet Vedøxe; de kom frem paa en aaben Plads i Skoven, og hørte en stærk Bragen henne i Skoven; dernæst lod en stor og grum Skovbjørn sig tilsyne, og foer frem med megen Allarm og Heftighed. Drengene løb strax tilbage ad Stien, som gik til Gaarden, men Bjørnen efter dem. Stien var meget trang, men da Bjørnen var kommen paa den, vendte Sigmund sig imod den haardt og hastig,

og hug med begge Hænder Øxen mellem Ørerne paa Dyret, saa at hele Bladet gik i, og Dyret faldt dødt ned; siden rejste de Bjørnen op og løb hjem. Ulf kom da meget uvenlig imod dem, og spurgde, hvor de havde været. Sigmund svarede: „Det har nu ikke gaaet os godt, min Fosterfader! da vi have overtraadt dit Bud, og en stor Bjørn har jaget efter os i Dag." „Det væntede jeg," svarede Ulf, „og derfor var jeg nu kommen paa Vejen, for at søge efter eder, men nu er det dog bedre, end jeg havde væntet, da den ikke har beskadiget eder. Jeg vilde ogsaa, at den ikke skulde beskadige eder ofte, men dog er det Dyr af den Beskaffenhed, at jeg har været noget bange for at binde an med det, men nu vil jeg dog forsøge paa at træffe det." Han løb da frem ad Stien ind i Skoven, saae snart Bjørnen, og troede at den var levende; han havde et stort Spyd i Haanden. Drengene løb efter ham, og saasnart Bonden saae Bjørnen, gik han raskere frem, og da han kom til, fattede han Spydet i begge Hænder, og stak Bjørnen igjennem, og denne faldt strax, som man kunde vænte; Ulf saae da, at Bjørnen var forud død, og sagde: „Spotte I mig nu; hvo af eder har dræbt Dyret?" Thorer sagde: „Intet kan jeg tilegne mig af den Daad, men Sigmund har dræbt Bjørnen med din Vedøxe." „Dette er en stor Manddoms Daad," sagde Manden, „og den er Forbud paa mange store Bedrifter af dig, Sigmund!" Ulf bar fra den Tid endnu mere Agtelse for Sigmund end tilforn. De vare der nu i alt i sex Aar; da var Sigmund atten Aar og Thorer tyve. Sigmund var da bleven den drabeligste Mand i Væxt, Styrke og Færdighed i alskens Idrætter af alle paa den Tid i Norge.

183. Sigmund sagde da til sin Fosterfader Ulf, at han agtede nu at drage bort derfra. Ulf sagde, at det skulde staae til dem, „og det er godt," lagde han til, „at I her i min Hytte ere komne lidt til Kræfter;" han lod da gjøre dem Klæder og berede dem vel til Bortrejsen. Ulf fulgde dem nordpaa over Dovrefjæld, til de kunde see ned i Orkedalen. „Nu har jeg fulgt eder hjemmefra," sagde han, „som det kunde være mine egne Sønner; nu vil jeg vende tilbage; men før vi skilles, ville vi sætte os ned; det er nu kommet saa vidt, at jeg er meget bekymret ved eders Bortrejse, men Kvinderne ere endnu mere; nu vil jeg vide, hvem jeg har haft i Opfostring, saa at I underrette mig om eders Æt og Herkomst, og hvad der er hændet eder, før I kom til mig." De fortalte ham nu nøjagtig om deres Æt og Ophav, og hvorledes de vare forjagne fra deres Ejendomme og Fødestavn, „men nu ville vi, min Fosterfader!" sagde Sigmund, „at du underretter os om dine Hændelser, og om hvo du er." „Det er ikke megen Omtale værdt," svarede han, „først er herom at sige, at jeg med mit rette Navn hedder Thorkel; min Fader hed Stejngrim, han var en rig Mand, og boede paa Hedemarken i Oplandene; jeg voxte op hos min Fader, og var i min Ungdom anseet for stor og stærk; min Fader vante mig tidlig til Legemsøvelser, især til Skydning, og jeg kom snart til at skyde meget godt. Da jeg havde Alder og Styrke dertil, foretog jeg mig hver Vinter, saasnart Isen lagde sig paa Vandet og det blev tør Frost, at begive mig ud i Skovene med mine Legekammerater for at skyde Dyr, derfor blev jeg kaldt Thorkel Tørfrost. Paa Hedemarken ikke langt fra min Faders Bøjgd herskede en mægtig Mand, som hed

Thoralf, han var Oplændingernes Kongers Sysselmand. Thoralf var gift og hans Kone hed Idun, deres Datter Ragnhild, hun var meget smuk. Til denne Pige bejlede jeg, men Thoralf vilde gifte hende til en anseeligere Mand. Da Thoralf engang kort efter ikke var hjemme, drog jeg derhen med en anden Mand i Følge, tog Ragnhild bort om Natten og førte hende hjem til min Fader; men da han ikke vilde beholde mig der, uden jeg vilde føre hende tilbage, fik jeg elleve af mine Jævnaldrende til at følges med mig, og vi opholdt os ude i Skovene. Saasnart Thoralf kom hjem og blev dette vaer, drog han først til min Fader med hundrede Mand og ransagede der hvert Huus. Siden droge de ud i Skoven og skiftede deres Hær i Troppe at lede efter os, og Thoralf fandt os med tredive Mænd; de anfaldt os med Vaaben, men vi værgede os mandig, og det endtes saaledes omsider, at der faldt tolv Mand paa Thoralfs Side, men syv paa min, og vi øvrige fem flyede bort i Skoven. Thoralf selv var dødelig saaret, og blev ført hjem af sine Mænd og hans Datter Ragnhild ligeledes. Thoralf døde af Saarene strax da han kom til Bøjgden, men vi Stalbrødre bleve hemmelig helbredede hos min Fader. Oplændingernes Konger holdt et offentligt Thing, da deres Sysselmand Thoralf var dræbt, og de gjorde mig landflygtig, men mine fire Stalbrødre slap med Pengebøder. Min Fader kunde da ikke beholde mig hjemme hos sig, og han sendte mig da til en Hule, hvor jeg var eensom en lang Tid, og kjedede mig meget. Siden foer jeg en Nat til Gaarden, som Thoralf havde ejet, og førte Ragnhild bort anden Gang, og drog da vidt omkring i Skoven at opsøge mig et Tilflugtsted, og jeg kom da omsider her-

til, og har boet her siden i atten Vintre, det er min Datter Thurides Alder." „Stor er Fortællingen om dit Levnetsløb, som jeg væntede," sagde Sigmund, „men nu vil jeg bekjende for dig, at jeg har værre lønnet dig for din Opfostring og Velgjerning imod mig, end det burde sig; din Datter sagde mig, for vi skiltes, at hun er frugtsommelig ved mig, og det var især Grunden til at jeg drog bort, at jeg ikke vilde, at det skulde foraarsage Misforstaaelse mellem os, og jeg vil nu bede dig om, at du ikke gifter hende til nogen anden Mand end mig; thi jeg vil ægte hende eller ingen Kvinde ellers." „For lang Tid siden vidste jeg," svarede Thorkel, „at det stod sig godt imellem eder, og jeg vilde ikke forhindre det, min Datter vil heller ikke kunne faae bedre Mand; men jeg vil bede dig, Sigmund! om du faaer nogen Indflydelse hos Høvdingerne her i Norge, at du søger at bringe mig i Forlig med mine Herredsfolk; thi jeg begynder meget at kjedes ved Opholdet i disse Ubygder." Sigmund lovede, at sætte det igjennem, om han formaaede. Derefter skiltes de, og Thorkel gik tilbage; men Sigmund og Thorer droge videre frem, indtil de kom nordop til Throndhjem til Hakon Jarl; de hilste paa Jarlen; han optog det vel, og spurgde, hvo de vare. Sigmund sagde deres Navne, „og er jeg," sagde han, „en Søn af Brester, men han en Søn af Bejner, som vare en Tid eders Hofsinder og Sysselmænd ude paa Færøerne, og bleve der dræbte for ni Vintre siden; nu ere vi Frænder og Fostbrødre komne her omsider til eder, Herre! for at vi ville blive eders Mænd, da vi vænte af eder god Anseelse og Forfremmelse for vore Fædres Skyld." „Ej veed jeg," svarede Hakon Jarl, „hvad sandt der er i det du siger,

thi jeg har spurgt, at disse Brødre havde unge Sønner, og der gaae forskjellige Sagn om, enten de have været dræbte med deres Fædre, eller der er sørget paa anden Maade for dem der ovre paa Øerne; somme sige, at de ere blevne førte herover til Norge og have en Tid opholdt sig øster i Vigen, men siden spørges ikke til dem. Nu vil jeg ikke spare at give eder Føden, men selv kommer du til at lyse dig i Æt ved nogle Manddomsgjerninger, før jeg troer, at du er min Ven Bresters Søn, skjønt du ej er ham ulig i Væxt og Udseende." Jarlen viste dem til Sæde hos sine Gjæster; der vare de om Vinteren, og efterhaanden viste Jarlen dem alt mere og mere Hæder efter sine Sønner Svends og Erik Jarls Raad. Sigmund og Thorer droge paa Krigstoge om Sommeren, og kom om Høsten tilbage med meget Gods og Bytte; de vare da hos Jarlen den anden Vinter, og nøde god Behandling, Sigmund kom da i stor Kjærlighed hos Jarlen og blev hans Hofsinde. Sommeren derefter gjorde Jarlen Thorkel Tørfrost fri for sin Landflygtighed paa det almindelige Thing efter Sigmunds Bøn, og lod ham føre fra Fjældet. Thorkel var da hos Jarlen Vinteren efter tilligemed hans Kone og Datter, og Sigmunds og Thurides Barn, som hun havde født om Vinteren, det var en Mø og hed Thora. Hakon Jarl gav siden Thorkel Tørfrost et Syssel at styre i Orkedal. Saaledes forløb nu fire Aar, i hvilke Sigmund var hos Jarlen om Vinteren i megen Anseelse, men foer paa Krigstoge om Sommeren, og forhvervede sig Gods og Berømmelse ved tapre Bedrifter og mange Heltegjerninger, som fortælles i hans Saga. Han var meget indsigtsfuld i Hærens Anførsel, tapper og behændig i Kamp og alskens Angreb;

han øvede ofte den Færdighed, naar han stred, som faa kunde tage sig i Agt for, skjønt de vare tapre Vikinger, der strede imod ham, nemlig at han kastede sit Sværd og Skjold begge paa een Gang i Luften, tog saa Skjoldet med den højre Haand og Sværdet med den venstre, og hug med; thi han brugte begge Hænder lige godt i Kampen; og i alle Legemsfærdigheder har Sigmund Bresterssøn overgaaet de fleste Mænd i Norge paa den Tid, saa at han i Styrke og Idrætter er sammenlignet med Kong Olaf.

184. Da Sigmund Brestersson havde været fire Vintre hos Hakon Jarl, sagde han Jarlen, at han agtede sig ud til Færøerne for at hævne sin Fader, og bad Jarlen staae ham bi til denne Rejse baade med fornøden Udrustning og Raad, hvorledes han skulde anlægge Planen for denne Færd. Jarlen svarede: „Jeg skal vist overlægge denne Sag med dig, og er denne Rejse ikke saa lang som den er forbunden med Vanskeligheder; thi man kan ikke styre øderhen med Langskibe formedelst Storme og Strømme, som der ofte kunne være saa stride, at et Handelsskib næppe kan holde sig der; det tykkes mig derfor bedst, at jeg lader dig gjøre til denne Færd to Knorrer [1]), men du skal selv vælge de raskeste Mænd, du kan faae, til at besætte dem med." Sigmund takkede ham for hans Bistand og gode Løfter. Dette var imod Slutningen af Vinteren. Jarlen lod strax begynde paa Skibsbygningen. Sigmund beredte det Fornødne, saasnart det led imod Vaaren, han skaffede sig Folk og stærke og sikre Skibsredskaber; til hver Knør udvalgde han halvtredsindstyve raske Mænd. Jarlen gik hen for

[1]) et Slags Handelsfartøjer.

at see, da Skibene vare skudte ud og Udrustningen var heel færdig. Da sagde Jarlen: „Nu synes mig, Sigmund! som din Reise er udstyret saa godt, det har været mueligt, men saa haard en Prøve har man der for sig, naar man har at stride mod Thrand i Gata, at næppe vil det allene være tilstrækkeligt; nu vil jeg vide, Sigmund! hvilken Tro du har." Sigmund svarede langsomt herpaa: „Det er ikke mærkeligt, Herre!" sagde han, „thi jeg har ingen anden Tro, end at jeg stoler paa min Lykke og Sejersælhed, og den har hjulpet mig godt, saalænge jeg har været paa Krigstoge." „Ikke maa det saa være," sagde Jarlen; „og kommer du til at sætte din Fortrøstning til den, paa hvem jeg sætter min hele Lid, nemlig Thorgerde Hølgebrud; vi ville drage hen til hende." De gik da til Gudehuset, og Jarlen faldt ganske ned til Jorden for hendes Billede; og der laa han længe. Billedet var meget smykket, og havde en tyk Guldring paa Armen; og da Jarlen stod op, tog han efter Ringen, og vilde tage den af hende, men det forekom Sigmund, som hun bøjede Haanden. Da sagde Jarlen: „Hun er ikke blid imod dig, Sigmund! og veed jeg ikke, hvorledes jeg skal bringe dig i Forlig med hende; det kunne vi mærke paa, om hun vil give os Ringen, som hun har paa Haanden." Jarlen tog nu meget Sølv og lagde paa Fodstykket for hende; han lagde sig da ned anden Gang paa Gulvet for hende, og Sigmund mærkede, at Taarerne trillede ham af Øjnene, og da han stod op, tog han efter Ringen, og hun lod den da løs. Jarlen gav Sigmund Ringen og sagde: „Denne Ring giver jeg dig til Forvarsel om Lykke, og skal du aldrig skille dig ved den." Dette lovede Sigmund. Derpaa drog Sigmund til sine Skibe og Folk, og de stak i Søen.

Sigmund styrede den ene Knør og hans Frænde Thorer den anden. Forend de sejlede fra Norge, havde de spurgt alle Tildragelser paa Færøerne, at Øssur Hafgrimssøn, som Thrand havde opfostret, var bleven en rask Mand, og havde antaget Herredømmet over sin Fædrenearv Sydero, og Overherredømmet over det Halve af Færøerne ligemed Thrand; tillige havde han, efter Thrands Raad, underlagt sig alle de Ejendomme, som Brester og Bejner havde besiddet; Thrand sagde, at det skulde være Bøder for hans Faders Drab. Øssur havde Gaarde paa Sydero og Dimun og en tredie paa Skufo, og der opholdt han sig mest, og lod der gjøre et baade højt og stærkt Forsvarsværk om Gaarden, thi Færøboerne havde spurgt, at Sigmund Brestersson var bleven berømt af sine store Bedrifter.

185. Om Sigmund og hans Følge er dernæst at berette, at de havde god Bør, indtil de vare komne temmelig nær til Færøerne; de, som vare der bekjendte, sagde, at de vare nærmest Østerø. Sigmund sagde, at han ogsaa vilde helst see først at faae Thrand i sin Magt. Kort efter kom der et stærkt Vejr imod dem, og baade Strøm og Storm slog dem fra Øerne; Skibene, som forhen havde sejlet sammen, dreve nu til forskjellige Sider, men da der var Mandskab i tilstrækkelig Mængde, og Mændene paa Sigmunds Skib vare tapre, naaede de til Svino; de kom der i Tusmørket, og fyrretyve Mænd gik strax op til Gaarden, men ti passede Skibet; de opbrøde den Stue, hvori Bjarne sov, grebe ham og førte ham ud. Bjarne spurgde, hvo der styrede denne Hær, der foer saa voldsomt frem. Sigmund sagde sit Navn. „Jeg veed," sagde Bjarne, „at du kan synes

at have Sag imod mig, da jeg var med i den Træfning, hvori din Fader og Farbroder bleve tagne af Dage; men dog vil du være haard mod dem, som den Gang ikke viste dig andet end Ondt, og gave det Raad, at du og Thorer skulde begge dræbes, hvis du behandler mig saa haardt; husker du ikke, hvad jeg sagde derom?" „Det husker jeg nøje," svarede Sigmund, „og det skal du nu nyde Godt af, saa at du skal beholde Liv og Lemmer, men jeg vil ene raade for alt det andet." Bjarne tilstod det. „Da skal du nu strax fare med os," sagde Sigmund, og sige os Veien til Østerø." Bjarne svarede: „Did kan man paa ingen Maade komme med den Vind, som nu er." „Da siig du os Veien til Skufø, om Øssur er der," sagde Sigmund. „Det skal jeg gjøre, som du vil," sagde Bjarne, „og jeg mener det er ganske sikkert at træffe ham der." Bjarne skaffede dem alle de Mænd, som han kunde faae, og de fore i Førstningen af Natten afsted og kom i Dagningen til Skufø. Skufø er saa beskaffen, at der er en Sti at gaae op ad, hvor kun een kan komme frem ad Gangen, og aldrig komme der saa mange, at den kan indtages, hvis der ere tyve Karle til Forsvar paa Stien. Sigmund gik strax op med sin Trop paa Øen, thi der vare ingen Folk til Forsvar paa Stien. Men da de kom til Gaarden, var Øssur kommen op paa Skandsen med tredive Mænd. Øssur spurgde, hvo disse Mænd vare, som vare komne der. Sigmund nævnte sig og sin Fader. Da sagde Øssur: „Du maa synes at have Ærende hid; jeg vil fra min Side tilbyde dig Forlig, og at de bedste Mænd her paa Øerne skulle afsige Dom i hele vor Sag." „Jeg vil ikke høre om noget Forlig," sagde Sigmund, „om du ikke over-

giver mig Selvdom." Øsfur nægtede det strax. Sigmund bød da sine Mænd angribe Skandsen, men han gik ene langs med Forskandsningen bag om Husene, saa at de, som vare i Skandsen ikke mærkede det; han kom da til et Sted, hvor Muren var falden lidt ned, og der var noget lettere at stige op end andensteds. Sigmund havde en sølvbeslaaet Hageøxe, en Hjælm paa Hovedet, og var omgjordet med et Sværd. Sigmund gik fra Skandsen, tog Løb til, og sprang saa højt op paa Muren, at han fik Øxehagen op paa den øverste Kant, klatrede saa op ved Hjælp af Skaftet, og kom saaledes op paa Skandsen. Det fik een af Øsfurs Mænd at see, og han vendte strax imod ham og hug til ham med sit Sværd. Sigmund afparerede Hugget, og stak Øxespidsen i Brystet paa ham, saa at Øxen gik dybt ind, og han faldt død tilbage. Dette blev Øsfur vaer, sprang imod Sigmund, og hug til ham; han afparerede Hugget, og hug igjen til Øsfur, saa Hugget tog hans højre Haand af, og Sværdet faldt ned, og strax gav Sigmund ham igjen et Hug paa Brystet, saa det gik igjennem, og Øsfur faldt død til Jorden. Da styrtede flere Mænd frem imod Sigmund, men han sprang baglænds ud fra Skandsen og kom staaende ned. Siden satte Sigmund de Mænd, som vare i Skandsen to Vilkaar, at de enten skulde overgive sig til ham og overlade ham Selvdom, eller han vilde brænde og nedbryde Skandsen. Men de overgave sig i hans Vold.

186. Om Thorer Bejnersson er at berette, at han var kommen til Sydero, og traf sammen med Sigmund, efterat Øsfur var falden. Derefter droge Mænd imellem Sigmund og Thrand; der blev foreslaaet Fred,

og stævnet til en Sammenkomst imellem dem paa Strømsø. Der kom Thrand, og var da meget oprømt; der var en stor Forsamling; men da det blev bragt paa Bane om Forlig mellem ham og Sigmund, sagde Thrand: „Det var ikke tilbørligt, min Frænde Sigmund! at jeg var tilstede ved den Træfning, hvori din Fader blev dræbt. Derfor vil jeg tilstaae dig et Forlig, hvorved din Hæder meest vil forøges, og som du kan bedst være fornøjet med, at du ene afgjør hele vor Sag; dog under den Betingelse, at jeg beholder Tilladelse til at opholde mig her i Landet, og det samme Herredømme, som jeg nu har." „Tvende Vilkaar vil jeg foreslaae," svarede Sigmund, „at vi skulle begge fare over til Norge til Hakon Jarl, og skal han saa afgjøre Forliget imellem os, ligesom han vil; men om du ikke vil det, da ville vi ikke være forligte, og det anseer jeg rimeligst, at Skjæbnen bestemmer, hvo af os der skal have Overhaand, naar vi fortsætte Striden." Thrand var meget uvillig til at drage til Hakon Jarl, men eftersom Sigmund ikke vilde give efter heri, og Thrand saae, at det andet Vilkaar var værre, da tilstod han det, som Sigmund bød, at de skulde begge drage til Norge om Sommeren. Det var da roligt i Færøerne om Vinteren. Sigmund opholdt sig paa sin Gaard paa Skufø med megen Pragt og stor Forsamling om sig. Men om Sommeren efter gjorde han sit Skib i Stand. Thrand udrustede ogsaa et stort og godt Forselsskib, som han ejede; og den ene vidste, at den anden udrustede sig. Sigmund sejlede, saasnart han var færdig; han fik en heldig Rejse, og kom til Jarlen og fortalte ham om hans og Thrands Forlig. Jarlen svarede: „Ej have du og Thrand været lige snilde i dette; jeg vænter ikke, at

han kommer snart til mig, da han ikke foer med dig."
Men imod Slutningen af Sommeren kom der Folk ude fra Færøerne, og havde da at fortælle om Thrand, at han havde sejlet ud paa Havet, men var bleven dreven tilbage, og hans Skib var blevet beskadiget, saa det ikke kunde holde Søen. Sigmund bad da Jarlen at afgjøre Sagen mellem ham og Thrand, uagtet denne ikke var kommen. Jarlen sagde, at det skulde skee: „Jeg dømmer Thrand i tvende Mandebøder, fordi han var deelagtig i Brødrenes Drab, i en tredie, fordi Thrand raadede til at lade dig og Thorer dræbe, i en fjerde, fordi Thrand solgde eder to Frænder som Trælle; du skal ogsaa have Herredømmet over den halve Deel af Øerne, som din Fader havde i Lehn af mig, men den anden halve Deel skal inddrages, fordi Hafgrim og Thrand dræbte mine Hofsinder Brester og Bejner. Hafgrim skal være ugild [1]) formedelst Bresters Drab og Angrebet paa sagløse Mænd. For Øssur skal intet bødes, formedelst den Ubillighed at han tilegnede sig din Ejendom, hvor han blev dræbt, men hine Bøder skal Thrand betale dig i een Sommer. Saaledes er nu min Afgjørelse af Sagen, og du deler da disse Bøder med Thorer, som dig synes." Sigmund takkede Jarlen for denne Afgjørelse, og var hos ham om Vinteren. Men om Vaaren foer han ud til Færøerne, og stævnede Thrand til Thinge i Strømsø. Da de nu mødtes, sagde Sigmund, at Thrand havde med Forsæt unddraget sig fra Rejsen til Norge. Han sagde ham derpaa Jarlens Afgjørelse af Sagen, og bad ham hurtig at gjøre een af Delene, enten tilstaae denne Afgjørelse eller nægte Forlig. Thrand bad endnu

[1]) d. e. for hvis Drab der ej skal bødes.

Sigmund, selv at dømme i deres Sag; men da han saae, at Sigmund ikke vilde det, valgde han heller at antage Jarlens Afgjørelse, end at de skulde være uenige, men udbad sig dog en længere Frist til Pengenes Udbetaling, end Jarlen havde bestemt. Og ved andre Mænds Bøn lod Sigmund sig bevæge til at tilstaae, at disse Penge maatte betales i trende Foraar. De skiltes dernæst enige, saa at sige. Øssur Hafgrimssøn havde efterladt sig en ung Søn, som hed Leif. Denne Dreng tilbød Thrand at ville opfostre; Leif voxte da op i Gata hos Thrand. Om Sommeren gjorde Sigmund sit Skib færdigt for at rejse til Norge. Thrand betalte da den ene Trediedeel af Pengene, og var dog meget træg dertil. Sigmund krævede Hakon Jarls Skatte sammen, før han sejlede fra Færøerne, og førte ham dem. Han opholdt sig hos Jarlen om Sommeren, og ægtede da Thorkel Torfrosts Datter Thuride. Men om Høsten sejlede Sigmund ud til Færøerne; hans Kone Thuride og deres Datter Thora fore da ud med ham. Sigmund opholdt sig der om Vinteren. Og om Vaaren paa Strømsø Thing krævede Sigmund af Thrand den Trediedeel af Pengebøderne, som da skulde betales; Thrand var langsom til at svare derpaa, men gav dog Sigmund gode Ord. „Det er Tilfældet, Frænde!" sagde Thrand, „at her er en Dreng til Opfostring hos mig, som hedder Leif. Nu vil jeg bede dig, Frænde! og det vil synes dig tilbørligere og rettere, at du tilstaaer Leif nogle Bøder for hans Fader Øssur Hafgrimssøn, som du dræbte; det vil da passe sig godt, at jeg maatte betale ham i Bøder for hans Fader, de Penge, som du troer at have tilgode hos mig." „Det gjør jeg ikke," sagde Sigmund,

„og intet andet for dine Ord; du skal paa ingen Maade slippe fri herfor; du skal betale mig Pengene, eller der skal hændes dig noget værre." Thrand betalte da Hælften af denne Trediedeel, og sagde, at han ikke var i Stand til at betale mere den Gang. Sigmund førte bestandig i Haanden den tohagede Øxe, hvormed han dræbte Øssur; og da Thrand var træg til at betale Pengene, gik Sigmund ind paa ham, satte Øxespidsen for Brystet og sagde: „Gjør nu een af Delene, Thrand! at du betaler Pengene strax paa Stand, saa meget som du nu har at betale, eller jeg skal støde med Øxen, saa du skal komme til at føle det." „En farlig Mand er du," svarede Thrand, „da du ikke skaaner dine Frænder mere end andre." Thrand bød da een af sine Mænd at gaae hen til hans Telt, og see efter, om nogle Penge vare blevne tilbage i den Pengepung, som der laa. Manden kom tilbage, og rakte Pungen til Sigmund; Sølvet blev da vejet, og der var deri saa meget, som Sigmund skulde have. Dermed skiltes de; Sigmund drog da endnu om Sommeren over til Norge, og førte Hakon Jarl sine Skatte, og kom tilbage til Færøerne om Høsten; der boede han paa sin Gaard om Vinteren. Sigmund var meget vennesæl der paa Øerne. Han og Svino-Bjarne holdt vel deres Forlig, og Bjarne stillede ofte tilfreds mellem Sigmund og Thrand, naar det var nærved at komme til aabenbar Fejde. Om Vaaren, da Folk kom sammen til Stromsø Thing i Thorshavn, og Sigmund krævede af Thrand den Trediedeel af Pengene, som endnu ikke var betalt, forlangte Thrand atter Bøder paa Lejfs Vegne for hans Fader; mange søgte da at mægle Forlig imellem dem. Da sagde Sigmund: „Lejf

kommer snarere til at undgjælde for end nyde Godt af Thrand hos mig; men for gode Mænds Ord skulle disse Penge nu blive staaende hen saaledes, men ej eftergiver jeg dig dem, og ej betaler jeg dem i Bøder." Dermed blev Thinget sluttet. Sigmund beredte sig, da det led ad Sommeren, til at seile til Norge med Hakon Jarls Skatte; han blev meget sildig færdig, og styrede ud paa Havet, saasnart han var beredt. Hans Kone Thuride blev da tilbage paa Øerne, men Thorer Bejnerssøn var bestandig hos Sigmund, hvad enten han opholdt sig rolig hjemme, eller foer mellem Landene. De holdt altid mellem sig det kjæreste Fostbrodrelag og Frændskab. Sigmund naaede Throndhjem om Høsten, og han og Thorer vare hos Jarlen om Vinteren, og bleve meget kjærligen behandlede. Den Vinter kom Jomsvikingerne til Norge, og holdt Slag med Hakon Jarl og hans Sønner, som før er berettet. Frænderne Sigmund og Thorer vare med i Slaget med Jarlerne Hakon og Erik, og det berettes, at Sigmund var den første af alle, der gik op paa Bue hin Digres Skib, da han stred paa det hidsigste, og dernæst Thorer med tredive Mand. Men da Sigmund og Bue skiftede Vaaben sammen, og Sigmund saae, at han ikke kunde maale sig med Bue i Styrke og store Hug, nyttede han sin Behændighed, og kastede sit Skjold og Sværd op i Luften, og skiftede dem om i sine Hænder, som han ofte plejede. Det havde Bue ikke beredt sig paa, og Sigmund hug nu med den venstre Haand Hænderne af Bue i Haandledet; derefter sprang Sigmund tilbage paa sit Skib med syv Mænd, men alle de andre, som vare gangne op med Thorer, bleve dræbte. Bue sprang da over Borde, og hans Skib blev ryddet,

som før blev fortalt. Men om Vaaren efter gav Hakon Jarl Sigmund store Gaver, før de skiltes. Frænderne seilede da ud til Færøerne, og sloge sig der til Ro, og Sigmund herskede der da ene.

Kong Olaf sender Bud til Sigmund Brestersson.

187. Nu maa man begynde Fortællingen der, hvor den før slap, at Kong Olaf Tryggvesøn havde været to Vintre i Norge, og om Vinteren kristnet hele Throndhjem. Den følgende Vaar skikkede Kongen Budskab ud til Færøerne til Sigmund Brestersson, og indbød ham til at komme til sig, og lod ham sige, at det skulde være en Hædersreise for ham, og at Kongen vilde gjøre ham til den fornemste Mand paa Færøerne, om Sigmund vilde blive hans Mand. Samme Sommer kom Stefner Thorgilssøn ude fra Island, hvem Kongen forrige Sommer havde sendt did, som før er berettet. Kongen tog imod ham med den største Venlighed, og Stefner var hos Kongen, og fortalte ham Udfaldet af sin Reise, ligesom det var gaaet, og hvor ilde hans Andragende var optaget paa Island, tilføiende, at han troede, det vilde blive vanskeligt at faae Kristendommen indført der.

Kong Olaf sender Thangbrand til Island.

188. Kong Olaf havde beskikket Thangbrand til Præst ved Kirken inde paa Mostér, som før er omtalt, og bød ham døbe alle de Folk i Hørdeland, som vilde antage Troen, og ikke vare døbte, inden Kongen drog nord op i Landet. Men da Thangbrand var en gavmild Mand, havde mange Folk om sig, og holdt sig og sine Mænd vel, og de nærmeste Stormænd vare ikke faste i Troen og ikke villige til at give Almisse til at understøtte Præ-

ster og Klerke; da forødtes snart de Ejendomme, som Kong Olaf havde lagt til Kirken. Men da Thangbrand saae, at han ikke uden andre Midler kunde holde ved, som han havde begyndt, med Gavmildhed og Rundhed; tog han sig for at hærje og plyndre hos Hedningerne, og underholdt saaledes sig og sin Hær. Derved paadrog han sig Kong Olafs Vrede, thi Kongen paabød Fred over hele sit Rige, og forbød Folk al Krig og Plyndringer i Landet, uden naar han selv lod straffe Folk for deres Forbrydelser. Kongen bød derfor Thangbrand at komme til sig. Thangbrand kom da til Kong Olaf oppe i Throndhjem til samme Tid, som Stefner nylig var kommen ude fra Island, som nu berettedes. Da Thangbrand kom til Kong Olaf, talte Kongen haardt til ham, og sagde saaledes: „Du gjør en slet Forandring i din Opførsel, i det du drager paa Krigstoge som hedenske Vikinger, og nærer dig og andre, ved Røveri og Ran, istedenfor at du skulde tjene Gud, og kaldes hans Præst; det skal du nu vide, at for dette skal du miste al Hæder, og drives bort fra mit Rige." Thangbrand svarede: „Jeg har forbrudt mig storligen, Herre! men dog vil jeg bede eder om Miskundhed for mig; paalæg mig nogen Bod og noget besværligt og farligt Foretagende, hellere end at landsforvise mig og drive mig bort fra eder; thi jeg vil gjøre alt, hvad der staaer i min Magt, for af befrie mig fra eders Vrede." „Om du ønsker at beholde mit Venskab," svarede Kongen, „da skal du fare ud til Island, og faae der med Guds Bistand alt Folket omvendt til den sande Tro. Kan du nu faae det sat igjennem, da kan du vænte dig af mig samme Hæder og Forfremmelse som før eller endogsaa større." „Fare skal jeg," svarede

Thangbrand, „hvorhen I vil sende mig, og forsøge at udføre Guds og eders Ærende, men ej kan jeg vide, hvad Fremme denne Sag vil faae." Siden gav Kong Olaf Thangbrand et godt Skib og Mænd til Følge, baade lærde og ulærde, og alle Ting, som han behøvede til Kristendommen, og lod ham udstyre paa det bedste til Rejsen. Thangbrand var stor af Væxt og stærk af Kræfter, veltalende og en god Klerk, en anseelig Mand og modig til alle mandige Foretagender, skjønt han var Præst; han vældede sig ikke ind paa andre, men var haard og ubevægelig baade i Ord og Gjerning, om han blev vred. Thangbrand skiltes fra Kong Olaf i Nidaros, og han sejlede ud paa Havet, saasnart han var færdig og der gaves Bør.

Kong Olaf forkynder Troen for Sigmund.

189. I Slutningen af Vinteren drog Kong Olaf norden fra Throndhjem, og da han kom til Søndmøre, og gjæstede der hos en anseelig Bonde, kom Sigmund Brestersøn ifølge Kongens Bud ude fra Færøerne tilligemed sin Frænde Thorer. Da Sigmund kom til Kongen, tog denne med Glæde imod ham, og de havde snart en Samtale. Kongen begyndte saaledes: „Vel har du gjort, Sigmund! at du ikke undslog dig for denne Rejse; Hovedaarsagen, hvorfor jeg bød dig til mig, er, at der er meget fortalt mig om din Tapperhed og dine Færdigheder; jeg vil gjærne være din fuldkomne Ven, om du vil adlyde mig i det, som jeg seer mest paa; somme sige ogsaa, at det ikke vilde være upassende, at vi slutte Venskab, fordi vi begge nu ansees for ikke umandige, men have længe vanket vidt omkring og udstaaet meget Ondt, inden vi kom til vor tilbørlige Anseelse, thi Adskilligt har hændet os begge ikke uligt i vor Landsflygtighed og Trældom; du var et

Barn, og saae paa, at din Fader blev dræbt sagløs, men jeg var i Moders Liv, da min Fader ved Svig blev dræbt uden mindste anden Aarsag end sine Frænders Ondskab og Efterstræbelse. Det er ogsaa fortalt mig, at tværtimod at der bleve budte dig Bøder for din Faders Drab, skyndte dine Frænder til at dræbe dig tilligemed din Fader, og siden blev du solgt som Træl, ja der bleve endogsaa givne Penge til, at du skulde undertnes i Trældom, og du blev saaledes forjagen og uddreven fra dine Ejendomme og Odelsjorder, og havde ikke noget at hjælpe dig frem med i fremmedt Land, uden hvad dig aldeles uvedkommende Mennesker af Barmhjærtighed efter den Almægtiges Forsyn og Styrelse understøttede dig med. Ej uligt dette, som jeg nu har opregnet om dig, har ogsaa hændtes mig: Saasnart jeg var født, forfulgde og efterstræbte mine Landsmænd mig, og agtede at skille mig ved Livet, saa at min Moder maatte i usle Omstændigheder flye med mig bort fra sin Fader, Frænder og alle sine Ejendomme; saaledes forløb de tre første Aar af min Levetid. Siden bleve vi begge tagne af Vikinger, og da skiltes jeg fra min Moder, saa at jeg saae hende aldrig mere; derpaa blev jeg tre Gange solgt i Trældom; jeg var da i Estland aldeles ukjendt af alle, indtil jeg var ni Aar gammel; da kom der een af mine Frænder, som kjendtes ved min Æt; han løste mig ud fra Trældom, og førte mig med sig over til Garderige; der var jeg i andre ni Aar fremdeles i Udlændighed, skjønt jeg da ansaaes for fri; der kom jeg noget til Kræfter og fik dernæst større Hæder og Anseelse af Kong Valdemar, end det kunde væntes for en Udlænding; ogsaa det var næsten at ligne med den Hæder, du fik af

Hakon Jarl. Nu er det omsider kommen saa vidt, at vi begge have erholdt vor Fædrenearv og Fødeland, efter længe at have maattet undvære Held og Anseelse. Nu har jeg, allermeest af den Grund, at jeg har spurgt, at du har aldrig ofret til Afguderne efter andre Hedningers Skik, godt Haab om, at den høie Himlens Konge, alle Tings Skaber, vil ved min Tale lede dig til Kundskab om hans ophøiede Navn og den hellige Tro, og gjøre dig til min Stalbroder i den sande Religion, som du er mig lig i Styrke og Færdigheder og mangfoldige andre Miskundheds Gaver, som Herren har givet dig ligesom mig i lang Tid, førend jeg havde nogen Oplysning om hans Herlighed. Gid nu den samme almægtige Gud vil tillade, at jeg faaer dig ført til den sande Tro, og underlagt hans Tjeneste, saa at du herefter vil med hans Miskundhed efter mit Exempel og min Tilskyndelse føre alle dine Undergivne til hans Tjeneste, som jeg vænter vil skee; du skal ogsaa, om du vil saaledes lyde mit Ord, som jeg nu har sagt dig, og trolig med Fasthed tjene Gud, erholde mit Venskab og Anseelse af mig, skjønt det er af ingen Betydenhed imod den Hæder og Salighed, som den almægtige Gud Fader vil skjenke dig, ligesom enhver anden, som opfylder hans Bud for hans den hellige Aands Kjærlighed, at herske med hans søde Søn, alle Kongers Konge, evindeligen i Himmeriges høieste Herlighed." Da Kongen sluttede sin Tale, svarede Sigmund: „Det er eder bekjendt, Herre! som I ogsaa berørte i eders Tale, at jeg var Hakon Jarl undergiven; han behandlede mig godt, og da var jeg særdeles vel tilfreds med min Tilstand; thi han var huld og omhyggelig, gavmild og kjærlig mod sine Venner, skjønt han var grusom

og svigefuld mod sine Fjender, men der er stor Forskjel paa vor Religion, og eftersom jeg skjønner af eders indbydende Taler, at den Tro, som I forkynder, er i alle Henseender skjønnere og lykkeligere end hin, som Hedningerne have, saa er jeg villig til at følge eders Raad, og vinde eders Venskab; og jeg vilde ikke ofre til Afguderne, fordi jeg længe indsaae, at den Religion var ikke god, skjønt jeg ingen bedre kjendte."

190. Kong Olaf blev glad ved, at Sigmund paa saa skjønsom en Maade optog hans Andragende; Sigmund blev da døbt tilligemed hele hans Følge, og Kongen lod dem undervise i den hellige Lære. Sigmund var derpaa hos Kongen en Tid i megen Anseelse. Da nu Høsten begyndte, sagde Kongen til Sigmund, at han vilde sende ham ud til Færøerne, for at kristne det Folk, som der boede. Sigmund undskyldte sig for dette Hverv, men tilstod dog omsider Kongens Villie; Kongen satte ham da til Hersker over alle Færøerne, og gav ham Lærere med, som skulde døbe Folket og undervise det i de nødvendigste Lærdomme. Sigmund sejlede bort, saasnart han var færdig, og hans Rejse gik lykkelig af. Da han nu kom til Færøerne, stævnede han Bønderne til Thinge paa Strømsø; der kom mange sammen. Da Thinget var sat, stod Sigmund op, og forkyndte at han havde et Andragende, og han talte nu om, hvorledes han om Sommeren var dragen over til Norge til Kong Olaf Tryggvesøn, og at Kongen havde sat ham til Beherskker over alle Øerne. De fleste Bønder optoge dette vel. Dernæst sagde Sigmund: „Det vil jeg ogsaa gjøre vitterligt for eder, at jeg har antaget en anden Tro, og er nu Kristen; og jeg har modtaget det Ærende og Bud af

Kong Olaf, at omvende alt Folket her paa Øerne til den sande Tro." Thrand svarede paa hans Tale, og sagde, at det hørte sig til, at Bønderne overtalte denne vanskelige Sag imellem sig. Bønderne sagde, at det var vel talt, og de gik nu med Thrand til den anden Side paa Marken. Thrand talte nu for Bønderne, at det anstod dem bedst, hurtig at nægte dette Bud, og ved sine Overtalelser bragde han det dertil, at de bleve alle enige herom. Men da Sigmund saae, at alt Folket havde trukket sig hen til Thrand, saa der ingen vare tilbage hos ham uden hans Mænd, som vare Kristne, sagde han: „Altfor megen Magt har jeg nu givet Thrand." Dernæst trak Folket sig hen, hvor Sigmund og hans Mænd sade; de hævede strax Vaabnene i Vejret, og lode ikke fredelige. Sigmund og hans Mænd sprang op imod dem; da sagde Thrand: „Lad Folkene sætte sig ned, og ikke gjøre sig saa heftige; men dig vil jeg ikke fordølge, min Frænde Sigmund! at vi Bønder ere alle blevne enige om, at svare saaledes paa det Andragende, som du fremfører, at vi paa ingen Maade ville antage Forandring i vor Tro, og vi ville anfalde dig her paa Thinget og dræbe dig, hvis du ikke vil opgive dette, og give os fast Løfte paa, at du aldrig mere vil fremføre denne Sag her paa Øerne." Da Sigmund mærkede, at han den Gang intet kunde udrette for Troen, og at han ikke havde Styrke til at stride imod hele Folket, saae han sig nødt til at love det, som de forlangte, ved Vidner og Haandslag, og dermed sluttede de Thinget. Sigmund opholdt sig om Vinteren hjemme paa Skufø, og var meget ilde tilfreds med, at Bønderne havde tvunget ham, men lod det dog ikke mærke paa sig.

Sigmund Bresterssön kristner Færøerne.

191. Engang om Vaaren, da Strømmene gik næsten saa stærkt, som de nogensinde plejede, og man holdt for, at der ikke kunde fares paa Søen mellem Øerne, foer Sigmund hjemmefra Skufø med tredive Mand paa to Skibe; nu vilde han, sagde han, forsøge paa at udføre Kongens Ærende eller i modsat Fald døe. De styrede til Østerø, og naaede til Øen langt ud paa Natten, uden at nogen mærkede det; de sloge derpaa en Kreds om Gaarden Gata, og stødte en Stang mod Døren til den Stue, hvori Thrand sov, og brød den saaledes op, hvorefter de grebe Thrand og førte ham ud. Da sagde Sigmund: „End hænder det sig nu saa, Thrand! at Lykken vexler; du tvang mig i Høst, og satte mig to haarde Vilkaar; nu vil jeg ligeledes sætte dig to meget ulige Vilkaar; det ene er godt, at du antager den sande Tro, og lader dig døbe; men om du ikke vil det, saa er det det andet Vilkaar, at du skal blive dræbt strax paa Stedet; det Vilkaar er ondt for dig, thi du mister da snart dine store Rigdomme og denne Verdens jordiske Lykke, og faaer derimod Helvedes Kval og evige Pine i den anden Verden." Thrand svarede: „Ej vil jeg svigte mine gamle Venner." Sigmund satte da en Mand til at dræbe Thrand, og gav denne Mand en stor Øxe i Haanden; men da han gik mod Thrand med hævet Øxe, saae Thrand til ham, og sagde: „Hug mig ikke saa hurtig, Mand! jeg vil først tale noget; hvor er min Frænde Sigmund?" „Her er jeg," sagde denne. „Du skal ene raade imellem os," sagde da Thrand, og jeg vil antage den Tro, som du vil." Da sagde Thorer Bejnerssön: „Hug ham, Mand!" „Ej skal han nedhugges dennesinde,"

svarede Sigmund. „Det bliver din og dine Venners Død," sagde Thorer, „om han nu undslipper." Sigmund sagde, at han vilde vove derpaa. Thrand blev da døbt tilligemed hans Huusfolk af en Præst. Sigmund lod nu Thrand fare med sig. Dernæst foer Sigmund omkring paa alle Færøerne, og holdt ikke op, inden alt Folket der var døbt. Om Sommeren gjorde han sit Skib i Stand, og agtede sig til Norge at føre Kongen sine Skatter og tillige Thrand i Gata. Men da Thrand mærkede, at Sigmund agtede at føre ham til Kongen, bad han om at slippe for denne Rejse; dette vilde Sigmund ikke tilstæde, og saasnart det blev Bør, lettede de Anker; men de vare ikke komne langt ud paa Havet, inden de traf paa stærke Strømme, og en haard Storm overfaldt dem, saa at de bleve drevne tilbage til Færøerne, hvor Skibet sloges sønder; alt Godset forliste de, men de fleste Mænd bleve bjærgede. Sigmund reddede Thrand og mange andre. Thrand sagde, at Rejsen ikke vilde gaae godt for dem, om de lod ham fare med imod hans Villie, men Sigmund sagde, at han alligevel skulde fare med, uagtet han ikke syntes godt derom. Sigmund tog da et andet Skib og sit eget Gods at føre Kongen isteden for Skatten; thi Sigmund fattedes ikke Løsøre. De stak anden Gang i Søen; men de kom ikke længer paa Vejen end før, de fik igjen stærk Modvind, som drev dem tilbage til Færøerne, og slog Skibet sønder. Sigmund sagde, at det syntes ham, der var stor Hindring for deres Rejse. Thrand sagde, at det vilde gaae saaledes, hvor ofte de end forsøgte det, naar de førte ham med sig imod hans Villie. Sig-

mund lod da Thrand løs paa det Vilkaar, at han svor ham en hellig Ed paa, at han skulde have og holde den sande Tro, være oprigtig og tro imod Kong Olaf og Sigmund, ikke forhindre eller afholde noget Menneske der paa Øerne, fra at udvise deres Troskab og Lydighed imod dem, men fremme og i alle Henseender fuldføre dette Kong Olafs Bud, og ligesaa ethvert andet, som han vilde sende til Færøerne. Thrand svor uden mindste Vægring paa alt, hvad Sigmund foresatte ham. Thrand drog dernæst hjem til Gata, og Sigmund forblev ogsaa paa sin Gaard paa Skufø den Vinter, thi da de sidste Gang bleve drevne tilbage, var det allerede langt ud paa Efteraaret. Sigmund lod da istandsætte det Skib, som var mindst beskadiget. Om Vinteren var alt roligt paa Færøerne, og intet Mærkeligt forefaldt der.

192. Nu maa først fortælles, hvad der tildrog sig i Norge i den Tid, medens Sigmund Bresterssøn opholdt sig paa Færøerne, og kristnede Folket der. Kong Olaf drog sønder paa i Landet, da han, som før blev omtalt, skiltes fra Sigmund. Kongen drog paa Gjæsteri om Høsten, dog meget langsomt. Saasnart han kom sønden om Stat, bød han Bønderne til sig, rettede paa deres Tro og forbedrede deres Sæder, hvor han syntes det behøvedes. I Begyndelsen af Vinteren kom Kong Olaf øster over til Vigen.

Kong Olaf frier til Sigrid.

193. Dronning Sigrid i Sverrig, som blev kaldt Storraade, opholdt sig der paa sine Gaarde. Kort efterat Kong Olaf, som nylig blev omtalt, kom over til Vigen, bleve der sendte Mænd imellem ham og Dron-

ning Sigrid med det Ærende, at Kongen friede til Sigrid; hun optog det vel, og der blev da truffet Aftale om, at de skulde holde en Sammenkomst om denne Sag om Vinteren efter Juul i Elven ved Grændsén. Da sendte Kong Olaf Dronning Sigrid den store Guldring, som han havde taget af Døren til Gudehuset paa Hlade, hvilken alle, som saae den, holdt for en meget stor Kostbarhed. Dronning Sigrid modtog Ringen, og berømte meget Kong Olafs Højmod og Gavmildhed; hun lod strax Ringen gaae omkring i hele Hallen til Skue, og alle vare enige i, at de ikke tyktes at have seet saa god en Ring; ogsaa Dronningens to Guldsmede vare tilstede; og da Ringen kom til dem, vejede de den i Haanden, og sagde ikke noget om den, men talte sagte til hinanden. Da Dronningen saae det, kaldte hun dem til sig, og spurgde, hvad de havde paa Ringen at sige, men de dulgde det; hun sagde at de for al Ting skulde sige, hvad de havde at udsætte paa den; de sagde da, at der var Bedrageri ved Ringen. Hun lod derpaa Ringen bryde i Stykker, og der fandtes en Kobberring inden i den. Hun blev da vred, og sagde, at Kong Olaf havde vel forfalsket mere.

Folket paa Ringerige kristnes.

194. Gudbrand Kulas Datter Asta, som Kong Harald Grænske havde haft tilægte, giftede sig strax efter hans Død med en Mand, som hed Sigurd Syr; han var Konge paa Ringerige. Kong Sigurd Syr var en Søn af Halfdan, en Søn af Harald Haarfagers Søn Sigurd Rise. Kong Harald Grænskes og Astas Søn Olaf opfødtes i sin Barndom paa Ringerige hos

sin Stedfader Kong Sigurd og sin Moder Asta. Denne samme Vinter drog Kong Olaf Tryggvesøn fra Vigen op i Ringerige, og paabød Kristendommen; da lod Kong Sigurd Syr og hans Kone Asta og hendes Søn Olaf, som da var tre Aar gammel, sig døbe, og Kong Olaf stod selv Fadder til Olaf Haraldssøn. Den Gang blev hele Ringerige og en stor Deel af Oplandene kristnet. Derefter drog Kong Olaf atter ud til Vigen, og forblev der, indtil han drog øster over til Konghel til den Sammenkomst med Dronning Sigrid, som havde været bestemt om Vinteren mellem dem om deres Ægteskab. Dronning Sigrid indfandt sig der, og hun og Kongen begyndte en Samtale; i Begyndelsen saae det godt ud til, at de vilde blive enige om det, der var bestemt. Da sagde Kong Olaf, at Sigrid skulde lade sig døbe og antage den sande Tro; hun svarede: „Ej vil jeg forlade den Tro, som jeg har haft og holdt hidindtil, og som mine Frænder have haft før mig; men jeg vil heller ikke udsætte paa, at du troer paa det Gudebillede, som dig synes." Kong Olaf blev meget vred ved hendes Svar; han slog hende temmelig overilet med sin Haandske i Ansigtet, og sagde: „Tænker du skrumpne Kjærling, at jeg vil have dig, der er saa gammel, og tillige hedensk som en Hund; slaa det af dine Tanker, og gjør dig ej saa dristig, at du oftere i mit Paahør bespotter min Herres Navn med dine hedenske Udtryk, saa at du kalder den højeste Himlens Konge, paa hvem jeg troer, et Gudebillede." Da sagde Sigrid: „Alle disse Forhaanelser og Beskæmmelser, som du gjør mig, Olaf! kunne vel blive din Bane." Dermed skiltes de fra Samtalen begge meget vrede. Kong Olaf drog da nord op til Vigen, men Dronningen

østerpaa ind i Sverrig til sine Gaarde, og kort efter giftede hun sig med de Danskes Konge Svend Tveskæg; thi da var hans forrige Dronning Gunhild, en Datter af Vendernes-Konge Burislaf, død. Der blev nu ved Svogerskabet kjært Venskab mellem de Danskes Konge Svend og de Svenskes Konge Olaf, Dronning Sigrids Søn.

Kong Olaf faaer Dronning Thyre.

195. Vendernes Konge Burislaf androg ofte for sin Svigerson Sigvald Jarl, hvorledes den Overeenskomst ikke var gaaet i Opfyldelse, som Sigvald havde gjort imellem Kong Svend og Burislaf, at Burislaf skulde have Thyre, en Datter af Kong Harald Gormsson og Søster til Kong Svend. Dette Giftermaal var ikke gaaet i Opfyldelse, eftersom det var bestemt og lovet; thi Thyre var aldeles uvillig til at giftes med en gammel og hedensk Konge. En Tid gik nu saaledes hen, i hvilken Thyre var i Danmark hos Kong Svend. Men da Kong Burislaf syntes at maatte opgive Haabet om, at Kong Svend vilde sende sin Søster til ham, sagde han til Sigvald Jarl, at han vilde have Overeenskomsten iværksat, og bad Jarlen drage til Danmark og føre ham hans Trolovede Thyre. Jarlen undslog sig ikke for denne Reise, og drog til Kong Svend, fremførte Sagen for ham, og lagde til, at han kunde vist vænte sig Ufred og Hærjen i sit Rige af Venderne, om han ikke holdt den af ham med Kong Burislaf sluttede Overeenskomst. Ved sine Overtalelser bragde Jarlen det saa vidt, at Kong Svend overgav ham sin Søster Thyre imod hendes Villie. Nogle Kvinder og hendes Fosterfader, en mægtig Mand, som hed Øssur Aageson, og endnu flere Mænd

fulgde hende ud af Danmark. Det var en særdeles Afstale mellem Kong Svend og Sigvald Jarl, at de Ejendomme i Venden, som Dronning Gunhild havde besiddet, skulde nu Thyre have i Medgift og derhos andre store Ejendomme foruden Hjemgiften. Thyre græd bitterlig, og rejste meget nødig. Da de kom til Venden, holdt Kong Burislaf sit Bryllup og ægtede Dronning Thyre; men al den Tid, hun var blandt Hedningerne, vilde hun hverken modtage Spise eller Drikke af dem; saaledes gik det i syv Dage. Derefter løb Dronning Thyre og hendes Fosterfader Øssur bort om Natten til Skoven, og om deres Færd er det kort at berette, at de kom ind i Danmark, men Thyre torde for ingen Deel være der, fordi hun troede at være sikker paa, at Kong Svend vilde strax, saasnart han fik hendes Ankomst at vide, sende hende tilbage til Venden. De droge da derfra forklædte, indtil de kom op til Norge til Kong Olaf. Han tog vel imod dem, og der nøde de god Behandling. Thyre fortalte Kong Olaf nøje om sin ulykkelige Forfatning, og bad ham om Hjælp og om et Fristed i hans Rige. Thyre vidste godt at belægge sine Ord, og Kongen gjorde meget af hendes Tale; hun var og en smuk og beleven Kvinde; Kongen syntes da, at det vilde være en Kone, der passede sig for ham, og han drejede da Talen derhen, at han spurgde, om hun vilde ægte ham. Og eftersom hendes Forfatning da var, og hun derhos saae, hvor lykkeligt et Giftermaal det var, at blive gift med en saa berømmelig Konge, syntes det hende upassende at afslaae dette Tilbud, og hun bad Kongen at raade for hende og hendes Giftermaal. Efterat de havde talt dette, ægtede Kong Olaf Thyre, og hun trolovede sig selv med ham

efter sin Fosterfader Øßnrs Raad. Kong Olaf lod nu anrette til et anseeligt Gilde, og holdt sit Bryllup i Tønsberg; det skede den tredie Vinter, efterat han var bleven Konge i Norge, kort efterat han og Dronning Sigrid havde haft Sammenkomst i Elven, thi Dronning Thyre traf Kongen i Vigen, da han nylig var kommen østenfra Sammenkomsten. Kongen stævnede da alle Stormænd og anseelige Bønder i Vigen og vidt omkring andensteds til sig; der kom en stor Forsamling, og Gildet blev holdt med megen Pragt. Paa Gildets første Dag, da en herlig Drik gjorde Folkene glade, og Kongen og alle de Tilstedeværende vare muntre, kaldte Kongen en hovisk Opvarter til sig, og bad ham gaae til Dronningen med hans Ærende. Tjeneren gik for Dronning Thyre, bøjede sig for hende og sagde: „Min Herre sendte mig til eder, Frue! at spørge, om han skal vælge for eders Højhed en Morgengave, som det tilhører en Mø eller den Kvinde, som forhen har været gift." Hun svarede: „Gak og siig saaledes til din Herre, at han maa selv tænke over, hvad der helst vilde passe sig, om jeg havde deelt Sæng med ham i syv Nætter, som jeg nu har med en anden Konge, og siden gjøre, som ham synes hæderligst for sig og mig." Svenden gik og sagde Kongen hendes Svar. Kongen syntes vel om hendes Svar, og sendte hende strax en Kvindekaabe med meget smukt Foerværk og skjønt Tilbehør. Paa dette samme Gilde talte Kongen meget for at forbedre de der sammenkomne Folks Sæder, og gjorde vitterligt for Almuen, at alle de, saavel Mænd som Kvinder, som bleve angivne for og overbeviiste om at øve Galder og Forgjørelse, i Særdeleshed Sejdmændene, skulde alle fare bort af Landet. Kongen

lod siden lede efter alle disse Folk omkring i Vigen og alle nærliggende Herreder og Bojgder, og bød dem alle at komme til sig. Da de kom til Kongen, var det en stor Mængde, og een af dem var Anfører for dem alle; han hed Eyvind Kelda og var en Sejdmand og meget troldkyndig. Denne Eyvind var af fornem Slægt og rig, han var nemlig en Sønneson af Kong Harald Haarfagers Søn Røgnvald Rettilbeen. Kongen talte med Blidhed til dem, og bad dem at lade sig døbe og antage den sande Tro, og aflade fra Hedenskab og Trolddom; „Ville I ikke det," sagde han til, „saa skulle I være landflygtige fra mit Rige og forlade eders Gods og Fødeland." Da de ikke vilde lade sig forbedre ved Kongens Ord, anviste han hele denne Trop Plads i en Stue, som var vel indrettet; der lod han anrette et godt Gilde for dem, og lod den stærkeste Drik idelig bære rundt. Men da det kom ud paa Dagen, og Hedningerne vare beruusede, thi de afholdt sig ikke fra at drikke, saa længe de lystede, da kom Kongen atter til dem og sagde: „Det skal vise sig, at det gaaer mig nær at miste eder; thi megen Skade vil det være os, og Ødelæggelse for vort Rige, om saa meget og herligt Folk, som her er sammenkommet, skal drage bort; men jeg kan dog ikke finde mig i at beholde eder her i Landet, om I ikke aflade fra eders Vildfarelse; nu vil jeg gjærne, om det lader sig gjøre, at I give efter for mine Overtalelser, og aflader fra den hedenske Tro, og tager isteden Kristendommen og den almægtige Guds sande Tro; da skulde I beholde eders Ejendomme og fædrene Jorder, og derhos nyde af os god Behandling og Hæder, Magt og Anseelse, saa megen I kunne forlange, og det vil være passende for mig at tilstaae

eder." Da svarede Eyvind Kelda paa alle de andres Vegne, og sagde saaledes: „Det nytter ikke at tale om det, Konge! som aldrig, hverken ved blide Ord eller ved Haardhed, skal kunne opnaaes, at vi skulle forlade vor Tro eller Haandtering." Kongen gik da bort, men bød sine Mænd, ikke at skjenke mindre ivrig for dem end før. Disse Folk bleve da saa ganske drukne, at hver Mand laa indsovet der, hvor han havde siddet. Kongen lod om Aftenen stikke Ild i Stuen, og Hedningerne vaagnede ikke, førend Ilden spillede om dem; der brændte da Stuen tilligemed alt, hvad der var derinde, undtagen Eyvind Kelda, som undkom gjennem Vinduet ved Trolddom og Djævelens Kraft; han søgte dernæst at komme bort, og vogtede sig saa meget muligt for den Gang at træffe Kong Olaf. Men da Eyvind var kommen langt bort, traf han paa sin Vej nogle Mænd som fulgdes ad; de talte sammen, og Eyvind spurgde, hvorhen de agtede sig; de sagde, at de agtede sig til Kong Olaf. Da sagde Eyvind; „Det træffer sig meget godt; gjører mig den Tjeneste at udføre et Ærende for mig hos Kongen, og siig saaledes til ham: at Eyvind Kelda er kommen bort af Ilden, og at han rimeligviis aldrig mere vil komme i Kong Olafs Vold, og at han vil vedblive med alt sit Hexeri og Trolddom ganske paa samme Maade som før, undtagen han kunde forøge det i noget." Eyvind drog da sin Vej, men Mændene kom til Kongen, og sagde ham Eyvinds Ærende og alle hans Ord, som han havde budet dem at sige. Kongen var ilde tilfreds med at Eyvind ikke var død, og sagde, at han ikke skulde komme til at bruge saaledes, om han fik ham fat anden Gang.

Forfatterens Forestilling om Djævelens List.

196. Kong Olaf sendte Bud omkring i Vigen, at han vilde have en Hær ud om Sommeren og fare nordpaa. Saasnart Vaaren begyndte, drog Kongen selv med sin Huustrop ud af Vigen, og drog paa Gjæsteri paa sine store Gaarde. Da Fasten næsten var forbi, drog han nordpaa til Agder og Rogeland; han kom Paaskeaften til Kormt til Ögvaldsnæs, hvor Paaskegilde var beredt for ham; der vare Dronning Thyre, Biskop Sigurd og mange andre Stormænd med Kongen, saa han havde næsten 300 Mand. Ligesom man ofte har lært og haft sande Prøver paa, at, efterat den almægtige Gud havde skabt sig til Tjeneste den herlige Trop af de himmelske Magter, da styrtede Avind og Overmod den Engel, som var den ypperste i Skabningen fra den højeste Hæder og Salighed, som var givet ham af Gud, og ligeledes alle dem, som vare deelagtige med ham i Ulydighed mod Skaberen, og istedenfor at han forhen var fagrere og skjønnere end alle Engle i den højeste Herlighed, blev han da, og er stedse siden styggere og ledere end alle Djævle i det nederste Helvede, saa fuld af Ondskab og Avind med sine Djævle og Apostler, at han, saa meget det er ham muligt, beflitter sig paa at forhindre enhver god Beslutning, og blander ofte, under forskjellige Skikkelser og Paaskud, sin Snedigheds Edder for Menneskene; thi naar han nogensinde seer sine Tjeneres Flok at odelægges, men den guddommelige Hjords Faar at formeres ved Jesu Kristi Apostlers Taler og skjønne Opmuntringer, saa stræber han paa saa mange Maader han kan, ved enhver Svig at bedrage dem, som han troer at erholde Skam og Skade af, og agter siden at føre tilbage i sine Vild-

farelsers utallige Snarer det samme Folk, som han tykkes for at have mistet og tabt, som det vil sees i det her efter Følgende.

Odin besøger Kong Olaf.

197. Det fortælles, at første Aften, Kong Olaf holdt Paaskegilde paa Øgvaldsnæs, kom der en gammel Mand, der var meget snild i sin Tale, eenøjet og rødøjet, og havde en sid Hat paa. Han søgte at faae Kongen i Tale, og det syntes Kongen Gammen at høre paa hans Fortællinger, thi han vidste at berette fra alle Lande baade gamle og nye Tildragelser. Kongen spurgde ham om mange Ting, og Gjæsten svarede ham tilfredsstillende paa alle Spørgsmaale. Kongen sad længe oppe om Aftenen; og omsider spurgde han, om han vidste, hvad Øgvald, efter hvem Gaarden og Næsset var opkaldt, havde været for en Mand. Gjæsten svarede: „Øgvald var Konge og en stor Kriger; han ofrede mest til en Ko, som han førte med sig, hvor han foer paa Sø eller Land; han fandt det sundt bestandig at drikke dens Mælk, og deraf er det Ordsprog kommet, som mange bruge, at Karl og Ko skulle følges ad. Kong Øgvald slogs med en Konge, som hed Varin, og i dette Slag faldt Kong Øgvald; han blev da højlagt her paa Næsset ikke langt fra Gaarden, og der bleve da de Bautastene opreiste, som endnu staae her paa Næsset; men i den anden Høj kort herfra blev Koen lagt." Saadanne og mange andre Ting fortalte han om gamle Tildragelser og om gamle Konger. Men da de havde siddet til langt ud paa Natten, mindede Bispen Kongen om, at det var Tid at gaae til Sængs. Kongen gjorde da saa, men da han var afklædt, og havde lagt sig i Sængen, kom den gamle

Gjæst bid og satte sig paa Fodtrinet, og talte endnu længe med Kongen, thi jo længere han talte, desto mere lystede Kongen at høre. Biskop Sigurd laa i det nærmeste Leje ved Kongens Sæng, og da Kongen havde vaaget længe, sagde Bisppen, at det var Tid at sove; Kongen lænede sig da tilbage paa Hovedpuden, og var meget utilfreds med at ende Samtalen; men Gjæsten gik ud. Kongen sov snart haardt ind, og snorkede højt; han vaagnede kort efter, og spurgde strax efter Gjæsten, og bod ham kalde til sig; man gik da at søge efter ham, men han fandtes ingensteds; da stod Bisppen op og klædte sig paa. Kongen spurgde, om det snart var Tid at gaae til Messen. Dertil sagde Bisppen ja. Kongen klædte sig da paa, og bod sin Krgemester og Kok at kaldes til sig, og spurgde dem, om nogen ubekjendt Mand for kort siden var kommen til dem. De svarede: „Ja vissselig, Herre! der kom til os en aldrende Mand, som vi ikke kjendte, da vi lavede til dette Gilde; han sagde, at vi kogte meget slet Kjød, og at det ikke anstod sig at bære saadant paa Kongens Bord ved saa stor en Højtid, som stundede til; han gav os da to tykke og fede Sider af et Nød, og dem kogte vi med det øvrige Kjød." „Tydelig seer jeg," sagde Kongen," at denne er aldeles den samme som Gjæsten, der talte med os i Gaaraftes; gaaer nu saa hurtig som mueligt, og brænder al den Mad eller kaster den ud i Søen, og laver anden isteden! thi ej skal Djævelen saaledes føre os bag Lyset, at nogen af mine Mænd skal spise hans giftblandede Mad; dette har ganske sikkert ikke været noget Menneske, skjønt han forekom os saaledes; men selve Djævelen, hele Menneskeslægtens Fjende, har paataget sig den fal-

ske Odins Skikkelse, ham som Hedningerne i lang Tid have troet paa og holdt for deres Gud, men nu viser han, at han ikke kan taale sin luende Avinds hede Brand, da han seer sine Mænds Trop at ødelægges, eftersom Folket giver sig i den almægtige Guds Vold og underkaster sig villigen hans Tjeneste, og derfor forsøger han paa at fange os i sin ondskabsfulde Snedigheds Garn, som han opstillede med sine listige Bedragerier, ved det at han afholdt og forhindrede os fra Hvilen paa den Søvnen anviste Tid, i den Agt, at vi derfor, besværede af Søvnen, skulde bringes fra vor Sædvane, og aldeles forsømme den til Gudstjenesten bestemte Tid; kan let hændes, at nogle af hans Rænker ville siden vise sig, om jeg end ikke nu kan ane dem. Hvad der end har bevæget vor sande Fiende Djævelen til det, som jeg nu har omtalt, at han opholdt os fra Søvnen i Gaaraftes, kommer det mig ikke uventet, at det, som jeg nu har sigtet til, paa nogen Maade vil gaae i Opfyldelse paa denne Dag." Kongen gik da til Messen, og den blev sungen.

Eyvind Kelda kommer til Ogvaldsnæs.

198. Nu maa fortælles, at denne samme Paaskenat kom Eyvind Kelda der til Øen; han havde et stort Langskib, som var vel bemandet med Sejdmænd og troldkyndigt Folk. Eyvind gik i Land med alle sine Mænd, og de begyndte da at øve deres Trolddom. Eyvind gjorde dem en Dølgehjælm [1]), nemlig en mørk Taage, saa at Kongen og hans Folk ikke skulde kunne see dem; men da de kom nær Gaarden paa Ogvaldsnæs, blev det ganske anderledes, end Eyvind havde tænkt; den mørke Taage, som han havde gjort med Trolddom, stod

[1]) Noget Overnaturligt, som troedes at gjøre Folk usynlige.

over ham og hans Følge; de bleve alle paa een Gang saa blinde, at de saae ikke bedre med Øjnene end med Nakken, og ravede alle omkring imellem hinanden. Kongens Vagtmænd saae, hvor de gik, og kunde ikke vide, hvad det var for en Flok, og det blev berettet Kongen, den Tid Ottesangen var forbi. Kongen gik ud, og da han saae, hvor Eyvind gik med sin Trop, bød han sine Mænd væbne sig, og drage hen at faae at vide, hvad det var for Folk, som fore saa underlig afsted. De gjorde saa; Kongens Mænd kjendte da Eyvind Kelda, og de grebe dem alle, og førte dem hjem til Gaarden og derpaa for Kongen, da han gik fra Messen. Eyvind fortalte da, hvorledes det var tilgaaet med hans Færd, og ligeledes, at han havde agtet, at komme uforvarendes over Kongen, og dræbe ham, medens han sov, eller brænde ham inde med hele sin Trop. Kongen sagde: „Nu er det gaaet i Opfyldelse, at den samme Snare eller Fælde er falden over eder selv, som I havde opstillet for at fange andre, om denne Blindhed, som overfaldt dig og dine Mænd, ikke havde forhindret det; det kunde man ogsaa vænte, at den almægtige Guds Miskundhed og hans herlige Engles Styrke, de som han sætter til at vogte og beskytte hans Folk, maatte formaae mere end din Trolddom eller denne forbandede Djævelens Sendebud Odin, som ved sine skjemtsomme Eventyr afholdt os fra Søvnen paa den passelige Tid, for at han desto lettere kunde svige os og dysse os i Søvn til den Tid, vi skulde vaage, som jeg mærkede i Morges; dette gaaer nu ogsaa, som det bør sig, efter den højeste Himlekonges Magt og Villie, saa at han selv med sin føde Søn, vor Herre Jesus Kristus, som paa denne Højtidsdag leven=

degjorde sit Legeme og opstod fra de Døde, og med sin hellige Aand, een Gud i Treenighed, af dette, som af alt andet, har Hæder og Sejer, men Djævelen Ulykke og Beskæmmelse. Men eftersom du nu, Eyvind! fuldkommen har prøvet, at dit Hedenskab og Hexeri ikke skaffer dig og andre andet end Ondt, saa vil du og dine Følgesvende da vel omsider afstaae fra den lange Vildfarelse og troe paa den sande Gud." Men da Eyvind og hans Stalbrødre aldeles afsloge dette, lod Kongen dem alle indslutte i et Huus; og anden Dagen efter bleve de ifølge Kongens Bud førte blinde og bundne ud paa et Flædeskjær [1]), tæt ved Øen; der lode Eyvind og de alle deres Liv, og dette Skjær er siden kaldt Skrattaskjær [2]). Kong Olaf blev paa Øgvaldsnæs i Paaskeugen, og da de højtideligste Dage vare forbi, lod Kongen begge Højene der paa Næsset opbryde, og i den største Høj fandtes store og gamle Menneskebeen, men i den mindste Kobeen. Siden drog Kongen nordefter langs Kysten om Vaaren og i Begyndelsen af Sommeren, dog meget langsomt. Han opholdt sig længe vidt omkring paa sine store Gaarde, og havde meget og skjønt Mandskab med sig.

Sigurd og Hauk komme i Kong Olafs Vold.

199. Der var en Mand, som hed Sigurd, en anden ved Navn Hauk; de havde deres Slægt i Halogeland, vare unge, store og stærke, og droge meget paa Handelsrejser. Samme Vaar, som Kong Olaf sejlede østenfra Vigen, sejlede Sigurd og Hauk over til England; og da de ved Sommerens Slutning kom tilbage

[1]) d. e. et Skjær, som Søen i Flodtiden overskyller.
[2]) Troldeskjær.

til Norge, sejlede de nordpaa langs med Kysten; de mødte Kong Olafs Flaade paa Nordmøre. Da det blev Kongen berettet, at der vare komne halogelandske Kjøbmænd fra England, der vare Hedninger, lod han Anførerne kalde til sig, og spurgde, om de vilde antage Troen og lade sig døbe, men de nægtede det strax; Kongen søgte paa mange Maader ved smukke Taler at overtyde dem, men han fik dem ikke til det, som han vilde; han truede dem da med haard Medfart, Tab af Liv eller Lemmer, men de lode sig ikke bevæge; da lod Kongen dem sætte i Jærn, og førte dem med sig op til Throndhjem, hvor de en Tid bleve holdte i Fjæder. Kongen kom ofte til dem, lovede dem Hæder og Venskab, men truede dem stundum med haarde Pinsler, men det hjalp ikke, thi de vilde hverken lade sig bevæge ved det Gode eller Onde. Men en Nat kom de bort fra Bevogtningen, saa at intet Menneske spurgde til dem, og ingen vidste, paa hvilken Maade de vare komne bort, thi Fjædrene laae tilbage uden at være brudte, og Huset, hvori de havde været, var tillaaset. Folk talte forskjellig herom, og Kongen selv talte ikke meget om denne Ting, bebrejdede dog noget Vagten, som skulde have passet paa dem, og beskyldte dem baade for Uagtsomhed og Upaapassenhed, at de ikke bleve dem vaer ved deres Bortfærd; men det hjalp da ikke noget, thi man drog ud at lede efter dem, men fandt dem ingensteds. Silde om Høsten kom disse Brødre Sigurd og Hauk nord op til Halogeland til Harek i Thjotta, som tog meget vel imod dem, og hos ham vare de om Vinteren, og bleve godt behandlede.

Om Thorvald Tasalde.

200. Samme Sommer, som nu var omtalt, kom

Vigaglums Søsterson Thorvald Tasalde til Norge ude fra Island; han var en smuk, stor og stærk Mand og gavmild paa Penge. Thorvald kom til Land udenfor Throndhjem, og lagde ind til Nidaros. Kong Olaf var der forud i Byen, og var da nylig kommen søndenfra. Saasnart Kongen fik at vide, at der vare komne hedenske Kjøbmænd fra Island, bød han Thorvald til sig, og bad ham lade sig døbe. Thorvald tilstod at ville gjøre dette for at erholde Kongens Venskab, at lade sig døbe og antage Kristendommen. Kongen sagde, at han skulde være saa meget desto sikrere paa hans Venskab, som han var villigere end andre til at følge hans Ord og Bud. Thorvald og hans Skibsfolk bleve da døbte. Thorvald var om Vinteren hos Kongen i megen Anseelse. Der var nu een af Kongens Hofsinder, som hed Sigurd, en anden ved Navn Helge, de vare begge raske Mænd og Kongen kjære, men dog hinanden meget ulige i Sindelag. Sigurd var vennesæl af Almuen, men Helge stridig og underfundig. Mellem disse var Thorvald Tasalde anviist Plads om Vinteren. Helge bar Avind imod Thorvald, og bagtalte ham i alle Henseender; men Sigurd stod ham bi, saa godt han kunde, og Helge gik bort der fra Bænken, og vilde ikke sidde hos Sigurd og Thorvald. Han begyndte da at sværte Thorvald saa meget han kunde hos Kongen, saalænge til Kongen bød ham at holde op; „Du behøver hverken," sagde Kongen, „at bagtale for mig Thorvald eller andre, som ere hos mig, thi jeg vil selv prøve mine Mænd." Helge forsøgte dernæst, om han kunde faae Sigurd ophidset imod Thorvald, og bagvaskede ham for denne. „Ej faaer du mig ved dine

Ord," svarede Sigurd, „til at være Thorvald fiendsk, thi ham kjender jeg som en brav Mand, men du er et ondt Menneske." Ved det nu at Helge ikke holdt op med at bagtale Thorvald, men isteden derfor gjorde sig mere og mere Flid for at sværte ham, fik han det omsider bragt saavidt, at Kongen blev kold imod Thorvald. En Dag sagde Helge til Thorvald: „Spørg Kongen efter, hvi han er saa faatalende." Thorvald svarede: „Intet gjør jeg for dit Ord eller din Tilskyndelse; ogsaa vænter jeg, at Kongen ikke troer din Bagvaskelse, skjønt han misbilliger eet eller andet hos mig." „Endnu gjør Islænderen sig til," sagde Helge. Da Thorvald nogen Tid derefter en Dag kom for Kongen, sagde han til ham: „Herre! jeg er saa dristig at spørge efter, hvad der volder eder Sorg; om Sygdom er Aarsagen, da er det vanskeligt at raade Bod derpaa; er det derimod anden Bekymring eller noget Tilfælde, hvori Mennesker ere Skyld, da kunde det vel hjælpes med eders Held og Lykke." Kongen svarede: „Ikke er jeg syg." Thorvald sagde: „Da er det strax bedre, naar det Vanskeligste ikke finder Sted. Er der nogen, som har forbrudt sig mod eder?" Kongen sagde, at det var saa, „og det skal hævnes, men du er skyldig, Thorvald! at udføre denne vanskelige Sag, da du har først spurgt om den." Thorvald sagde: „Alle eders Mænd ere skyldige at gjøre det, som I byder, men jeg kommer til at vide Sagens Sammenhæng, skjønt jeg er afmægtig til at udføre den." Kongen sagde: „Der er en rig Mand, som hedder Bard Digre, og har sin Slægt paa Oplandene; han har en Datter, som er hans eneste Barn, og hedder Thora; Bard er allerede meget til Alders, han boer i Ulfars-

dale paa Oplandene; han har en stor og anseelig Gaard; hans Datter Thora er hos ham, men man træffer der ikke mange Folk. Nu synes jeg ikke om, at Bard hverken vil antage Troen, ej heller komme til mig, og jeg har to Gange sendt tolv Mænd til ham, men ingen ere komne tilbage." „Er denne Bard en stor Afgudsdyrker?" spurgde Thorvald. „Det veed man dog intet om," svarede Kongen, „thi der er intet Gudehuus paa hans Gaard; Bard synes meget underlig, og Folk kjende ikke ret til hans Sæder og Adfærd." „Gjærne vilde jeg faae eder glad igjen, Herre!" sagde Thorvald, „nu vil jeg derfor drage til Bard, om I vil, hvad Følger det saa kan have." Kongen sagde, at han ønskede det. Helge blev herved glad, thi han væntede, at Thorvald vilde ligesaa lidt komme tilbage som de andre, der havde draget i denne Færd. Siden beredte Thorvald sig, og Kongen tillod ham at tage saa mange Mænd med, som han vilde. Thorvald svarede: „Min Sidekammerat Sigurd har jeg lært at kjende som en trofast og brav Mand, ham ønsker jeg at have med mig, men ikke flere, thi eders Held og Lykke, Herre! vil hjælpe os mere end nogle Mænd." Kongen svarede: „Vist skal jeg give eder mine gode Ønsker med, og jeg vil sende eder til en Bonde, som hedder Bjørn, han boer ikke langt fra Bard, han, vænter jeg, vil snarest kunne sige eder noget om Bards Væsen, og vise eder Vejen did." De droge siden bort, og kom til Bjørn, som tog vel imod dem, saasnart han fik at vide, at de vare Kongens Udsendinge. De spurgde ham nu om Bards Bolig og Adfærd. Bjørn sagde, at det hang underlig sammen med ham; „Man

mærker ikke til Folk, naar man kommer der, men alle Forretninger blive dog vel og tilbørlig udførte." Om Natten, da de vare indsovede, drømte Thorvald, at han syntes Kong Olaf kom til ham og sagde: „Du vil, naar du vaagner, finde et Klæde ved dit Hoved, deri er knyttet et Brev, hvorpaa Guds Navne ere skrevne; dette Brev skal du i Morgen lægge paa dit Bryst, og vikle Klædet udenom og ned om Maven paa dig, saa langt det kan række; saa vil du have Held med dig, naar du gaaer dristig til Bard." Thorvald vaagnede, fandt Klædet, og gjorde som ham var anviist. Om Morgenen ledsagede Bjørn dem ud af Gaarden, og viste dem Vejen til Bards Gaard; Vejen gik igjennem en Skov, og da de kom frem i Skoven, saae de en stor Gaard, med en høj Skigaard [1]) omkring; de gik til Gaarden; Ledet paa Gjerdet stod aabent, ligeledes ogsaa Døren til Huset; de saae ingen udenfor; de gik ind i Forstuen, og saae sig omkring, der vare store Huse og nylig skravet Panelværk; en Skale eller eenlig Stue var paa den ene Side, heelt betrukken og vel indrettet. Bard sad i Højsædet; han var skaldet, ifort Skarlagens Klæder, og holdt paa et Par Hjorteskinds Handsker; en stor og smuk Kvinde sad og bordyrede, flere Mennesker saae de ikke. Bard sagde: „Hvo er kommen i Forstuen?" De nævnte sig, og sagde, at de vare Kongens Mænd. Bard sagde: „Hvad Ærende have I to ene Mænd her hid?" Thorvald svarede: „Vor Hær er saa stor for Dørene, at den vil kunne føre dig imod din Villie til Kongen, om du ikke vil drage frivillig." Bard vred da Handskerne sønder imellem sine Hænder, og kvad dette:

[1]) Et Gjerde eller et Slags Stakitværk af Fyrresplinter, satte paa Enden i en skraa Stilling.

Tænkte jeg dog, at jeg havde
Hænderne stundum nyttet,
Saa at jeg ene kunde
Holde den raske Skægdreng.

Thorvald sagde: „Lad os da nu prøve det og tage fat i hinanden." Thorvald sprang i det samme ind paa Bard, og de brødes stærkt; det var da langt ud paa Dagen; de strede med hinanden en Stund, og Thorvald blev meget træt; han bad da ved sig selv Gud at yde ham nogen Styrke imod Bard, men Bard gik meget heftig ind paa ham, og da Bryst mødte Bryst, var det ligesom een gik til, og slog Fodderne fra Bard, saa at denne faldt over Dørtærskelen, og baade han og Thorvald vare da saa trætte, at de intet kunde udrette. Da sagde Bard: „Hjælp du nu, Thora!" Hun svarede: „Ej kan jeg hjælpe dig, Fader! thi jeg og Sigurd brødes, og det var godt med, at vi vare lige stærke." „Saa kommer jeg nu til," sagde Bard, „at tage til det, som jeg ikke før har behøvet, at søge mig Hjælp imod een; gaaer I, som beboe Underskalen [1]), da frem og hjælper mig!" Der sprang nu frem tredive Mand, og Thorvald og Sigurd bleve da grebne. Bard sagde: „Vel have Underskalens Beboere hjulpet mig, Thora! og saa vil det fremdeles skee, naar jeg behøver det, og derfor tykkes det mig bedst, at Thorvald og Sigurd ikke blive bundne, men dog vil jeg ikke, at du løber oftere ind paa mig, Trold! som du er, skjønt du kalder dig Thorvald, thi ej fattes dig Dristighed og Mod; men dog kan være, at du burde kaldes et Menneske, og maa være meget troldkyndig, thi ej manglede jeg forud Kræfter til at staae imod dig; men jeg troer,

[1]) En Bygning under Huset.

at du har manet saa stærke Vætter imod mig, at jeg kom til at falde for dem, thi det skede aldrig før, at jeg faldt for een. Men her komme I til at forblive i Nat, om I end ere frygtsomme for, hvorledes I skulle blive behandlede." Der blev da sat et Bord for dem med gode Anretninger; der fattedes hverken paa god Mad eller Drikke. Da de vare mætte, sagde Bard: „Ej fortryder jeg paa, at I spise, men temmelig stærkt syntes I mig at tage til Maden, om I end havde været aldeles uden Frygt og i Vennevold." De bleve da siden fulgte til Sængs, og de sov vel om Natten. Om Morgenen, da de vare færdige til at drage bort, bød Bard sine Mænd at følge dem af Gaarden; men da de vare komne ud, saae Thorvald sig om, og saae ingen Folk hos dem; han sagde da: „Det vilde Bard nu, at vi skulde drage bort, og ikke have mere med ham at gjøre, men det skal nu ikke skee; vi ville endnu see til ham engang, inden vi skilles med alle." De gik da ind. Bard sagde: „I ere meget underlige Mænd, I gaae ud, men drage ikke bort; hvorledes gaaer det til, at I ikke kunneræddes ligesom andre, eller have I saa overdreven Lyst til at døe?" Thorvald svarede: „Aarsagen til, at vi vendte tilbage, er, at jeg vil ikke unddrage mig fra at vise min Skyldighed og den dig tilkommende Hæder; ere vi vistnok ikke saa rædde, at vi ikke tør fuldkommen udføre Kongens Ærende. Nu vil jeg bede dig, at du drager frivillig til Kongen." Bard sagde: „Hvi spørger du mig ikke først om, hvilken Tro jeg har." „Fordi jeg er ikke nysgjerrig efter at vide det," svarede Thorvald. „Det vil jeg dog underrette dig om," sagde Bard, „at jeg ikke troer paa Afguder eller paa Djævle; jeg har faret

fra eet Land til et andet, og truffet baade paa Riser og Blaamænd, og de fik ikke Bugt med mig; derfor har jeg længe troet paa min egen Magt og Styrke; men nu er jeg første Gang bleven bedragen ved denne Tro, og det indseer jeg, at ej havde du overvundet mig, om du kun havde dine egne Kræfter til Hjælp; men hvad var der for dit Bryst, da vore Brystbeen traf sammen? det troer jeg, at den, fra hvem det er kommet, maa være meget mægtig." „Du taler ret," svarede Thorvald, „at den er mægtig, thi det er den Guds Navne, som vi Kristne troe paa." Bård sagde: „Ej kan jeg da troe andet, end han maa formaae alt, om han kommer selv til, da hans Navne allene nu fuldkommen vare nok til mig, og derfor vil jeg drage med dig til Kongen, da jeg troer, at det vil være godt at troe paa den Gud, som er saa mægtig, om jeg skal troe paa nogen. Men Aarsagen til, at jeg lod Underskalen gjøre og deri satte mine Mænd, var, at, om der bleve sendte en Mængde Folk imod mig, agtede jeg at tage til dem og benytte mig af Overmagten, men om der kom to eller tre til mig, det brod jeg mig ikke om, thi jeg troede ikke at behøve at opgive mig for dem. Her ere ogsaa de 24 af Kong Olafs Mænd, som han har sendt til mig; og de ere alle her i god Behold, og ikke dræbte, som Kongen vel troer." Siden gjorde Bard sig færdig, og drog tillige med alle sine Mænd med Thorvald til Kongen. Da de kom nær til Byen Nidaros, sagde Bard: „Drag du nu, Thorvald! til Kongen, og siig ham, at vi ville døbes her, hvor vi nu ere komne, thi vi ønske ikke, at Mængden skal lee ad os, naar vi blive afklædte, saa gamle som vi ere." Thorvald drog til Kongen, og sagde ham

alt om sin Færd, og hvorvidt det nu var kommet. Kong Olaf blev glad derved, og drog strax med nogle Præster til Bard. Bard tog med Glæde imod Kongen, og sagde: „En mægtig Gud styrer du, Herre Konning! og fordi jeg har Prøver derpaa, vil jeg nu troe paa ham og lade mig døbe.“ Kongen svarede: „Vel taler du, Bard! efter dit Begreb, og det er et sandt Ord, at den Gud er mægtig, som mig styrer og alle synlige og usynlige Ting, og kalder til sig, dog paa forskjellige Maader, alle dem, som ere hans Tjeneste værdige.“ Bard blev da døbt tilligemed alle hans Mænd. Da sagde Bard: „Siig mig nu, Konge! om jeg nu er god.“ Kongen sagde, at han var det. Bard sagde: „Jeg har hidindtil troet, at jeg godt kunde hjælpe mig selv, og ikke tjent Konger eller andre Hovdinger, men nu vil jeg blive din Mand, Konge! og følge dig, saalænge jeg lever; det synes mig da rimeligt, at jeg da ikke mister den Godhed, som jeg nu har faaet; men jeg ønsker at du sørger for min Datter Thora og alt hendes Gods, og gifter hende til denne Islænder Thorvald, thi vi have ham Godt at lønne.“ „Ej maa saa være,“ svarede Thorvald, „thi jeg er forud gift paa Island.“ „Saa skal du,“ sagde Kongen, „give denne Kvinde til din Ven Sigurd; de passe sig godt sammen, da de ere lige stærke.“ „Det vil jeg gjærne gjøre,“ svarede Thorvald, „men det vil jeg derhos betinge mig af eder, Herre! at I lader Helge forlade eders Tjeneste, og er der dog gjort altfor liden Forskjel mellem ham og Sigurd, men jeg vil dog for eders Skyld ikke gjøre Helge Meen, om I tilstaaer mig dette.“ Kongen sagde, at saa skulde skee. Siden fik Sigurd Thora, og bosatte sig i den Gaard paa Oplandene, som Bard Digre havde haft. Bard

blev syg, kort efterat han var døbt, og døde i de hvide Klæder. Men Thorvald foer til Island, og havde stor Anseelse af Kong Olaf; han blev anseet for en vældig og rask Mand.

Om Svend og hans Søn Find.

201. Det findes skrevet i Bøger, at i Jarlen Hakon Sigurdssøns Dage var der nord oppe i Throndhjem en Mand ved Navn Svend. Han var rig og af fornem Slægt, stille og sagtmodig hjemme, men stridig og stolt imod sine Overmænd, naar der var noget, som mishagede ham. Han ofrede til de hedenske Guder efter sine Frænders og Forældres Skik, ligesom alle Folk i Norge da gjorde. Svend havde et stort og anseeligt Gudehuus paa sin Gaard; deri vare mange Gudebilleder, men dog dyrkede Svend mest Thor; han var ogsaa i Venskab med Hakon Jarl ligesom andre Offermænd. Svend var gift, og havde to Sønner, af hvilke den ene hed Svend, den anden Find. Svend lignede sin Fader, i Sindelag, men Find var meget stridig, egenraadig og trættekjær, blandede sig ofte i andres Tvistigheder og var højttalende, men stundum saa tavs, at man ikke kunde faae et Ord ud af ham, og i hele sin Tænkemaade meget forunderlig; derfor ansaae somme ham for ikke at besidde megen Forstand; og han var ikke meget troende paa deres Religion, thi naar han, som sjælden skede, kom i sin Faders Gudehuus, lovpriste han ikke Guderne, men i det Sted spottede dem ved hvert Ord, kaldte dem skjeløjede og bestøvede, og sagde, at de ikke kunde hjælpe andre, da de ikke havde Styrke til at rense Snavset af sig selv. Ofte greb han fat i dem, og styrtede dem ned af deres Pladser; men hans Fader sagde ham, at det

vilde staae hans Lykke i Vejen, at han førte sig saa slet op imod dem, saa mange og store berømmelige Bedrifter, som Thor havde udført, faret igjennem Bjerge, sønderbrudt Klipper, men Odin havde raadet for Folks Sejer. Find svarede: „Der hører meget liden Kraft til, at sønderbryde Stene og Klippestykker og udføre saadant Arbejde, eller til at give Sejer ligesom Odin ved Bedrageri og ikke ved Kraft; men mig tykkes, at han er mægtig, som i Førstningen har sat Bjergene, hele Verden og Søen; hvad veed I om ham at sige?" Derom vidste Faderen ikke meget at fortælle. En Vinter om Julen, da Folk vare komne til Drikkebordet, sagde Find: „Vidt omkring gjøres der nu Løfter denne Aften, hvor der ikke er bedre at være end her; nu gjør jeg det Løfte, at jeg skal tjene den Konge, som er den højeste og i alle Henseender fortrinlig fremfor andre. Dette udtydede Folk forskjellig for Find, nogle sagde, at Hakon Jarl var den fornemste Høvding i de nordiske Lande, og at Find altsaa vilde tjene ham. Find sagde, at han vidste nok at gjøre Forskjel paa en Konge og en Jarl; andre, som vare værre til Sinds imod ham, sagde, at han viste sin Uforstand baade i disse Svar og ligeledes i Løftet. Efter Julen lavede Find sig til Bortrejse. Hans Fader spurgde ham, hvorhen han agtede sig. Find sagde: „Det veed jeg aldrig, hvorhen jeg skal fare, men opsøge vil jeg en Konge, som jeg agter at tjene, og dog allene paa den Maade, at jeg vil opfylde mit Løfte i alle Henseender." Han spurgde da, om hans Broder Svend vilde drage med ham. Denne sagde, at han ikke vilde det. „Det er ogsaa vel," sagde Find, „at du agter at være vor Fader behjælpelig i at passe paa vort Gods, indtil jeg kommer

tilbage." Faderen sagde: „Ønsker du, at jeg skal give dig nogle Mænd til Følge og Penge med paa Rejsen?" „Nej langt fra!" svarede Find, „thi ej vil jeg have Forstand til at sorge for flere Mænd, da jeg ikke har Forstand til at sorge for mig selv, som mange sige, og jeg nægter ikke, er virkelig Tilfældet." Derefter drog Find bort sønderpaa den øvre Vej gjennem Oplandene og kom til Vigen, hvor han kom til at rejse med et Førselsskib ned til Danmark. Saasnart han fik sin Fod i Land, gik han eensom bort fra Skibet til en Skov, og bad ikke sine Rejsefæller Farvel, intet Menneske bad han vise sig Vej til Bøjgder; han foer da længe vild ude omkring i Skovene; omsider kom han dog ud af Skoven til et Sted, hvor han traf en Hyrde. Da de kom til hinanden, satte de sig ned og taltes ved; Find spurgde, om der var Bøjgder i Nærheden; Hyrden sagde, at saa var. Find spurgde, om Hyrden vilde bytte Klæder med ham; han sagde, at han gjærne vilde det, og de gjorde nu saa. „Hvad er her bundet i Klæderne?" sagde Find. „Det kalde vi Kristne et Kors," svarede han. „Er du Kristen?" spurgde Find, „og hvorledes er det at være Kristen?" Hyrden fortalte ham derom, hvad han vidste; men Find fortalte ham derimod om Thor og Odin og deres Bedrifter. Hyrden sagde: „Snart tænker jeg, at du vilde forvilde mig i Talen, men det er bedre, at du kommer til vor Biskop, som er ikke langt herfra, thi ham vil du ikke komme til Rette med ved Snak allene, men han vil tydeligere kunne berette dig om Troen end jeg." Find sagde: „Hvad er det I kalde Biskoppet! Er det et Menneske eller et andet Dyr?" Hyrden svarede: „Endnu bliver din Tale ikke klogere, enten maa du være

en stor Tosse og Fjante, eller du er ikke saa tosset som du lader; Bisskoppen kalde vi den hellige Kristendoms Beskytter og Forstander." Find sagde, at ham vilde han for al Ting komme til. Han kom dernæst til Bisskoppen, og hilste ham. Bisskoppen spurgde, hvo han var; han sagde, at han var en Nordmand. „Paa hvem troer du?" spurgde Bisskoppen. Find svarede: „Paa Thor og Odin ligesom andre Nordmænd." „Det er en slet Tro," sagde Bisskoppen, „og jeg skal lade dig lære en anden bedre Tro." Find svarede: „Det veed jeg først, naar jeg hører den, om denne Tro synes mig bedre; og hvi vil du lade mig lære denne Tro, og ikke vise mig den selv?" Bisskoppen overgav ham til en Præst, og bad denne lære ham Troen, men Find indviklede alt for Præsten, saa at han intet kunde faae udrettet; og Præsten sagde til Bisskoppen, at denne Mand var saa tosset og vanskelig at bibringe noget, at man ingen Vej kunde komme med ham. „Saa synes mig om denne Mand," sagde Bisskoppen, „at han maa ikke være saa tosset som underlig." Bisskoppen begyndte da at undervise og fortælle ham om den almægtige Guds Jærtegn, og omsider sagde Find; „Dette er ganske anderledes, end jeg hørte før, at ingen Guder vare saa mægtige som Thor og Odin, men nu skjønner jeg det især af dine Ord om denne Krist, som du forkynder, at hvert Menneske maatte gjøre ham saa meget imod, som det vilde, medens han var her i Verden, men efter Døden blev han saa berømt, at han hærjede i Helvede, og bandt de hedenske Guders Hovding Thor, og siden kunde ingen Vætte staae sig for ham; derfor synes mig, at han er den Konge, som jeg har lovet at tjene, højere og helligere, større og mægtigere end alle andre Konger, og derfor skal jeg herefter

troe paa ham og tjene ham, efter som I lærer mig." Bisskoppen sagde: „Dette er alt rigtigt, efter det Begreb, du har faaet om Gud, og nu viser det sig, som jeg sagde, at du er meget forstandigere end du lader." Find blev da døbt, og holdt vel sin Tro, og opholdt sig en Tid i Danmark.

Kongens Samtale med Svendene.

202. Nu skal fortælles om det, at Kong Olaf kristnede Folket i Norge. Skjønt Almuen blev døbt af de Lærere, som Kong Olaf efter Yrjarskæggeś Drab sendte omkring i hele Throndhjem, vare der dog der, ligesom andensteds i Landet, de, som vare træge til at antage den sande Tro. Een af dem var den før omtalte Svend, og hans Søn Svend samt hans Huusfolk. Da Kong Olaf spurgde, at Svend og hans Søn ikke vilde antage Troen, sendte han dem Bud, og bød dem at komme til sig. Da Kongens Bud kom til dem, sagde den yngre Svend til sin Fader, at de kom til at antage den Religion, som han bød. Den ældre Svend sagde, at han ikke var tilbøjelig til at forandre den Tro, som hans Frænder og Forældre havde haft og holdt; dog blev det ved, hvad den yngre Svend vilde, at de droge til Kongen. Han tog vel imod dem, og paabød dem Kristendommen. Den ældre Svend svarede: „Ej vil jeg forlade min Religion." „Saa skal der strax skee en Omskiftelse," sagde Kongen, „at jeg vil lade dig dræbe." „Det kan du gjøre, om du vil," sagde Svend, „jeg er en gammel Mand, og det bryder jeg mig ikke meget om, enten jeg døer ude eller inde, en kort Tid før eller senere." Da sagde den yngre Svend til Kongen: „Skaan min Fader, Herre! og dræb ham ikke, thi han har en stor Slægt og fornemme Frænd-

der, og I vil faae mange Stormænd opbragte imod eder, om han bliver tagen af Dage." Kongen fandt, at den yngre Svend var meget mere eftergiven i Sindet, og sagde til ham: „Hvad er især Aarsagen til, at din Fader er saa uvillig til at antage Troen; tykkes Fasten ham tung, eller har han noget paa sin Samvittighed?" „Det er langt fra," svarede Svend, „thi han er en brav og rask Mand i alle Henseender, skjønt han er til Alders, men Thors Tempel falder det ham tungt at miste, thi det er et stort og skjønt Huus, smukt bygt, og smykket med megen Bekostning; og det troer jeg er det, der gaaer ham nær, om det skal nedbrydes eller brændes." „Det er dog rimeligst," svarede Kongen, „at een af Delene maa skee." Svend sagde: „Vil I ikke indvillige i, at Templet med sit Tilbehør bliver staaende, naar vi antage den Tro, som du paabyder, for at ikke saa fortræffelig en Bygning skal ødelægges, men vi skulle holde det, som vi love, at vi ikke skulle have mere med Thor at gjøre, og lade Guderne sørge for sig selv." Kongen svarede: „Ej veed jeg, om det gaaer an, men eftersom jeg mærker din gode Villie, og alle kalde eder brave Mænd, da bevilger jeg, at Gudehuset bliver staaende paa det Vilkaar, som du sagde, hellere end at I nægte at antage Kristendommen, og strax blive dræbte." Svend gik nu til sin Fader, og sagde ham, hvorledes Sagerne stode. Den Gamle sagde: „Hvad er vel Kongens Mening med at indrømme det?" Svend svarede: „Heraf kan du mærke, Fader! hvor magtpaaliggende Kongen finder det, at vi antage den Religion, som det anstaaer os at have, og paa den anden Side, hvor megen Lid han sætter til vor Ærlighed." Den ældre Svend svarede: „Det vil jeg

love, om Kongen saa vil, at jeg ikke skal ofre til Thor, og ingen Dyrkelse vise de hedenske Guder, om han vil lade Gudehuset blive staaende ubeskadiget." De lode sig da døbe, og bleve Kong Olafs Venner, thi de holdt vel alle deres Løfter, og lode alle deres Huusfolk døbe.

203. Nu maa der fortælles, at Find Svendssøn spurgde til Danmark, at der var foregaaet Religionsforandring i Norge; han foer da til Norge, og kom nord op til Throndhjem den samme Vinter, som Kong Olaf om Sommeren var kommen østen fra Vigen, og nu opholdt sig i Nidaros. Da Find kom til Byen, gik han strax til det Herberge, hvor Kongen sad og drak. Find var fattig klædt; han bad Dørvogterne om Lov at gaae ind og tale med Kongen. De sagde, at det ikke var Skik, at ubekjendte Folk gjorde Kongen Ulejlighed over Borde; vi lade hverken dig gaae ind, heller ikke nogen anden Tigger, der seer saa fæl og ussel ud som du." „Jeg anseer det ogsaa for det Retteste, at jeg ej behøver at bede eder om Lov, I onde Trælle!" Han tog da Dørvogterne, hver i sin Haand, stødte dem fra Døren, og gik ind; men saasnart han kom ind i Stuen, stimlede Folkene om ham, da de ikke kunde vide, hvad det var for et Spøgelse; de vilde derfor støde ham ud igjen, men det var ikke let, thi han stod noget fastere, end de tænkte; det kom da til en haard Dyst, i det nogle slede og reve af ham de usle Lapper, han havde paa, og andre sloge ham med Næverne; han gjengjældte dem det ogsaa det bedste han kunde. Kongen mærkede det, og spurgde, hvad det var. De sagde, at dette tossede Drog vilde tale med ham. „Da er det bedst," sagde Kongen, „ikke at tilføje ham noget Ondt." Derpaa slap de ham. Kon-

geh spurgde, hvo han var. Find sagde, hvad der faldt ham ind. „Hvad er dit Ærende hid til mig," spurgde Kongen, „vil du lade dig døbe?" „Ej anseer jeg mig," svarede Find, „for en mindre god Kristen end du er." Kongen udlod sig med, at han ikke begreb, hvad han sagde. Da sagde Find: „Hvad troer du, Konge! at jeg er for en Mand." „Det veed jeg ikke," svarede Kongen, „men det seer jeg, at du er en rask Mand, og der gives vel større Mænd end du, men de færreste ere skjønnere, og dit Udseende lover meget." „Da kommer det an paa," svarede Find, „om det er godt, hvad mit Udseende lover, siden det lover meget." „Du seer ikke ond ud," svarede Kongen. „Godt er det," sagde Find, „at høre sligt af en saa berømmelig Mand." Fremdeles sagde Kongen: „Saa forekommer du mig, som du maa være en brav Mand, men egenraadig og underlig og noget kort for Hovedet." „Alt er dette sandt, hvad du siger," svarede Find, „og gjæt nu, Konge! af hvad Æt jeg er." „Det synes mig rimeligst," svarede Kongen, „at du maa være en Søn af min Ven Svend." „Det er sandt," sagde Find, „at jeg er Svends Søn, men du maa selv vide, om han er din Ven." „Han er vist min Ven," sagde Kongen, „og en god Kristen, men dog var en Ting os imellem i Forstningen; et Gudehuus, der er helliget Thor, staaer ved hans Gaard; dog troer jeg at han ingen Dyrkelse øver der længer." Ved dette blev Find vred, og sagde: „Hør her en uhørt Ting, hvorledes seer du, min gode Konge! paa, at dine Mænd og Venner hemmelig ofre! du er vel i Grunden en Kjætter." Kongen sagde, at han var altfor hestig. Find løb strax ud, og drog til sin Fader og sin

Broder. Om Natten før Find kom, drømte hans Broder Svend, at Thor var meget uvenlig og sørgmodig; Thor sagde nemlig: „Her gaaer det nu, som man siger, at Venskabet kjøles, naar Besøgene aftage, og skjønt det nu er Tilfældet her, som det virkelig er, saa vil jeg dog bede dig om een Ting, at du fører mig bort af mit Huus til Skoven, thi din Broder Find vil komme hjem, og jeg spaaer mig ikke Godt af hans Komme." „Jeg har lovet Kongen," svarede Svend, „ikke at have noget med dig at gjøre, og det vil jeg holde; jeg holder dig heller ikke for nogen Guddom, om du ikke har Magt til at vogte dig for Fare, eller selv at flytte dig, hvorhen du vil." Thor forsvandt derpaa fuld af Sorg og Bekymring, men Svend vaagnede. Find kom der Dagen efter, og hans Fader og Broder toge særdeles vel imod ham; men da han havde været der en Nat, stod han op tidlig om Morgenen, og skaffede sig en Bælg; derpaa tog han en stor Klodskølle, og gik til Gudehuset; der var da alt ved Indgangen gammelt; Dørhængslerne vare rustne, og alt var ganske bestøvet; han gik ind, og stødte Gudebillederne af deres Pladser, plukkede og plyndrede af dem alt, hvad der havde Penges Værd, og kastede det i Bælgen. Find slog Thor med Køllen tre Slag, saa stærkt som han kunde, inden han faldt; derpaa bandt han ham et Reb om Halsen, og trak ham efter sig ned til Stranden; han steg derefter i en Baad, og drog til Kong Olaf saaledes, at han havde Thor slæbende i Vandet bag efter Baaden; stundum slog han ham. Da Kongen saae dette, sagde han, at Find ikke foer hæderlig med Thor. Find svarede: „Det viser sig derved, at jeg har længe ikke yn-

det ham, og han skal endnu udstaae en værre og mere fortjent Behandling;" han kløvede da Thor til Splinter, lagde dem i Ilden, og opbrændte dem til Aske; siden tog han noget kogt Vand, lagde Asken deri, og gjorde en Grød deraf; denne Grød gav han Tævehunde at æde, og sagde: „Det er tilbørligt, at Smaatæver æde Thor, ligesom han selv sine Sønner." Find blev Kong Olafs Mand, og fulgde ham. Og naar Kongen paabod Folk den sande Tro, da var Find saa heftig og rasende, at de, som ikke strax gjorde hans Villie, vare udsatte for en stor Fare. Find var sædelig og holdt vel Troen, og fulgde Kongen bestandig i Messen. En Morgen kom Find hverken til Ottesang eller Messe; Kongen spurgde da, hvoraf det kom, at han ikke indfandt sig ved Messen, som han plejede. Det blev sagt ham, at han laa i sin Sæng. Kongen gik da til ham, og spurgde, om han var syg. Find sagde, at det var ikke ret meget. Kongen syntes, at hans Sygdom var stor, og lod ham berede til Døden, og hjalp ham selv med al kjærlig Omhu, medens han laa. Find døde af denne Sygdom, vel forberedt til Døden. Kong Olaf tog sig hans Tab meget nær.

Eyvind Kinnrifas Død.

204. Til Fortsættelse af den før begyndte Fortælling om de haleyiske [1]) Brødre Sigurd og Hauk, som vare undslupne af Kong Olafs Fangenskab, maa fortælles; at de opholdt sig om Vinteren i god Behold hos Harek i Thjotta. Det traf sig nu en Dag om Vaaren, da det var godt Vejr, at Harek var hjemme, og faa Mænd tilstede paa Gaarden; Tiden syntes ham lang,

[1]) d. e. de fra Halogeland.

Brødrene fulgde ham bestandig, og Sigurd spurgde ham da, om han ønskede, de skulde drage nogensteds hen at more sig. Dette syntes Harek vel om, og de gik ned til Stranden, og skød en Baad med sex Aarer paa Vandet; Sigurd tog ud af Nøstet [1]) Sejl og de andre Skibsredskaber, som hørte Baaden til, og som de ofte plejede at bruge, om de end kun sejlede en kort Lystrejse. Harek gik ud paa Baaden, og lagde Roret i Lave. Sigurd og Hauk vare iførte deres fulde Rustning, som de plejede at gaae med hjemme hos Harek; begge vare de meget stærke. Før de gik ud paa Baaden, kastede de nogle Smørkurve og Brødkasser i Skibet, og bare en stor Ølbøtte imellem sig, da de gik om Bord. Harek gjorde sit Sæde i Stand agter i Baaden, og agtede ikke paa, hvad Brødrene toge sig for. Siden roede de fra Land; der blæste en sagte Nordenvind, og Vejret var mildt; da de vare komne lidt ud fra Øen, hejsede de Sejlene op, og Harek styrede; de fjærnede sig da snart fra Øen. Derpaa gik Brødrene tilbage, hvor Harek sad, og spurgde, hvorhen han vilde de skulde fare. Han sagde, at de skulde fare til den næste Ø for at more sig. „Saa er det nu," sagde da Sigurd, „at du skal her kaare imellem tvende Vilkaar, det første, at du skal lade os Brødre raade for, hvor og hvorhen vi skulle fare; da skulle vi behandle dig vel, som du har fortjent; men det er det andet, at lade os binde dig; og det det tredie, at vi ville dræbe dig." Harek saae da, hvorledes han var stædt; han mægtede ikke mere end at stride imod een af disse Brødre, naar de vare lige godt væbnede; han

[1]) d. e. et Forvaringssted for Skibe og Skibsredskaber.

valgde da det Vilkaar, som syntes ham det bedste, at lade dem raade for Rejsen; dette forbandt han sig til ved Eder, og bekræftede det ved sit Æresord. Sigurd gik da til Styret, og styrede sydester langs Kysten. Brødrene vogtede sig for at træffe paa Folk; og med den ønskeligste Lejlighed droge de uafbrudt, til de kom ned til Throndhjem og ind til Nidaros til Kong Olaf. Kongen lod Harek kalde for sig, og bød ham at lade sig døbe. Harek talte imod. Derpaa talte Kongen og Harek om den Sag i mange Dage, stundum for en Forsamling, stundum i Eenrum, og de kunde ikke komme overeens; tilsidst sagde Kongen til Harek: „Nu skal du drage hjem, og jeg vil ikke skade dig, først, fordi vi ere i nært Slægtskab, og dernæst ogsaa, fordi du vil sige, at jeg har fanget dig med Svig; men viid tilvisse, at jeg agter i Sommer at fare nordpaa at besøge eder Haleyer, og da skulle I faae at føle, om jeg kan revse dem, som nægte at antage Kristendommen." Harek var vel tilfreds med, at han kom bort derfra saa hurtig muligt. Kong Olaf gav Harek en god Skude, som roedes af ti eller tolv Mænd; Kongen lod dette Skib paa det bedste udruste med alt Tilbehør, og gav ham tredive raske og vel udrustede Mænd til Følge. Harek drog strax bort, da han var færdig, men Hauk og Sigurd bleve tilbage hos Kongen, og lode sig begge døbe. Harek foer Vejen frem, lige til han naaede op til Thjotta; han sendte strax Bud til sin Ven Eyvind Kinnrifa med den Ordsending, at Harek af Thjotta havde været hos Kong Olaf, og havde ikke ladet sig tvinge til at antage Kristendommen, tillige lod han Eyvind sige, at Kong Olaf agtede om Sommeren at drage med en Hær imod dem. Harek sagde, at

de maatte tænke paa Raad derimod, og bad Eyvind komme snarest muligt til sig. Da Eyvind fik dette Budskab, indsaae han, at den trængende Nødvendighed krævede, at de gik paa Raad om, hvorledes de kunde undgaae Kong Olafs Overlast. Eyvind foer, saa hurtig han kunde, med en let Skude med faa Mænd paa. Da han kom til Thjotta, tog Harek med Glæde imod ham, og de gik strax bort fra Gaarden til Samtale i Eenrum; men de havde ikke længe talt, inden de af Kongens Mænd, som havde fulgt Harek did, kom og grebe Eyvind, og førte ham med sig ud paa Skibet, hvorefter de fore bort med Eyvind, og standsede ikke Færden, inden de havde naaet til Kong Olaf i Throndhjem. Eyvind blev da ført for Kongen, som bød ham, ligesom andre, at lade sig døbe. Eyvind afslog det. Kongen bad ham med blide Ord, at antage den sande Tro, og han og Biskoppen sagde ham mange klare Mærker paa den almægtige Guds Herlighed og Mirakler, men Eyvind lod sig ikke bevæge derved. Da bød Kongen ham anseelige Gaver og store Lehn, og lovede ham derhos sit fuldkomne Venskab, om han vilde afstaae fra Hedenskabet og antage Daaben; men Eyvind nægtede det haardnakket. Da truede Kongen ham med Lemlæstelse eller Døden; men Eyvind lod sig ikke bevæge ved det. Siden lod Kongen indbære et Fyrfad, fuldt af Gløder, og sætte det paa Eyvinds Mave, og Maven brast snart sønder. Da sagde Eyvind: „Tager Fyrfadet af mig! jeg vil tale nogle Ord, inden jeg døer," og saa blev gjort. Kongen sagde: „Vil du nu, Eyvind! troe paa Krist?" „Nej!" sagde han, „jeg kan ingen Daab faae, om jeg end vilde, thi mine Forældre kunde ingen Børn faae, førend de droge til

troldkyndige Finner, og gave dem mange Penge, for at de, ved deres Klogskab, skulde skaffe dem et Barn; de sagde, at de kunde ikke gjøre det, „men det kan maaskee lykkes," sagde de, „om I love med Ed, at dette Barn skal ligetil sin Dødsdag tjene Thor og Odin, om vi kunne udvirke for eder et Barn, som kan faae Liv og Alder dertil. De gjorde dette efter Finnernes Anviisning; siden avlede de mig, og gav mig til Odin; jeg fødtes da op, og saasnart jeg fik Forstand dertil, fornyede jeg deres Løfte; og siden har jeg med al Kjærlighed tjent Odin, og er bleven en mægtig Høvding. Nu er jeg paa saa mangfoldig Viis Odin hengiven, at jeg kan paa ingen Maade gjøre Forandring heri, ej heller vil jeg." Derefter døde Eyvind; han havde været en meget troldkyndig Mand.

Kong Olaf og Sigmund prøve Idrætter sammen.

205. Da Sigmund Bresterssøn havde kristnet alle Færøerne efter Kong Olaf Tryggvesøns Bud agtede han om Sommeren at føre Thrand fra Gata over med sig til Norge, men blev to Gange dreven tilbage til Færøerne, og begge Skibene sønderfloges; han opholdt sig da paa Øerne den anden Vinter, og lod istandsætte det Skib, som havde lidt mindst; han beredte Skibet strax om Vaaren, saasnart han syntes, at der kunde fares mellem Landene; han begav sig dernæst paa Rejsen, saasnart han var færdig, og lod da Thrand tilbage under det Vilkaar, som før blev angivet. Sigmund havde en heldig Rejse, han traf Kong Olaf oppe i Nidaros, og bragde ham de Penge, som han betalte for den Skat af Færøerne, som forrige Sommer var forliist, og desuden de Skatter, som nu skulde erlægges. Kongen tog vel imod ham, og Sigmund opholdt sig længe om Vaaren hos

Kongen. Sigmund fortalte da Kongen nøjagtig, hvorledes alt var gaaet af med Thrand og andre Øboere. „Det er ilde," sagde Kongen, „at Thrand ikke kom til mig; og det er eder Øboer til stor Skade, at han ikke bliver gjort landflygtig fra Øerne, thi det antager jeg for afgjort, at det er een af de værste Mænd her i de nordiske Lande."

206. Kong Olaf er den af alle Mænd i Norge, om hvem man veed at fortælle, som besad den største Fuldkommenhed i Legemsfærdigheder; han var stærkere og behændigere end enhver anden, og derom ere mange Beretninger optegnede: Saaledes er det een, at han gik uden Borde paa Aarerne, naar hans Mænd roede paa et Langskib, og legede med tre Haandsaxe eller korte Sværd paa een Gang, saa at eet af dem bestandig var i Luften, og han immer greb dem om Fæstet; han hug stedse med begge Hænder, og skød med to Spyd ad Gangen; han var den dueligste i at bruge Haandbue og i alskens Bueskydning, overgik enhver anden i Svømning, kunde ogsaa gaae op ad steilere Klipper end nogen anden, som siden skal omtales. Kong Olaf var en særdeles munter Mand og spøgte meget, han var blid og nedladende, gjæv og meget gavmild, meget hidsig ved mange Lejligheder, stadselig og meget for Pragt; han overgik alle ved Tapperhed i Slag; han var meget grusom, naar han var vred, og piinte meget sine Fjender; somme brændte han i Ild, andre lod han glubske Hunde sønderrive, andre igjen lod han lemlæste eller styrte ned fra høje Bjerge. Derover elskede hans Venner ham, men hans Fjender frygtede ham; derved havde han god Fremgang med sit Paabud om Kristendommen og andre Ting baade inden-

lands og i andre Lande, da nogle gjorde hans Villie af Yndest og Venskab for ham, andre derimod af Frygt.

207. En Dag om Vaaren sagde Kong Olaf til Sigmund Bresterssøn: „Nu ville vi more os i Dag, og prøve vore Færdigheder." „Dertil er jeg meget uskikket, Herre!" sagde Sigmund, „men dog skal dette som andet, hvad der staaer i min Magt, beroe paa Eder." Siden prøvede de Svømning, Skydning og andre Færdigheder, og det ere Folk enige i, at Sigmund af de daværende Mænd i Norge er kommen Kong Olaf nærmest i mange Idrætter, dog stod han tilbage for Kongen i alt, hvad de forsøgte. Det fortælles, at da Kong Olaf engang sad ved Drikkebordet og beværtede sin Huustrop, og havde mange Indbudne hos sig, da var Sigmund i stor Kjærlighed hos Kongen, og to Mænd sade imellem Kongen og ham. Sigmund lagde sine Hænder frem paa Bordet; Kongen betragtede dem, og saae at Sigmund havde en tyk Guldring paa Haanden. Kongen sagde da: „Lad mig see Ringen!" Sigmund tog Ringen af sin Haand, og rakte Kongen den. Kongen sagde: „Vil du give mig denne Ring?" „Det har været min Agt," svarede Sigmund, „ikke at skille mig ved denne Ring." „Jeg skal give dig en anden Ring isteden," sagde Kongen, „og den skal hverken være mindre eller mindre smuk." „Ej vil jeg skille mig ved denne," sagde Sigmund, „det lovede jeg Hakon Jarl, da han gav mig Ringen, med megen Alvor, at jeg skulde ikke skille mig ved den, og det skal jeg holde, thi god tyktes mig Gaven, den Gang Jarlen var til, og han gjorde mig Godt i mange Henseender." Da sagde Kongen: „Lad dig tykkes saa god, som du vil, baade Ringen, og han, som gav den; men

Lykken forlader dig nu, thi denne Ring bliver din Bane; dette veed jeg nøje, og ligesaa hvorledes du har faaet den, og hvorfra den er kommen; Grunden til mit Forlangende var mere, at jeg vilde bortfjærne en uheldig Skjæbne fra mine Venner, end at jeg havde Lyst til denne Ring." Kongen blev da rød som Blod i Ansigtet, men denne Tale hørte op, og aldrig siden var Kongen saa mild imod Sigmund som tilforn. Han forblev dog en Tid hos Kongen, og foer efter det tidlig om Sommeren ud til Færøerne. Sigmund skiltes da fra Kong Olaf med Venskab, og han saae ham aldrig mere. Sigmund kom ud til Færøerne, og tog Sæde paa sin Gaard paa Skufø. Men det gik siden, som Kong Olaf spaaede, at en Mand ved Navn Thorgrim hin Onde, i Forbindelse med sine to Sønner, myrdede Sigmund Bresterssøn, for at bemægtige sig Ringen, som Sigmund havde faaet af Hakon, da Sigmund engang var udmattet af Svømning paa det Sted paa Sydero, som hedder Sandvig, ligesom det berettes i Færøboernes Saga.

Kong Olafs Staller Grim dræbes.

208. En Sommer kom til Island en Mand, ved Navn Grim; han var en Islænder af Slægt, og havde længe været udenlands, han var Kong Olaf Tryggvesøns Hoffinde, og havde en Tid været hans Stavngjemmer; Grim var en stor og stærk Mand. Grim var paa Island om Vinteren, og red til Thinge Sommeren efter. Den Gang boede Raudebjørns Søn Thorkel Trefil vester i Svigneskard i Borgefjord. Denne Thorkel var paa Althinget; men i det Folk gik op paa Lovbjerget, hændtes det, at Thorkel Trefil faldt og blev traadt under Fødder, da der var en stor Trængsel. Thorkel kom

op igjen, og var meget vred over dette. Han havde lagt Mærke til, at den for nævnte Grim var den, der meest havde traadt paa ham. Med Thorkel var paa Thinget en Mand, som hed Sigurd, en stærk Mand og meget øvet i Færdigheder; Thorkel bad denne Sigurd at hævne hans Beskæmmelse paa Grim, og da Grim silde om Aftenen var ved at gaae til Sængs og afklædt, løb Sigurd uforvarendes ind i Teltet, og anfaldt hám med Vaaben. Grim stod tappert imod, men kunde kun gjøre liden Modstand, da han forud var vaabenløs, og han faldt der. Grims Frænder førte Eftermaal for dette Drab, og gjorde Sigurd landsforviist og fredløs paa det samme Thing. Thorkel Trefil fik ham ud af Landet om Sommeren; han kom til Norge om Høsten, og gav sig et andet end sit virkelige Navn. Da nu Kong Olaf spurgde af nogle Kjøbmænd, som kom ude fra Island, at Grim, som havde været hans Stavngjemmer, var dræbt, og tillige, at Morderen uden Tvivl var kommen der, da blev han meget vred, og drog strax med en Trop Folk til Kjøbmandsskibet at lede efter Manden, og opdagede snart, hvo Gjerningsmanden var, uagtet han søgte at skjule sig; Sigurd blev da greben og sat i Fjæder. Dernæst stævnede Kongen til et stort Thing; Sigurd blev derpaa ledt frem paa Thinget; Kongen bød, at han skulde afklædes, og sagde, at han skulde bides ihjel af Hunde. Da gik een af Kongens Hoffinder for Kongen, og sagde: „Herre! til en altfor haard Død synes os denne Mand bestemt, det er nu dine Mænds Raad og Bøn, at I heller lader saa rask en Mand bøde for sig, og tager ham, om eder saa synes, i eders Tjeneste, istedenfor den

Dræbte, thi denne er ikke mindre mandig end Grim var." Kongen svarede: „Denne Død skal han have, hvortil han nu er bestemt, for at andre skulle afskrækkes fra at dræbe mine Hofsinder uden Aarsag." Men da Hofsinden saae, at Kongen ikke vilde i dette lade sig bevæge ved hans Ord, gik han til Biskop Sigurd, og underrettede ham derom. Biskoppen sendte ham strax tilbage til Kongen, at bede ham at give Manden Fred. Kongen svarede: „Ikke forstaaer Biskoppen bedre end jeg at bedømme en Mand i Marken. Skynder eder nu at afklæde ham!" Der blev da saa gjort; siden blev der slaaet en Kreds om Sigurd, og Hundene bleve slaaede løse, og han var bunden nøgen for dem; men saa siges der, at han havde saa skarpt et Øjekast, at alle Hundene vendte sig fra ham, og ingen af dem var saa glubsk, at den vovede at anfalde ham, naar han saae med skarpe Øjne imod den. Da kaldte Kongen den raske Hund Vige til sig, klappede den, og viste den paa den nøgne Mand; den var meget træg til at gaae frem, stod dog op omsider og blev bister, løb siden frem til Sigurd, greb paa een Gang fat i ham og rev Maven ud, og løb strax tilbage til Kongen, og lagde sig for hans Fødder. Men da Sigurd følte Smerten, sprang han heftig op, thi hans Fødder vare løse, men Hænderne bundne, han sprang ud over Kredsen, men faldt strax død ned. Da Biskoppen hørte dette, drog han til, og bebrejdede Kongen stærkt, indtil denne faldt til Fode for Biskoppen, og bad ham ydmyg med sand Anger om Miskundhed, og bekjendte med Taarer, at han meget havde forsyndet sig i Guds Aasyn ved denne grusomme Gjerning. Bi-

skoppen var beredt til Tilgivelse paa Guds Vegne, saa snart han saae Kongens Anger, men satte ham dog aabenbart Skrifte for denne Sag.

Kong Olaf kommer til Halogeland.

209. Om Vaaren efter Eyvind Kinnrifas Henrettelse lod Kong Olaf sine Skibe og Folk udruste; han førte da selv Tranen, som han havde ladet bygge; han havde et stort og skjønt Mandskab, og da han var færdig, styrede han ud efter Fjorden nordenfor Byrda og derpaa op til Halogeland; og hvor han kom til Land eller holdt Thing, bod han alt Folket at antage Daaben og den sande Tro; ingen dristede sig da til at tale imod, og alt Landet kristnedes, hvor han kom frem. Kong Olaf var paa Gjæsteri hos Harek i Thjotta; Harek blev da døbt med alle sine Folk; Harek gav Kongen gode Gaver, og blev hans Mand, og han fik store Forlehninger og Lehnsmands Værdighed af Kongen, og de opførte sig siden som Frænder imod hinanden med Venskab og Kjærlighed. Harek paa Thjotta var en Søn af Eyvind Skaldespilder; Eyvinds Fader var Find Skjalge, Eyvind Skaldespilders Moder var Gunhild, en Datter af Halfdan Jarl og Kong Harald Haarfagers Datter Ingeborg. Kong Olaf var en Søn af Kong Tryggve, en Søn af Kong Olaf, en Søn af Harald Haarfager.

Om Raud hin Ramme.

210. Der var en mægtig og rig Bonde, ved Navn Raud hin Ramme eller Stærke, som boede paa Godø i den Fjord i Halogeland, som hedder Salfte. Raud havde mange Huuskarle hos sig, og holdt sine Folk særdeles vel, thi han var den største Høvding ikke allene der i Fjordene, men ogsaa videre der nordpaa, og en Mængde

Finner vare strax til hans Tjeneste, saasnart han behøvede det. Raud var en stor Afgudsdyrker og meget troldkyndig; han var en god Ven af den før nævnte Thorer Hjort, som herskede nord oppe i Vaagar; de vare begge store Høvdinger. Da de spurgde, at Kong Olaf foer med væbnet Magt omkring i Halogeland, samlede de en Hær til sig, og udbode Skibe, og de fik en stor Flaade. Raud havde en stor Drage med et forgyldt Hoved paa; det var et Skib paa tredive Rum og dog stort af et saadant at være. Thorer Hjort havde ogsaa et stort Skib. De styrede med denne Flaade sydefter imod Kong Olaf, og da de mødtes, lagde de strax til Slag imod Kongen; det kom der til en stærk og haard Træfning; Mandefaldet vendte sig snart i Hedningernes Hær, og en Deel af deres Skibe ryddedes, og dernæst overfaldt dem en Rædsel, saa at de toge Flugten. Raud roede med sin Drage ud i rum Sø; derpaa lod han hejse sine Sejl; han havde bestandig Bør, hvorhen han vilde sejle, og det var ved hans Trolddom og Galder. Om Rauds Færd er det kort at berette, at han sejlede uafbrudt, til han kom hjem til Godø. Thorer Hjort flygtede med sin Flaade ind til Landet, og Folkene løb dernæst af Skibene. Kong Olaf forfulgde dem med sine Folk; de satte efter dem og dræbte dem; Kong Olaf var som oftest ved saadan Lejlighed fremmerst i Spidsen; Kongen blev vaer, hvor Thorer Hjort løb; han var af alle den raskeste til Fods; Kongen løb efter Thorer, og Kongens Hund Vige fulgde ham. Da sagde Kongen: „Vige! tag Hjorten!" Hunden løb frem efter Thorer og strax op paa ham; Thorer standsede derved; Kongen skød da sit Kastespyd efter Thorer; Thorer stak med sit Sværd til Hunden, og tilføjede den et stort Saar; men

lige i det samme fløj Kongens Spyd ind under Thorers Arm, saa at det stod ud igjennem den anden Side. Thorer lod der sit Liv, og Vige blev baaren saaret til Skibene. Kongen satte den bedste Læge til at helbrede Hunden, og den blev da lægt. Kong Olaf gav alle de Folk Fred, som bade derom, og vilde antage den sande Tro.

Om Raud hin Rammes Henrettelse.

211. Kong Olaf styrede med sin Flaade nordpaa langs Landet, og kristnede alt Folket, hvor han foer frem; og da han kom nord op til Salfte, agtede han at seile ind i Fjorden og besøge Raud; men der kom Slud og en sælsom Storm inde fra Fjorden, saa at Kongen laa en fuld Uge, og det samme haarde Veir inde fra Fjorden holdt bestandig ved, men udenfor var det en blæsende Bør til at seile nordefter. Kongen seilede da lige op til Ømd, og der antog alt Folket Kristendommen. Derpaa vendte han igjen Færden sydefter, men da han kom nordfra til Salfte, da var der Regn og Sødrev ud efter Fjorden; Kongen laa der igjen nogle Døgn, men Veiret blev det samme. Da talte Kongen til Biskop Sigurd, og spurgde, om han kunde give noget Raad herved. Biskoppen sagde, at han vilde forsøge, om Gud vilde give sin Styrke dertil, at overvinde denne Djævels Kraft. Siden klædte Biskoppen sig i hele sin Messedragt, og gik frem i Stavnen paa Kongeskibet, der lod han opsætte et Kors med Kristi Billede paa, og tænde et Lys, og frembar Røgelse for det; han læste der foran Evangelium og mange andre Bønner, derpaa overstænkede han hele Skibet med Vievand; siden bød han Tjældingerne at borttages, og at man skulde roe ind ad Fjorden; han lod derpaa raabe til de andre Skibe, at de alle skulde roe

ind efter dem; og da de roede stærkt paa Tranen, gik den ind ad Fjorden, og de, som vare paa det Skib, mærkede ingen Vind imod sig; den Plads, hvor Skibene roede frem, stod affondret i Luften, saa det der var Blikstille, men paa begge Sider en rygende Sø, saa at man ingensteds kunde øjne Fjældene; det ene Skib roede da efter det andet, der hvor det var Stille. Saaledes sejlede de hele Dagen og Natten efter, og lidt før Dag naaede de ind til Godøerne. Da de kom for Rands Gaard, stod hans store Drageskib foran Landet. Kong Olaf gik strax op til Rands Gaard med sit Mandskab, og angreb og opbrød det Loft, hvori Raud sov; Kongens Mænd trængte ind, og Raud blev greben og bunden, og nogle af hans Mænd, som vare derinde dræbte, andre fangne. De anfaldt da ogsaa den Skale, hvori Rauds Huuskarle sov, og nogle af dem bleve dræbte, andre slagne og bundne. Dernæst blev Raud ført for Kongen, Kongen bød ham at lade sig døbe; „da vil jeg," sagde Kongen, „ikke fratage dig dine Ejendomme, hvis du opfører dig saaledes, at du kan beholde dem." Raud raabte imod, og sagde, at han skulde aldrig troe paa Krist, og bespottede Gud paa mange Maader. Kongen blev da vred, og sagde, at Raud skulde have den værste Død. Kongen lod da tage og binde ham med Ansigtet i Vejret paa en Bjælke, lod derpaa sætte ham en Spile mellem Tænderne, for at Munden kunde være aaben; siden lod Kongen tage en Snog og føre den til Munden paa ham, men Snogen vilde ikke derind, og drejede sig bort, fordi Raud pustede stærkt imod den; da lod Kongen tage en Angelikastængel, og sætte i hans Mund, men efter andres Beretning lod Kongen sætte sin Lure i Munden paa Raud,

og deri lod han Ormen sætte; siden lod han sætte en gloende Jærnteen udentil; da trak Ormen sig bort fra Jærnet, og krøb ind i Rauds Mund og siden i Brystet til Hjærtet, og skar sig ud af den venstre Side; saaledes lod Raud sit Liv. Kong Olaf tog der meget Bytte i Guld og Sølv og andet Løsøre, Vaaben og alle Slags Kostbarheder; men af de Folk, som havde fulgt Raud, og endnu vare i Live, lod han dem døbe, som vilde antage Troen, og dem, som ikke vilde det, lod han dræbe eller pine. Kong Olaf tog der den Drage, som Raud havde ejet, og styrede den selv, thi dette Skib var langt større og skjønnere end Tranen; foran paa det var et Dragehoved, og bag paa det en Svands, der stak frem som en Fiskehale; begge Forsiderne paa Skibet, ligesom ogsaa Stavnen, var beslaaet med Guld; dette Skib kaldte Kongen Ormen, thi naar Sejlene vare hejsede i Vejret, kunde de lignes ved en Drages Vinger; dette Skib var den Gang det skjønneste af alle Skibe i Norge. De Øer, som Raud beboede, hedde Gilling og Hæring, men alle sammen kaldes de Godøerne, og Sundet norden for mellem dem og Fastlandet kaldes Godøstrøm.

Kongens Forhandling med en Mand paa en Kaag.

212. Kong Olaf kristnede hele den Fjord, og tog siden Vejen sydpaa langs Kysten. Paa denne Rejse skede mange Hændelser, hvorom man har Frasagn; Trolde og andre onde Vætter drillede Kongens Mænd og stundum ham selv. Som de en Dag sejlede deres Vej frem, saae de en Mand komme roende paa en Kaag eller Knubskib ude fra Havet, og stile mod nogle Klipper; denne Mand var baade høj, som han sad paa Roerbænken, og bredskuldret, og svingede Aarerne stærkt; Kon-

gen sagde til sine Mænd: „Roer nu vel til! thi jeg vil tale med denne store Mand, som roer her foran os, for at faae at vide, hvad det er for en Mand." Men da den store Mand saae, at Kongens Mænd roede stærkere, gjorde han det samme, trak hurtig i Aarerne, og lod Skuldrene synke, og de nærmede sig ikke hinanden. Da bod Kongen sine Mænd endnu at roe stærkere, og lægge saa mange Aarer ud, som der var Plads til paa Ormen. „Tager ogsaa to eller tre fat paa hver Aare!" sagde han, „og der maa dog behøves al Anstrængelse, om vi skal faae denne Karl fat." De gjorde, som Kongen bod, og Ormen skød da en god Fart. Men da Manden paa Kaagen saae det, forekom det Kongen, som hans Øjne vare til alle Kanter; han saae sig omkring, og saae efter, hvor langt han havde til Klipperne; og han anvendte da sine yderste Kræfter, og forsøgte med al Anstængelse at undkomme; han stod op med Aarerne, og lod sig falde ned i Kjølen, men de nærmede sig dog hinanden, skjønt temmelig seent. Da de endelig kom ham saa nær, at Kongen troede, han kunde høre dem, raabte han til ham, og sagde: „Vi, du store Mand, og undfly ikke længer! thi vi ville tale med dig." Manden svarede: „Saaledes behandler du vore fleste Venner, at jeg har ingen Lyst til at træffe dig, og jeg vil ikke bie efter dig, thi mange ere om een, om vi træffes; og da kvad han:

Altfor fjærnt nu staaer min
Stærke, modige gamle
Ven og Broder, den sorte
Orm mod Kaagen stiler;
Hvis vi vare her begge

Brødre, Haardraads Sønner,
Ej vi flyed for Snogen
Fraadende Bolgers Veje.

„Alligevel skulle I flye, om I end ere to, men hvo er du?" sagde Kongen; „Det angaaer ikke dig," svarede han og kvad:

Sexti Aarer svinges
For dig ene paa Skibet,
Næppe findes større
Fyrste her paa Jorden;
Mig paa Baaden en enkelt
Aare spiller i Hænder,
Derfor er jeg tvungen,
Ilende bort at vige.

„Du skal nu give dig," sagde Kongen. „Ej fortjente jeg Bebrejdelse," sagde han, „om jeg gav mig denne Gang, som kunde hændes en gammel Mand for saa mange unge og raske Karle; men alligevel skal jeg aldrig komme i eders Vold;" han sprang da pludselig op, kastede Aarerne fra sig, og hvælvede Kaagen over sig; de skiltes saaledes, at de saae ham aldrig mere.

Kong Olaf træffer Thor.

213. Da Kong Olaf en Dag sejlede sønderpaa langs med Kysten for en sagte og god Vind, stod der en Mand paa en Klippe, som raabte paa dem, og bad dem have den Godhed at tage ham med sønderpaa. Kong Olaf styrede med Ormen hen til Klippen, hvor Manden stod, og han gik om Bord paa Skibet. Denne Mand var stor af Vært og ung, smuk af Udseende og rødskæg= get. Saasnart han kom paa Dragen, begyndte han at skjemte og brydes med Kongens Mænd; han var dem

haard at have med at gjøre, naar de skulde prøve Styrke; han opvakte en stor Munterhed; og det syntes dem en Gammen at spøge med ham; de sagde hverandre for Løjer Spotteord og udloe hverandre; han sagde, at Kongens Mænd syntes ham at være nogle svage Uslinger, „og I ere uværdige," sagde han, „til at følge en saa berømmelig Konge, og besætte et saa skjønt Skib; denne Drage var besat med kraftige Folk, da Raud hin Ramme ejede den, thi saadanne Folk i Henseende til Kræfter, som jeg er, brugte han næppe til Bistand i Kampen men kun til Skjemt og Raadgivning, men nu ere I kun Uslinger imod mig." Kongens Mænd spurgde, om han kunde fortælle nogle Tidender, gamle eller nye. Han sagde, at han troede, de kunde spørge ham om saa Ting, som han ikke kunde besvare. De førte ham da for Kongen, og sagde, at denne Mand var kyndig i mange Ting. Kongen sagde: „Siig mig nogle gamle Tildragelser, om du kan." Han svarede: „Da vil jeg begynde dermed, Herre! at dette Land, foran hvilket vi nu seile, var i fordums Dage beboet af nogle Riser; men det hændte sig, at der overfaldt dem en pludselig Død, saa at de alle uddøde næsten paa een Gang saa nær, at der ikke bleve flere tilbage end to Kvinder. Siden begyndte Folk fra Østerlandene at bebygge dette Land, men hine to store Kvinder gjorde disse Folk megen Overlast og Uro, og fortrykte det Folk, som beboede Landet, lige til Indbyggerne toge den Beslutning at paakalde dette røde Skæg til Hjælp for dem, men jeg greb da strax min Hammer, og slog dem begge ihjel; og dette Folk har siden holdt ved at anraabe mig om Bistand, naar de havde noget nødig,

L 2

lige indtil dy, Konge! har næsten ganske ødelagt alle mine Venner, hvilket fortjente at hævnes;" og i det samme saae han tilbage imod Kongen, og grinte, i det han skød sig ud over Bord i Søen saa hurtig som en udskudt Piil, og de saae ham aldrig mere. Da sagde Kongen til sine Mænd: „See der nu, hvorledes Djævelen var saa dristig, at han gik aabenbart lige til os ved lys Dag; af saadant sees det tydelig, hvor meget et kristent Menneske bestandig maa tage sig i Agt for at blive svegen af den urene Aand, som bestandig arbejder paa baade lønligen og aabenbarligen at bedrage Menneskeslægten, og ved sin Ondskab og Avind at forstyrre ethvert Menneskets gode Foretagende, men fører siden den, som giver efter for hans Overtalelser og Forførelser og med onde Gjerninger fuldkommen giver sig i hans Vold, fangen med sig til evige Kvaler. Derfor skulle vi jævnlig tegne og indvie os til Gud med det hellige Kors's Sejersmærke, thi Korsmærket er, naar det gjøres med fast Tro paa Gud, Aandens og Legemets urokkeligste Værn og Beskærmelse mod alle baade synlige og usynlige Fjender; hvilket vi fuldkommen fik at see, den Gang vi tegnede os med dette Mærke i Danmark lang Tid, førend vi antoge den hellige Daab. Men skjønt Djævlene driste sig til aabenbarligen at friste os, ere de dog alligevel meget rædde for Kristne, som have sin Fortrøstning til Gud og den hellige Daab, som det nu saaes, at disse Djævle, som viste sig for os baade nu og forrige Dag, søgte saa meget muligt at komme fra os, saasnart vi kunde indsee, hvo de vare; derfor bør vi mangfoldigen at love vor Herre Jesum Christum og hans hellige Kors evindeligen." Kong Olaf drog nu Vejen frem, indtil han kom til Rum-

medalsfylke; der laa han en Tid med sin Flaade, da der ikke længere var Bor til at drage sydefter. Kongens Mænd havde hørt tale om, at Trolde og Uvætter havde mere deres Færd i Rummedalen end andensteds i Norge, og at dette Uvæsen var meget i Tilvæxt, saa at Folk efter Hakon Jarls Død næppe kunde holde sig i deres Boliger for Troldegang. Efterat Kong Olaf havde kristnet Landet, opholdt han sig i lang Tid i Throndhjem om Vinteren, og mange af hans Mænd vare nu meget nysgjerrige efter at vide, om dette var Opdigtelse eller Sandhed. Det fortælles, at to af Kongens Hoffinder gik en Nat lønligen af Skibene op i Land, og da de havde gaaet en Stund i Bælmørke, saae de Ild brænde i en Klippehule, og skyndte sig da derhen; de saae da mange Trolde sidde ved Ilden og tale sammen. De standsede ude ved Aabningen til Hulen, og det forekom dem, som een af disse Djævle var Høvding for alle de andre. Denne tog saaledes til Orde: „Vide I, at Kong Olaf Tryggvesøn er kommen her til Land med sin Flaade? man kan vænte, hvis han opholder sig her nogen Tid, at han vil gjøre os een eller anden Overlast." De andre Djævle svarede: „Det vide vi tilfulde, hvor megen Uro og Skade han mange Gange har gjort os, siden han kom i dette Land, da han ingensteds lader os have Hvile; han har dræbt somme af vore Venner, andre har han endogsaa paa værre Maade fradraget os ved sine ondskabsfulde snedige Overtalelser; han har jaget os bort fra vore egne Boliger og ladet os endogsaa i Uvished, om vi kunne være i Sikkerhed for ham i denne Landflygtighed; vee vor Afmagt at vi faae hverken hævnet vor eller vore Venners Beskæmmelse paa ham! men vi skulle dog gjøre, hvad vi for

maae, og ødelægge disse nærmeste Bøjgder." Da sagde deres Anfører: „Siger mig, hvad I have haft med ham at gjøre?" Da tog een af de urene Aander til Orde: „Min Bopæl var i Guledal ej langt fra Hlade; jeg var i Venskab med Hakon Jarl, og han gav mig gode Gaver, men da han uskyldig var berøvet Rige og Liv, kom denne grumme Mand i hans Sted, og en Dag, da Kongens Hofsinder holdt Leg saa nær min Bolig, at jeg troede næppe at kunne udholde deres Støj og Skrigen, da gav jeg mig hemmelig i Legen med dem, og jeg tog da een af dem fat, og legede saaledes med ham, at jeg brød hans Arm, men næste Dag brød jeg Foden paa en anden, og de gik saaledes lemlæstede fra Legen; den tredie Dag kom Kongen selv, og gik at deeltage i deres Leg, jeg gav mig da atter i Lav med dem i den Agt at gjøre nogen af dem Skade; de fleste vare mig ubekjendte, saa jeg ikke kjendte den ene fra den anden; jeg greb dog temmelig haardt til een af dem, men denne tog imod, og satte begge sine Hænder saa fast i Siderne paa mig, at jeg var ikke kommen i en værre Klemme, om end disse Hænder havde været gjorte af gloende Jærn, og med saa stor Kraft begyndte han at trykke mig, at det var nær ved, at jeg havde givet mig til at skrige, men dog slap jeg med megen Nød og meget forbrændt ud af hans Hænder; da maatte jeg flye der fra min Bolig, skjønt nødig og mod min Villie, til dette Sted." Derpaa svarede en anden Djævel: „Om mig er at sige, at jeg tog en smuk Piges Skikkelse paa mig, og gik silde om Aftenen ind, da Kong Olaf holdt et anseeligt Gilde, og alt Folket var meget drukket; jeg holdt i Haanden et fagert Horn, der var fuldt af en Drik, som jeg havde blandet med

Gift og mange onde Ting, i den Agt at skjenke Kongen med det; jeg stod smukt pyntet ved Skjenkebordet; da rakte Kongen sin Haand til mig, og vinkede, at jeg skulde skjenke for ham, og jeg blev da saa glad derved, som om jeg allerede havde hans Liv i min Haand; jeg gik da for ham og bar ham det fagre Horn, men han tog ved det, og hældte over mig den Fulhed og Edder, som jeg agtede at han skulde drikke; siden hævede han Hornet i Vejret, og satte det saa haardt i Hovedet paa mig, at den Skade, han derved tilføjede mig, forvinder jeg aldrig siden." Da sagde en tredie ureen Aand: „Ej gik det mig meget uligt dette, jeg iførte mig en beleven og fager Kvindes Skikkelse, og kom smukt klædt i Kong Olafs Herberge silde om Aftenen, da Kongen sad barbenet med Lærredsbuxer paa, der vare bundne om Benene; Bisskoppen sad paa hans ene Side. Da jeg nu var kommen, opvakte jeg Kløe paa Kongens Fod nede ved Fodsaalen. Kongen saae nu, at der stod en væn og velklædt Kvinde, det var nemlig mig, han kaldte da paa mig, og bad mig kløe Foden; jeg gjorde saa, ligetil Kongen begyndte at sove; men da Kongen kom i Sængen, begyndte Kløen ved min Bestræbelse igjen at tiltage i Kongens Fod; jeg satte mig da paa Fodtrinnet, og kløede Foden, indtil baade Bisskoppen og Kongen sov ind; da rakte jeg mig op over Kongen, og agtede at tage ham af Live ved min Djævelskraft, men Kongen vaagnede hurtig, og slog mig med en Bog saa stort et Slag i Hovedet, at Hjærneskallen tog megen Skade; jeg flyede da derfra med saadant Meen, at jeg bestandig siden bærer Hovedet skjævt, og bliver aldrig fri fra Værk." Da Kongens Mænd havde seet og hørt disse Ting, vendte de tilbage, og droge sagte

ud paa Skibene, for at Folkene ikke skulde vaagne derved; men om Morgenen fortalte de Kongen og alle hans Mænd denne Begivenhed. Kongen sagde: „Alt dette, som I sige, er sandt, og det er til Mærke derpaa, at, da min Fod var bleven kløet, vakte jeg strax Biskoppen op, og bad ham see efter, om Foden ikke var beskadiget ved at være bleven berørt af denne Djævel, der saa aabenbarligen, og dog ved Forvandling i et menneskeligt Legeme, var gaaet ind i vort Herberge. Men da Biskoppen kom til, og saae paa Foden, befandtes der at være en blaa Plet paa den, som var opsvulmet af Forgift. Biskoppen lod denne Plet skjære ud med Kjød og Blod; siden blev dette Saar ganske helbredet, og vil Arret paa min Fod kunne sees, saa længe jeg lever. Men dog forbyder jeg alle mine Mænd at gaae bort fra Skibene op i Land om Natten allene for saadan utidig Nysgjerrigheds Skyld uden mindste Nødvendighed." Efter dette foer Kong Olaf og Biskoppen med alt det bedste Mandskab omkring i alle de nærliggende Bojgder med Kors og Reliqvier, stænkede viet Vand over Bjerge og Klipper, Dale og Høje, og rensede ved hellige Bønner og Guds Bistand, alt, hvor de kom frem, fra onde Vætter og urene Aander, og frelste saaledes alt Folket fra Djævlenes Trældom og Overlast. Derefter droge de ud til deres Skibe, og holdt siden sydpaa langs med Kysten. Kong Olaf kom om Høsten med sin Flaade ud til Throndhjem, styrede ind til Nidaros, og beredte sig der til Vintersæde.

Rognvald Møre-Jarls Søn Rollaug farer til Island.

214. Da Kong Harald Haarfager havde bemægtiget sig hele Norges Rige, og var til Gilde hos Rogn-

vald Møre-Jarl, tog Kongen der Bad, og lod sit Haar rede, og Røgnvald Jarl skar nu hans Haar, som da ikke havde været skaaret i ti Aar, hvorfor han var kaldt Harald Lufa, men siden gav Jarlen ham et Tilnavn, og kaldte ham Harald hin Haarfagre, og alle, som saae ham, sagde, at dette var et særdeles passende Navn, thi han havde baade et stort og fagert Haar. Noget efter foer Kong Harald med en Flaade til Vesterlandene, og underlagde sig der store Lande, som før berettedes. Forend han drog vestenfra, gav han Ørkenøerne og Hjaltland til Røgnvald Jarl i Bøder for dennes Søn; og Sigurd, Røgnvalds Broder, blev Jarl derover; men Røgnvald Jarl drog igjen med Kong Harald over til Norge, og tog der Sæde i sit Rige. Da Røgnvald Jarl spurgde sin Broder Sigurd Jarls Død, sendte han sin Søn Hallad over til Ørkenøerne, men han opgav Jarldømmet, og foer dernæst tilbage til sin Fader. Røgnvald Jarl kaldte da sine Sønner sammen, og spurgde, hvo af dem der vilde tage Jarldømmet i Ørkenøerne. Thorer bad ham selv raade for ham, om han vilde, at han skulde drage derover eller ikke. „Det er vel talt," svarede Jarlen, „men du er ægte født og vel skikket til Høvding, og du skal her tage Arv og Rige efter min Død." Da gik Rolf frem, og bød sig til at drage i denne Færd. „For dig," svarede Jarlen, „vilde det vel passe sig med Hensyn til din Styrke og dine Færdigheder, men dog troer jeg, at en større Hidsighed og Lyst til Kampfærd blusser i dit Sind, end at du vil kunne finde dig i at sidde rolig i slige Smaariger." Da spurgde Rollaug sin Fader, om han vilde, at han skulde fare over til Øerne. „Ej kan du blive Jarl," svarede Røgnvald, „du har ikke

Krigersind; jeg troer snarest, at dine Veje ligge ud til Island; du vil i det Land holdes for en ypperlig Mand, og vorde Fader til en lykkelig Afkom, men her har Skjæbnen ej bestemt dig at være." Jarlen sendte da sin Son Ejnar over til Orkenøerne. Rollaug drog til Kong Harald, og var en Tid hos ham, og gjorde et anseeligt Giftermaal. Han drog siden til Island med sin Kone og Sønner; han kom til Østerlandet ved Horn, og kastede der sine Højsædes Søjler over Bord [1]) og de dreve op i Hornefjord, men han blev slaaet om til Vesterlandet, havde en haard Rejse og led af Vandmangel paa Skibet; de landede omsider paa Næssene i Lejrevaag; der var han den første Vinter. Da spurgde han til sine Søjler, og foer da over til Østerlandet; den anden Vinter opholdt han sig under Ingolfsfeld; siden foer han østerpaa til Hornefjord, og boede først under Skardsbrekka i Hornefjord, men siden paa Brejdebolstad i Feldshverfe. Rollaug var en stor Høvding, og holdt Venskab med Kong Harald, men drog aldrig ud af Landet. Kong Harald sendte Rollaug et godt Sværd, et Ølhorn og en Guldring, som vejede fem Ører; dette Sværd ejede siden Sida-Hals Søn Kol, men Kolskæg den Kyndige havde seet Hornet. Rollaug holdtes for at have været den anseeligste af Landnamsmændene i Østfjordenes Fjerding formedelst hans Æt og Afkom. Han var Fader til Øssur Kejlesæl, som var gift med Thord IllugesønsDatter Groa; deres Datter var Thordis, Moder til Hal paa Sida. Hal paa Sida var gift med Jorejde Thidrandesdatter; deres Søn var Thorstejn, Fader til Magnus, Fader til

[1]) efter Landnamsmændenes Skik for at faae at vide, hvilket Sted Skjæbnen anviiste ham til Bolig.

Ejnar, Fader til Biskop Magnus; en anden Søn af Sida=Hal var Egil, Fader til Biskop Jon den Helliges Moder Thorgerde. Thorvard Halsson var Fader til Thordis, Moder til Jorun, Moder til Præsten Hal, Fader til Gissur, Fader til Biskop Magnus. Yngvilde, en Datter af Hal paa Sida, var Moder til Præsten Sæmund den Kyndiges Moder Thorey; Hals Søn Thorstejn var Fader til Gudrid, som igjen var Moder til Præsten Are den Kyndiges Moder Jorejde. Hals Datter Thorgerde var Moder til Yngvilde, Moder til Ljot, Fader til Jarngerde, Moder til Valgerde, Moder til Bødvar, Fader til Sturlesønnernes Moder Gudny.

Thorhals Ankomst til Island og Thidrandes Fald.

215. I Jarlen Hakon Sigurdssøns Dage kom en Nordmand, ved Navn Thorhal, ud til Island; han tog Land i Besiddelse i Syrlæksos, og boede paa Hørgsland. Thorhal var en lærd Mand og meget forudseende, og blev derfor kaldt Thorhal Spaamand. Han boede paa Hørgsland til samme Tid, som Sida=Hal boede paa Hof i Alptefjord, og der var fortroligt Venskab imellem dem. Hal var i Besøg paa Horgsland hver Sommer, naar han red til Things, og Thorhal blev ogsaa ofte buden til Gildes hos Hal, og var der længe. Hals ældste Søn hed Thidrande, han var et meget smukt og haabefuldt ungt Menneske, og af alle sine Sønner holdt Hal mest af ham. Thidrande foer paa Udenlandsrejser, saa snart han havde Alder dertil, og han var meget vennesæl, hvor han kom frem, thi han var baade en meget duelig Mand, og derhos nedladende og blid imod enhver. En Sommer bød nu Hal sin Ven Thorhal øster over til Hof, da han red

fra Thinget; Thorhal drog derover noget sildigere end Hal, og Hal tog som sædvanlig imod ham med den største Venlighed. Thorhal forblev der om Sommeren, og Hal sagde, at han maatte ikke drage hjem, førend Høstgildet var forbi. Den Sommer landede Thidrande i Berefjord, da var han atten Aar gammel; han drog hjem til sin Fader. Folk beundrede ham da, som ofte tilforn, endnu meget, og berømte hans Fuldkommenheder, men Thorhal Spaamand taug stedse, naar Folk roste ham meest. Da spurgde Hal, hvad Aarsagen dertil var, „thi hvad du siger, Thorhal!" lagde han til, „synes mig altid mærkeligt." „Aarsagen dertil," svarede Thorhal, „er ikke, at han eller du i nogen Henseende mishager mig, eller at jeg mindre end andre jo indseer, at han er en meget mærkelig Mand, men snarere er Grunden, at der ere mange til at rose ham, som han vist nok fortjener i mange Henseender, skjønt han er altfor beskeden til at lade sig selv mærke dermed; kan skee vi beholde ham ikke længe, og vil da Savnet af en saa haabefuld Søn blive dig stor nok, om end alle ikke rose hans Fuldkommenheder for dig." Imod Slutningen af Sommeren begyndte Thorhal at blive meget ilde tilmode. Hal spurgde ham om Aarsagen. „Jeg har," svarede Thorhal, „en slem Anelse om det Høstgilde, som her skal være; thi det bæres mig for, som en Spaamand vil blive dræbt paa dette Gilde." „Det kan jeg nøje udtyde dig," svarede Hal, „jeg har en ti Vintre gammel Oxe, som jeg kalder Spaamanden, fordi den er klogere end de fleste andre Nod, og den skal slagtes til Høstgildet, og det behøver ikke at volde dig Sorg, thi jeg vænter, at dette mit Gilde ligesom andre skulle være [illegible] og andre mine Venner til Hæder." „Denne Grund

anførte jeg heller ikke," svarede Thorhal, „fordi jeg var bange for mit Liv, men der bæres mig en større og underligere Begivenhed for, som jeg nu ikke kan forklare." Hal sagde: „Er det da ikke det Bedste, at lade dette Gilde gaae overstyr?" „Ej nytter det at gjøre det," svarede Thorhal, „thi det maa skee, hvad Skjæbnen har besluttet." Der blev da lavet til Gildet ved Vinterens Begyndelse; der kom kun faa Gjæster, thi Vejret var hvast og vanskeligt; men da Folkene satte sig til Bords om Aftenen, sagde Thorhal: „Jeg vil bede, at alle ville følge mit Raad om, at ingen gaaer her ud af Huset denne Nat; thi stor Skade vil det volde, om dette Raad ikke bliver fulgt; og hvad Varsler der end skee, maa ingen give Agt paa dem, thi det vil lede til meget Ondt, om nogen ændser dem." Hal bad Folkene at holde Thorhals Ord; „thi de slaae ikke Fejl," sagde han, „og det er bedst at age hjem i en heel Vogn." Thidrande gik Gjæsterne til Haande, og han var i dette som i andet høflig og beleven; og da Folk gik at sove, anviste Thidrande Gjæsterne Plads i sin Sæng, men han lagde sig selv i et Sæde yderst ved Panelet. Da nu de fleste vare faldne i Søvn, blev der banket paa Døren, men alle lode, som de ikke mærkede det, saaledes gik det tre Gange. Da sprang Thidrande op, og sagde: „Dette er en stor Skam, at alle lade som de sove, det er vist Indbudne, som ere komne;" han tog da sit Sværd i sin Haand, og gik ud; men han blev ingen vaer; da faldt det ham ind, at nogle Gjæster vel havde redet forud hen til Gaarden, og siden tilbage imod andre, som fulgde efter; han gik da ud under Vedkasten, og hørte, at nogle kom ridende nordenfra paa Marken; han saae, at det var ni Kvinder, alle

i sorte Klæder og med blottede Sværd i Hænderne; han hørte ogsaa, at nogle kom ridende søndenfra paa Marken, det var ogsaa ni Kvinder, alle i lyse Klæder og paa hvide Heste. Thidrande vilde da gaae ind igjen og fortælle Folk Synet, men de sortklædte Kvinder naaede ham forinden, og angrebe ham, men han værgede sig med Mandighed. Temmelig længe derefter vaagnede Thorhal, og spurgde, om Thidrande vaagede, men han fik intet Svar. Thorhal sagde, at nu var det vist for silde. Man gik da ud; det var Maaneskin og Frostvejr, de fandt Thidrande ligge saaret, og han blev da baaren ind, og da man talte til ham, sagde han alt dette, som var hændet ham. Han døde den samme Morgen i Lysningen, og blev lagt i en Høj efter hedensk Skik. Siden søgte man at opspørge, hvo der havde færdedes der, men ingen vidste noget til, at Thidrande havde Uvenner. Hal spurgde Thorhal, hvorledes det vel hang sammen med denne underlige Tildragelse. Thorhal svarede: „Det veed jeg ikke, men det aner mig, at dette har ingen andre Kvinder været end eder Frænders Fylgier [1]); jeg venter, at der snart vil skee Troesforandring her, og at en bedre Religion vil da komme hid til Landet; jeg tænker, at de af eders Skytsgudinder, som have haandthævet denne Tro, maa forud have vidst Troesforandringen, og at I Frænder ville unddrage eder fra dem; de have nu ikke kunnet finde sig i, ikke at have nogen Skat af eder forud, og de ville nu have ham til deres Deel, men de bedre Diser maa have villet hjælpe ham, men have ikke kunnet; nu maa I Frænder nyde godt af dem, da I ville antage den fremmede Tro, som de forkynde og haandthæve. Denne Tildra-

[1]) Skytsaander.

gelse bebudede nu, som Thorhal sagde, ligesom saa meget andet, den Glædes Tid, som fulgde efter, da den almægtige Gud værdigedes at ſkue med Miſkundheds Øjne paa det Folk, som beboede Island, og ved sine Apostler at frelse dette Folk fra Djævelens langvarige Trældom, og føre det siden til Deelagtighed i sine antagne Børns evige Arvelod, som han har forjættet alle dem, som ham ville troligen tjene ved Standhaftighed i gode Gjerninger; og ikke mindre viste hele Menneskeslægtens Fjende aabenbarligen ved saadanne og mange andre Ting, hvorom man har Beretninger, hvor nødig han opgav sit ranede Bytte, og det Folk, som han forud hele Tiden havde holdt fanget i sine forbandede Afguders Vildfarelses Snarer, da han med saadanne Anfald forøgede sin grumhedsfulde Harme imod dem, som han havde Vælde over, som om han vidste, at hans Skam og fortjente Tab af sit Bytte nærmede sig. Hal tog sig sin Søn Thidrandes Død saa nær, at han holdt ikke længer af at boe paa Hof; han flyttede da sin Bopæl til Thvaattaa. Det hændte sig engang, at Thorhal Spaamand var paa Thvaattaa efter Hals Indbydelse; Hal laa i en Sæng men Thorhal i en anden; og en Morgen, da begge vare vaagne, smilede Thorhal; Hal sagde: „Hvi smiler du nu?" Thorhal svarede: „Jeg smiler over, at mange Høje aabnes, og hvert levende Væsen gjør sig Dragter baade smaae og store, og holder Flyttedag." Kort efter skede de Tildragelser, som nu skulle fortælles.

Thangbrand kommer til Island, og forkynder Kristendommen.

216. Da Kong Olaf Tryggvesøn havde herſket to Aar over Norge, sendte han Præsten Thangbrand til Island; han landede i Selvaagar i den nordre Alpte-

fjord. Da de Indfødte vidste, at Thangbrand og hans Mænd vare Kristne, vilde de ikke tale med dem, og ej vise dem til Havn, og Bøjgdemændene vilde ingen Hjælp eller Bistand yde dem. I den Tid boede Sida=Hal paa Thvaattaa; han gjorde i nødvendige Ærender en Rejse nordop til Fljotsdal; og da han drog tilbage, kom Thangbrand ham imøde, gik for ham og hilste ham ærbødig; han fortalte Hal Aarsagen til hans Ankomst der, og tillige at Kong Olaf havde sendt den Hilsen til ham, at, om han kom til Østfjordene, da skulde Hal yde ham Bistand i hvad han kunde behøve; Thangbrand bad da Hal om, at han skulde hjælpe ham at faae sit Skib i Havn, og yde ham Bistand i andre nødvendige Ting. Hal optog vel og villig hans Ord og Kong Olafs Hilsen; han skaffede strax Folk til at føre Thangbrands Skib til Lejravaag i den søndre Alptefjord, og lod det sætte op paa det Sted, som siden kaldes Thangbrands Havn eller Skibsstade; men hele Ladningen lod han føre hjem paa sin Toft, og rejste dem der et Telt, hvori de boede om Vinteren; deri sang Thangbrand Messer og holdt Gudstjeneste. Hal behandlede Thangbrand og hele hans Følge vel, og sørgede for alle deres Fornødenheder; han var ofte i Teltet hos dem. Om Høsten Dagen før Michaelis Højtidsdag holdt Thangbrand og hans Folk Helligaften; Hal var der da, og spurgde, hvorfor de nu holdt op med Arbejde. Thangbrand svarede: „Den Dag, som stunder til, holde vi hellig og højtidelig til Ære for Guds hellige Erkeengel Michael. „Hvo var denne Michael, „spurgde Hal, „og hvad Egenskaber besad han?" „Michael var ikke et Menneske," svarede Thangbrand, „men han var en Aand, der af den almægtige Gud var beskikket til

Høvding over andre Engle, som han har sat til at stride imod Djævelen og hans djævelske Apostler og at beskytte alle rettroende kristne Folk mod de urene Aanders skadelige Pile; Erkeenglen Michael er ogsaa fornemmelig given af Gud Magt over de kristne Sjæle, som fare fra denne Verden, at han skal tage imod dem, og føre dem i Paradis's ophøjede Hvile, hvor der er uudsigelig Fryd og Glæde, Herlighed og Salighed og alskens gode Ting i Overflødighed; der er ingen Død, ingen Sorg eller Sygdom, ingen Bekymring eller Jammer, men uendelig Sundhed og evigt Liv. Der ere de Mennesker, som i deres Liv med Retskaffenhed og et reent Hjærte have tjent deres Skaber, deelagtige i Englenes Tjeneste; deres Skjønhed og Glands overgaaer Solens Lys, deres Vellugt overgaaer al Sødhed, deres Hurtighed, Styrke og Kraft er større end man kan tænke sig; deres utallige Mængde er til den bestemte Tjeneste af Gud inddeelt i ni Herskarer; nogle af dem have Ordre og Vælde til at modstride og nedslaae hele de onde Aanders Magt, hvilke bestandig efterstræbe Menneskeslægten og søge at gjøre den Skade; andre bortvise Sygdomme, Skader og Gjenvordigheder fra Menneskene, og skaffe de Dødelige isteden derfor fuldkommen Sundhed og alle andre Fornødenheder og lykkelige Ting; andre staae bestandig for Skaberen og have derhos alle det fælles Hverv og Foretagende, uafladelig at prise den almægtige Gud, og ubeskrivelig at fornøje ham med fagert lydende Sange, bestandig beundrende hans Skjønhed, og ønskende evindelig at see hans Ansigt." Men da Thangbrand med megen Veltalenhed havde foredraget disse og deslige Ting, sagde

Hal: „Det synes mig umuligt for Menneskene at skjønne og fatte, hvor fuld af Herlighed den maa være, hvem saadanne og saa ypperlige Engle tjene." Thangbrand svarede: „Saudelig har den Helligaand indblæst denne Indsigt i Brystet paa dig, som er en hedensk Mand." Da Hal nu om Aftenen var kommen til Bords med sine Huusfolk, sagde han til dem: „Thangbrand og hans Stalbrødre højtiligholde Dagen i Morgen til Ære for en Gud, som de have; nu skulle I have Lov til at højtideligholde denne Dag med dem; det er ogsaa tilladt os at gaae til at see og høre paa denne Religions Skikke." Da Hal om Morgenen var paaklædt, gik han til Teltet, og stod udenfor det med alle sine Huusfolk; men da de hørte Klokkelyden og hørte de syngende Mænds fagre Stemmer, hvoraf de ingen af Delene forhen havde hørt, syntes de meget vel derom, men endnu mere, da Messen blev sungen, da de saae Klerkene klædte i herlig Dragt og Kjerterne skinnende med klart Lys, og mærkede Røgelsens søde Vellugt. Da Hal kom hjem, spurgde han sine Huusfolk, hvorledes de syntes om de Kristnes Skikke. De svarede, at alt, hvad de havde seet og hørt af deres Skikke og Gudstjeneste, syntes dem meget reent og skjønt. Præsten Thangbrand talte ofte for Hal, og tilskyndte ham at omvende sig til den kristne Troes Skikke. Engang sagde Hal til Thangbrand: „Det er Tilfældet, at her hos mig ere to meget gamle Kjærlinger, skrøbelige af høj Alderdom, saa at de ligge paa deres Sygeseng, og kunne ikke føre sig selv af Stedet; nu vil jeg lade dig døbe Kjærlingerne, og hvis de efter Daaben kunne røre sig noget mere, eller deres Sygdom lindres noget, og de saae ingen Skade af, at de røres saa meget, og føres i

Vand; da indseer jeg, at en stor Kraft følger den kristne Religion, og skal jeg da lade mig og alle mine Huusfolk døbe." Derpaa opmuntrede Hal Kjærlingerne til at antage den Tro, som Thangbrand forkyndte, og da de bejaede Præstens trefoldige Spørgsmaal om Troen paa Treenigheden, og tillige at de begjerede Daaben efter Troens Medfør, døbte Præsten Thrangbrand dem i Navnet Faderens og Sønnens og den Helligaands, og klædte dem i hvide Klæder. Da Huusbonden Hal kom til dem Dagen efter, og spurgde, hvorledes de befandt sig, svarede de begge paa een Gang, saaledes sigende: „Meget vel befinde vi os, thi vore Lemmer ere vel formedelst Alderdommens Medfør af ringe Kræfter, men alligevel er dog al den Sygdom og Svaghed, som længe har betynget og betrængt os, borte, og isteden derfor er kommen en fuldkommen Hvile og Sundhed i Legemet, thi alle vore Lemmer og Ledemode ere smidige og skikkede hver til sin Forretning, ligesom vi vare blevne unge anden Gang; forsvunden er ogsaa al Ængstelighed og Rædsel og Lede til Livet, men vi have faaet Fryd og Glæde og sikkert Haab om den evige Glæde og tilkommende Salighed." Hal blev glad ved dette, og lovede at antage Troen. Hal blev med alle sine Huusfolk døbt Løverdagen før Paaske i Bækken, der løb fra hans Brønd; Thangbrand gav denne Bæk Navn, og kaldte den Thvaattaa, hvorefter Gaarden siden er opkaldt. Thangbrand drog om Sommeren til Althinget med Hal; men da de kom ned i Skogeherred, kjøbte Hedningerne den Mand, som da var meest berømt paa Island for Trolddom, og hed Galder-Hedin, til, at han skulde saa gjøre ved sin Kunst, at Præsten Thangbrand sank levende ned i Jorden. Hal og Thang-

brand toge Herberge paa Kirkebø; der boede da Surt Asbjørnsøn, hvis Fader Asbjørn var en Søn af Thorstein, Ketil den Taabeliges Søn; disse Frænder havde i lang Tid boet paa Kirkebø, den ene efter den anden, og vare alle Kristne, thi der kunde ingen Hedninger boe. Den Dag Hal og Thangbrand nu rede bort fra Kirkebø, sprak Jorden under Thangbrand, og hans Hest sank ned, men han selv kom af den, og undslap ved Guds og sine Medfølgeres Bistand. Thangbrand kom til Thinget, og omvendte mange Mennesker til den sande Tro i den sondre Fjerding og i de nordlige Herreder af Østjordboernes Fjerding. De, som vilde antage Troen, indbøde ham derop til sig; han kom da op til Øxarfjord om Sommeren, og døbte der mange Mennesker i den Bæk ved Skinnested, som siden hedder Thangbrandsbæk eller Brandsbæk; og i Myvatn døbte han Folk i Thangbrandsdam; men formedelst Østjordboernes Voldsomhed naaede han ikke at komme længere mod Vesten end til Skjalfandesljot. Den samme Sommer dræbte Thangbrand og Gudlejf, formedelst Nidviser og Gudsbespottelse, Are, en Søn af Mar, hvis Fader var Skjalden Veturlide i Fljotshlid. Om dette Drab er saaledes kvædet:

Kirkens hellige Vogters [1]
Taler havde den tapre
Kriger søgt at hindre
Sønderpaa i Landet;
Sæedernes Forbedrer [1],
Stridbar selv, lod Sværdet
Lyde i sin Digter [2])
Veturlides Hoved.

[1]) Thangbrands. [2]) nl. som havde digted Nidviser om ham.

Der var ogsaa en anden Mand, der gjorde en Nidvise om Thangbrand og Gudlejf; han hed Thorvald den Listige, og boede i Heyvig paa Grimsnæs. Denne Nidvise sendte Thorvald den Listige til Ulf Uggeson:

Sikkert Budskab vil jeg
Sende til den tapre
Ugges Søn, med Staalets
Styrer heel fortrolig,
At han den skændige Fjende,
Som forhaaner Guder,
Skal for Ulve kaste,
Jeg den anden vil dræbe.

Saadant digtede han, og meget værre endnu. Ulf kvad denne Vise til Svar paa hin:

Om end Budet sendes
Af den kyndige Sømand,
Digterens Bøn dog ikke
Agter jeg at opfylde;
Sig til saadan Daad at
Sælge, er Skjalden farligt,
Ondt er nu i Gang, for
Meget Meen jeg sorger.

Thangbrand og Gudlejf dræbte siden Thorvald den Listige ved Hestlæk. Derefter drog Thangbrand østerpaa til sit Skib, og beredte sig til at drage bort fra Landet. Saasnart han var færdig, tiltraadte han Rejsen, thi han saae, at han ikke udrettede meget med Kristendommens Forkyndelse, da de, som med Ydmyghed villigen antoge Guds Budskab og den hellige Daab, vare kun faa imod dem, som med fuld Avind modstode og paa alle Maader stræbte at tilintetgjøre Kristendommen.

Thangbrand var ikke kommen langt ud paa Havet, indden der overfaldt ham en stormende Modvind, som kastede Skibet tilbage til Island; han kom i Land ved Hofn i Borgefjord ikke langt fra Hvidaa. Den Gang boede paa Skalholt Gissur den Hvide, en Søn af Tejt Ketilbjørnssøn. Da han spurgde, at Thangbrand var kastet tilbage, bød han ham til sig, og Thangbrand opholdt sig i Skalholt om Vinteren. Denne Vinter rev Stormen Thangbrands Skib bort, saa at det blev noget forslaaet; derom digtede Skaldrefs Moder Stejnun:

Thor har ført af Lejet
Thangbrands lange Søbyr,
Begge Borde han rysted,
Og mod Jorden det stødte;
Til at sejle vil Skuden
Skikket ej siden være,
Thi en heftig Storm den
Ganske slog i Splinter.

Og fremdeles kvad hun:

Jætteafkoms Morder [1])
Sønderbrød for Klokkens
Vogter [2]) hele Skibet,
Søhesten Guder drevе,
Christ ej Knørren beskærmed,
Da den haardt blev slaaet,
Lidt kun, troer jeg, vogted
Gud da Vikingens Ganger.

Skibet lod Thangbrand istandsætte, og kaldte det da Jærnmejs eller Jærnkurven; og efter det er Jærnmejshofde opkaldt. Om Vaaren foer Thangbrand vesterpaa

[1]) Thor. [2]) den kristne Præst.

til Bredefjord til Bardestrand, og opholdt sig en Tid hos Gest Oddlejfsson. Der udfordrede en fremmed Berserk ham til Holmgang. Thangbrand sagde, at han var heel beredt. Berserken sagde: „Du vil ikke vove at gaae til Tvekamp med mig, om du forud seer mine Idrætter." Thangbrand spurgde, hvilke disse Idrætter vare. Han svarede: „Jeg gaaer med bare Fødder gjennem brændende Ild, og jeg lader mig uden Bedækning falde paa Spidsen af mit Sværd, og ingen af Delene skader mig." „Derfor maa Gud raade," svarede Thangbrand. Der blev da gjort en stor Ild, og Thangbrand viede Ilden. Berserken gik uden Frygt paa den, og brændte Fødderne stærkt; derpaa lod han sig falde paa Sværdet, men Thangbrand havde forud gjort Kors over Spidsen, og Berserken fik deraf strax sin Bane. Over hans Død glædede sig ikke blot de Kristne, men ogsaa Hedningerne, thi mange havde udstaaet Underkuelse og Overlast af denne Berserk. Gest lod sig da primsigne, og ligesaa nogle andre der vesterpaa, som vare Gests Venner. Derefter drog Thangbrand til sit Skib, og foer fra Landet om Sommeren paa Jærnmejs; han havde en heldig Reise, kom til Throndhjem, og lagde ind til Nidaros.

Kjartan, Gissur og Hjalte bede om Fred for Islænderne.

217. Nu maa først fortælles om de Islændere, som denne samme Sommer kom ude fra Island til Nidaros, kort førend Kong Olaf kom tilbage fra Halogeland. Een af dem var Haldor, en Søn af Gudmund den Mægtige paa Modrevalle; en anden Kolbejn, en Søn af Thord Freys Præst og Broder til Brenna-Flose; en tredie Sverting, en Søn af Offerpræsten Runolf; og

saa Thorarin Nefjulfsøn havde et Skib at styre blandt dem; alle disse vare Hedninger, og desuden vare der mange andre baade fornemme og ringe Mænd. Disse nu nævnte Mænd lavede sig til at seile bort, enhver med sine Skibsfolk, saasnart Kong Olaf var kommen tilbage fra Halogeland, thi der blev dem fortalt, at Kongen nødte alle til Kristendommen. Hedningerne lagde strax ud af Aaen, da Kongen var kommen til Byen, og seilede ud af Fjorden, men Vinden var dem imod og kastede dem tilbage ind under Nidarholm. Det blev nu Kong Olaf fortalt, at der laae Islændere med nogle Skibe ude under Holmen, som alle vare Hedninger, og vilde søge at komme bort fra ham. Kongen sendte strax Mænd ud til dem, forbød dem at drage bort, og bød dem at lægge ind til Byen. De gjorde saa, men udlossede ikke deres Skibe. I den Tid kom ude fra Island de anseelige og ypperlige Mænd, som havde antaget Kristendommen efter Præsten Thangbrands Forkyndelse, Gissur Hvide og Hjalte Skeggesøn fra Thjorsaadal. Hjalte var gift med Gissur Hvides Datter Vilborg. Aarsagen til Hjaltes Udenlandsreise var, at han om Sommeren havde paa Althinget fremsagt denne Kvædling:

Guder jeg ej vil spotte!
Tykkes mig Freya en Tæve,
Een af to er det stedse
Odin eller Freya.

Offerpræsten Runolf, en Søn af Ulf Jorundssøn, var den første, der tog sig det nær og kaldte det Gudebespottelse, og han sagsøgte derfor Hjalte til Straf, skjønt det var ham ikke let at sætte det igjennem; han viste ved

denne Sag mere sin Avindsyge og Magt, end Retfærdighed; thi formedelst Hjaltes Vennesælhed kunde han ikke faae Retten holdt, førend han satte den paa Øxarâbro, og lod Brohovederne forsvare med væbnet Magt; og da kunde han ikke faae nogen til at være Sagsøger, førend han endelig fik en Mand med Navn Thorbjørn, en Søn af Thorkel i Gyddale, til at sætte sig i Retten og være Sagsøger. Ved denne Dom blev Hjalte gjort fredløs formedelst Gudebespottelsen. Han beredte sig samme Sommer til at drage bort fra Landet paa et Skib, som han havde ladet bygge hjemme i Thjorsaadal. Da han var færdig, drog han ned langs den vestre Rangaa til Søen; da de nu styrede ned ad Aaen, løb en stor og ubekjendt Mand med Skjold for sig og Spyd i Haanden langs Aabreden. Hjalte anede, at denne Mand var sendt ud efter ham, og raabte til ham, saa sigende: „Du store Mand! der ligger dig i Brystet en Halmvisk, hvor Hjertet skulde være." Men han skød Spydet til Hjalte saa haardt, at det gik igjennem Skjoldet, som han holdt for sig. De grebe da Manden, og Hjalte spurgde, hvo han var, og hvo der havde sendt ham i dette Ærende. Han svarede: „Jeg hedder Narfe, og er sendt af Forstanderen Runolf, at løse mig fra en Straf, jeg er dømt til, ved at dræbe dig." Hjalte sagde: „Jeg skal give dig et godt Raad til at blive befriet fra Straffen; drag ud af Landet, og følg med mig!" Dette modtog han. Gissur og Hjalte fore dernæst bort fra Landet, og traf Kong Olaf i Nidaros. Kongen tog med Mildhed imod dem, saasnart han fik at vide, at de vare Kristne.

Hjaltes og Gissurs Mandighed.

218. Kort efter kom Thangbrand, som nylig var kommen fra Island, til Kong Olaf, og fortalte Kongen, hvor ilde Islænderne havde taget imod ham; „Nogle digtede Nidviser om mig," sagde han, „og andre vilde dræbe mig, men til Slutningen blev jeg gjort fredløs paa Althinget, og det er vist, at Folket der vil aldrig antage Troen, nogle faa undtagne." Ved denne Thangbrands Beretning blev Kongen meget opbragt, saa at han lod strax blæse til Thinge, og indbyde dertil alle Islænderne, som vare i Byen eller paa Skibene; dernæst bød han sine Folk at gribe alle dem, som vare Hedninger, plyndre, lemlæste eller dræbe dem; men de islandske Høvdinger Kjartan Olafsson, Gissur, Hjalte og andre, som vare Kristne, gik for Kongen, og bade om Fred for Islænderne, sigende: „Ej maa du, Herre Konning! gaae fra dit Ord; du har sagt, at, om et Menneske havde gjort dig nok saa meget imod, vilde du dog tilgive det, om det vilde lade sig døbe og afstaae fra Hedenskabet; nu ville alle de Islændere, som ere her, antage den sande Tro og lade sig døbe, og vi ville finde paa et Raad, til at faae Kristendommen indført paa Island. Her ere Sønner af mange mægtige Mænd paa Island, og deres Fædre ville yde deres formaaende Bistand til denne Sag. Naar man har med raa Hedninger at gjøre, saa bør man gaae forstandigen til Værks og bruge Mildhed og Skaansomhed, og ved saadan Fremgangsmaade udretter man ofte mere end ved Grumhed og Heftighed; og saa meget mere, jo haardere og taprere Mænd man har imod sig. Thangbrand derimod gjorde sig kun yndet af faa paa Island; det er

eder ikke ubekjendt, Herre! hvorledes han foer frem her hos eder; derude havde han det samme Sind, gik til Værks med Haardhed og Voldsomhed, og dræbte Folk, naar de mishagede ham, og sligt taalte man der ikke af ham." Da Hjalte og Gissur havde sluttet deres lange og smukke Tale, sagde Kongen: „Hvilke og af hvad Æt ere disse veltalende Mænd?" Gissur svarede: „Hjalte er en Søn af Skeggs, en Søn af Ejlif, en Søn af Ketil den Eenhaandede; Hjaltes Moder var Thorgerde, en Datter af Hlif, en Datter af Torf-Ejnar Jarl, Rognvald Møre-Jarls Søn; men jeg er, sagde Gissur, en Søn af Tejt, en Søn af Ketilbjørn, en Søn af Ketil, en mægtig Mand fra Rummedalen; Ketilbjørns Moder hed Æsa, en Datter af Jarlen Hakon Grjotgardssøn; min Fader Tejts Moder, vedblev Gissur, var Helga, en Datter af Thord Skegge, en Søn af Rapp, en Søn af Bjørn Buna, en Søn af Vedrgrim; men min Moder var Alof, en Datter af Bødvar, en Søn af Vikinge-Kaare; Bødvar var Broder til Erik paa Ofrested, din Morfader, Konge! Det gjorde jeg formedelst Slægtskabet med eder, Konge! at jeg bød Thangbrand til mig, da andre forfulgde ham." Da Kongen hørte, at de vare saa nær i Slægtskab, blev han mild imod Gissur, og sagde saa: „I Svogre skulle være velkomne hos os i Vinter, og om I love ederes Omsorg og Bistand til, at vor Villie om Kristendommen kan faae Fremgang paa Island, da skulle alle disse Islændere drage frit bort fra os, undtagen de fire, som I holde for fornemst; dem vil jeg beholde, som Gidsler, indtil Kristendommen enten er ved Lov antagen paa Island eller fuldkommen afslaaet; dertil nævner jeg den Mand, som

har opholdt sig en Tid her hos os, og hvem vi have prøvet som en brav Mand, Kjartan Olafsson, og desuden Haldor Gudmundsson, Freys Præst Thords Søn Kolbejn, og Sverting Runolfssøn; disse Mænds Fædre og Frænder maa nu ganske have det i deres Magt, om jeg skal sende deres Frænder med Hæder til dem, eller lade dem dræbe." Hjalte og Gissur svarede: „Gjærne ville vi love dette for Isländernes Frelse, men indstændig bede vi om, at I vil gjøre vel imod de Mænd, som I udnævne til Gidsler." Kongen sagde: „Ere I i nogen Forbindelse, i Svogerskab eller i Slægtskab med disse Mænd, for hvem I saa indstændig bede?" Da tog en Nordmand til Orde, og svarede Kongen meget ubesindig: „Jeg var i Sommer," sagde han, „paa Isländernes Althing, da denne Svertings Fader Runolf sagsøgte Hjalte til Fredløshed." Men Thangbrand faldt ham i Talen, og bød denne Mand strax tie: „Men I, Konge!" sagde han, „maa gjøre vel imod Hjalte og Gissur, thi man har Prøver paa, at de ofte lønne med Godt dem, som tilføje dem Ondt, som Hjalte atter viste, da han drog fra Island, thi han tog da en Mand med paa Rejsen, som var sendt ud paa hans Liv, og vilde dræbe ham." Derefter bleve alle hidtil udøbte Isländere døbte. Gissur og Hjalte vare om Vinteren hos Kong Olaf i den største Hæder og Kjærlighed. Gidslerne vare ogsaa hos Kong Olaf om Vinteren, og nøde god Behandling.

Om Halfred.

219. Nu maa Fortællingen begyndes fra, at Halfred Vanraadeskjald opholdt sig øster ovre i Gotland i to Vintre, og havde ægtet en hedensk Kvinde. Han drog til den svenske Konge Olaf, og fremsagde for ham en Dra-

pe, som han havde gjort om ham, og fik gode Gaver af ham. Den sidste Vinter Halfred var i Gotland, skede det en Nat, at han syntes i Søvne at see Kong Olaf; denne var meget vred, og sagde til ham: „Ilde gjør du, at du saa gandske forlader din Kristendom; bedre er det dig, at drage til mig med dine Folk, og forbedre din Tro." Halfred sukkede dybt, da han vaagnede. Ingeborg spurgde, hvad han havde drømt. Halfred sagde, hvad der var kommet ham for; „Hvad synes dig derom," sagde han, „vil du drage med mig til Kong Olaf? Jeg har meget Godt at lønne dig, derved kunde jeg bedst gjengjælde dig din Godhed, naar jeg fører dig til den sande Tro og Salighed." „Det kunde man vænte," svarede hun, „at du vilde drage derhen igjen, og fordi jeg indseer, at den Tro er bedre, end den, vi have forhaft, vil jeg vist nok drage med dig." De havde en haabefuld Søn, som hed Audgisl; han var et Aar gammel, men hun var den Gang igjen frugtsommelig. Om Vaaren lavede de sig til Afrejsen, og toge Audgisl med sig; de fortsatte Rejsen uafbrudt, indtil de om Høsten kom op til Throndhjem til Kong Olaf. Kongen tog vel imod Halfred, men bebrejdede ham dog noget, at han havde været saa længe blandt Hedninger, og faaet en hedensk Kone. Kongen satte en Præst til at skrifte ham, og Halfred underkastede sig med Glæde alt, hvad der blev ham paalagt. Kort efter fødte hans Kone Ingeborg et Drengebarn; Halfred gav denne Dreng sit eget Navn, og han blev kaldt Halfred; derefter bleve Ingeborg og begge Halfreds og hendes Sønner døbte. Siden sagde Kongen til Halfred: „Endnu skal du bøde mere til Gud, fordi du har saa meget forladt din Tro;

nu vil jeg, at du skal digte en Oprejsningsdrape, og saaledes forbedre din Sjæl, og ikke anvende den Idræt, hvormed Gud har forlenet dig, til Ondt allene." Halfred sagde, at han gjærne vilde det og alt andet, hvad der stod i hans Magt, efter Kong Olafs Villie. Han var hos Kongen om Vinteren, og nød megen Anseelse; han begyndte da at digte Oprejsningsdrapen, som er et meget fortrinligt Kvad. Den Vinter døde Halfreds Kone Ingeborg, og han tog sig hendes Død meget nær.

Om Erik Røde og Lejf den Lykkelige.

220. Der var en Mand, som hed Thorvald, en Søn af Asvald, en Søn af Ulf, en Søn af Øxnethorer. Thorvald og hans Søn Erik Røde fore fra Jæderen til Island for Drabs Skyld; den Tid var Island vidt omkring bebygget. De toge først Bopæl paa Drangar i Hornstrand. Erik ægtede da Thorhild, en Datter af Jørund Atlesøn og Thorbjørg Knørrebringa, som da var gift med Thorbjørn den Haukdølske. Erik og Thorhild havde en Søn, som hed Lejf. Erik begav sig da der nord fra, og boede paa Erikssted ved Vatnshorn; men efter Eyolf Saurs og Holmgange-Rafns Drab blev Erik gjort landsforviist fra Haukedal; han drog da vester over til Bredefjord, og boede i Øxnø paa Eriksted. Han laante Thorgest paa Brejdebolstad nogle Sængestolper, men fik dem ikke tilbage, da han krævede dem; derover kom det til Stridigheder og Kampe mellem Erik og Thorgest, som fortælles i Eriks Saga. Styr Thorgrimssøn stod Erik bi i denne Sag, og ligeledes Eyolf fra Svinø, Thorbrand fra Alptefjörd og Thorbjørn Vivilssøn; men Thord Gellerssøns Sønner og Thorger fra Hitardal hjalp Thorgests Parti. Erik blev gjort fredløs

paa Thorsnæsthing; han beredte da sit Skib i Eriksvaag, og da han var færdig, fulgde Styr og de andre ham ud forbi Øerne. Erik sagde dem, at han agtede at opsøge det Land, som Ulf Krakas Søn Gunbjørn saae, da han med sit Skib blev kastet vester om Island og opdagede Gunbjørns Skjær; han sagde, at han vilde vende tilbage til sine Venner, hvis han fandt Landet. Erik sejlede ud fra Sneefjældsnæs; han fandt Landet, og kom til det paa det Sted, som han kaldte Midjøkul, det hedder nu Blaasærk; han foer derfra mod Sønden langs Kysten, og undersøgte, om Landet der var bebyggeligt; den første Vinter var han paa Eriksø, næsten ved Midten af Østerbøjgden. Om Vaaren efter foer han til Eriksfjord, og byggede sig der en Bopæl; den Sommer foer han til Vesterbøjgden, og opholdt sig den anden Vinter paa Eriksholm med Hvarfsgnipa, men den tredie Sommer foer han lige nord op til Sneefjæld og ind i Rafnsfjord; han sagde, at han da var kommen lige ud fra det Inderste af Eriksfjord, og han vendte da tilbage, og var den tredie Vinter paa Eriksø ud for Mundingen af Eriksfjord. Sommeren efter foer han til Island, og lagde ind i Bredefjord. Det Land, som han havde fundet, kaldte han Grønland, thi han sagde, at det meget vilde tilskynde Folk at drage derhen, naar Landet havde et godt Navn. Erik blev paa Island Vinteren over, men den følgende Sommer drog han over at bebygge Grønland, og boede paa Brattahlid i Eriksfjord. Kyndige Mænd berette, at samme Sommer som Erik Røde drog over at bebygge Grønland, droge 25 Skibe ud fra Bredefjord og Borgefjord, af hvilke kun de 14 naaede der ud; af de øvrige bleve nogle slaaede tilbage, andre forliste ganske. Det

var femten Aar, forend Kristendommen ved Lov blev antagen paa Island. Samme Sommer droge Biskop Fredrik og Thorvald Kodransson ud af Landet.

Lejf Eriksson kommer til Norge.

221. Da 14 Aar vare forløbne fra den Tid, Erik den Røde drog over at bebygge Grønland, foer Eriks Søn Lejf bort fra Grønland til Norge; han kom til Throndhjem om Høsten, da Kong Olaf Tryggvesøn var kommen nordenfra Halogeland. Lejf lagde med sit Skib ind til Nidaros, og drog strax til Kong Olaf; Kongen paabød ham Troen, ligesom andre Hedninger, der kom til ham; det var Kongen let at faae Lejf bevæget, og han blev da døbt med alle sine Skibsfolk. Lejf var nu hos Kongen om Vinteren og nød god Behandling.

Kong Gudrød Erikssøns Drab.

222. Erik Blodøxes og Gunhilds Søn Gudrød havde været paa Krigstoge i Vesterlandene, siden han flyede bort fra Norge for Hakon Jarl; men denne Sommer, hvorom nu blev fortalt, da Kong Olaf Tryggvesøn havde regjeret i fire Aar over Norge, kom Gudrød til Norge, og havde mange Krigsskibe. Han var sejlet ud fra England, men da han naaede nær til Norge, sejlede han sønderpaa langs Kysten, hvor han formodede at være sikrest paa ikke at træffe Kong Olaf. Gudrød sejlede østerpaa til Vigen, og saasnart han kom til Land, begyndte han at hærje og tvinge Folket til at underkaste sig ham, og forlangte at de skulde tage ham til Konge. Da Folket saae, at en stor Hær var kommen mod dem, søgte de om Fred og Forlig, og tilbøde Kongen, at et Thingbud skulde gaae over Landet; de sagde, at de hellere vilde tage mod ham end udholde Anfald af hans Hær, og de stævnede til et stort

Thing for at tage ham til Konge. Der blev bestemt en lang Frist, medens Thingbudet skulde gaae over hele Vigen; Kongen krævede da Penge til Fødevarer, saalænge han skulde vænte, men Bønderne foretrak at gjøre Gilder for Kongen, saalænge det behøvedes, til Thingbudet var fuldført. Kong Gudrød antog dette, og drog omkring i Landet med nogle af sine Folk, og lod de andre vogte Skibene. Kong Olafs Svogre, Brødrene Thorger og Hyrning, vare satte af Kongen til Høvdinger over hele Vigen, naar Kong Olaf var nordpaa i Landet. Dem sendte Bønderne Bud langt hurtigere, end Thingbudet gik, og lode dem underrette om Kong Gudrøds Angreb, og tillige, hvor vidt det da var kommet. Saasnart disse Brødre spurgde denne Tidende, lode de Budstikken gaae til fire Sider fra sig, og stævnede Folk til sig fra alle de nærmeste Herreder. Siden droge de til Skibs, og sejlede nordop i Vigen, kom en Nat med deres Folk til det Sted, hvor Kong Gudrød var til Gildes; de anfaldt ham strax baade med Ild og Vaaben, og Kong Gudrød faldt der med største Delen af sin Hær. Siden droge de imod det Mandskab, som var ved Skibene; nogle bleve dræbte, andre undkom, og flyede vidt omkring til forskjellige Sider. Da vare alle Eriks og Gunhilds Sønner døde. Da Kong Olaf spurgde denne Tidende, var han vel tilfreds med, hvad der var skeet, og takkede sine Svogre for deres Daad og Tapperhed.

Ormen lange bygges.

223. Vinteren efterat Kong Olaf var kommen fra Halogeland, lod han inde under Hladhamrene bygge et Skib, som var større og anseeligere end alle andre

Skibe, som da vare i Norge, og Bagstøtterne sees endnu der den Dag i Dag. Thorberg Skafhangssøn hed den Mand, som var Stavnebygger paa Skibet og den øverste Skibsbygmester til at rejse det i Begyndelsen, men der vare mange andre, nogle til at fælde Træer, andre til at tilhugge dem, andre at slaae Søm, andre at tilføre Tømmer eller andre fornødne Ting; alle Ting bleve med megen Flid bearbejdede; Skibet var baade langt og bredt, havde store Borde og tykke Planker. Men da de vare i Færd med at sætte Rælingen paa Skibet, havde Thorberg et nødvendigt Ærende at drage i hjem til sin Gaard, og opholdt sig der temmelig længe. Da han kom tilbage, var Skibets Borde heelt færdige. Kongen gik da strax om Aftenen, og Thorberg med ham, hen at see paa Skibet, hvorledes det var blevet; og da sagde enhver, som saae det, at han aldrig havde seet saa stort og saa skjønt et Langskib. Kongen drog tilbage til Byen. Tidlig om Morgenen gik Kongen atter til Skibet med Thorberg; Haandværksfolkene vare da forud komne der, men de stode alle, og toge sig ikke noget for. Kongen spurgde, hvorfor de gjorde saa. De sagde, at Skibet var fordærvet, at en Mand havde gaaet fra Forstavnen til Løftingen, og hugget i Bordet det ene dybe Hug ved Siden af det andet. Kongen gik da til, og saae at det var sandt; han sagde da strax, og svor paa, at den Mand skulde døe, om han opdagede, hvo der af Avind havde fordærvet Skibet; „men hvo, der kan sige mig det," lagde han til, „skal nyde meget Godt af mig." Da svarede Thorberg: „Jeg kan sige eder, Herre! hvo der har gjort dette." Kongen sagde: „Jeg vænter heller ikke, at nogen anden snarere skulde have det Held, at være underrettet derom og kunne sige mig det." „Det

skal jeg sige dig, Herre!" sagde han, „jeg har gjort det. Kongen svarede: „Da skal du ogsaa gjøre det saa, at det er ligesaa godt som før eller bedre; derpaa skal dit Liv beroe." Thorberg gik siden til, og huggede Bordet saaledes, at alle de dybe Hug gik af. Kongen sagde da, og alle de, som saae det, at Skibet var meget skjønnere paa det Bord, som Thorberg havde hugget. Kongen bad ham nu gjøre saa ved begge Bordene, og takkede ham meget derfor. Thorberg var da øverste Bygmester for Skibet, indtil det var heelt færdigt. Det var en Drage og gjort efter den Drage, som Kong Olaf førte med sig oppe fra Halogeland; dog var dette Skib meget større, og i alle Henseender bygget med mere Flid. Denne Drage kaldte han Ormen hin Lange, men den anden Ormen hin Korte. Paa Langormen vare 34 Rum; Hovedet og Halen vare heelt forgyldte. Bordene vare saa høje som paa Skibe, der brugtes til lange Rejser; dette Skib har været det bedste og med mest Bekostning byggede Skib i Norge.

224. Kong Olaf og Dronning Thyre opholdt sig i Nidaros om Vinteren, efterat Kong Olaf havde kristnet Halogeland. Dronning Thyre havde om Sommeren tilforn født et Drengebarn ved Kong Olaf; denne Dreng var baade stor og haabefuld, og blev kaldt Harald efter sin Morfader. Kongen og Dronningen holdt meget af denne Dreng, og havde godt Haab om, at han vilde voxe til, og tage Arv og Rige efter sin Fader, men han levede ikke et fuldt Aar, og de toge sig begge hans Død meget nær. Den Vinter vare mange Islændere hos Kongen, som før fortaltes, og mange andre anseelige Mænd. Den Gang var og-

N 2

saa Ingeborg Tryggvesdatter, Kong Olafs Søster, ved Hoffet; hun var en smuk Kvinde, nedladende og blid imod Almuen, fast og velvillig, og meget venneſæl; hun gjorde meget af alle derværende Islændere, men bedst kjendte hun Kjartan Olafsøn, thi han havde været længst hos Kongen; han havde ogsaa en Fornøjelse af, ofte at tale med hende, thi hun var baade viis og veltalende. Kong Olaf var bestandig glad og munter mod sine Mænd, og spurgde nøje ud om mægtige Mænds Forhold og Regjering i de nærmeste Lande, naar der kom Mænd til ham fra Danmark eller Sverrig. Om Sommeren var Halfred Vanraadeskjald kommen fra Gotland; han havde været hos Jarlen Rognvald Ulfsøn, som da var kommen til Regjeringen i Vestergotland. Rognvalds Fader Ulf var Sigrid Storraades Broder; Kong Olaf Svenske og Rognvald Jarl vare altsaa Søskendeborn. Halfred fortalte Kong Olaf Tryggveson meget om Jarlen, sagde, at han var en djærv og myndig Høvding, gavmild paa Penge, velvillig og vennehuld; tillige sagde Halfred, at Jarlen ønskede at træde i Venskabs Forbindelse med Norges Konge Olaf, og havde talt til ham om, at han vilde bejle til Ingeborg Tryggvesdatter. Samme Vinter kom Rognvald Jarls Udsendinge ovre fra Gotland; de traf Kong Olaf nord oppe i Nidaros, og fremførte nu for Kongen Jarlens Ærende, som gik ud paa det samme, som Halfred forud havde berettet om, at Jarlen ønskede at blive Kong Olafs fuldkomne Ven, og at træde i Svogerskab med ham ved at ægte hans Søster Ingeborg. Kongens Udsendinge fremførte derhos sikre Mærker paa, at det virkelig var Jarlens Ærende. Kongen optog denne Sag

vel, og sagde, at Ingeborg maatte selv raade mest for sit Giftermaal. Siden talte Kongen om denne Sag med sin Søster, og spurgde, hvorledes hun syntes derom. Hun svarede saa: "Jeg har været hos eder en Tid, og I har viist mig broderlig Omhu, Kjærlighed og Hæder i alle Henseender, siden I kom til dette Land; jeg vil derfor indvilge i eders gode Bestemmelse om mit Giftermaal, da jeg venter, at I ikke gifter mig til en Hedning." Kongen sagde, at det skulde være saa; Kongen talte da med Jarlens Udsendinge, og det blev besluttet, inden de rejste bort, at Rognvald Jarl skulde komme sammen med Kong Olaf om Høsten øster paa i Landet, om han vilde slutte fuldkomment Venskab med ham; de skulde da selv overtale den Sag med hinanden, naar de kom sammen. Med dette Ærende droge Jarlens Udsendinge tilbage, men Kong Olaf opholdt sig i Nidaros om Vinteren med megen Pragt og stor Forsamling om sig.

225. Megen og mangfoldig er den almægtige Guds Miskundhed i alle Ting, og ophøjede ere hans Bestemmelser, da han ikke lader nogen Velgjerning tilintetgjøres, men i det Sted kalder han med kjærlig Mildhed dem, som ikke forud kjende ham, til at fatte, skjønne og indsee, dyrke og elske deres Forløser, som vor Herre Jesus Christus, den levende Guds Søn, har viist ved mange Tildragelser, skjønt vi her kun ville omtale faa; saaledes som det skede i Forvarsler om hans Miskundhed mod Island og om Kristendommens fuldkomne Indførelse der, viser ogsaa selve Gud i de følgende Fraſagn, at han hjælper og understøtter alt Godt, dem til Gavn, som gjøre det, men han øder og tilintetgjør

slette Menneskers Ondskab og Grusomhed, saa at de ofte selv omkomme i de Snarer, som de have opsat for andre. Noget efter Biskop Fredriks og Thorvald Kodranssons Bortrejse fra Island blev der saa stort et Uaar paa Landet, at en Mængde Mennesker døde af Sult. Til den Tid boede en meget formaaende og grusom Mand, ved Navn Svade, paa det Sted i Skagefjord, som siden fører Navn af Svadested. Denne Mand sammenkaldte en Morgen mange fattige Folk; han bød dem at gjøre en stor og dyb Grav nær den alfare Vej; de fattige Folk bleve da glade i det Haab at kunne ved Lønnen for deres Arbejde forskaffe sig noget til at stille deres heftige Hunger. Da de om Aftenen vare færdige med at grave Graven, førte Svade dem alle ind i et lidet Huus; derpaa lukkede han Huset til, og sagde til dem, som vare derinde: „Glæder og fornøjer eder nu! thi nu skal der snart blive en Ende paa eders Elendighed; I skulle være her i Nat, men i Morgen skulle I dræbes og jordes her i denne store Grav, som I selv have gravet. Da de hørte denne grusomme Dom, at Døden var dem bestemt for deres Arbejde, begyndte de at raabe med ynkelige Skrig hele Natten. Det hændte sig nu saa, at Spakbødvars Søn Thorvard den Kristne samme Nat drog op gjennem Herredet i egne Ærender, og hans Vej faldt tidlig om Morgenen forbi det Huus, hvori de fattige Folk vare inde. Da han hørte deres ynkelige Skrig, spurgde han, hvad de klagede over, og da han fik Aarsagen at vide, sagde han til dem: „Vi skulle indgaae en Overeenskomst, om I ville som jeg; hvis I ville troe paa den sande Gud, som jeg troer paa, og gjøre det, som jeg forlanger, da vil jeg frelse eder herfra; siden kunne I komme til

mig i Aas, og jeg vil føde eder alle." De sagde, at de gjerne vilde det. Thorvard tog da Slaaerne fra Dørene, og de droge strax glade med stor Iilsomhed ned til Aas til hans Gaard. Da Svade fik dette at vide, blev han meget vred, skyndte sig saa hurtig han kunde med at væbne sig og sine Mænd; de rede derpaa med største Iil efter de Bortflygtede; han vilde gribe og dræbe dem, og derhos agtede han med Grusomhed at gjengjælde den Beskæmmelse, som han ansaae sig tilføiet af den, der havde befriet dem; men hans Grumhed og Ondskab faldt over Hovedet paa ham selv, thi i det han red rask frem ved Siden af Graven, faldt han af Hesten, og var strax død, da han naaede Jorden; og i den samme Grav, som han havde ladet grave for uskyldige Mennesker, blev den strafskyldige Hedning selv begravet af sine Folgesvende, og med ham nedlagdes hans Hund og Hest efter gammel Skik. Thorvard i Aas lod den Præst, som han havde hos sig, døbe de fattige Folk, som han havde befriet fra Døden, og lære dem den hellige Tro, og han fødte dem alle der hos sig, saa længe Uaaret holdt ved. Thorvard Spakbodvarsson er efter de flestes Beretning bleven døbt af Biskop Fredrik; dog fortæller Gunlaug Munk, at nogle holde for, at han er bleven døbt i England, og har derfra ført Tømmer til den Kirke, som han lod bygge paa sin Gaard. Thorvard Spakbodvarssons Moder hed Arnfrid, og var en Datter af Slettubjørn Roarsson; Slettubjørns Moder hed Groa, en Datter af Hersin, en Søn af Thorgils, en Søn af Gorm, en berømt Herse i Sverrig; Thorgils Gormssons Moder var Thora, en Datter af Kong

Erik i Upsal; Herfin Erikssøns Moder var Elina, en Datter af Kong Burislaf øster i Garderige; Elinas Moder var Ingegerd, en Søster til Rise-Kongen Dagsing.

226. Paa den samme nu omtalte Tid blev det besluttet i en Sammenkomst af Herredsfolkene, at det formedelst Hungersnøden og det store Uaar blev tilladt at opgive Oldinger og ikke give dem Levnetsmidler, ligesom ogsaa dem, der vare lamme eller i nogen Henseende skrøbelige, og ikke at give dem Herberge; det var da den haardeste Vinter med skingrende Frost; den Gang var Arnor Kærlingenef den største Høvding i Herrederne; han boede paa Miklebø i Oslandshlid. Da Arnor kom hjem fra denne Sammenkomst, gik hans Moder Thuride, en Datter af Ref fra Bard, for ham, og bebrejdede ham meget haardt, at han havde samtykket i saa grusom en Beslutning; hun forestillede ham med megen Grundighed og mange sande Ord, hvor uhørt og uhyre en Umenneskelighed det var, at nogen skulde overgive sin Fader eller Moder eller andre nære Frænder til saa grusom en Død. „Viid tilvisse," sagde hun, „at, skjønt du ikke selv gjør sligt, er du alligevel paa ingen Maade udeelagtig eller uskyldig i dette skændige Manddrab, eftersom du er andres Høvding og Formand, om du tillader dine Undergivne at jage deres Forældre eller nære Frænder ud i det strænge Uvejr, og det ligefuldt, skjønt du ej selv tillader det, naar du ej med al Magt modstaaer saadan Udaad." Arnor indsaae sin Moders gode Villie, og optog hendes Bebrejdelse vel; han var nu meget bekymret for, hvad han skulde gjøre; han fattede da den Beslutning, at han sendte sine Folk hen til de næste Gaarde, at samle alle gamle Mennesker, som

vare uddrevne, sammen, og føre dem til ham, og lod dem nære med al Omhu. Den næste Dag stævnede han en Mængde Bønder sammen, og da Arnor kom til Mødet, talte han saaledes til dem: „Det er eder bekjendt, at vi for kort Tid siden havde en almindelig Sammenkomst, men jeg har siden overveiet vor fælles Trang, og derhos betænkt den umenneskelige Beslutning, om hvilken vi alle bleve enige, da vi gave Lov til at skille gamle Mennesker og alle dem, som ikke kunne arbeide for deres Føde, ved Livet, ved at nægte dem Næringsmidler; men overbeviist ved afgjørende Grunde, fortryder jeg meget den ondskabsfulde og uhørte Beslutning; ved at overtænke dette har jeg udfundet det Raad, som vi alle skulle have og holde, nemlig at yde disse Mennesker Hjælp og Miskundhed, saa at enhver hjælper sine Frænder det yderste han har Midler til, i Særdeleshed sin Fader og sin Moder, og de, som formaae mere, sine andre nære Frænder, at de ikke skulle sulte ihiel. For at frelse Folks Liv ville vi anvende alle vore Fødemidler og Kvæg, og vi ville dræbe vore Heste for at frelse vore Frænder hellere end at lade dem omkomme af Sult, saa at ingen Bonde skal have flere end to Heste paa sin Gaard, og ikke mindre skal den store Uvane afskaffes, som her er kommen i Brug, at man føder saa stor en Mængde Hunde, at mange Mennesker kunne leve af den Mad, som gives dem; nu skal man dræbe Hundene, saa at faa eller ingen skulle leve, og bruge den Føde, som man forhen plejede at give Hundene, til Folks Næring. Det er i Korthed Meningen, at vi paa ingen Maade tillade, at nogen af eder opgiver sin Fader eller sin Moder, naar han paa nogen Maade kan hjælpe dem, men den, som

ikke har Evne til at yde sine Forældre eller nære Frænder Livets Ophold, skal følge dem til mig til Miklebø, og jeg skal da føde dem; men den, som kan og ikke vil hjælpe sine nærmeste Frænder, ham skal jeg haardelig straffe. Nu da, mine kjæreste Venner og Brødre mere end Undergivne! lad os i alle Henseender yde vore nærmeste Frænder Hjælp og Miskundhed! og lad os ikke give vore Uvenner Lejlighed til at bebrejde os, at vi have med altfor stor Raadvildhed opført os usømmelig mod vore Slægtninge. Og om der er en sand Gud, som har skabt Solen til at oplyse og varme Jorden, og om Mildhed og Retfærdighed behager ham, som vi have hørt sige, da vise han os sin Miskundhed, saa at vi kunne faae sande Prøver paa, at han er Menneskenes Skaber, og at han kan styre og regjere hele Verden, og siden skulle vi troe paa ham, og ingen Gud dyrke uden ham ene, som er sand og salig i sit Rige!" Da nu alle de, som vare der sammenkomne, villigen havde tilstaaet det, som han havde foredraget og talt, adskilte de dermed Thinget. Det var da den skarpeste Kulde og Frost, som det i lang Tid forud havde været, og den heftigste Nordenvind, og en haard Skorpe af Iis og Snee havde lagt sig over hele Jorden, saa den ingensteds var bar; men næste Nat efter denne Sammenkomst forandrede Luftens Beskaffenhed sig saa pludselig ved den guddommelige Forsorg, at Morgenen efter var al den haarde Frost borte og en mild Søndenvind med god Tø var kommen isteden; Vejrliget begyndte fra den Tid at blive mildere, og Sneen smeltede ved Solens Varme, saa at Jorden Dag fra Dag alt mere og mere kom frem, og Kvæget i kort Tid fik tilstrækkelig Græs af Jorden til

at nære sig af. Alle glædede sig med inderlig Tilfredshed over, at de havde adlydt det Miskundheds Raad, som Arnor havde givet dem, og toge strax imod en saa rigelig Velgjerning af den guddommelig Gavmildhed, og derfor antoge alle Arnor Kærlingenefs Herredsfolk med deres Hovding hurtig og med Glæde den sande Tro og hellige Religion, som kort efter blev forkyndt dem, thi efter faa Aars Forløb var Kristendommen ved Lov antagen over hele Island. Arnor Kærlingenef var en Søn af Bjørn Thordsson paa Høfde. Bjørns Moder hed Thorgerde, og var en Datter af Thorer Hima og Fridgerde, en Datter af Irernes Konge Kjarval. Høfde-Thord var en Søn af Bjørn Byrdesmor, en Søn af Roald Hruk, en Søn af Aslak, en Søn af Bjørn Jærnside, en Søn af Ragnar Lodbrok.

Kong Olaf aabenbarer sig for Thorhal paa Knapsted.

227. Der var en Mand, ved Navn Thorhal med Tilnavnet Knap; han boede paa Knapsted i Fljot. Denne Thorhal var af en fornem Slægt; hans Forfædre havde boet der før ham. Thorhal var en Mand af gode Sæder, skjønt han var Hedning, som de fleste i Herrederne deromkring den Gang vare. Han var meget medtagen og betrængt af Spedalskhed. Han ofrede efter sine Frænders Skik til Afguderne, og et prægtigt Gudehuus var ikke langt fra hans Gaard, som Fljotverjerne alle i Forening holdt vedlige, og holdt Offergilder deri hvert Aar. En Nat, da Thorhal sov i sin Sæng, drømte han, at han syntes han var ude; han saae da en skinnende Mand ride til hans Gaard paa en hvid Hest; Manden var prydet med kongelig Dragt, og havde et guldbeslaaet Spyd

i Haanden. Da Thorhal saae denne Mand nærme sig, overfaldt der ham en Rædsel, og han vilde da gaae ind i Huset igjen, men Ridderen var hurtigere, sprang af Hesten, og gik for Døren, saa sigende: „Ej skal du frygte, thi intet Meen vil hændes dig ved min Ankomst; snarere vil min Komme volde dig Helsen og Glæde; hvis du vil lyde mit Raad; bedrøver din Sygdom dig? derom behøver jeg ikke at spørge, thi jeg veed, at den bedrøver dig, drag nu med og følg mig, og jeg skal vise dig et sikkert Raad til at faae din Helbred igjen!" Den Fremmede førte ham etsteds ud til Gjerdet, som var gjort om Gaarden, og sagde til ham: „Paa dette Sted skal du lade bygge et Huus, den ene og sande Gud til Ære, paa den Maade, som jeg vil anvise dig; men denne Gud vil du faae Kundskab om i dette samme Aar paa Althinget, thi du rider først til Thinge i Sommer. Hvis du nu med et reent Hjærte dyrker den Gud, som vil blive dig forkyndt der, da vil du blive helbredet, og med Legems Helsen vil du glæde dig ved Fred og Lykke i denne Verden og i den tilkommende vil du nyde evindelig Hæder og Salighed." Derpaa afmaalte han Grundvolden til Bygningen for Thorhal med Spidsen af sit Spydskafte, og sagde saaledes til ham: „Paa denne Maade skal du bygge Huset, og dertil bruge det Tømmer der er i Gudehuset, som staaer nær din Gaard, og til hvilket Herredsfolkene her pleje at søge, og hvert Aar holde Offergilder i. Dette Gudehuus skal du lade tage ned strax tidlig i Dag, naar du rejser dig, og de falske Guder, som I hidtil have tilbedet, skal du aldrig herefter dyrke. Hvis du nu troer mine Ord, og du iagttager, uden al Tvivlraadighed, at gjøre de Ting,

som jeg har budet dig, da vil du snart komme dig, og blive stærkere Dag fra Dag." Dernæst forsvandt Manden fra hans Syn; men han vaagnede, og troede paa Synet; og strax, saasnart det dagedes, bød han alle sine Arbejdsfolk at gaae hurtig til og nedbryde Gudehuset, og føre Tømmeret hjem til Gaarden; og skjønt de knurrede imod, og talte imellem sig, at sligt var Tegn til, at han gik i Barndom, torde de alligevel ikke modsætte sig hans Bud, men gjorde ganske, som han befalede. Thorhal begyndte dernæst at bygge Huset aldeles paa samme Maade og af samme Størrelse, som det havde været ham viist i Søvne. Til den Tid boede kort derfra i næste Gaard en Kone, som hed Thorhild; hun var meget virksom og troldkyndig. Selvsamme Nat, som det omtalte Syn bares for Thorhal, vakte Thorhild sine Karle op strax i Dagningen, og sagde saaledes til dem: „I skulle saa hurtig som muligt gaae ud, og samle og drive hjem fra Markerne alle vore Kreaturer, baade Kvæg, Faar og Heste, lukke dem ind i Huus eller Fold; thi min Nabo Thorhal paa Knapsted er bleven saa afsindig og rasende, at han sender sine Folk hen at nedbryde det anseelige Gudehuus, som staaer der, og derfor nødes de herlige Guder, som forhen have været dyrkede der, til at flye med Sorg derfra, og søge sig Bolig og Tilflugtsted nord oppe paa Siglenæs; nu vil jeg ikke, at mit Kvæg skal komme paa deres Vej, thi de ere saa vrede og forbitrede, at de ikke ville skaane noget, som kommer for dem." Der blev nu gjort efter hendes Bydende, og alle hendes Kreaturer bleve drevne hjem og bragte i Forvaring; alene et Øg var blevet staaende tilbage paa Græsgangen, og det fandtes siden dødt;

men det gik Thorhal paa Knapsted ganske efter Aabenbarelsen: han kom sig af sin Sygdom Dag fra Dag, og hans Kræfter tiltoge; han red til Things om Sommeren, og traf der nogle Mænd, der forkyndte Kristendommen, som snart skal blive omtalt. Thorhal antog der den sande Tro, og blev først da fuldkommen helbredet paa hele sit Legeme, den Gang han blev døbt. Derefter drog han hjem med Glæde til sin Gaard og dyrkede alle sit Livs Dage med en reen Tjeneste den almægtige Gud i den Kirke, som han havde helliget ham, og som var den første, der blev bygget i Fljotar i Navnet Faderens og Sønnens og den Helligaands, som bør hædres og prises evindeligen, een Gud i Treenighed, Amen.

Gissur og Hjalte forkynde Kristendommen paa Island.

228. Gissur Hvide og hans Svigersøn Hjalte Skeggesøn vare hos Olaf Tryggvesøn nordoppe i Kjøbstaden den femte Vinter, han var Konge i Norge, som før blev omtalt. Tidlig om Vaaren sagde Kongen, at han vilde sende dem ud til Island, at forkynde den sande Tro der. De toge villigen mod hans Befaling, og gjorde deres Skib i Stand, saasnart der kunde fares mellem Landene. Da gjorde ogsaa Sverting Runolfssøn sit Skib i Stand, og agtede sig til Island om Sommeren; Skibet stod ganske sejlfærdigt foran Bryggen. Sverting gik da til Kong Olaf, foredrog ham sin Sag, og bad om Lov at rejse. „Det er mig meget om at gjøre, Herre!" sagde han, „at vi nu ikke bære Ladningen af vort Skib, som forud er sejlfærdigt." Kongen svarede med megen Vrede: „Det stod til dig at gjøre dit Skib færdigt uden Tilladelse; det er ogsaa vel, at Offermandens Søn er

der, hvor det tykkes ham værst at være; hele den Bestemmelse, som jeg gjorde i Høst, skal staae ved Magt; her vil jeg raade mere end I, skjønt I lidet agte mine Bud ude paa Island." Dermed skiltes de, og Sverting drog ikke bort den Gang. Gissur og Hjalte begave sig paa Rejsen, saasnart de vare færdige, og med dem fulgde en Præst, ved Navn Thormod, som Kongen gav dem med, og nogle andre viede Mænd, som skulde yde Præsten Bistand ved Gudstjenesten. De fik god Bør, men havde kun en sagte Vind. De kom foran Dyrholmeos den Dag, da Brenna-Flose red over Arnarstakshede til Althinget. Flose spurgde da Tidender fra Norge af nogle, som havde roet ud til Gissur og Hjalte, og tillige fik han at vide, at hans Broder Kolbejn tilligemed tre andre holdtes som Gidsler af Kong Olaf. Flose fortalte paa Thinget om Hjaltes Ankomst og andre Tidender, som han havde spurgt. Gissur og Hjalte naaede til Vestmanøerne samme Dag, som Flose spurgde deres Komme; de landede ved Hørgeøre, og skode der det Kirketømmer i Land, som Kong Olaf havde ladet hugge og medgivet dem med den Befaling, at de skulde rejse denne Kirke der i Nærheden, hvor de først landede. Der blev nu kastet Lod om, paa hvliken Side af Vigen Kirken skulde staae; Gissur og Hjalte byggede siden Kirken nordenfor Vigen, thi saaledes faldt Lodkastningen ud. Der var forud et hedensk Gudehuus og megen Offertjeneste, alt dette tilintetgjorde de. Da de havde opholdt sig to Dage paa Øerne og rejst Skroget til Kirken, droge de derfra, og naaede til Øsand samme Dag, som Folk rede til Althinget. Da de kom til det faste Land, kunde de ikke faae Rideheste og ingen Hjælp paa Rejsen af Indbyggerne østenfor Norderaa, thi hele den Stræk-

ting var beboet af Offerpræsten Runolfs Undergivne. De gik da hele Veien østenfra, lige til de kom til Hof; der boede Skegge Asgautssøn og hans Søn Thorvald, som var gift med Hjalte Skeggesons Søster Koltorfa. Skegge gav dem alle Heste og andre Ting, som de behøvede, thi hans Søn Thorvald, Hjaltes Svoger, var allerede reden til Thinget. De rede derfra til Laugardal. Gissur og de andre bade om, at Hjalte maatte blive der tilbage, og ikke ride paa Thinget i Hænderne paa sine Fjender, som forrige Sommer havde gjort ham fredløs, forend Gissur forud havde forsøgt Forlig og skaffet ham Fred. Ved Gissurs og sine andre Venners Bøn lod Hjalte sig bevæge til at blive der tilbage med tolv Mand; men Gissur, og de, som vare med ham, fore videre, indtil de kom til Vellankatla ved Ølfusvatn. Derpaa sendte Gissur Bud til Althinget, at hans Venner og Frænder og alle de, som vilde yde ham Bistand, skulde komme til ham, thi han havde da spurgt, at Hjaltes Fjender agtede med Magt at udelukke dem fra Thingpladsen. Alle Gissurs Venner og Hjælpere, som han havde sendt Bud til, samlede sig nu hos ham, og det var en stor Mængde. Inden de rede derfra, kom ogsaa Hjalte ridende derhen med alle de Mænd, som vare blevne tilbage hos ham i Laugardal. Gissur og Hjalte rede med deres Mandskab ordnet til Slag frem paa Althinget; Hedningerne løb da strax sammen med fuld Bevæbning, og det var da paa det nærmeste, at de skulde stride; men ved Guds Miskundhed bleve Hedningerne betagne af Rædsel, og vovede ikke at gjøre Angreb. Gissurs Søstersøn Asgrim Ellidegrimssøn tog da imod Gissur og hele hans Trop i sit Telt. Anden Dagen efter sang Præ-

sten Thormod Mesſe paa Gjabakke ved Vestfjerdingboernes Telt. Efter Messen gik syv lærde Mænd i deres Ordensdragt til Lovbjerget, og bare foran sig de samme to store Kors, som endnu ere i Ydre-Skard; det ene angiver Kong Olaf Tryggvesøns og det andet Hjalte Skeggesøns Højde. Der var da en stor Forsamling paa Lovbjerget. Derpaa lagde de lærde Mænd Røgelse paa Gløder, og Vellugten udbredte sig ligesaa meget imod Vinden som for Vinden. Der blev da en god Stilhed, og Hjalte og Gissur fremførte deres Ærende med megen Snildhed og Veltalenhed; først fortalte de, hvad der havde hændet dem paa deres Rejse; derpaa fremførte de paa det djærveste Kong Olafs Ærende om Kristendommen; omsider forandrede de Talen til en sagtmodig Opmuntring til Almuen, og bade hele Folket med Blidhed og milde Bønner at forandre sin Tilstand til det Bedre, og give sig under den højeste, alle Kongers Konges Vælde og Tjeneste, for ved Daabens Antagelse og den hellige Troes Holdelse at forhverve sig af selve Gud den uendelige Fryds evige Belønning i Himmeriges Herlighed. Da de havde fremført deres Ærende med megen Fortrøstning og Veltalenhed, opstod der en stor Støj og højrøstet Tale, ved det at den ene nævnte sig Vidner imod den anden, og de Kristne og Hedningerne erklærede, ikke længere at ville have fælles Love med hinanden. I det samme kom en Dreng løbende frem paa Thinget, og fremførte sit Ærende med stor Heftighed; han sagde, at en underjordisk Ild var udbrudt, og Ildstrømmen løb i voldsom Fart ned til Offerpræsten Thorodds Gaard, og truede alle hans Ejendomme med en hurtig Brand. Da Hedningerne hørte denne

Tidende, svarede een af dem: „Det er ikke underligt, om Guderne vredes over saadanne Taler, som vi nu hørte for kort siden at fremføres." Da svarede Offerpræsten Snorre Thorgrimssøn: „Paa hvem vare Guderne vrede, da Jorden brændte her, hvor vi nu staae [1]). Derefter gik Folk bort fra Lovbjerget og hjem til deres Telte. De Kristne talte da sammen, og bade Sida-Hal, at han skulde opsige den Lov, som skulde følge med Kristendommens Antagelse; men Hal løste sig derfra, ved at han betalte Ljosvetningernes Offerpræst Thorger, som i den Tid var Lovsigemand over hele Landet, for at han skulde fremsige den Lov, som skulde holdes tilligemed Kristendommen. Thorger var den Gang endnu Hedning, og det fortælles, at Hal gav ham et halvt Hundrede i Sølv under det Vilkaar, at han i Lovens Begyndelse skulde fremføre tre Bestemmelser, som Hal, Gissur og Hjalte foresagde ham, hvorledes han end bestemte de øvrige Artikler. Det var den første Bestemmelse: at alle Folk paa Island, som forud ikke vare døbte, skulde være Kristne og antage Daaben; det var den anden: at alle Gudehuse og Afgudsbilleder skulde være fredløse; og det var den tredie: at enhver Ofring, som blev vidnesfast, skulde straffes med Forviisning. Da Thorger kom til sit Telt, lagde han sig ned, bredte sin Kappe over sit Hoved, og laa saaledes et Døgn uden at tale et Ord. I den Tid havde Hedningerne et talrigt Møde, og overlagde deres Sag, hvorledes de skulde kunne modstaae og tilintetgjøre denne nye Kristendoms Forkyndelse. De bleve da enige om, at de skulde iøvrigen paakalde Guderne, og udvælge to Mænd

[1]) Lovbjerget bestaaer af en gammel Lavastrækning, som har bedækket Egnen, for Landet blev bebygget.

af hver af Landets Fjerdinger, som skulde ofres til Guderne, for at de ikke skulde lade Kristendommen overgaae Landet. Da Gissur og Hjalte fik dette at vide, stævnede de alle de Kristne sammen til et Møde, paa hvilket Hjalte stod op, og tog saaledes til Orde: „Vi have hørt fortælle fra vore Modstanderes Sammenkomst, at Hedningerne have lovet at give deres Guder i Offer to Mennesker af hver Fjerding i dette Land, for at de med deres falske Guders Bistand skulde kunne øde og tilintetgjøre den kristne Religion; men snarere stræbe de ved saadant Djævelens Raad og Tilskyndelse at forhindre deres egne Sjæles Frelse og Salighed. Derimod synes det os ikke upassende, at vi Kristne paa vor Side udvælge ligesaa mange Mænd, til at give og hellige vor levende, sande og salige Gud, ikke saaledes, at vi tilføje dem legemlig Død, men at de, som ere bestemte til denne Sejersgave, selv døde hos sig de legemlige Laster og Kjødets onde Tilbøjeligheder, og at de, flyende Verdens Lyster, leve med Blidhed, Retfærd og Maadehold i denne Verden, bestandig ofrende sig selv ved deres gode Gjerninger som et helligt Offer til vor Herre Jesum Christum, saa at de omsider forhverve sig med ham evigt Liv i Himmerige, og blive der saa meget desto saligere, som de ere her villigere dertil. Hedningerne vælge de værste Mennesker til at give deres Guder, og ofre dem med en ynkelig og dem for deres onde Gjerninger fortjent Død, og støde dem ned fra Klipper eller i Bjergklofter; men vi skulle derimod vælge de Mennesker i vort Land, om hvem vi have det bedste Haab, at deres Dyder gjøre dem til et levende, helligt, reent og Gud velbehageligt Offer, saa at den almægtige Gud af sin Miskundhed for

deres Fortjeneste ikke lader sine avindsyge Fjenders Ondskab faae Magt imod sine .ettroende Tilbedere, men i det Sted ved aldeles at øde og tilintetgjøre de djævelske Afguders hele Dyrkelse, mager det saa, at Kundskaben om vor Herres Navn vidt udbredes, saa at alle Folk i dette Land gjærne og frivillig underkaste sig den kristne Troes saliggjørende Love. Om eder nu synes, vil jeg og Gissur med Glæde være de første til at tilstaae dette Sejersgaves Løfte for Søndlendingerne [1]." Da alle de Kristne sagde, at de syntes vel om det, blev der spurgt efter, hvo af de andre Landets Fjerdinger der vilde underkaste sig dette Løfte. Da fremstod fra Beboerne af Østfjordene Hal fra Sida og Thorlejf fra Krossevig, som kaldes Thorlejf den Kristne. Denne samme Thorlejf stævnede Digerketil efter Brod-Helges Raad og Tilskyndelse, for Kristendommens Holdelse, som berettes i Vopnfjordboernes Saga; men samme Dag, da Ketil stævnede ham, blev der saa stort et Sneefog, da han var kommen paa Vejen med sin Trop, at de fore vild af Vejen, og det kom saa vidt, at Ketil saae ingen anden Udvej til at frelse sit og sine Mænds Liv, end at tye til Thorlejfs Gaard. Thorlejf tog imod ham med al Velvillie og Blidhed, og behandlede dem, medens de holdtes tilbage af Uvejret, saa godt han formaaede, som om det havde været hans Søn eller Broder. Fra den Tid lod Ketil hele Sagen mod Thorlejf falde, og var bestandig siden hans fuldkomne Ven. For Beboerne af Nordfjerdingen underkastede Hlenne fra Saurbø i Øfjord, Orm Toskubaks Søn, og Thorvard Spakbødvarsøn fra Skagefjord sig dette Løfte; men fra Vestfjordboernes Fjerding var der ingen

[1]) Beboerne af Sydfjerdingen.

dertil uden Gest Oddlejfsson. Derved bleve Hjalte og Gissur bedrøvede, at der ikke kunde faaes nogen anden dertil. Men da der blev efterspurgt, om nogen vilde tiltræde, svarede Orm Kodransson, den før omtalte Thorvald Vidforles Broder: „Vist vilde der være een til at udfylde dette eders priselige Løfte, hvis min Broder Thorvald var her tilstede paa Thinget. Men eftersom han nu er fjærnt borte fra os, hvad enten han nu er levende eller død, da vil jeg gjærne, skjønt jeg er uværdig dertil, gaae i hans Sted i dette, om I ville antage mig dertil; dog er det dristigt af mig at tilbyde sligt, thi jeg er allene primsignet, men ikke døbt." Høvdingerne og alle de Kristne, som vare der, toge med Takke imod hans Tilbud. Orm blev da strax døbt; han opholdt sig til den Tid paa Gilsbakke i Borgefjord hos sin Svoger Hermund, som da var gift med hans Søster Gunhild.

Kristendommen antages ved Lov paa Island.

229. Ljosvetningernes Offerpræst Thorgejr havde, som nys blev omtalt, ligget hele Dagen og Natten, men Morgenen derpaa satte han sig op, og bad alle Thingmændene gaae til Lovbjerget saavel de Kristne, som Hedningerne. Da alt Folket var kommet sammen der, blev der først en stor Støj og højrøstet Talé. Men saasnart Folk havde sat sig, og der blev Lyd, tog Thorgejr saaledes til Orde: „Hører, I Vise! mine Ord, og hele Almuen give nøje Agt paa, hvad jeg taler! Mig synes, at det seer ud til at blive til stor Skade og ubodeligt Tab for hele vort Bøjgdelang, om dette Lands Folk ikke skal have een Lov og Religion, thi naar Loven deles, tilintetgjøres Freden; deraf vil opstaae Misforstaaelse og Uenighed

blandt Folk, som snart vil voxe til fuldkomment Fjendskab, Ufred, Krig, saa at vort Land derved vil i kort Tid ødelægges, om der ikke sørges for et forstandigt Raad, som kan forhindre dette. Derfor skulle vi med al Omhu vogte os, og sørge for, at saa stor en Ulykke ikke skal ramme os, at vi selv, Landsmænd og Frænder, skulle af Overmod stride imod hinanden; lad os heller søge med al Skjønsomhed og god Villie at sætte og slutte, have og holde Forlig, Enighed og fast Fred indbyrdes med hverandre her i vor Fædrearv og Fodeland. Det have I, mener jeg, hørt, at Kongerne i Norrig og Danmark førte i lang Tid Krig og holdt store Træfninger med hinanden, lige til begge Rigernes Høvdinger bleve kjede af denne Overlast og Ufred; da gjorde de Forlig og sluttede Fred mellem Landene imod Kongernes Villie; og den Beslutning havde den lykkelige Følge, at disse Konger, som længe havde været uenige med hinanden, bleve ved deres Raadgiveres og Undergivnes gode Villie kjære Venner, og sendte hinanden kostbare Foræringer, og denne Fred holdtes, saa længe disse Konger levede. Skjønt nu vore Høvdinger ikke ere saa mægtige som Kongerne i andre Lande, og vi ikke saa vise, som deres Raadgivere, er det os dog bedst at tage Exempel af deres vise Beslutning. Vi ville derfor bilægge Sagen mellem dem, som her ere mest uenige, paa den Maade, at begge Partier faae noget af deres Fordring sat igjennem, men ingen af dem raader ene; saa at vi efter fast sluttet Forlig alle tilsammen kunne glæde os ved den gode Beslutning, være eet Folk under een Lov, og alle have eet Navn efter een Tro og Religion, bestyrkede ved vort Fædrelands Fred og Held, forbundne i eet Enigheds Forbund; thi

I maa troe mig, at, saasnart Loven deles, tilintetgjøres med det samme Freden imellem os. Det er derfor Begyndelsen og Slutningen af mit Raad og min Tilskyndelse, at vi skulle alle med eet uløseligt Enigheds Samtykke holde een Fred, bortfjernende al Anledning til Uenighed og deraf flydende Uheld." Da Thorgejr endte sin Tale, havde Guds Miskundhed givet hans Veltalenhed den lykkelige Virkning, at alle Thingmændene, saavel Hedninger som Kristne, strax tilstode eenstemmigen, saa at ingen talte imod, at have og holde i alle Henseender den Lov, som han vilde fremsige. Da sagde Thorgejr: „Det er Begyndelsen til vore Love til Forening med de Kristne, at alle Mennesker paa Island, store og smaae, skulle være Kristne, og de, som hidtil ikke ere døbte, skulle antage Daaben, men alle Templer og Gudebilleder skulle være vanhellige og nedbrydes. Enhver, som ofrer til Afguderne, saa at han ved Vidner kan overbevises derom, skal være fredløs. Men fordi de, som mest have modstaaet Kristendoms Forkyndelsen, næppe kunne indsee, at det kan lade sig gjøre baade at opføde alle Børn, som fødes, saavel de Fattiges som de Riges, og derhos fornægte og forbyde sig de Ting til Føde, som er Almuens meste Næring; skulle disse have deres Villie deri, at de gamle Love om Børns Udsættelse og Hestekjøds Spiisning skulle staae ved Magt, og det skal ikke kunne straffes, om end nogen ofrer i Løn, saa at det ikke bliver vidnesfast. Saa skulle vi ogsaa holde alle de andre gamle Love, som ikke aabenbart stride imod Kristendommen." Thorgejr sluttede nu sin Tale, og alle roste den Lov, som han havde fremsagt, at ingen maatte afholde eller forhindre nogen fra at tjene Christum saa inderlig, som han selv ønskede.

De bleve ogsaa med stærk Magt og kraftig Iver drevne til at aflægge deres Religions gamle Vane, skjønt de i Førstningen bleve bevægede til at antage Daaben og det kristne Navn, mere med Magt end af fuldkommen Kjærlighed til Gud og egentlig Godvillighed. Ikke desmindre skede det ved vor Herres Mildhed og Miskundhed, at inden faa Vintre var dette før omtalte Hedenskab med hemmelig Ofring, Hestekjøds Spiisning, og Børns Udsættelse efter alle Høvdingernes Beslutning og med Almuens Samtykke aldeles tilintetgjort og afskaffet. De sluttede Thinget med, at Kristendommen blev ved Lov antagen over hele Island; alle, som vare der tilstede paa Thinget og forud vare Hedninger, bleve da primsignede og mange døbte; men de bleve ikke alle døbte der, fordi Beboerne af den nordre og østre Fjerding ikke vilde komme i koldt Vand, og mange af dem bleve derfor døbte ved Badet paa Reykjar i Laugardal. Hjalte Skeggesøn stod Fadder til Herredsforstanderen Runolf Ulfssøn, som havde fagsøgt ham den forrige Sommer; og da han var primsignet, sagde Hjalte: „Vi lære nu den gamle Forstander at bide i det sure Æble." Da Thingmændene kom hjem i Herrederne, blev Almuen døbt samme Sommer, saasnart det lod sig gjøre, og ingen talte da imod Kristendommen. Siden er Kristendommen bestandig tiltagen og forøget men aldrig tilintetgjort.

Kong Olaf udbyder Leding af hele Norge.

230. Den Vinter, da Gissur og Hjalte vare i Nidaros hos Kong Olaf, var der godt Aar i Norge og god Fred i Landet; men da det led med Vinteren, og Vaaren kom, forestillede Dronning Thyre ofte Kongen, og begræd bitterlig det, at hendes Besiddelser vare store

i Vindland, men der i Landet havde hun intet Gods, som det anstod en Dronning; stundum bad hun Kongen med blide Ord, at han maatte endelig skaffe hende hendes Ejendomme, og sagde, at Kong Burizlaf var saa god en Ven af Kong Olaf, at han vilde, saasnart de kom sammen, overgive Kong Olaf alt det, som han begjerede. Da Kong Olafs Venner fik dette at vide, søgte de alle at faae Kongen fra at fare til Vindland, skjønt Dronningen tilskyndte ham dertil. Den Vinter var mild, og Græsset kom tidlig frem om Vaaren. Det fortælles, at, som Kong Olaf gik Palmesøndag ude paa Gaden, kom der en Mand imod ham med mange Angeliker, som vare besynderlig store at regne paa den Tid af Vaaren. Kongen tog en Angelikastængel i Haanden, og gik hjem til Herberget. Dronning Thyre sad inde i Stuen og græd, da han kom ind. Kongen sagde til hende: „See her en stor Angelikastængel, som jeg vil give dig;" hun slog Haanden imod og sagde: „Noget mere gav Harald Gormsson, Fader min; men mindre frygtede han for at fare ud af Landet og søge sin Hæder, end du nu gjør; det viste sig, da han drog her op til Norrig, ødelagde det meste af dette Land, og tilegnede sig det hele med Skat og Skyld. Men nu maa du betænke det, som jeg ofte har forestillet dig, hvor fattig jeg kom til dette Land, og hvor skammelig jeg ved Uretfærdighed mister store Ejendomme i Vindland; og du tør ikke af Frygt for min Broder Svend drage igjennem Danmarks Rige at søge mine Besiddelser og din Hæder." Kong Olaf sprang op, da hun sagde dette, og svarede højt: „Aldrig skal jeg være ræd for din Broder Kong Svend, og om vi mødes, da skal han komme til at give sig."

Kong Olaf stævnede kort efter til Thing i Byen; han gjorde da vitterligt for hele Folket, at han vilde have Leding om Sommeren ud af Landet, og at han vilde have Udbud af hvert Fylke baade af Folk og Skibe; han sagde da, hvor mange Skibe han vilde have der fra Fjordene. Siden sendte Kongen Bud baade nordpaa og sønder i Landet, saavel oppe i Landet som ude ved Kysterne, og lod en Hær udbyde. Kongen lod da Ormen lange skyde i Søen og ligeledes alle sine andre Skibe baade smaa og store.

Lejf kristner Grønland.

231. Den samme Vaar sendte Kong Olaf Gissur og Hjalte til Island, som forhen blev fortalt. Da sendte Kongen ogsaa Lejf Eriksøn til Grønland at forkynde Kristendommen der. Kongen medgav ham en Præst og nogle andre viede Mænd, som skulde døbe Folket der og lære dem den sande Tro. Lejf drog denne Sommer til Grønland. Paa Rejsen did optog han af Havet et Skibsmandskab, som var heel forkommet, og laa paa et gandske ituslaaet Skibsvrag, og paa denne samme Rejse fandt han Viinland det Gode, kom i Slutningen af denne Sommer til Grønland, og drog til Brattahlid til sin Fader Erik, for at opholde sig der. Folk kaldte ham siden Lejf den Lykkelige, men hans Fader Erik sagde, at de to Ting gik op imod hinanden, at Lejf havde bjærget Skibsmandskabet og frelst det fra Døden, og det, at han havde ført Skademanden til Grønland, saa kaldte han Præsten; dog blev efter Lejfs Raad og Tilskyndelse Erik og alt Folket paa Grønland døbt.

Halfred sejler til Island.

232. Om Vaaren kort efterat Kong Olaf havde sendt Lejf Eriksøn til Grønland, gik Halfred Vandraa-

deskjald en Dag for Kongen og bad om Lov til at drage ud til Island om Sommeren. Kongen svarede: „Det skal være, som du vil; jeg har Prøver paa, at du er en brav Mand, men med det Sind, som du har, venter jeg sikkert, at der endnu vil komme den Tid, at du heller vil være hos mig end paa Island eller andre Steder. Men eftersom det er uvist, om vi herefter nogensinde træffes igjen, naar vi nu skilles, skal du nu have af mig en Pelskappe, en Hjælm og en Ring, som vejer 6 Ører; disse Kostbarheder skal du have til Minde om, at du har tjent mig, og aldrig skal du skille dig ved dem; thi de skulle følge med dit Lig til Kirken, eller lægges i Kisten med dig, om du døer paa Havet." Siden gjorde Halfred sit Skib i Stand for at fare til Island; han sendte sin Son Audgisl øster over til Sverrig, hvor han opfødtes hos sin Morfader Thorar; sin anden Søn Halfred satte han derimod i en god Opfostring der i Throndhjem. Da Halfred var færdig, gik han for Kongen, og hilste ham Farvel; det var da tydeligt at see paa Halfred, at det gik ham nær at skilles den Gang fra Kong Olaf. Halfred begav sig dernæst paa Rejsen, og kom med Skibet i Skagefjord i Mundingen paa Kolbejnsaa efter Althinget; de bare der Ladningen af Skibet, og satte det op. Siden fik Halfred en Mand til at passe paa Varerne og sælge dem om Vinteren, men han red fra Skibet selv tolvte til Vesterherrederne, og agtede sig sydpaa over Heden, hvor han ogsaa drog. De rede alle i farvede Klæder, men da de droge vesterfra Skagefjord, droge de til det Sæter [1]), som tilhørte Gris fra

[1]) En Hytte paa det Sted, hvor man holder Kreaturer til Fjælds om Sommeren.

Skard, og var beliggende imellem Skagefjord og Langedal ovenfor Laxaadal, der var Kolfinna Avaldsdatter, Gris's Kone, tilstede i Sæteret og nogle Kvinder med hende; i Nærheden vare ogsaa flere af Langdølernes Sætere, hvori der ligeledes vare Kvinder. Gris's Faarehyrde saae dem komme, og sagde til Kolfinna, at tolv Mænd, alle i farvede Klæder, rede til Sæteret. Hun svarede: „De kjende vist ikke Vejen." „Det veed jeg ikke," sagde han, „men ej ride de, som ubekjendte. Kolfinna gik ud, da de kom, hun hilste Halfred, og spurgde ham om Tidender. Halfred svarede: „Der ere faa Tidender, men de skulle blive fortalte, naar vi faae Lejlighed; thi vi ville være her i Nat. Hun sagde, at hun vilde give dem Mad. De stege af deres Heste, og nøde god Behandling. Halfred laa hos Kolfinna om Natten, og enhver af hans Ledsagere fik sig en Kvinde, thi der vare mange i Sæteret. Da Halfred stod op om Morgenen, kvad han nogle Viser, som det ej er fornødent her at optegne, hvilke baade indeholdt Elskovs-Ord til Kolfinna og Vanæres Ord imod Gris. Da sagde Kolfinna: „Det er underligt, at du, saa rask en Mand, vil kvæde saa ilde; du har gjort Gris Beskæmmelse nok, at du ikke ogsaa skulde forhaane ham med vanærende Vers, thi han vil ikke kvæde om dig; han er en velvillig Mand og taalmodig, naar der ikke skeer ham altfor stor Overlast. Du har kun saaledes opført dig imod ham, baade nu og før, at det bedre anstod dig at bøde til ham, end at skumle over ham; thi han vil vise sig som en tapper Mand, om han skal forfølge sin Sag, og der er budet ham Vanære. Halfred kvad:

Ej det mig meget bekymrer,

Om i den myndige Kvindes
Favn jeg dræbes (af Karle
Koner med Fare besøges),
Da i den Smukkes Arme
Naaet jeg har at sove;
Styre min Elskov til den
Lyse Viv jeg ej kunde.

Faarehyrden var løben bort fra Sæteret om Natten, og havde fortalt Gris, hvad der var paa Færde. Da han fik dette at vide, kaldte han Folk til sig, og red hjemmefra om Morgenen selv femtende. Halfred beredte sig om Morgenen med sit Følge til at drage bort fra Sæteret, og da han steg paa Hesten, smilte han. Kolfinna sagde: „Hvi smiler du?" Halfred kvad:

Elskov til den fagre
Viv mit Sind betager;
Ikke jeg veed, hvad mere
Nu jeg sige skulde;
Dersom Manden havde
Spurgt, hvad der mig fryder,
At jeg af Soens Griis har
Gedebælgen afflaaet [1]).

Halfred vilde give Kolfinna Kappen, som han havde faaet af Kongen, men hun vilde ikke have den, og for de rede bort, kvad Halfred:

Fiin er Huden paa Kvinder,
Men de fagre alle
Komme fra Sommer-Sætre
Hjem med Huden skrumpen;

[1]) En Talemaade, som vel betyder: tvunget ham til at aflægge sin Fejghed.

Nu jeg ej længer forbyder,
At enhver jo sin Mø maa
Tage, om end Kvinden
Skulde fortørnes noget.

Gris kom nu til Sæteret med sine Mænd, men da var Halfred allerede borte. Kolfinna var tungsindig; det saae Gris, og kvad:

Her mig tykkes at være
Nogen Forvirring bleven,
Medens jeg var borte,
Sommes Medfart jeg aner;
Gjæster her have fjendtlig
Færd udøvet; svullen
Kvinden ganger ud, og
Øjne tørrer den Fagre.

Der var en Mand ved Navn Ejnar, en Søn af Thorer, en Søn af Thrand, som forhen fulgde Gris. Han var en Søstersøn af Gris. Da Gris kom til Sæteret, og Halfred var borte, sagde han til sine Mænd, at han vilde ride efter dem. Kolfinna bad ham ikke at ride efter dem, „thi det er tvivlsomt," sagde hun, „at din Sag vil blive bedre, ved at du og Halfred træffe hinanden." Gris red alligevel, og de rede forbi Audolfsſted, og da de kom til Blanda, var Halfred med sit Følge komne midt ud i Aaen; da skød Gris et Spyd mod Halfred; men han greb Spydet i Luften, da det fløj mod ham, og sendte det tilbage til Gris, men Ejnar Thorersſøn holdt sin Øxe imod, saa det ikke traf ham; det fløj Ejnar for Brystet, og han døde paa Stedet. Da sagde Gris: „Løber du nu, Halfred!" Han svarede: „Jeg skal ikke undflye dig længere end over Aaen, om du vil sætte efter mig." Gris

red ej ud i Aaen; begges Mænd søgte at faae dem forligte, saa at Halfred skulde bøde til Gris for hele den Beskæmmelse, han havde tilføjet ham. Halfred spurgde, hvad Gris forlangte. Gris svarede: „Man har sagt mig, at du er i Besiddelse af to gode Guldringe, hvoraf Kong Olaf gav dig den ene og Sigvald Jarl den anden; jeg vilde være tilfreds, naar jeg faaer begge Ringene." „Nej for skal andet skee!" svarede Halfred. Saaledes skiltes de uden at være forligte. Halfred red sydpaa til Ottarssted til sin Broder Galte, thi hans Fader var da død; der var Halfred om Vinteren.

Om Kong Olafs Kæmper, som vare paa Ormen lange.

233. Ud paa Vaaren lod Kong Olaf sine Skibe ruste; han skulde selv styre Ormen lange, som han havde ladet bygge Vinteren forud, thi det var da det største og skjønneste Langskib i Norge. Da Skibsbesætningerne bleve udtagne, blev der med stor Omhu valgt Mandskab til Ormen, saa at ingen Mand skulde være paa den, der var ældre end tresindstyve eller yngre end tyve Aar, og der blev seet meget paa Styrke og Tapperhed; først bleve Kong Olafs Hofsinder bestemte dertil, thi Huustroppen var udvalgt af de stærkeste og tapreste Indfødte og Udlændinger. I Stavnen paa Ormen vare Ulf den Røde, som førte Kong Olafs Banner, og Kolbejn Staller, fremdeles Thorstejn Oxefod, og Arnljot Gellines Broder, Vikar fra Tiendeland. I Løftingen stode Vakur den Engelske fra Raume, Berse den Stærke, An Skytte fra Jæmteland, Thrand Ramme og hans Broder Uthyrmer fra Thelemarken; Haleverne Thrand Skjalge, Øgmund Sande, Lodver den Lange fra Saltvig og Harek

den Hvasse; Indthrønderne Ketil den Høje, Thorfin Ejsle, Havard og hans Brødre fra Ørkedal. Følgende vare i Forrummet: Bjørn fra Studla og Bork fra Fjordene, Thorgrim Thjodolfsson fra Hvin, Asgrim og Orm, Thord fra Mardeløg, Thorstejn Hvide fra Ofrested, Arnor fra Møre, Halstejn, Eyvind Snog, Bergthor Bestil, Halkel fra Fjalar, Olaf den Raske, Arnfin fra Sogn, Sigurd Bild, Ejnar fra Hørdeland, Ketil fra Rogeland, Grjotgard fra Rommerige. I Krapperummet vare disse: Ejnar Tamberskælver, som ikke blev agtet for fulde, thi han var kun atten Aar gammel, Halstejn Hlifsson, Thorolf, Ivar Smetta, Orm Skogarnef. Paa Ormen vare desuden mange andre ypperlige Mand, som vi ej vide at opregne. I Halsrummet vare otte Mand, isom vare udvalgte een for een; i Forrummet vare tredive Mand. Det var et almindeligt Ord, at det Mandskab, som var paa Ormen, ikke mindre overgik andre Mænd i Anseelse, Styrke og Tapperhed, end Ormen lange overgik andre Skibe. Kongens Broder Thorkel Nefja styrede Ormen korte; Kongens Morbrødre Thorkel Dydril og Jostejn havde Tranen, og begge disse Skibe vare ogsaa meget vel bemandede. Kongen rustede ni store Skibe til at tage med sig fra Throndhjem og desuden en Deel Smaaskibe med tyve eller færre Aarer. Da Kongen havde faaet sin Flaade næsten ganske udrustet til Afrejse, inddeelte han Folket over hele Thrøndelaugen i Sysler og Forstanderskaber; og mange Ting opholdt ham, saa det led frem paa Sommeren, og Skibe kom til Norge fra Island og andre Lande. Da spurgdes den Tidende, at Kristendommen var ved Lov antagen paa Island, og at alt Folket der var døbt; ved dette blev Kong Olaf meget glad;

glad; han lod strax holde et Huusthing, paa hvilket Kongen stod op og sagde: „Den glædelige Tidende have vi spurgt fra Island, at alt Folket der er kristnet; derfor takke vi Gud og give alle dem, som for Islændernes Skyld have siddet som Gidsler her, Lov til frit at drage bort, hvorhen det lyster dem." Kjartan Olafsson var den første til at svare paa Kongens Tale: „Haver megen Tak for eders Tilladelse, Herre!" sagde han, „vi ville da tage den Beslutning, at drage ud til Island i Sommer." Kongen svarede: „Ej vil vi nu tage dette Ord tilbage, men dog talte vi dette mere, de andre meent, end dig, Kjartan! thi vi ansee det saa, at du har været her hos os mere i Venskab og Kjærlighed end som Gidsel; ej ønskede jeg, at du længtes efter at drage ud til Island, skjønt du har anseelige Frænder der; thi hvis du vil blive her hos os, skal du faae stor Hæder, og et saadant Giftermaal, at man skal sige, at du ikke paa Island vil gjøre saadant Parti." Da svarede Kjartan: „Gud lønne eder, Herre! for al den Hæder, som I har viist mig, siden jeg kom i eders Vold, men endnu venter jeg, at I ligesaa vel vil give mig, som de andre, hvem I have holdt her en Tid, Lov til at besøge mine Frænder og Venner paa Island. Kongen svarede: „Saa skal være, Kjartan! men sjælden finder man en Mand, som du er, blandt dem, der ikke beklæde nogen høj Værdighed." Kalf Asgejrsson havde den Vinter været i Norge, og var Sommeren forud kommen over fra England med hans og Kjartans Skib og Kjøbmandsvarer. Saasnart nu Kjartan havde faaet Tilladelse af Kong Olaf til at rejse til Island, stræbte han og Kalf at gjøre deres Sager i

Stand; og da Skibet var sejlfærdigt, gik Kjartan til Kongens Søster Ingeborg; hun tog med Glæde imod ham, og bød ham at sætte sig hos hende. Da de nu talte sammen, sagde Kjartan, at han nu havde gjort sig færdig til Rejsen til Island. Ingeborg sagde: „Jeg troer, Kjartan! at du har mere gjort dette efter dit eget Sind og din Lyst, end at nogen har meget opmuntret dig dertil." De talte da ikke meget. Ingeborg tog ud af en Æske, som stod hos hende, en figureret Pose; deri var en kostbar sneehvid Kvindekaabe, som var meget indvævet med Guld; det var et meget kostbart Stykke; hun gav Kjartan Kaaben, og sagde: „Denne Kaabe skal du give Gudrun Osvifersdatter i Morgengave; hun kan meget vel bruge den til at svøbe om sit Hoved; jeg vil, at de islandske Kvinder skulle see, at hun, som du har talt med her i Norrig, er ikke af Trælleæt; ingensteds kan jeg følge dig," sagde hun, „men jeg vil nu ønske dig Lykke paa Rejsen." Kjartan stod da op, og kyssede Ingeborg, og Folk holdt det for vist, at det faldt dem haardt at skilles. Kjartan gik da til Kongen, og sagde, at han var nu færdig til Afrejsen. Kong Olaf og en Mængde Folk fra Byen fulgde ham til Skibs, og da de kom der, hvor Skibet stod, sagde Kongen: „Her er et Sværd, Kjartan! som jeg vil give dig til Skilsmisse; før dette Vaaben bestandig med dig! thi jeg vænter, at du ikke skal døe for Vaaben, naar du bærer dette Sværd." Det var et meget skarpt Vaaben og derhos særdeles smukt. Kjartan takkede med fagre Ord Kongen for Gaven og for al den Hæder og Anseelse, som han havde viist ham, medens han var i Norge. Da sagde Kongen: „Nu farvel, Kjartan! hold vel din Tro, og elsk Gud!" Kongen

og Kjartan skiltes med den største Kjærlighed. Kjartan gik da ad Bryggen ud paa Skibet; Kongen saae efter ham, og sagde: „Mærkelig er Kjartans Skjæbne og somme af hans Slægtninges, og er det bedrøveligt, at man ofte ikke kan gjøre noget mod Menneskets Bestemmelse." Kong Olaf gik da tilbage til Byen, men Kjartan og Kalf sejlede bort, saasnart der gaves Bør. De vare ikke længe paa Rejsen, og kom i Havn i Hvitaa i Borgefjord. Da spurgde Kjartan, at hans Frænde og Fostbroder Bolle Thorlejksøn havde faaet Gudrun Osviifersdatter, og voldte dette ham dog ingen Bekymring. Kjartan opholdt sig Vinteren efter vesterpaa i Hjardarholt hos sin Fader. Han var den første paa Island, der i Fasten afholdt sig fra al tør Mad, og dette blev meget berømmet; ogsaa mange andre gode Sædvaner og Troesskikke havde han fremfor de fleste paa Island i den Tid. Vaaren efter giftede Kjartan sig, og ægtede Refna Asgersdatter; hende gav han Torklædet i Foræring, men om Høsten en halv Maaned før Vinteren fratog Thorolf Osviifersøn paa et Gilde i Hjardarholt Kjartan Sværdet, som Kongen havde givet ham, og stød det ned i et Morads, da man red efter ham; Sværdet fandtes der, men Skeden aldrig. Kort efter ved Høstgildet paa Laugar kom Kaaben bort fra Refna, saa at den aldrig fandtes siden. Deraf opstod Uvenskab imellem Kjartan og Laugemændene, som siden voxte til fuldkomment Fjendskab; saaledes gik den Vinter. Om Vaaren den femte Dag i Paaskeuge overfaldt Osvifers Sønner og Bolle selv niende, efter Gudruns Tilskyndelse, Kjartan ved Hafersgil i Svinedal, da han selv tredie red vestenfra Saurbø; de sloges, og

sex angrebe Kjartan, da hans ene Ledsager var falden, og to Mænd holdt den anden. Kjartan havde et ubrugbart Sværd, som han idelig rettede paa med Foden; dog dræbte han een af dem, og saarede to. Bolle stod ved, uden at deeltage i Angrebet, men da Osvifers Sønner saae, at de ikke vilde faae Bugt med Kjartan, ophidsede Ospak Bolle paa alle Maader, og sagde: „Ei kan du, Bolle! ville lade den Skam gaae over dig, at være dragen hjemmefra og have lovet os Bistand, og nu ikke yde os Hjælp, da vi behøve den. Kjartan var os besværlig, da vi havde gjort langt mindre imod, og hvis han nu skal undkomme, da vil du, Bolle! ligesom vi, snart kunne vente voldsom Medfart.“ Da trak Bolle sit Sværd Fodbider, og vendte imod Kjartan. Kjartan sagde da til Bolle: „Vist agter du nu at bedrive et Nidingsværk, men meget bedre tykkes det mig at modtage Døden af dig, Frænde! end at give dig den, og derfor vil jeg ikke værge mig med Vaaben imod dig.“ Han kastede da Vaabnene; han var endnu kun lidet saaret men meget mødig. Bolle svarede intet paa Kjartans Ord, men tilføjede ham strax Banesaar. Bolle fortrød strax denne Gjerning, og satte sig under hans Skuldre, saa at Kjartan døde i hans Skjød. Alle Forhandlinger mellem Beboerne af Lauge og Hjardarholt, baade for og efter dette, gik, som det fortælles i Laxdølernes Saga, skjønt der her er kun lidet optegnet derom. Kjartans Lig stod oppe en Uge; da havde Kjartans Morbroder Thorstein Egilsøn ladet bygge en Kirke paa sin Gaard Borg; derhen blev Kjartan ført, og det siges, at Kirken var nylig viet og i hvide Klæder, da Kjartan blev begravet der. For Kjartans Drab bleve alle Osvifers Sønner landsforviiste, og der blev givet

dem Penge til at rejse ud af Landet for, og ingen af dem kom siden tilbage til Island; og da gik det i Opfyldelse, som deres Frænde Stefner Thorgilsson forudsagde, da de sagsøgte ham paa Althinget for Kristendoms Forkyndelse, som før blev omtalt; og ligesaa det, som Kong Olaf talte ved sin Afsked med Kjartan, at der skede Bolle en stor Modgang og Ulykke ved denne Gjerning.

Om Kong Olaf Tryggvesøns Adfærd.

234. Nu maa der fortælles om Kong Olafs Adfærd; at, ligesom han i Størrelse, Styrke og Færdighed i Idrætter overgik enhver anden Mand i de nordiske Lande i den Tid, saa førte han ogsaa mere Pragt, og var gavmildere mod sine Mænd end de fleste andre Konger; saa siger Hallarstejn:

Guld uddeelte den djærve
Drot, han Kapper og Sværd og
Skjolde Krigerne skjenked;
Skal han derfor hædres;
Malede Skibe gav den
Myndige Konning, ej ringe
Gavmildhed han viste;
Mægtigst han var af Konger.

Kong Olaf holdt sig for det meste rolig om Vinteren, og havde da stor Forsamling om sig; han beværtede sin Huustrop og sine Venner paa det bedste, og der fattedes hos Kongen hverken paa store Drikkelag eller megen Munterhed; dette omtaler Hallarstejn:

Hver en Vinteraften
Hofsinderne kunde
Gyldne Horn udtømme
Med deres glade Konning;

Viin til til sine Hirdmænd
Lod den vidtberømte
Konning skaffe; Olaf
Mægtigst er under Himlen.

Om Sommeren laa Kong Olaf stedse ude paa Søfærd, og foer frem for Landet med sin Flaade; saa siger Hallarstejn:

Ofte den djærve Helt paa
Krigsskuder laa ude,
Medens paa Skibets Side
Skvalpende Bølger sloge;
Fjærnt fra Havnen Hærens
Høvding, kampbegjerlig,
Blinke lod de gyldne
Stavne med gabende Tryner.

Om Endride Ilbred.

235. Da Kong Olaf næsten var færdig med at udruste sine Skibe til Bortrejse fra Nidaros, fortælles det, at han en Dag beværtede sin Hær og Ledings Folket; der blev da drukket stærkt; Kongen var meget munter og ligesaa hele Folket. Der blev da talt meget, som det plejer at gaae ved Drikkelaug; man talte da om, hvorledes nu alt Folket i Norge var kristnet og alle døbte. Da svarede Kong Olafs Bannerfører Ulf den Røde: „Saa lidet troer jeg, at alt Folket her i Landet er døbt, at det tykkes mig ganske vist, at der findes nogle udøbte her ikke langt fra os." Det blev strax fortalt Kongen, hvad Ulf havde talt, og han lod da strax Ulf kalde til sig, og sagde til ham: „Siger du, Ulf! at her boe Hedninger i Nærheden af os?" Ulf svarede: „Overdrevet har man da mine Ord, Herre! men dog skal jeg ved-

gaae, at jeg har henthdet paa, at det kunde være saa." „Hvor formoder du da det er?" spurgde Kongen," eller veed du det med Vished?" „Aldrig," vedblev Ulf, „skal jeg fremføre andet for eder, Herre! end hvad jeg har nogen Grund for." „Du skal tydelig angive," sagde Kongen, „hvortil du sigter." „Det skal skee," svarede Ulf: „der er en Mand inde i Throndhjem, som hedder Endride, og kaldes med Tilnavnet Ilbred; denne Endride er ung, ugift, og har for kort Tid siden taget mod sin Fædrenearv; han er rig paa Penge, stor af Vært og smuk af Udseende; Folk kjende ikke nøje hans Kræfter og Idrætter; han er gavmild paa Penge og særdeles venneſæl; men det er mig fortalt, Herre! at Endride skal ikke være døbt." Kongen svarede: „Det er Skade, saa vel du taler om denne Mand, om han ikke skal kjende sin Skaber. Da du nu, Ulf! har fremført dette, saa skal du ogsaa drage til Endride med saa mange Mænd, som du vil, og søge at faae ham hid til mig." „Drage skal jeg, om I saa vil," svarede Ulf, „men ej med betydeligt Mandskab, thi Endride er af det Sind, at jeg ikke vil kunne tvinge ham til nogen Ting, som han ikke selv vil; vi skulle være 24 Mænd i alt." Ulf skaffede sig da en Roskude, og foer derpaa med sine Mænd, indtil han naaede Endrides Bøjgd. Ulf gik da op til Gaarden selv tolvte, men de andre tolv skulde passe Skibet. Endride var udenfor, tog med Glæde imod Ulf, og bød ham at være der, saa længe som han vilde, med alle sine Mænd, thi Ulf var ham bekjendt af Rygtet." Ulf optog det vel, og de gik ind; der var en pyntelig og stor Gaard. Da de kom ind i Stuen, og havde sat sig ned, sagde Endride: „Det er vel saa, som jeg veed,

at I have antaget en anden Tro, end jeg og mine Mænd have, men jeg vil beværte eder paa en passende og retskaffen Maade; du skal derfor bestemme, om vi alle skulle drikke sammen, eller hvert Religions Parti i sit Herberge." Ulf svarede: „Det tykkes mig til mere Fornøjelse for begge Partier, at vi drikke alle samlede; jeg har ogsaa et Ærende til dig, som jeg vil fremføre, naar der er Tid dertil, men vi have saa ypperlig en Konge, at han med sin Velvillie snart renser, hvad Ureenhed vi kunne have paadraget os ved at spise og drikke med Folk af en anden Religion." „Det falder mig ogsaa bedst," sagde Endride, „men hvor mange har du med dig?" Ulf sagde, at han havde tolv Mænd nede ved Skibet. „Da skal jeg," sagde Endride, „faae Folk til at passe eders Gods, men dine Mænd skulle komme i Huus, og I skulle alle være velkomne her." Saa skede nu. Siden blev der indbaaret Øl. Endride havde mange om sig, og det blev et meget prægtigt Gilde. Ulf sad paa Endrides ene Side, og dernæst sade hans Mænd. Da de nu vare blevne muntre, spurgde Endride om Ulfs Ærende, eller om han maaskee agtede at rejse længere. Ulf svarede: „Kong Olaf sendte mig hid i det Ærende, at han indbyder dig til Gilde med Hæder og Venskab, ligesom mange andre, ud til Nidaros. Han talte meget om, at du maatte ikke undslaae dig for denne Rejse, da han havde hørt saa meget Godt om dig." Endride svarede: „Jeg takker Kongen for hans Indbydelse og hans hæderlige Bud til mig, men jeg vil opsætte Svaret paa dette Ærende til i Morgen, naar vi alle ere ædrue og ved fuld Samling." Der var om Aftenen megen Drikken og Munterhed, og de sov vel om Natten. Da Folk

kom til Sæde om Morgenen, sagde Endride til Ulf: „Dit Ærende angaaende vil jeg sige, at du skal blive beværtet her paa det bedste, saalænge som du vil; men min Rejse til Kongen maa opsættes, thi jeg har nu paa Tiden intet Ærende did; men jeg vil drage til ham, naar jeg finder det fornødent. Jeg vil ogsaa blive hjemme og ikke drage nogensteds bort, om Kongen vil besøge mig; du kan ogsaa sige Kongen det, at jeg vil være hans Ven, om han behandler mig vel." Dermed endte de Samtalen, som gik af i al Venskabelighed. Ulf drog, saasnart han var færdig, ud efter Fjorden, men Endride blev tilbage. Ulf berettede Kongen med al Sanddruhed, hvorledes han havde udført Ærendet, og hvad Endride havde svaret. Kongen spurgde Ulf, hvad han havde bemærket om Endrides Sæder, om han var en stor Offermand. Ulf svarede: „Jeg blev ikke vaer, at han ofrede til Afguderne, og ingen kunde heller sige mig det, thi han havde intet Offerhuus paa sin Gaard." „Da er der saa meget mere Haab," sagde Kongen; „jeg skal da besøge ham, og komme uforvarendes over ham, om han ej vil komme til mig." Saasnart Ulf hørte Kongen sige dette, lod han sin Opvarter hemmelig sætte sig til Hest, og bød ham ride, saa hurtig han kunde, og sige Endride, at Kongen snart vilde komme der. Kong Olaf beredte sig saa hurtig muligt, han sejlede om Natten ind efter Fjorden med 300 Mand; han kom til Endrides Gaard tidlig om Morgenen, og gik strax op med hele sin Hær; men Kongen var ikke kommen langt fra Stranden, inden Endride kom ham i Møde med en stor Trop Folk. Endride modtog Kongen med megen Blidhed, bød ham hjem til Gaarden med alle hans Mænd,

og takkede Kongen for, at de vilde komme der til Gildet, som han sagde, at han havde beredt for dem. Kongen tog med Glæde imod Endrides Indbydelse; men da de kom ind i Stuen, sagde Endride: „Saa er Tilfældet, Herre! som jeg ikke maa fordølge, at vor Religion skal, som Folk sige, ikke være overeensstemmende; og hvis nu saa er, at I ikke vil have os til at sidde til Bords med eder, da kunne I sidde i denne Stue, som er beredt for eder, men vi ville søge os et andet Herberge." Kongen svarede: „Du skal selv med dine Mænd have din Stue, men vi ville opslaae vore Telte udenfor Stuen, og du skal holde os med Kost, saalænge vi ville opholde os her." Saa blev nu gjort, som Kongen bød; der fattedes ingen Ting, saa at Kongen blev paa det fortrinligste beværtet og ligesaa godt blev han opvartet i alle Henseender. Paa Gildets første Dag lod Kong Olaf Endride kalde til sig. Han hilste Kongen, da han kom ind. Kongen optog hans Hilsen vel, og sagde saa: „Skjønt jeg ikke vilde spise med den hele Forsamling af Hedninger, vil jeg dog, at du skal sidde her, og jeg vil tale med dig." Endride sagde, at det skulde staae til ham. Det siges, at Endride var saaledes klædt, da han gik ind i Teltet for Kongen, at han var ifort en rød Skarlagens Kjole, han havde en guldbroderet Silkehue paa Hovedet, og et Guldsmykke spændt om det; en tyk Guldring havde han paa den højre Haand, og paa den venstre Arm sad en meget smuk fire eller fem Aars Dreng, som lignede ham meget i Udseende. Der blev nu sat en Stol til Endride, og han satte sig frem foran Kongens Bord, og satte Drengen paa sine Knæe. Da sagde Kongen: „Du er en stor og skjøn Mand, og hvis dine Idrætter svare dertil, ville ikke mange i Nor-

rig være dine Lige; derfor anstaaer det sig for dig, at du kjender din Skaber, og forstaaer at prise Gud for sine Gaver; er du gift?" „Nej jeg er ikke," svarede Endride. „Er det dog din," sagde Kongen, „denne smukke Dreng, som sidder paa dine Knæe." „Jeg har ingen Børn, Herre!" sagde Endride, „denne Dreng er min Søstersøn, men dog skal det, om jeg maa raade, være ham ligesaa godt, som om han var min, thi jeg kunde ikke elske ham højere, om han end var min Søn." Kongen sagde: „Er der noget Gudehuus paa din Gaard?" „Nej her er ikke," svarede Endride. „Hvad Tro har du da," spurgde Kongen, „om du er Hedning, og dog ikke ofrer." Endride svarede: „Jeg maa tykkes eder at tale meget uforstandig, jeg vilde hellere, at I talte om andet, hvad eder behagede, men ikke spurgde mig om min Tro, thi jeg tykkes ingen at have, da jeg har fast besluttet hos mig, at jeg skal aldrig troe paa Stokke eller Stene, om de end ere udhuggede i Ligning af Djævle eller Mennesker, om hvem jeg ikke veed, hvad de have udført; og skjønt man har sagt mig, at disse have stor Magt, kan jeg dog ikke ret fæste Tro dertil, da jeg har fulde Mærker om, at de Billeder, som kaldes Guder, i alle Henseender ere mindre smukke, og af mindre Kræfter end jeg selv." Kongen sagde: „Hvi troer du da ikke paa den sande Gud, som formaaer alt, og lader dig døbe i hans Navn?" „Grunden hertil er," svarede Endride, „at I ikke er kommen før, og ingen paa eders Vegne, at give mig nogen Kundskab om denne Guds Væsen, hvem I kalde almægtig, og dernæst ogsaa, hvad der maaskee virker stærkere paa mig, at, skjønt jeg ikke vilde troe paa det, som min Fader og mine andre Fræn-

der sagde mig om deres Guder, har jeg dog urokkelig besluttet, aldrig at antage en Religion, som i alle Henseender er lige imod deres Tro, med mindre jeg faaer fuld Indsigt om, at eders Gud er saa almægtig, som I kalde ham." Kongen spurgde da sine Mænd, som han efter Yrjarskegges Drab havde sendt over hele Throndhjem at kristne Folket, om det var sandt, hvad Endride sagde, at de ikke havde forkyndt ham Guds Navn. De sagde, at det var sandt, „thi han var den Gang dragen paa Krigstoge," sagde de, „med sine Herredsfolk, men siden glemte vi at underrette eder derom." Kongen sagde da til Endride: „Har du ikke spurgt, Endride! at jeg har revset somme af dem, som ikke have villet følge mit Bud om Kristendommens Antagelse?" „Det har jeg hørt," sagde Endride, „men jeg er ikke bange for, at I tilføje mig Revselse, og naar jeg skal sige eder Sandheden, vil jeg ikke tjene nogen Høvding tvungen; jeg vil hellere udstaae Døden end Underkuelse af noget Menneske; og det skal I vide, at, skjønt I have indjaget andre nogen Skræk, saa er Bøjgdefolkene heromkring saaledes beskafne, at jeg ikke behøver at lade mig tvinge af nogen; men jeg skal være eder saa god, som jeg har Kundskab til, om I ikke byder mig noget ubilligt Vilkaar, kun agter jeg at beholde den samme Tro, som jeg hidtil har haft." Kongen sagde: „Saa skjønner jeg af dine Ord, at du maa være en djærvt talende Mand, og have Forstand til omsider at indsee det Sande, men ej skal der for Øjeblikket tales mere derom, end dig godt synes, men nu maa vi tale om, hvad der er sagt mig, og som jeg vænter er sandt, at du skal være særdeles udmærket i Legemsfærdigheder; hvilke Idrætter er det nu, hvori

du tykkes at overgaae andre?" Endride svarede: „Herpaa kan jeg snart svare, Herre! at jeg kan ingen Idrætter. Jeg er et ungt Menneske, og er først nylig kommen ud af Barnealderen; jeg mistede for kort Tid siden min Fader, og siden den Tid har jeg mest lagt Vind paa mine Huussager og mine Folks Fornødenhed; men saalænge min Fader levede, og jeg var i min Opvært, elskede han mig saa højt, at han ikke nente at gjøre mod min Villie, men det gik mig, som mange Børn, fra den Tid, jeg kjendte Fader og Frænder, at jeg ikke lagde Vind paa det, som kunde være til min Dannelse at lære, men allene paa Ungdoms Spøg og Letsindighed, indtil jeg mistede min Fader." Kongen sagde: „Du kan vel sige mig sandt herom, thi jeg skal ikke formene dig dine Idrætter; det kan snarere hændes, hvis du lader mig see Prøver derpaa, at den, som gav dig din Dannelse i Forstningen, lader den komme dig til Gode." „Fast trænger du paa denne Sag," sagde Endride, „jeg kan dog ikke regne mig det som en Idræt, om jeg end har seet paa, at Karle kappedes i Svømning." Kongen sagde: „Det er vel, at du vogter dig for Hovmod og Selvroes, men siger dog sandt; det er de fleste Lege, som man maa see paa, inden man selv kan dem; men hvilke flere kan du opregne?" „Jeg seer," sagde Endride, „at jeg ikke kan unddrage mig eders Klogt, uden jeg svarer noget paa det, I spørger om; jeg tog i Buen med, da andre Smaadrenge skøde til Maals, men ikke kunde jeg skyde." „Det kan være," sagde Kongen, „at du ikke skød lige i Forstningen; men nævn din tredie Idræt!" Endride svarede: „For meget lægger I i mine Ord, Herre! og vanskeligt vil det være mig at sejle mellem

Skjær og Bølger; det anstaaer mig ikke at tie, naar I spørger, men I fortolker mine Ord, eftersom eder synes og noget anderledes, end det synes mig, at jeg taler; jeg regner mig det da ikke for en Idræt, om jeg end holdt paa Haandsaxe, da jeg var et Barn, og dog meget ubehændigt." „Det kan vel være," sagde Kongen, „at du ikke legede denne Leg behændigen, førend du blev vant dertil. Du skal nu være fri i Dag, og vel har du fornøjet os." Endride gik da ud af Teltet til sine Mænd. Næste Dag efter, da Kongen havde drukket en Tid, lod han Endride kalde til sig, og sagde til ham: „Vil du nu lade dig døbe, og uden Vægring antage den sande Tro?" Endride svarede: „Ikke er jeg saa vægelsindet, at jeg nu tænker ganske anderledes end i Gaar. „Jeg har nu overvejet vor Overeenskomst," sagde Kongen, „jeg vil sætte en Mand af min Hær til at prøve Idrætter med dig, og hvis han faaer dig overvundet i de Idrætter, som du nævnte i Gaar, da skal du troe paa den sande Gud Jesum Christum, men hvis du bliver den sejrende, da skal du være fri for min Anmodning, og holde den Tro, som du vil." „Det er baade Tilfældet," sagde Endride, „at jeg ikke har givet mig ud for at forstaae Idrætter, og heller ikke kan jeg nogle, men dyrt er en Herres Ord, og kommer I til at raade os imellem i alle Henseender, saalænge I ikke anvender nogen Tvang; og vil jeg da ikke tage mine Ord tilbage, men hvo er den Mand, som I vil sætte imod mig?" „Jeg holder det for det bedste," svarede Kongen, „at jeg selv paatager mig det, baade fordi jeg da bedst kan faae at vide, hvad Mand du er, og fordi det da ikke vil være dig til Vanære, hvo af os der end

bliver den sejrende, thi du vil blive anseet for særdeles udmærket i Idrætter, om du overvinder mig, men langt større vil dog din Sejer blive, om jeg bliver den vindende i vort Skifte, og du antager det Vilkaar, som jeg forud bestemte dig." Endride svarede: „Om jeg end var ligesaa fortrinlig i alle Idrætter, som jeg nu kan ingen eller faa, vil jeg dog ikke kunne indlade mig i Strid med eder." „Det tykkes mig ogsaa bedst om," sagde Kongen, „at vi ikke prøve hinanden, og du kalder dig overvunden." „Det kan altid skee," svarede Endride, „skjønt jeg først seer eders Færdighed i Svømning." Siden gik de til Stranden, og alt Folket fulgde dem. Kongen og Endride afklædte sig, svømmede fra Landet, og legede længe med hinanden, førte hinanden vexelviis ned, og vare omsider saa længe under Vandet, at man næsten syntes at være bange for, at de ikke vilde komme op mere; omsider kom dog Kong Olaf op, svømmede til Land, gik op og udhvilede sig, men klædte sig ikke paa. Ingen vidste, hvad der var bleven af Endride, og ingen torde spørge Kongen om det; men efter lang Tids Forløb blev man vaer, hvor Endride svømmede; han havde da faaet sig en Rideheft, han sad paa Ryggen af en stor Sælhund, holdt den paa begge Sider i Skæget, og styrede den saaledes; men da han var kommen nær Landet, lod han Sælen løs; Kongen sprang da op, svømmede ud imod ham, og førte ham strax under Vandet, og holdt ham længe nede; men da de kom op, svømmede Kongen til Land, men Endride var saa udmattet, at han ikke kunde bjerge sig selv, og da Kongen saae det, svømmede han til, og hjalp ham. Da Endride begyndte at komme til sig selv igjen, og de vare paaklædte, sagde

Kongen: „Du har stor Færdighed i Svømning, Endride! men det er Gud at takke, at du var nu den svageste af os, som Folk kunde see af, at jeg maatte føre dig i Land." „Det kan du nu ansee, som du vil," sagde Endride. „Men hvorfor dræbte du ikke Sælen," spurgde Kongen, „og trak den i Land?" „Fordi," svarede Endride, „jeg ikke vilde, at I skulde kunne sige, at jeg havde fundet den død." Den næste Nat forløb nu, og den følgende Dag sagde Kongen, at de skulde prøve Skydning. Endride svarede: „Allerede tykkes mig, Herre! at I har tilfulde prøvet min Ubesindighed i at ville kappes med eder i Idrætter; saameget mindre nytter det mig at gaae til at prøve denne, da jeg i den har endnu ringere Øvelse end i den forrige." „Det tyktes mig godt, om saa var," sagde Kongen, „og det staaer end til dig, at du ikke prøver den, og kalder dig overvunden." „Det Vilkaar kan man altid vælge," svarede Endride, „og ingen vil vel sige, at Skjemten overdrives, om det tykkes Gammen at see, hvor langt der er imellem eders Idrætter og mine ubehændige Forsøg." De gik da til Skoven, som laa nær ved Gaarden. Kongen lagde sin Kappe af sig, han stak da en Splint i Jorden, og bestemte en lang Skudvidde; siden blev der givet ham Bue og Piil; han skød, og Pilen traf yderst paa Spaanen, og stod der fast; Endride skød da længere inde i Spaanen, men dog ej i Midten. Kongen skød anden Gang; man gik da til, og Pilen stod midt i Spaanen; alle kaldte det et ypperligt Skud. Endride berømte ogsaa Kongens Færdighed, og sagde, at han troede, at det nyttede ham ikke at skyde mere; Kongen tilbød ham at opgive det, om han vilde, og kalde sig overvunden i denne Idræt. Endride sagde, at det

kunde vel blive Tilfældet, om han end forud gjorde Forsøg. Endride skød da, og denne Piil traf i Strengridsen paa den Piil, som Kongen skød sidst, og saaledes stode de begge. Da sagde Kongen: „Meget fortrinlig er du i Idrætter, Endride! men dog er denne endnu ikke fuldkommen prøvet; man skal nu tage den fagre Dreng, som du forleden Dag sagde at du elskede høiest, og sætte ham til Maal, saaledes som jeg bestemmer." Saa blev gjort; Kongen lod da tage en Tavlbrikke, og sætte paa Drengens Hoved: „Nu skulle vi her skyde Brikken af Drengens Hoved," sagde Kongen, „saa at Drengen ingen Skade faaer." „Det kan I vel gjøre, om I vil," sagde Endride, „men jeg vilde vistnok hævne det, om Drengen tilføjedes Skade." Kongen lod da binde et langt linnedt Klæde om Drengens Hoved, og lod to Mænd holde i Enderne paa Klædet, saa at Drengen ikke kunde bevæge Hovedet til nogen af Siderne, naar han hørte Hvinet af Pilen. Kongen gik derpaa til det Sted, hvor han skulde staae, han signede sig, og gjorde Kors for Pilens Od, inden han skød; men Endride blev meget rød. Pilen fløj under Brikken, og tog den af Hovedet, og saa nær gik den Hjærneskallen, at Issen blødte temmelig. Kongen bød derpaa Endride at gaae til og skyde efter ham, om han vilde, men da gik ogsaa Endrides Moder og Søster til ham, og bade med megen Graad, at han ikke skulde indlade sig derpaa. Endride sagde til Kongen: „Ej er jeg bange for, at jeg skulde gjøre Drengen Skade, om jeg end forsøgte at skyde, men dog vil jeg nu ikke skyde denne Gang." „Da tykkes mig," sagde Kongen, „som du er overvunden." „Det maa I vel nu ansee, som eder synes," sva-

rede Endride, „skjønt I tager dette temmelig strængt; thi I synes mig allerede tilforn at have været noget partisk i eders Dom om vore Prøver." „Tilvisse har jeg været partisk," sagde Kongen, „men det har været for dig." Folk gik nu hjem til Gaarden, og Kongen var meget munter og ligesaa Endride. Den tredie Dag sagde Kongen til Endride: „Nu er det mildt og roligt Vejr; vi ville nu prøve Haandsaxelegen; alt Folket gik ud; der bleve da givne hver af dem to Saxe eller korte Sværde, og dermed legede de en Stund; dernæst blev der givet hver af dem det tredie Sax, og de legede begge saaledes med dem, at eet af dem bestandig var i Luften, og de grebe dem bestandig om Fæstet, og ingen syntes at bemærke nogen Forskjel, hvo der legede behændigst; saaledes gik det en lang Tid; derpaa sagde Kongen: „Endnu er denne Leg ikke prøvet tilfulde;" de gik da til Stranden og ud paa et Langskib, og Kongen bød sine Mænd at roe paa Skibet ved begge Borde lige fra Forstavnen til Bagstavnen; derpaa gik Kongen udenbords paa Aarerne frem langs med Skibet, og legede endnu med tre Haandsaxe ligesaa behændig som paa Landet; det samme gjorde ogsaa Endride; alle Lege legede Kongen først og Endride efter. Da gik Kongen anden Gang paa samme Maade ligesom før langs med Aarerne, da der roedes, og dernæst frem foran Bordet, og tabte dog ikke Saxene, ej heller vædede han sine Fødder; han gik derpaa tilbage over Aarerne langs det andet Bord og siden ind i Skibet. Intet Menneske kunde forstaae, hvorledes han gjorde dette. Endride stod for Kongen, da denne kom op i Skibet, og saae taus paa ham. Kongen sagde til ham: „Hvi staaer du nu, og leger ikke efter?" da sagde Endride: „Dette

kunde I, Herre! paa ingen Maade gjøre med eders egen Færdighed allene, men snarere med den Guds Kraft, som I troer paa; og deraf indseer jeg, at han maa kunne formaae alt, og derfor skal jeg herefter troe paa ham, at han er eene Gud, og ingen anden end han." Kong Olaf blev glad ved disse hans Ord, og priste Gud mangfoldigen, at han gav ham saadan Indsigt. Kongen fortalte da Endride mange af den almægtige Guds Storværker. Endride blev derpaa døbt med alle sine Mænd. Han blev siden Kong Olafs Hoffinde, og drog med ham ud til Nidaros, og nogle sige, at han har været med Kong Olaf paa Ormen, og er der falden.

236. Kong Olaf legede ofte siden, naar hans Mænd roede langs med Kysten, den Leg, at han gik paa Aarerne udenbords, og legede med Haandsaxe, derom taler Hallarstejn:

Fyrsten paa een Gang tvende
Færdigheder øved,
Som kun faa have kunnet,
Kongens Kunster jeg nævner:
Helten, til Færdigheder
Oplagt, leged med Saxe,
Medens han uden Borde
Gik paa svingede Aarer.

Om Kongens Mænds Væddemaal og deres Bratgang.

237. Kong Olaf sejlede, saasnart han var færdig, oppe fra Throndhjem med sin Hær, og foer sydefter langs Kysten temmelig langsomt; han opholdt sig paa mange Steder, forbedrede Folks Sæder, hvor han fandt, at det

behøvedes, og inddeelte Landet i Sysler og Forstanderskaber overalt, hvor han kom frem. Paa denne hans Reise skede der mange mærkelige Tildragelser, om hvilke man har Frasagn eller Kvad. Kong Olaf laa engang med sine Skibe i en Havn; kort fra Havnen var der et meget høit og særdeles steilt Klippefjæld. Det hændtes nu en Dag, at to af Kongens Hofsinder talte om deres Idrætter; enhver af dem ansaae sig for den andens Overmand, og troede at besidde flere Færdigheder end den anden; det kom endelig til, at de tvistedes om, hvo af dem der kunde gaae op ad de steileste Klipper; om denne Sag tvistede de omsider med saa megen Iver, at de sloge til Væds; den ene satte en Guldring, og den anden sit Hoved; det omtaler Hallarstein:

Ej maa Kvadet afbrydes,
Folk det veed, at tvende
Kongens Hirdmænd væddede
Hovedet mod Ringen;
Sagde enhver, at han bedre
Kunde i Klipper stige,
Meget mere den djærve
Konning udøve kunde.

Efter dette Væddemaal og mange Tvistigheder, gik de begge op ad Fjældet; den ene gik saa langt, at han næsten stod Fare for at styrte ned, og han blev da bange, og søgte, at komme tilbage, og frelste sig, dog kun med yderste Besværlighed, uden at blive lemlæstet; den anden gik forrest, og kom heelt op midt paa Fjældet, men da torde han hverken gaae frem eller tilbage, og ingensteds bevæge sig, thi han havde baade lidet Haandefæste og Fodefæste; og han var da kommen i saa farlig en Stil-

ling, at han saae sin visse Nedstyrten og Død for sig, naar han veg det mindste fra Stedet, hvor han var; han begyndte da af megen Rædsel at raabe, at Kong Olaf eller hans Mænd skulde hjælpe ham; saa siger Hallarstejn:

Siden den ene Kongens
Mand begyndte at gange
Uforfærdet paa Klippen,
Trang Opstigningen var ham;
Hverken op eller ned fra
Midten af det høje
Fjæld han stige da kunde,
Var hans Liv i Fare.

Da Kong Olaf hørte hans Raab, og saae, hvorledes han var stædt, bød han, at man skulde redde Manden, og sagde, at det var en stor Manddoms Prøve, om nogen af hans Mænd var saa tapper, at han kunde faae det udført; men da Kongen saae, at der var ingen at faae dertil, lagde han sin Kappe af sig, gik til og løb op ad Bjerget til Manden, næsten som det kunde være paa jævn Mark; han tog Manden under sin Arm, og gik noget længere op i Fjældet med ham; saa siger Hallarstejn:

Selv da var Kongen tilrede;
Raskt op i den steile
Klippe han løb med Pilens
Fart at hente Manden;
Var den vidtberømte
Fyrste ham under Armen,
Saa med Manden gik Kongen
Længer op ad Klippen.

Kongen vendte da tilbage, og gik ned af Klippen, holdende Manden under Armen, og satte ham uskadt ned paa den flette Mark. Alle, som vare tilstede, sagde, at det var en stor Manddoms Daad, og det er siden bleven vidt berømt.

Om Kong Olaf og Thorkel Dydril.

238. Det hændtes ofte, naar Kong Olaf laa i Havn paa sine Skibe, og hans Vagtmænd vaagede paa Landet over Skibene, at Kongen kom om Natten ganske uventet oppe fra Landet, naar de troede, at han sov ude paa Skibet; men de mærkede ikke, og ingen kunde heller forstaae, paa hvad Maade han drog i Land, skjønt de vaagede og gave Agt derpaa. Hertil kom, at, skjønt der var megen Dug, som der tidt kan være paa Jorden, bleve hverken hans Skoe vaade, heller ikke hans Klæder forneden, uagtet han var sidt klædt; aldrig saae de heller, at Duggen var falden af Græsset, hvor han nylig havde gaaet, om det end stod tæt. Folkene i Hæren vare meget nysgjerrige efter at faae at vide, paa hvad Maade dette skede, men ingen dristede sig til at spørge Kongen om slige Ting. Det hændte sig nu en Nat, at Kongens Morbroder Thorkel Dydril sad oppe for at opdage, hvorledes Kongen bar sig ad med at drage i Land fra Ormen, uden at Vagtmændene bleve det vaer, skjønt de vaagede. Thorkel stod op, og klædte sig paa, da de andre paa Ormen vare indsovede; han gik fra Løftingen, og saae, at Kong Olaf laae der i sin Sæng; han satte sig da ude paa Enden af Planken, der laa til Brygge op paa Land fra Skibet; han vendte Ansigtet ind i Skibet og Ryggen mod Landet, og passede saaledes paa, at Kongen skulde paa ingen Maade kunne gaae fra Løftin-

gen, uden at Thorkel blev det vaer. Thorkel var en pyntelig Mand, og holdt sig prægtig baade i Klæder og andre Ting; og den Gang, fortælles der, havde han over sig en kostbar figureret Kappe, foeret med det bedste Graaværk. Men om Morgenen, da det var begyndt at dages noget, mærkede Thorkel intet, forend een greb ham i Skuldrene, og styrtede ham pludselig fra Planken, hvorpaa han sad, ud i Vandet; Kong Olaf var da kommen der oppe fra Landet; Kongen sagde, da han stødte ham ud: „Det skal du have for din Nysgjerrighed, og i det samme kastede Kongen et Toug ud imod ham fra Ormen og trak ham der op. Det omtaler Hallarstejn:

Fremstille end jeg vil den
Fjerde herlige Daad, som
Vidner stolt til den store
Krigers Hædersminde;
Han, som de haarde Sværdes
Heftige Uvejr vakte,
Stødte den raske Thorkel
Pludselig ud fra Ormen.

Da Kongen mærkede, at Thorkel saae paa Kappen, sagde han: „Hvad er det, Frænde! er dit Klenodie bleven vaadt?" Thorkel troede, at han spottede ham og svarede intet, men kastede meget harmfuld Kappen af sig. „Vær nu munter og glad, Frænde!" sagde Kongen, „thi jeg gjorde dette for Skjemt og Løjer, og ikke for at spotte dig; hvorfor bortkaster du saa skjødesløst et saa kostbart Stykke?" Thorkel svarede: „Det var vistnok en brugbar Kappe, men nu er den fordærvet og til ingen Nytte; dog er det ikke det, der bedrøver mig, men, sandt at sige, angrer det mig, om mit Forhold mishager eder."

„Intet mishager mig ved dig, min Frænde Thorkel!" sagde Kongen, „kan og hændes, at Kappen ikke har taget Skade." Thorkel var nu igjen munter. Kongen tog Kappen, og bragde den tilrette, og holdt den en kort Tid i Hænderne, rakte den derpaa til Thorkel; da var baade Kappen selv og Skindet tort, og Kappen i alle Maader ligesaa god, eller bedre, end før den blev vaad; saa siger Hallarstejn:

Han, som fra mange Lande
Ondt [1]) bortvendte, Heltens
Kostbare Kappe skaded,
Skaden igjen han opretted;
I et Øjeblik det
Vævede Toj og Graaværk
Blev mellem Kongens Hænder
Smukt eller smukkere atter.

Thorkel Dydril var Kong Olafs fortroligste Ven og Frænde; Kongen tilstod ham de fleste Ting, som han kunde bede om. Han sagde ogsaa Thorkel i Fortrolighed Ting, som han ikke vilde, at andre skulde vide. Thorkel talte ofte med Kongen, og spurgde, hvorfor han drog saa hemmelig i Land om Natten; Thorkel talte dristig, naar de vare ene to; han sagde, at det var uforsigtigt og ikke passende for en Høvding, at han drog ene uden Følge saa langt bort fra Skibene. Kongen svarede lidet derpaa, men sagde dog, at det ikke kunde skade.

Om Thorkel Dydrils Syn.

239. Thorkel var bestandig paa Ormen lange med Kongen, skjønt han blev kaldt Skibsstyrer paa Tranen tilligemed sin Broder Jostejn. Thorkel laa om

[1]) Hedenskabet.

Natten i Forrummet ved Loftingen. Det skede en Nat, at een tog sagte paa hans Fodder; han følte op med Haanden, og blev vaer, at det var Kong Olaf; han klædte sig da strax sagte paa; Kongen tog ham i Haanden, og de gik over Bryggen; og da de vare komne i Land, sagde Kongen: „Hvis du er saa begjerlig, som du lader, efter at vide, hvorfor jeg gaaer ene i Land om Natten, da skal du nu gaae med mig, men du maa forud love, ikke at sige noget Menneske de Ting, som du seer eller hører denne Nat, saa længe jeg er Konge over Norrig, og du veed mig i Live; og det skal du vide for vist, at dit Liv skal afhænge af din Taushed." Thorkel lovede dette strax med fuld Oprigtighed. De gik derpaa til Skoven hen, hvor der var en aaben Plads. Der var et smukt Huus; de gik til Huset og til den ene Side ved Muren nær ved Døren. Da sagde Kongen, at Thorkel skulde vænte efter ham der, men Kongen lukkede Døren op, gik ind i Huset, og lukkede Døren indenfra. Thorkel gik til, og fandt en Sprække paa Døren; han saae da ind i Huset, og blev vaer, at Kong Olaf laa paa Knæe til Bøn, og holdt Hænderne op over sit Hoved; da kom der et saa stort Lys over Værelset og Kongen, at Thorkel næppe kunde holde ud at see imod det; dermed fulgde en saa herlig Vellugt, at han aldrig havde lugtet en saadan; da saae han, at der vare komne nogle Mænd til Kongen, der vare skinnende som Solen, klædte i sneehvide Klæder; de lagde deres Hænder over Kong Olafs Hoved, og iførte ham en ophøjet Kongedragt; derefter sang de alle i Forening en herlig Lovsang til Gud med saa fagre Stemmer, at Thorkel hverken før eller siden hørte en saadan. Thorkel blev ved dette Syn baade glad og ræd, saa at han

næppe kunde staae op; han faldt da heelt ned til Jorden, og takkede Gud, for at han havde faaet saa stor Herlighed at see; dette omtaler Hallarstein:

Femte Gang om Natten
Alle Dyders Ophav
Gav den herlige Guddoms
Dyrker klare Mærker,
Da den dydige Fyrste,
Fagrere end Solen:
Prydet, i Huset saaes blandt
Herrens skinnende Engle.

Noget efter kom Kongen ud af Huset; siden gik de til Skibs. Thorkel holdt vel det, som han havde lovet Kongen, at han ikke sagde denne Begivenhed, førend mange Aar, efterat Kong Olaf havde forladt Norges Rige, og han forsikrede det med mange Ord, at han havde seet og hørt dette, som nu er fortalt; og skjønsomme Mænd fandt hans Udsagn troligt, thi han var anseet for en sanddru og troværdig Mand.

Om Biskop Sigurds Syn.

240. Det fortælles fremdeles, at Kong Olaf en Dag var ved et Gilde; han havde hørt Messen og var siden gaaet til Gildestuen, og alle hans Mænd vare komne til Sæde; da forsvandt Kong Olaf pludselig af Højsædet, saa at ingen saae ham; men alle troede at være sikre om, at han ikke var gaaet ud af Stuen; den ene spurgde da den anden, hvor han kunde være, men ingen kunde vide det. Da Biskoppen hørte deres Tale, sagde han: „Jeg kan sige eder, hvor han er; han staaer lige midt paa Gulvet, og taler med een, som I ikke kunne see, og derfor kunne I heller ikke see Kongen."

Kort efter saae de, som vare derinde, at Kongen sad i sit Sæde; og de troede, at være sikre paa, at han maatte have talt med Guds Engel. Alle syntes denne Begivenhed meget mærkværdig, men ingen torde tale derom eller spørge ham selv om, paa hvad Maade dette var tilgaaet. Ved saadant vilde Gud vise Menneskene Kong Olafs Fortjeneste, skjønt han selv vilde holde den skjult, og derhos Biskop Sigurds Godhed, at han kunde see og fortælle andre det, som tilforn ingen af dem, der vare derinde, kunde vide uden Kongen. Saaledes har man ogsaa berettet efter nogle skjønsomme Mænds Ord, da der siden blev talt meget om Kong Olaf Tryggveson, at de syntes ved somme Ting at maatte tvivle, om Kong Olaf havde været et blot jordisk Menneske eller en himmelsk Apostel, der var sendt af Gud til Hjælp for Menneskene.

Rognvald Jarls Bryllup med Ingeborg.

241. Kong Olaf foer med sin Flaade syd efter forbi Stat; med ham fulgde Dronning Thyre og Kongens Søster Ingeborg Tryggvesdatter. Da droge hans Venner til ham, og mange mægtige Mænd, som vare beredte til at drage med ham; den første iblandt dem var hans Svoger Erling Skjalgsson, som havde sin store Skejd, der var paa tredive Rum, og meget vel besat. Da kom ogsaa hans Svogre Hyrning og Thorger til ham fra Vigen, hver af dem med et stort Skib. Ogsaa mange andre mægtige Mænd fulgde Kongen. Med hele Flaaden foer han sydefter langs Kysten, men da han kom ned til Rogeland, opholdt han sig der, da Erling havde beredt et anseeligt Gilde for ham paa Sole. Da kom Jarlen Rognvald Ulfsson ovre fra Gotland til Kong Olaf for at aftale den Sag, hvorom der om Vin-

teren var gaaet Ord og Sendebud imellem dem, at han vilde ægte Kongens Søster Ingeborg. Kongen tog vel imod Jarlen; der blev da talt om Sagen, og Kongen sagde, at han vilde holde alle sine Ord derom, og gifte ham Ingeborg, hvis Jarlen vilde antage og holde den sande Tro, og kristne alle sine Undergivne, hvorover han var beskikket. Dette tilstod Jarlen, og han blev derpaa døbt med hele sit Følge. Gildet, som Erling havde ladet berede, blev dernæst forøget, og Jarlen ægtede paa dette Gilde Ingeborg Tryggvesdatter. Da havde Kong Olaf bortgiftet alle sine Søstre. Siden beredte Jarlen sig til Hjemreise med Ingeborg. Kong Olaf medgav ham Præster, som skulde kristne Folket i Gotland, og lære dem den sande Religion; Kongen og han skiltes med den største Kjærlighed.

Kong Olafs Sejlads til Vindland, og om Mosterskegges Spaadom.

242. Efter sin Søster Ingeborgs Giftermaal beredte Kong Olaf sig paa det skyndsomste til at drage bort fra Landet med sin Flaade; han havde et betydeligt og skjønt Mandskab; han havde 60 Langskibe; da han sejlede ned forbi Syd-Hørdeland; han lagde til ved Moster med hele Flaaden. Der paa Øen var en gammel og blind Mand, som ansaaes for at være meget fremsynet og at kunne forudsige mange Ting. Da de havde lagt deres Skibe til Leje, og gjort dem til Rette, udvalgde Kongen nogle Mænd til at gaae op paa Øen med sig; de gik til den gamle Mands Huus, og da de kom ind, spurgde Manden, hvo de vare, og hvorhen de vilde drage. Een af dem svarede: „Vi ere Kjøbmænd oppe fra Landet, og fare med vore Varer.“ „Hvad

kunne I sige os," sagde Oldingen, „om Kong Olafs og hans Mænds Reise?" De sagde, at Kong Olaf laa med hele sin Flaade under Øen. Da sukkede den Gamle, og sagde med Kummer: „Ho! ho! megen Skade ville vi lide ved vor Konges Bortfærd, og er det Norrigs Mænd til stor Ulykke at miste i en Færd de fire Ting, som ere de ypperligste her i Landet, hver i sit Slags, saa at ingen saadanne have før været i Norrig." Da sagde den, som førte Ordet for de Ankomne: „Hvilke ere disse fire Ting, som du kalder saa ypperlige, at der hverken nu findes eller før have været saadanne?" Den blinde Mand svarede: „Først nævner jeg den Ting, som er øjensynlig for alle, og alle skjønsomme Mænd tale eet om, at der ingen saadan Konge har været, som Olaf Tryggveson, og det er stor Skade at miste en saadan Høvding, fordi ingen Konge har med saadan Hæder og Held styret hele Folket som Kong Olaf: Som den anden Ting nævner jeg Dronningen Thyre; hende hører jeg alle vidne eens om, at der aldrig har været en saadan Kvinde i Norge i Henseende til Forstand og Godhed: Den tredie Ting er Kong Olafs Skib Ormen lange, om hvilket alle ere enige, at der aldrig har været et saadant Skib bygget i Norge: Den fjerde Ting er Kongens Hund Vige, som efter sin Natur er klogere og bedre end alle andre Hunde i dette Land; nu maa man frygte, at det vil gaae her, som det ofte gaaer, at vi snart miste, og kun en føje Stund nyde Godt af at have de Ting, som ere langt ypperligere end andre i deres Slags." Da sagde Kongen til sine Mænd, at de skulde gaae til Skibene. Men da de vare komne ud, standsede de uden for Døren. Da sagde den blinde Mand: „Man maa

dog sande, at det er tungt at være underkastet Alderdom og Blindhed, thi det gaaer de fleste gamle Mennesker eens, at ikke blot sløves Synet, men alle Sjælskræfterne aftage tilligemed Legemets Blindhed; jeg vilde ikke have talt saa meget, hvis jeg havde vist det, som jeg nu veed, at jeg har talt med Kong Olaf selv, men nu kan jeg ikke tage tilbage, hvad der er sagt; og det er rimeligst, at der fæstes kun liden Tro til min Snak, skjønt det dog var bedst, om man agtede derpaa. Kong Olaf gik da til Skibene med sine Mænd, og saasnart der gaves Bor, sejlede han med hele Flaaden ned til Danmark og igjennem Øresund. Paa denne Rejse kom Kong Olaf ned til Vindland, og berammede et Møde med Kong Burizlaf; Kongerne kom sammen, og talte om de Ejendomme, som Kong Olaf krævede; hele Samtalen gik venskabelig af imellem Kongerne, og det kom til god Rigtighed med de Fordringer, som Kong Olaf troede der at have. Han opholdt sig der længe om Sommeren, og besøgte mange af sine Venner. Ogsaa Kong Burizlafs Datter Astrid, Sigvald Jarls Kone, kom der til ham; hun var en fortrolig Veninde af Kong Olaf baade formedelst det gamle Svogerskab, at Kongen havde været gift med hendes Søster, og formedelst hans Venneselhed forhen, da han var der i Landet.

Erik Jarl kommer i Svogerskab med den danske Konge Svend.

243. Jarlen Erik Hakonssøn flyede, som før blev omtalt, bort fra Norge efter sin Fader Hakon Jarls Fald; han drog da først over til Sverrig til den svenske Konge Olaf Svenske, og blev der vel imodtagen. Kong Olaf Svenske tilstod Jarlen et Tilflugtsted hos sig og des-

uden store Forleninger, saa at han godt kunde holde sig og sit Mandskab der; det omtaler Thord Kolbejnsson i Belgskagedrapen:

Mændenes Meenforsøger vendte o. s. v.

Erik Jarl var i Sverrig om Vinteren. Denne Vinter søgte mange Folk til ham, som flygtede bort fra Landet for Kong Olaf Tryggveson. Erik tog da den Beslutning, at han skaffede sig et Skib, og drog paa Krigstoge om Sommeren at skaffe sig og sine Folk Gods; han styrede først til Gotland, og laa der længe om Sommeren; han forfulgde Kjøbmænd, som sejlede til Landet, eller Vikinger, gik stundum op i Land, og hærjede vidt omkring paa Kysten; saa siges i Bandadrape:

Førte den vidtberømte
Herre mange flere
Andre Kampe, saa nylig
Har jeg hørt berette,
Da i det hærjede Gotland
Vide han Kampfærd øved;
Landet, saa vilde Guder,
Erik sig underlagde.

Siden sejlede Erik ned til Vindland; foran Støren traf han paa nogle Vikingeskibe, og lagde til Strid med dem; der sejrede Erik Jarl, og dræbte mange Folk; saa siges i Bandadrape:

Store Tings Udfører
Lod ved Støren sine
Skibe ligge, der sejred
Fyrsten over Kæmper;
I den haarde Kamp sled
Ravnen Vikingens Hoved,

Fro fred Erik og Landet
Vandt, ham Guder beskytte!

Denne Sommer drog Erik Jarl ogsaa til Danmark til den danske Konge Svend Tveskæg, og bejlede til hans Datter Gyda; dette Giftermaal blev bestemt, saa at Erik Jarl ægtede Gyda; en Vinter efter havde de en Søn sammen, som fik Navnet Hakon. Da Erik Jarl havde faaet Gyda og været en Sommer paa Krigstoge, sejlede han om Høsten tilbage til Sverrig, og opholdt sig der den anden Vinter. Om Vaaren derefter beredte han sin Hær, og sejlede dernæst i Østervegen, og da han kom i Kong Valdemars Rige, begyndte han at hærje, dræbte Folk og brændte Bøjgderne, hvor han kom frem, og ødelagde Landet. Han kom til Aldejgeborg, og lejrede sig derom, indtil han fik Staden indtaget; der dræbte han mange Mennesker, og nedbrød og brændte hele Borgen; siden drog han med væbnet Magt vidt omkring i Garderige; saa siges der i Vandedrape:

Siden den gavmilde Herre
Drog at ødelægge
Valdemars Land med Sværdet,
Vældig da tiltog Striden;
Krigeres Skræk i Gruset
Styrtede da Aldejgja,
Kampen var haard, da med Kæmper
Kom du øster til Garde.

Erik Jarl var i Alt fem Somre paa denne Krigsfærd, men om Vinteren var han i Danmark hos sin Svigerfader Svend Tveskæg, og stundum i Sverrig. Den danske Konge Svend havde været gift med Gunhild, Vendernes Konge Burizlafs Datter, men da hun var

død, ægtede han, som før blev fortalt, Dronning Sigrid den Storraade, den svenske Kong Olafs Moder; der blev da ved Svogerskabet Kjærlighed mellem Kongerne indbyrdes og med Erik Jarl.

Sigrid den Storraades Tilskyndelse.

244. Dronning Sigrid var meget fjendtlig sindet mod Kong Olaf Tryggveson, hvortil Grunden var, at Kong Olaf havde afbrudt den tilsigtede Forbindelse med hende, og slaaet hende i Ansigtet. Hun tænkte siden bestandig paa, hvorledes hun ved nogen List kunde faae denne Beskæmmelse hævnet; derfor var hun mangen Dag baade tungsindig og sorrigfuld; hun skyndte meget Kong Svend til at holde Slag med Kong Olaf Tryggveson, men længe var han meget uvillig dertil. Men om Vaaren, da det spurgdes til Danmark, at Kong Olaf havde en Flaade ude, og agtede sig til Vindland om Sommeren, skede det en Dag, at Kong Svend kom i Dronning Sigrids Herberge; han saae, at hun var bedrøvet og spurgde, hvad der skadede hende. Hun svarede: „Det volder mig Kummer, som jeg saa ofte angrer, at jeg er bleven gift med en Konge, som ikke drister sig til at hævne de mig tilføjede Fornærmelser paa Olaf Tryggveson, og det kan man da vænte, at du ikke hævner min Vanære, om du vil være langsom til at hævne din egen Beskæmmelse." Kong Svend svarede: „Hvad er det for en stor Beskæmmelse, som du siger, at Olaf har tilføjet mig?" Dronningen svarede: „Det er dig til stor Vanære, at han har taget din Søster Thyre til Frille og Bislofferske, og ikke agtet dig saa meget, at du maatte raade for hendes Giftermaal." Kong Svend svarede: „Hvad Vanære kunde

det være mig, at Kong Olaf fik min Søster, thi han er jo saa berømmelig en Konge, at jeg vilde ikke have kunnet gifte hende bedre bort, om jeg end havde raadet?" „Det vil jeg tilstaae," sagde Sigrid, „at Olaf Tryggvesøn i mange Henseender overgaaer de fleste Konger i de nordiske Lande, og ligesaa ogsaa, at din Søster i alle Maader er vel gift ved at have ham; men altfor stor Forhaanelse er det for en saadan Konge, som du tykkes at være, at han selvraadig gjorde sig til din Svoger, og saaledes viste, at han ikke agtede dig for noget, da han ægtede din Søster uden dit Lov og Minde. Men det er dog en langt større Vanære, at han har sat sig i Besiddelse af dine Skattelande, som med Rette ere din Fædrenearv, uden at han har spurgt dig derom, og styrer Norrigs Rige uden Skat og Skyld. Ej vilde eders henfarne Frænder have taalt saadant alt tilsammen, men du lader, som du ikke veed dig nogen Beskæmmelse tilføjet." „Det tænker jeg," svarede Kongen, „at jeg kommer til at finde mig i at taale saadan Forurettelse, thi Kong Olaf og hans Kæmper ere prøvede som saa tapre i Strid, at han har endnu aldrig tabt i nogen Kamp, om han end har stredet mod Overmagt; derfor har jeg hverken Magt eller Snildhed til at angribe ham hjemme i hans eget Rige, saa vennesæl han er af Høvdingerne og hele Folket i Norrig." „Det tilstaaer jeg," svarede Dronningen, at Olaf Tryggvesøn i mange Henseender overgaaer de fleste Konger i de nordiske Lande; men du maa ansees for en lavsindet Konge og meget vanslægtet, om du ikke tør holde din Hæder vedlige imod andre Høvdinger, thi paa ingen Maade vilde du kunne taale saadan Overlast, om du vilde være lig dine Frænder og Forfædre. Nu vil jeg

give dig et Raad, saa at du ikke behøver at angribe Kong Olaf i Norrig; du skal heller ikke fattes Magt imod ham, om Raadet ej svigter." Da Sigrid ofte havde ført saadanne Taler, fik hun det ved sine Overtalelser omsider bragt saa vidt, at Kong Svend blev Kong Olafs fuldkomne Uven. Kong Svend spurgde da Dronning Sigrid om Raadet, hvorledes han skulde træffe Olaf Tryggveson, uden at drage med en Hær til Norge. „Det vil blive en let Sag," svarede Sigrid. „Jeg har spurgt, at Kong Olaf udruster en ikke stor Flaade, hvormed han agter i Sommer at drage fra Norrig ned til Vindland; men vi skulle sende Bud til de Svenskes Konge Olaf, min Søn, og til din Svigersøn Jarlen Erik Hakonsson, at de skulle yde dig Hjælp; naar du nu faaer deres Bistand, som jeg venter, de ville være villige til at yde dig, saa tykkes mig, at du ikke fortjener Navn af en Mand, om du lader Olaf Tryggveson sejle igjennem dit Rige baade frem og tilbage, uden at du lægger til Strid mod ham og dræber ham, eller driver ham fra Riget, for slige store Sager, som du har at hævne paa ham. Men dersom du frygter, at tre Hovdinger med hele de Danskes og Svenskes Hær og desuden Erik Jarls Mandskab ikke kunne staae sig imod ham, da skal du sende Bud ned til Vindland efter Sigvald Jarl, som du forhen har gjort landflygtig for en gyldig Sag; han skal saa udvirke sig din Naade igjen, og erholde sine Ejendomme og Lov til at opholde sig her i Danmark, ved at drage til Olaf Tryggveson, og udføre et Svigraad mod ham, enten ved at faae Hæren til at drage fra ham eller at lokke ham uforvarendes i eders Vold; det vil da ikke være vanskeligt at

tage ham af Dage, naar han kun har lidet Mandskab imod eders Hær." Hun og Kong Svend talte saaledes herom, og befæstede denne Beslutning.

Kong Olaf bereder sig til at drage bort fra Vindland til Norge.

245. Kort efter sendte Kong Svend Bud over til Sverrig til sin Svigerson Kong Olaf og til Erik Jarl, og lod dem sige, at Kong Olaf havde en Flaade ude, og agtede sig om Sommeren ned til Vindland; han lod bede den svenske Kong Olaf og Jarlen, om de vilde om Sommeren møde ham med en Flaade, og de skulde da alle i Forening holde Slag mod Norges Konge Olaf. Den svenske Konge og Erik Jarl vare ganske beredte til denne Færd, og trak en stor Flaade sammen af Sverrig, med hvilken de fore til Danmark, og indtraf der, efterat Olaf Tryggvesøn var sejlet bort østerfra. Dette omtaler Haldor den Ukristne, da han digtede om Erik Jarl, at han havde en Flaade ude af Sverrig, og fik betydeligt Mandskab:

Han, som Konger bortjog,
Heltemodig i Striden,
Udbød af Sverrig en mægtig
Hær og foer syd til Kampen;
Alle raske Mænd da
Vilde Erik folge,
Blodig Drik paa Havet
Ørnene fik at svælge.

Den svenske Kong Olaf og Erik Jarl droge til Mode med den danske Kong Svend; de havde, da de vare samlede, en meget betydelig Flaade. Kong Svend havde sendt Bud efter Sigvald Jarl, som var en Søn af Jarlen

Strutharald i Skaane, og indgaaet Forlig med ham, eftersom Dronning Sigrid havde raadet til. Kong Svend sendte Sigvald til Vindland om Sommeren, at udspejde Kong Olaf Tryggvesøns Færd, og ved List see til at mage det saa, at Kong Svend kunde træffe Kong Olaf. Sigvald drog da bort og kom til Vindland; han drog til Jomsborg og siden til Olaf Tryggvesøn. Sigvald Jarl talte smukke og venskabelige Ord til Kongen, og kom i stor Kjærlighed hos ham. Jarlen var en viis og forfaren Mand; han bragde det til, at Kongen raadførte sig med ham, og han opholdt da under forskjellige Paaskud meget Kongens Bortrejse der østerfra; men Kong Olafs Hær var meget ilde tilfreds, og hans Mænd længtes meget efter at drage hjem, da de havde ligget der længe ganske færdige, og det var smukt Vejr og god Bør. Sigvald Jarl fik hemmelig Bud fra Danmark, at den svenske Kong Olafs og Erik Jarls Flaade var kommen der, og tillige, at den danske Konge havde udrustet hele sin Flaade, og at de tre Høvdinger nu agtede at sejle med hele Flaaden ned under Vindland, hvor de have bestemt at ville oppebie Kong Olaf Tryggvesøn ved den Ø, som hed Svølder. De sendte ogsaa Bud til Sigvald Jarl, at han skulde mage det saa, at de der kunde træffe Norges Konge Olaf. Der kom da et Rygte til Vindland om, at den danske Kong Svend havde en Flaade i Søen, og man talte nu strax om, at Kong Svend vel pønsede paa Ufred mod Norges Konge Olaf. Da Sigvald Jarl fik dette at vide, sagde han saaledes til Kong Olaf: „Det Rygte, som er kommen for eder, er den største Løgn, thi ej kan det være Kong Svends Beslutning at lægge til Strid mod eder med den danske Hær allene, saa stort

og skjønt Mandskab som I har, men hvis I har nogen Mistanke om, at der pønses paa Ufred imod eder, da skal jeg følge eder med mine Folk, og forhen holdtes dog det for nogen Bistand, hvor Jomsvikingerne fulgde Høvdinger. Jeg vil give dig ti velbemandede Skibe." Dette Tilbud tog Kongen imod. Men da Folket hørte dette Rygte om Ufred, begyndte de end mere at knurre, efterdi de kjededes ved at ligge der færdige saa længe til Unytte. Da Kong Olaf blev dette vaer, holdt han en Morgen Huusthing med sin Hær; han stod da op, og sagde: „Alle mine Mænd vil jeg takke for deres Følge og den Bistand, de have ydet mig i Sommer; jeg vil bære over med eder i det, at I synes nu, at I have været alt for længe borte fra eders Ejendomme; derfor vil jeg nu give Tilladelse til, at enhver af eder kan begive sig paa Hjemrejsen, saa snart han er færdig med sit Skib; men dem vil jeg være end mere Tak skyldig og lønne med Godt, som ikke ville skynde sig mere med Rejsen, end at de følge mig til Norrig." Da Folket hørte dette, bleve alle glade, og takkede Kongen for hans Tilbud. Da stod op en mægtig og aldrende Mand i Kongens Hær, og talte saa: „En Konge have vi over os, som er udmærket og ulig andre Konger i Styrke og Færdigheder, men dog endnu mere i Mildhed og alskens Godvillighed; skjønt han nu af Eftergivenhed og Velvillie giver os Lov, at enhver kan drage, eftersom han finder for godt; bør det sig dog os, saaledes at benytte os af denne Frihed, at vi med Troskab følge ham, og ikke skilles fra ham, saa længe han er uden for sit Rige, saa meget mindre, som der nu gaaer det Rygte, at han svigefuld efterstræbes af sine Fjender; dét er en saa meget desto større Hæder for os, at yde

ham en desto djærvere Bistand, naar han behøver den, da vi have en berømtere Høvding end andre Folk. Da ville vi mindes det, om saa skeer, som Gud forbyde, at vi miste ham, naar vi ere borte fra ham, og det vilde da være os til en evig Bekymring og ubodelig Skade, om det gik saa ilde." Der vare kun faa, som roste hans Tale, og alt Folket gik bort. Kong Olaf lod nu Flaaden løse, og blæse til at lægge bort; de hejsede da deres Sejl. Da de løste Skibene til at sejle fra Havnen, havde Kong Olaf, som forhen blev berettet, 60 og Sigvald Jarl 11 Skibe. Dette omtaler Haldor den Ukristne, at de begge tilsammen havde 71 Skibe, da de sejlede fra Vindland; han siger saa:

Foer med eet og syvti
Skibe Kongen fra Sønden,
Sværde den vældige Kriger
Væded i Skibes Træfning;
Folkets Fred oploftes
Den Gang Jarlen havde
Skaaninger til Skibes
Skarpe Møde æsket.

Astrid underretter Kong Olaf om, at der var oplagt Svig imod ham.

246. Det fortælles, at Sigvald Jarls Kone Astrid, Kong Burizlafs Datter, kom til Kong Olaf Natten førend han sejlede bort fra Vindland, som igjen skal blive omtalt senere i Sagaen. Astrid fortalte Kongen med klare Ord, at den danske og den svenske Konge og Erik Jarl efterstræbte ham med en utallig Hær; hun bad af megen Godvillie Kongen, at han skulde vogte sig for at drage i sine Fjenders Snarer. Men Kongen

svarede: „Ej vil jeg forandre min Rejse for et saadant uvist Rygte, som jeg ikke kan vide, hvad sandt der er i, thi min Ven Sigvald vilde underrette mig, om han vidste mig udsat for Svig. Men om jeg end vidste, at det var sandt, hvad du siger, vilde jeg dog ikke flye for mine Fjender, thi Gud har Magt til at give Riget til hvem han vil." Da sagde Astrid: „Da vil jeg bede dig, at du tager imod den Bistand, som jeg kan yde dig til at komme bort, om du kan behøve det." „Det vil jeg tage imod," sagde Kongen, „om Nødvendigheden kræver det." Efterat de havde talt dette, skiltes de ad.

Kong Olaf sejler fra Venden.

247. Den Dag, da Kong Olaf løste sin Flaade fra Havnen, var der en sagte Vind og der var god Bør, saasnart de kom ud fra Land; alle smaa Skibe skøde da en stærkere Fart, og sejlede for Vinden ud paa Havet; men Sigvald Jarl sejlede nær Kongeskibet, og raabte til dem, og bad Kongen at sejle efter sig; „jeg er bedst bekjendt," sagde han, „med, hvor der er dybest i Sundene her imellem Øerne; og det vil I behøve for de store Skibe." Jarlen sejlede da foran med sine Skibe, men Kong Olaf sejlede efter med de store Skibe. Men da Sigvald Jarl sejlede ind til Øen Svolder, roede der Folk imod ham paa en Skude; de berettede Jarlen, at den danske og den svenske Konges Flaade laae der i Havnen for dem. Da lod Jarlen Sejlene synke paa sine Skibe, og de førte Skibene med Aarerne ganske sagte ind under Øen. Jarlen havde ti Skibe, som han havde lovet Kong Olaf til Hjælp, om han behøvede; men det var det ellevte vendiske Skib, hvorpaa Prindsesse Astrids Mænd skal have været. Denne Snekke fulgde lønligen

Jarlens Skibe, men dog ikke ganske nær. Kong Olaf sejlede nordefter med Storskibene; han havde da elleve Skibe, men hele den øvrige Flaade var sejlet foran ud paa Havet; saa siger Hallarstejn:

Elleve Skibe voved
Krigeren at lægge
Sidste Gang for gunstig
Vind ved Svølders Munding;
Skred over Fiskes Vænge
Ormen, Drotten styred,
Aarer hans Kæmper knuged,
Mægtigst han er af Konger.

De Danske og de Svenske undres over Nordmændenes Skibes Størrelse.

248. Den danske Kong Svend, den svenske Kong Olaf og Erik Jarl laae, som nylig fortaltes, der under Øen med hele deres Flaade; det var da et smukt Vejr og klart Solskin. Alle Høvdingerne og store Troppe af Hæren gik da op paa Holmen; da Nordmændenes Skibe kom til Syne, sejlede en stor Mængde af dem samlede ud paa Havet; derved bleve hine meget glade, thi deres Hær havde ligget der til Unytte saa længe, at somme havde opgivet Haabet om, at Norges Konge vilde komme til dem. De saae nu, hvor der sejlede et stort og smukt Skib; da sagde begge Kongerne: „Dette er et stort og særdeles fagert Skib, det maa være Ormen lange." Erik Jarl svarede: „Ej er dette Ormen lange; større og prægtigere vil Ormen vise sig, men dog er dette et stort og skjønt Skib;" og det var, som Jarlen sagde; dette Skib ejede Styrkar af Gimsar. Kort efter saae de, hvor der sejlede et andet Skib, der var meget større, og havde et Hoved

paa. Da sagde Kong Svend: „Her farer Ormen lange, lad os drage til vore Skibe, og ikke forsinke os med at drage imod dem." Erik Jarl svarede: „Ej er dette Ormen lange, dog er dette vel udstyret;" og det var, som han sagde; det Skib ejede Thorkel Nefja, Kong Olafs Broder, men han var ikke selv paa det. Og nu saae de atter et stort og skjønt Skib komme sejlende; da sagde Kong Svend: „Der kan man nu see Kongeskibet:" Jarlen svarede: „Vist nok er dette et stort og prægtigt Skib; men dog vil Ormen lange vise sig meget prægtigere." Og strax efter sejlede det fjerde store Skib; disse to Skibe ejede Vigverjerne [1]) Kongens Svogre Thorgejr og Hyrning, men de styrede ikke selv Skibene, thi de vare begge paa Ormen lange hos Kong Olaf. Kort efter sejlede det femte Skib, som var langt større end dem, der vare sejlede forud; da sagde Kong Svend leende: „Ræd er nu Olaf Tryggvesøn, at han tør ikke sejle med Hovedet paa sin Drage." „Ej er dette Kongens Skib," svarede Erik Jarl, „dette Skib kjender jeg noje, og ligesaa Sejlet, thi det er et stribet Sejl, og det Skib ejer Erling Skjalgsson fra Jæderen; lad dem kun sejle, thi jeg siger eder for vist, at saadanne Mænd ere der inden Borde, at det vil være os bedre, om vi lægge til Strid mod Olaf Tryggvesøn, at dette Skib savnes i hans Flaade, end at det er tilstede, saaledes bemandet, som det er, thi jeg venter at Erling selv styrer Skejden [2])." Da sagde den svenske Kong Olaf: „Ej skulle vi have saa overdreven Frygt for at lægge til Strid mod Olaf Tryggvesøn, skjønt han har et stort Skib, thi det vil være en uudslettelig Skam, om vi ligge her med en uovervindelig

[1]) fra Vigen. [2]) Langskibet.

Hær, og lade ham undsejle lige foran os." Erik Jarl svarede: „Herre! lad dette Skib kun sejle ligesom det forrige, thi jeg skal sige dig en Tidende, der er saa god, som den en sand, at Kong Olaf har endnu ikke sejlet forbi os, og sandelig skulle I denne Dag faae Lejlighed til at stride mod ham, og det vil derhos kunne væntes, at, skjønt enhver af os tre, som kaldes Høvdinger for denne Hær, have ført stort og skjønt Mandskab hid, ville vi dog faae saadan en Dyst at udholde, inden denne Dag er til Ende, at vi ville tykkes at have nok at gjøre, om end disse Skibe, som nu ere sejlede forbi, ikke ere med i Kampen;" og Erik gjættede ikke fejl; thi der var Erling paa sin Skejd, og sejlede da fra sin Svoger Kong Olaf, saa at han saae ham aldrig mere, og desuden vare der mange andre raske Mænd og Kongens Venner. Ikke ret længe efterat disse fem store Skibe vare sejlede forbi og forud alle Smaaskibe af Flaaden, saae de o.kjendte Sigvald Jarls Skibe, som drejede der ind til Holmen. Siden saae de, hvor der sejlede tre Skibe, og eet af dem var et stort Skib med Hoved paa. Da sagde Kong Svend: „Nu maa man gaae til Skibene, thi der farer nu Ormen lange." Erik Jarl sagde: „Mange andre store og prægtige Skibe have de end Ormen lange, men kun faa ere endnu sejlede forbi, og lad os end vænte!" Da sagde mange: „Nu kan man see, at Erik Jarl ikke vil slaaes med Olaf Tryggvesøn, og ej tør han nu hævne sin Fader; og det er saa stor en Skam, at det vil spørges over alle Lande, om vi ligge her med saa stor en Hær, og lade Norrigs Konge med en Haandfuld Folk mod vore at regne sejle tæt forbi os ud paa Havet." Erik Jarl blev meget vred ved deres Tale, og bød da

alle gaae til Skibene; „men det venter jeg," sagde han, „skjønt I Danske og Svenske meget bebrejder mig Fejghed, at det ikke skal blive behageligere for eder begge, inden Solen gaaer ned i Havet i Aften, end det er for mig og mine Mænd." Men da de gik ned, saae de, hvor der sejlede fire store Skibe, og eet af dem var en stor forgyldt Drage. Da sagde mange, at Jarlen havde sagt sandt; „og her farer nu Ormen lange," sagde de, „og det er et meget skjønt og stort Skib, saa at intet Langskib, der kan lignes med det i Størrelse og Skjønhed, har været bygget i de nordiske Lande, og er det ikke underligt, at den Konge er vide berømt, som har Midler til at lade gjøre en saa kostelig Ting." Da stod Kong Svend op, og sagde: „Højt skal Ormen bære mig i Kvæld, ham skal jeg styre!" Da sagde Erik Jarl: „Skjønt Kong Olaf Tryggveson ikke havde flere Skibe end dette, som vi nu see, da vilde Kong Svend dog aldrig faae det vundet fra ham med de Danskes Hær alle..." Men disse store Skibe med Hoveder paa, som de troede var Ormen lange, var det første Tranen, det sidste Ormen korte. Alt Folket strømmede nu til Skibene, og toge Tjældingerne af. Høvdingerne ordnede nu Flaaden til Angreb, og der siges at de loddede om, hvo af dem der først skulde lægge til selve Kongeskibet Ormen lange, og Lodden faldt saa, at den danske Kong Svend skulde lægge først til, dernæst den svenske Kong Olaf, og sidst Erik Jarl, om det behøvedes, og skulde enhver af dem have de af Kong Olafs Skibe, som de selv med deres Folk vandt og ryddede. Men da Høvdingerne aftalte dette imellem sig, saae de tre meget store Skibe komme sejlende og et fjerde bag efter dem; da saae alle paa dette

Skibs Forstavn et stort Dragehoved, der var som eneste Guld at see til, saa det lyste vidt omkring paa Søen, da Solen skinnede paa det; og da de betragtede det, undredes de meget over Skibets Længde; thi der var en god Tid imellem at Forstavnen og Bagstavnen kom frem; da kjendte alle, og ingen talte imod, at det var Ormen lange. Men ved dette Syn blev mangen een tans, og Mængden blev strax betagen af Skræk og Frygt; og det var ikke underligt, thi dette store Skib bragde der saare mangen Mand Døden. Da sagde Erik Jarl: „Skikket og passende er dette herlige Skib for en saadan Konge, som Olaf Tryggvesøn er; thi det er et sandt Ord om ham, at han overgaaer andre Konger ligesaa meget, som Ormen lange overgaaer andre Skibe.

Svolder-Slaget.

249. Da Sigvald Jarl havde strøget Sejlene paa sine Skibe, og roede ind under Holmen; saae Thorkel Dydril fra Tranen og andre Skibshøvdinger, som fore med ham, at Jarlen drejede med sine Skibe ind under Holmen, de strøge da ogsaa Sejlene, og roede ind efter ham, og Thorkel raabte til Sigvald Jarl, og spurgde, hvi han ikke sejlede videre. Jarlen sagde, at han vilde oppebie Kong Olaf, „og frygter jeg," sagde han, „at vi møde her Ufred;" de lode da Skibene flyde, indtil Thorkel Nefja kom med Ormen korte, og de fire Skibe, som fulgde ham; dem blev samme Tidende berettet, de strøge da ogsaa deres Sejl, lode Skibene flyde, og væntede saaledes paa Kong Olaf; men Kongernes Flaade laa inde i Havnen, og de kunde ikke see, hvor stor en Magt de havde. Men da Kong Olaf sejlede hen til Holmen, og han saae, at hans Folk havde strøget Sejlene, og væntede paa ham;

styrede han lige ind paa dem, og spurgde, hvorfor de ikke seilede videre; de sagde Kongen, at der laa en fjendtlig Flaade for dem, og bade ham at flye. Ved denne Tidende stod Kongen op i Løftingen, og sagde til sine Mænd: „Skynder eder at stryge Seilene, men nogle skulle lægge Aarerne ud og tage Farten af Skibet; jeg vil gjærne slaaes hellere end flye; endnu aldrig har jeg flyet i Strid; raade Gud for mit Liv, men aldrig skal jeg tage Flugten, thi det er ikke en retskaffen Konge, som af Rædsel flyer for sine Fjender;" det omtaler Halfred:

Flugt den vidtberømte
Fyrste aldrig kjendte,
Krigernes Beskjermer
Kæmpemod udviste.

Man gjorde nu, som Kongen bød; Ormen løb fremfor de andre Skibe, og Folkene førte de andre frem med Aarerne. Da roede ogsaa hele Kongernes Flaade ud fra Øen, og Høvdingerne bleve meget glade ved det, at de saae Kong Olaf kommen i deres Vaghold. Men da Kong Olaf Tryggveson og alle hans Mænd saae, at Søen vidt omkring dem var bedækket med deres Fjenders Krigsskibe, da talte en viis og tapper Mand, Kongens Morbroder Thorkel Dydril, saaledes til Kongen: „Herre!" sagde han, „her er en stor Overmagt at slaaes imod; lad os heise vore Seil, og seile ud paa Havet efter vor Flaade; det kan endnu godt lade sig gjøre, medens vore Fjender berede sig til Slag; det kan ikke udlægges nogen til Feighed, om han benytter sig af sin Magt til sin og sines Sikkerhed." Kong Olaf svarede høit, og sagde: „Hæfter Skibene sammen, bereder eder til Strid, og

trækker Sværdene; ej skulle mine Mænd tænke paa Flugten!" Dette omtaler Halfred Vanraadeskjald:

Skal det Ord fremsættes,
Som man sagde, den bolde
Konning talte til sine
Mænd, der stred mod Fjenden;
Tro i Strid, han bød dem
Ej paa Flugt at tænke
Leve skal det kjække,
Ord af Folkets Yndling!

Kong Olaf lod de elleve Skibe, som han havde der, blæse til at lægge sammen; Kongeskibet var midt i Flaaden, paa dets ene Bord laa Ormen korte og paa dets anden Tranen, og de øvrige fire Skibe der ud fra til begge Sider; skjønt Kong Olaf havde store Skibe, var dog hans Mandskab kun en lille Trop Folk imod den utallige Hær, som hans Fjender havde. Der savnede han nu sin Flaade, som man kunde tænke; og skjønsomme Mænd sige, at Kong Olaf vilde snart have vundet Seier over sine Fjender, hvis de før omtalte fem store Skibe havde været der, og hele den Flaade, som var sejlet fra ham, hvorpaa der vare saa mange tapre Mænd, saa vanskeligt som det nu var tre Høvdinger med en utallig Hær at overvinde ham med de faa Skibe, som han havde. Halfred omtaler dette, at Kong Olaf savnede den Flaade, som var sejlet fra ham, og at dette Slag skaffede ham stor Navnkundighed; her siges saa:

Vist jeg troer, at Kampens
Fører altfor mange
Thrøndske Heltes Bistand
Tabte, mange flyed;

Ene den djærve Fyrste
Stred mod tvende tapre
Konger og Jarlen, saadan
Daad er skjøn at hædre.

Kong Olafs Mænd lagde nu Skibene sammen, som han bød, men da Kongen saae, at de begyndte at binde Stavnene sammen paa Ormen lange og Ormen korte, raabte han højt: „Lægger det store Skib bedre frem, ej vil jeg være bagest af alle mine Mænd i denne Hær, naar Kampen begynder." Da sagde Ulf den Rode, Kongens Bannerfører og Stavngjemmer: „Hvis Ormen skal ligge saa meget længere frem, som den er større og længere end andre Skibe, da vil Forstavnen være meget udsat for at bestormes." Kongen svarede: „Jeg lod Ormen gjøre længere end andre Skibe, for at den skulde lægge saa meget des djærvere frem i Slag og være des kjendeligere i Kampen og Sejladsen, men jeg vidste da ikke, at jeg havde en Stavngjemmer baade rød og ræd." Ulf svarede: „Vend du kun ikke før Ryggen, Konge! ved at værge Loftingen end jeg i Stavnen." Kongen holdt paa en Bue, lagde Piil paa Streng, og drejede den mod Ulf. Da sagde Ulf: „Skyd ikke mig, Herre! skyd hellere did, hvor det mere behøves, paa eders Fjender neulig, thi for dig gjør jeg, hvad jeg gjør; kan hændes at eders Mænd tykkes eder ikke for mange, inden Aften kommer." Kongen tog Pilen, og skød ikke, og i det, de taltes dette ved, saae Kongens Mænd, at den vendiske Snekke, som næsten eenlig havde sejlet nordpaa med dem om Dagen, løb saa hurtig ind paa Ormen bag ved Loftningen, at man næppe kunde følge den med Øjnene; da stod en Mand op i Stavnen, og talte med

Kongen i et ubekjendt Tungemaal, og Kongen svarede ligeledes paa et Sprog, som Nordmændene ikke forstode. De talte sammen en kort Tid, siden roede de paa det lille Skib til Land, og lagde sig der for Anker. Kongens Mænd spurgde ham, hvo disse ubekjendte Mænd, som havde talt med ham, vare. Kongen svarede: „Det vare vore Bekjendtere fra Vindland."

Om de Danskes og Svenskes Slagorden.

250. Kong Olaf stod i Løftingen paa Ormen højt over de andre; han havde et gyldent Skjold og en forgyldt Hjælm, saa han var meget let at kjende fra de andre; han havde en rød kort Silkekjortel uden over Brynjen. Men da Kong Olaf saae, at hans Fjenders Flokke begyndte at adskilles, og at Bannerne vare oprejste for Hovdingerne, da spurgde han sine Mænd: „Hvo er Hovding for det Banner, som er lige imod os?" Der blev sagt ham, at det var Kong Svend med de Danskes Hær. Kongen sagde: „Ej ville vi frygte for de blødagtige Folk; der er ikke mere Mod i de Danske end i Vildgjeder; aldrig overvandt de Danske Nordmændene, ej heller ville de endnu overvinde os i Dag; men hvilken Hovding tilhører det Banner, som er derudfra paa højre Side?" Der blev sagt ham, at det var Kong Olaf Svenske med de Svenskes Hær. Kongen sagde: „Lettere og bedre vilde det tykkes de Svenske at sidde hjemme og slikke deres Offerboller, end at gaae eder under Øjne paa Ormen i Dag, og vænter jeg, at vi ikke behøve at ræddes for de svenske Hesteædere; men hvis ere de store Skibe, som ligge ved Bagbord ud fra de Danske?" „Det er," sagde de, „Jarlen Erik Hakonssøns." Da sagde Kong Olaf: „Mange

store Høvdinger have de her sat imod os; kan og Erik Jarl synes at have Grund til at søge os, og af ham og hans Hær kunne vi vænte os en skarp Strid, thi de ere Nordmænd ligesom vi." Kongerne og Jarlerne roede dernæst frem. Nu siger Snorre Sturlesøn og de fleste andre, at den danske Kong Svend lagde først med sin Flaade til Ormen lange og Kong Olafs største Skibe. Men Hallarstejn siger i Olafs Drape den todeelte, at Olaf Svenske lagde først mod Olaf Tryggvesøn, og efter ham den danske Kong Svend. Snorre beretter, at Kong Svend lagde sine Skibe til Ormen lange, men Olaf Svenske lagde til derudfra, og vendte Stavnene mod Olaf Tryggvesøns yderste Skib, og paa den anden Side lagde Erik Jarl til. Jarlen havde en overordentlig stor Barde, som han plejede at bruge i Vikingsfærd; der var Skæg oventil paa begge Sider af den, og ned fra Skæget gik en tyk Jærnplade, som var ligesaa bred som Kanten, og naaede lige ned i Søen, derfor blev dette Skib kaldt Jærnbarden, og det var meget stærkt. Der blev nu blæst til Angreb, begge Hære raabte Krigsraab, og der begyndte en hidsig Kamp. Sigvald Jarl lod sine Skibe krydse frem og tilbage, og lagde den Gang ikke til Striden; og der tales ikke meget om ham ved dette Slag, men dog siger Skule Thorstejnsson, som var med Erik Jarl, saaledes:

Frisers Fjende [1]) og Sigvald
Fulgde jeg, (som Yngling
Evig Hæder jeg vandt, nu
Finde Folk, at jeg ældes),
Rødnede Sværde vi bare

[1]) Erik Jarl.

Rafkt imod den djærve
Helt i Stridens Bulder
Syd foran Svølders Munding.

Dette Slag var meget ſkarpt; i Forſtningen blev der ſkudt med Pile baade af Laasbuer og Haandbuer, og ſiden med Spyd og Gafliner; og det er et almindeligt Ord, at Kong Olaf ſtred tapreſt af alle; ſaa ſiger Halfred Vanraadeſkjald i Olafs Drape:

Lidt kun Vaabenregnen
Sagtnedes, før Kæmper
Skøde med Spyd, og Pile
Fløj med Fart i Luften;
Ordet gik, at i Striden
Sønden for Havet trængte
Min berømte Herre
Haardeſt frem af alle.

Hallarſtejn omtaler, at Kong Svend lagde til Kong Olaf Tryggveſøn med 60 Skibe, da Olaf Svenſke forud havde ſtredet mod ſin Ravner, og undflyet med ſin Flaade; han ſiger ſaa:

Krigerne anden Gang da
Lode ſexti Skibe
Lægge til Ormen lange
Haardt blev Skjoldegnyet;
Hunstroppen faldt, da den danſke
Hær mod den bolde Fyrſte
Trængte, Ravne ſkrege,
Mægtigſt han er af Konger.

Kong Svends Folk ſtak Stavnene ſaa tæt ved Siden af hinanden, ſom de kunde, paa begge Sider af Ormen lange,

saa meget længere den rakte frem foran Kong Olafs andre Skibe. Ligeledes angrebe de danske heftig Ormen korte og Tranen; det var da en meget skarp og farlig Strid; alle de forreste paa Ormen brugte Sværdene, saa mange som kunde det, men Kong Olaf selv og de bageste skøde af Buer og med Haandsaxe, og dræbte en stor Mængde Danske, og saarede nogle; saa siger Hallarstejn:

Haarde Vaaben lode,
Fast stod dog Herskerens Banner,
Kongen skød, men Striden.
Skarpt mod Ormen raste;
Træg var Norrigs Høvdings
Tapre Hær ej til at
Saare Jyders Flokke,
Vældigst han var paa Jorden.

Men skjønt Kong Svend i denne Strid lagde med 60 Skibe paa det hidsigste imod Nordmændene, laa dog hele den danske og svenske Flaade ligefuldt i Skudvidde mod dem, men Kong Olaf gjorde et herligt Modværn med sit Folk; dog faldt i denne Vending mange af hans Mænd, saa siger Halfred:

Talrige Hære anfaldt
I det farlige Møde,
Men den djærve Drot mod
Daner Skibet værged;
Tungt var Tabet for mig,
Thi af mine djærve
Venner flere fulde
Der med Skibets Styrer.

Kong Olaf slogs paa det djærveste; han skød mest af Bue eller Haandskud; men da det egentlige haarde An-

greb paa Ormen begyndte, gik Kongen frem i Hugstriden, og kløvede mangen Mands Hjærne med sit Sværd; det omtaler Halfred:

Høvdingen kløvede haarde
Hjærneskaller med Sværdet
For berømte Kæmper,
Rasende frem han trængte;
Kongen mægted i Kampen
Brynjedækket Kjød at
Hugge, for det tynde
Sværd laae mange faldne.

Angrebet faldt de Danske vanskeligt, thi de Forreste paa Ormen lange og Stavnboerne paa Ormen korte og Tranen kastede Ankere og Stavnleer paa Kong Svends Skibe, og kunde hugge med Vaabnene ned under deres Fødder, da de havde langt større og højere Skibe. De ryddede alle de danske Skibe, som de fik fat i; men Kong Svend og hans Folk undflyede til de andre Skibe, og siden lagde de trætte og saarede ud af Skudvidde. Det gik saaledes denne Hær, som Kong Olaf havde anet, at de Danske ikke overvandt Nordmændene; saa siger Hallarstein:

Sværdes mørke Regn mod
Svend uheldig raste,
Krigernes Vunder dryppede,
Danerne skyndte paa Flugten.

Snorre Sturlesøn beretter, at Olaf Svenske lagde da til isteden, da Kong Svend lagde fra. Der begyndte da paa ny en meget haard Strid og et hidsigt Anfald; der blev en stor Bragen og en heftig Allarm af deres Opmuntringsord og Vaabengnyet, da Staalene mødtes.

Kong Olaf værgede sig med megen Tapperhed, og hans Mænd fulgde ham med Mandighed; saa siger Hallarstejn:

Højt om Venders Morder
Vaabnene lød, jeg forkynder,
Heftig raste under
Skjoldene Stridens Bulder;
Mangt et Anfald den raske
Helt i Krigeres haarde
Møde udholdt, Fjenders
Mængde Skibene rydded.

Hallarstejn siger, at de Svenske lagde med femten Skibe til Ormen lange; de Svenske gjorde et haardt Anfald, da de kom til med friske Kræfter, men Nordmændene værgede sig med Iver, og dræbte en Mængde Mennesker, og saarede nogle; saa siger Stejn:

Femten store Skibe
Frem med Kongen lode
Raske Krigere fare;
Størst er Olaf paa Jorden.

Det gik nu de Svenske ganske paa samme Maade som de Danske, at Nordmændene holdt deres Skibe fast med Stavnleer og Ankere, og ryddede dem, som de naaede til; deres Sværde gave alle de Svenske, som de naaede at hugge til, een Bestemmelse; saa siger Halfred:

Sværde stødte paa Skjolde,
Love forkyndte Kæmper,
Som til Døden førte,
Kort da kun Livet vared.

De Svenske bleve nu kjede af at holde ved, da Kong Olaf gjorde et haardt Modværn med sine udvalgte Kæmper; dette omtaler Halfred Vanraadeskjald:

De, som Guld forøged,
Troer jeg, bleve da kjede
Ved mod Folkets Styrer
Frygtelig Strid at holde,
Da i Ringebrynjer
Raskt paa prydede Skibe
Tapre Folk med Jarlens
Ven mod Kongen ginge.

Folk sige, at det var en meget skarp og farlig Strid, da begge Olaferne holdt Strid med hinanden, inden Olaf Svenske lagde fra; dette omtaler Stejn:

Vaad om Snuden Troldes
Blakkede Hest [1]) rev Aadsler,
Sværde paa Skjolde hamred,
Ravnerne Spydregn vakte;
Sejred dog ej de Svenske,
Sværde og Pile bede,
Kampen voxte, de flyed,
Olaf er ypperst af alle.

De Svenske havde mistet meget Mandskab, og deres store Skibe; ogsaa vare de fleste af Olaf Svenskes Folk saarede, men han havde ingen Forfremmelse deraf, og var glad ved at han slap bort med Livet; saa siger Hallarstejn:

Pludselig Kampens Bulder
Raste, Fred var der ikke,
Tvende Konninger maatte
Helten paa een Gang skue.

Da havde Olaf Tryggvesøn jaget baade de Danske og de Svenske paa Flugt, saa som Stejn beretter:

Pile fløj, og paa Flugten

[1]) Ulven.

Drev han tvende Konger,
Sejren øged hans Ære,
Størst er Olaf af alle.

Og det gik ligesom Kongen havde sagt.

Kong Olafs og Erik Jarls Skifte.

251. Nu skal berettes, hvad Erik Jarl tog sig for, medens Kongerne sloges med Kong Olaf. Jarlen lagde først, som forhen fortaltes, til det yderste af Kong Olaf Tryggvesøns Skibe paa den ene Fløj; han lagde Jærnbarden ved Siden af Skibet, ryddede det, og hug det strax løs fra de andre; han lagde da til det næste, og slogs, indtil det var ryddet; Mandskabet begyndte da at løbe fra de mindre Skibe op paa Storskibene, men Jarlen hug dem løs efterhaanden, som de vare ryddede. De Danske og Svenske lagde sig da paa alle Sider i Skudvidde omkring Kong Olafs Skibe, men Erik Jarl laa bestandig sidebords ved Skibene, og brugte Hugvaaben; men efterhaanden som Folkene faldt paa hans Skibe, gik der strax andre op isteden af de Danske og Svenske, Blodsækkene, som havde udhvilet sig fra Strabadsen og ikke vare saarede; saa siger Haldor den Ukristne;

Skarpe Sværde og gyldne
Spyd om Ormen lange
Lød, da raske Helte
Længe Ufred øved;
Sønderpaa, man siger,
I den haarde Træfning
Yded svenske og danske
Krigere Jarlen Bistand.

Da var Striden baade haard og skarp, og der faldt mange af Kong Olafs Folk; saa vidt kom det tilsidst,

at alle hans Skibe vare ryddede uden Ormen lange; paa den havde hele den norske Konges Mandskab, som endnu mægtede at stride, samlet sig. Erik lagde da til Ormen med fem store Skibe; det omtaler Stejn:

Tredie Gang den bolde
Jarl fem Skibe førte
Hurtig frem mod Ormen
Og dens tapre Fører.

Jarlen lagde Barden Side om Side med Ormen; der blev da en meget skarp og frygtelig Strid med Hugvaaben, som Haldor beretter:

I en farlig Stilling
Kom da Ormen lange
Sværde stødte sammen,
Skjolde sonderskares;
Da ved Snogens Side
Sværdets Fører lagde,
Højen Barde, Sejer
Vandt ved Øen Jarlen.

Erik Jarl var i Forrummet paa sit Skib, og der var fylket med en Skjoldborg; der blev da baade stredet med Hugvaaben og stukket med Spyd og kastet med alt, hvad der hørte til Vaaben og kunde fattes med Hænderne; somme skøde Bueskud eller Haandskud; og saadan en Mængde Vaaben regnede paa Ormen, at man næppe kunde beskytte sig mod dem. Saa tykt fløj Spyd og Pile, da der laa Krigsskibe paa alle Sider af Ormen; men Kong Olafs Mænd bleve da saa rasende, at de sprang op paa Bordene, for at naae med Sværdene til Fjenderne og dræbe dem; men mange lagde ikke Ormen saa nær, at de kunde naaes med Hugvaaben, thi de fleste fandt det haardt, at have med

Kong Olafs Kæmper at gjøre, men Nordmændene tænkte ikke paa andet end bestandig at gaae fremad for at dræbe Fjenderne; der vare da mange, som gik lige ud over Borde, thi af Hidsighed og Heltemod agtede de ikke andet, end at de strede paa slet Mark, og mange sank ned mellem Skibene med deres Vaaben; dette omtaler Halfred Vanraadeskjald:

Krigerne i det haarde
Møde trængte hidsig
Frem, og ned fra Ormen
Saarede sank mange;
Længe Ormen vil slige
Helte savne, hvor den
Skrider til Kamp, om end en
Ypperlig Drot den styrer.

Af de Islændere, som da vare med Erik Jarl paa Barden, nævnes Skule, en Søn af Thorstejn Egilssøn, Vigfus Vigaglumssøn og Torfe Valbrandssøn. Der var da ogsaa en Nordmand fra Herlandene, som hed Find Eyvindssøn; nogle sige at han var finsk [1]) af Æt; det siges, at han var den behændigste Bueskytte, og skød vissest af alle i Norge; han havde gjort Ejnar Tamberskælvers Bue. Ejnar stod i Krapperummet paa Ormen, og skød derfra om Dagen med Bue; han skød haardest af alle. Ejnar skød en Piil til Erik Jarl, der fløj i Enden af Roret oven over Jarlens Hoved saa haardt, at den gik i lige til det Baand, som var bundet om Skaftet. Jarlen saae til den, og spurgde sine Mænd, om de vidste, hvo der skød saa haardt; og lige i det samme kom en anden Piil saa nær Jarlen, at den fløj

[1]) lappisk.

mellem Armen og Siden paa ham, og tilbage i Hovedfjællen saa haardt, at Spidsen stod ud. Da sagde Jarlen til Find Eyvindssøn: „Skyd den store Mand i Krapperummet!" „Nej!" svarede Find, „den Mand kan jeg ikke skyde, thi han er ikke bestemt til Døden, men det kan være, at jeg kan faae Buen beskadiget for ham." Find skød da en Piil, som traf midt paa Ejnars Bue, i det han spændte den paa det haardeste tredie Gang. Buen gik sønder med et højt Brag. Da sagde Kong Olaf: „Hvad brast der saa højt?" „Norrig af eders Haand, Konning!" svarede Ejnar. „Nej saa stort var Braget dog ikke," sagde Kongen, „thi Gud monne raade for mit Rige, og ikke din Bue; tag nu min Bue og skyd med den!" Kongen kastede da Buen til ham. Ejnar tog Buen op, og trak den strax frem for Piilspidsen; da sagde han: „For veg, for veg er den Vældiges Bue;" han kastede da Buen tilbage til Kongen, og tog sit Skjold og sit Sværd og stred med Mandighed.

252. Kong Olaf Tryggvesøn stod i Løftingen paa Ormen, og skød hele Tiden stundum Bueskud stundum Gafliner og bestandig to ad Gangen. Det sagde alle, som vare der tilstede, baade hans Venner og hans Uvenner, og ligesaa de, som have samlet de paalideligste Efterretninger om de Begivenheder, som der foregik, at de ikke havde kjendt nogen, som havde stredet mandigere end Kong Olaf Tryggvesøn; det omtaler Halfred:

Folk, som vidt have faret,
Sige, at ej de funde
Taprere Mand end den i
Striden muntre Olaf.

Kong Olaf har haft det forud for de fleste Konger, at

han gik saa let kjendelig i Slagene, at ingen vidste Exempel paa, at nogen Konge saa aabenbarligen har viist sig i Kampen for sine Modstridere, saa stor Overmagt, som han havde at stride imod. Kong Olaf viste derved sin Kjækhed og Høimodighed, at alle kunde see, at han ingen Fare skyede; saa siger Halfred Vanraadeskjald:

Vretters uforsagte
Fjende, som værgede store
Lande, ingensinde
Kampens Rædsel skyed;
Med en retfærdig Sag de
Blanke Spyd han rødned,
Der, jeg hørte, voxte
Sværdes Tummel for Fyrsten.

Men jo klarere og tryggere Kongen viiste sig i Kampen, des større Frygt og Rædsel opvakte han, som Halfred bevidner:

Hver en Mand under Solen
Bange var for den gjæve
Modige Tryggves Søn, thi
Frygted Stridens Mænd da.

Kong Olaf saae frem i Skibet, at hans Mænd svang Sværdene idelig, og hug tidt, men at Sværdene ikke bede; han sagde da højt: „Hvi svinge I saaledes Sværdene uden Eftertryk, da jeg seer, at de ikke bide for eder." Man svarede: „Baade ere vore Sværde, Herre! sløve og meget søndrige." Da gik Kongen ned fra Løftingen i Forrummet, og lukkede Højsædes Kisten op; derud af tog han mange blanke og meget skarpe Sværde, som han gav sine Mænd. Men da han tog ned med den højre Haand, saae nogle, at der randt Blod

ned underfra Armskinnen, men ingen vidste, hvor han var saaret. De, som stode i Forrummet og Stavnen, værgede sig længst og drabeligst, thi baade vare disse de udvalgteste Kæmpere, og Bordet var der høiest. Men da Mandefaldet begyndte at tiltage paa Ormen, faldt først Besætningen midt paa Skibet baade af Saar og Udmattelse, og det er et almindeligt Ord, at, hvis disse tapre Folk havde mægtet fuldkommen at værge sig, vilde Ormen seent være bleven tagen; saa siger Halfred:

Vanskeligt var det Folk at
Rydde den mægtige Konges
Lange Skib, hvis varme
Side Blodet væded,
Medens den herlige Fyrstes
Mænd med Sværd det værged;
Tapre de sig viste,
Fældte Fjenders Mængde.

Da det blev tyndt omkring Masten paa Ormen, forsøgte Erik Jarl at bestige Skibet, og kom virkelig op selv femtende paa Ormen. Da kom Kong Olafs Svoger Hyrning imod ham med en Trop Folk, og der blev en haard Kamp imellem dem, thi Hyrning stred paa det djærveste; saa siger Hallarstein:

Hyrning de hidsige Fjender,
Haarde Saar tilføied,
Folk med Kjækhed strede,
Mægtigst er Olaf af Konger.

Udfaldet af deres Kamp blev, at Erik Jarl maatte springe tilbage paa Barden, men de Mænd, som havde fulgt ham, bleve deels dræbte, deels saarede. Hyrning

blev meget berømt af dette Angreb, som Thord Kolbejnsson beretter:

Paa de blodige Hjælme
Blanke Sværde raste;
Megen Hæder Kongens
Djærve Mænd da vandt sig,
For vil Himlen vakle
Hyrning! end den glemmes.

Da Erik Jarl var kommen ned paa sit Skib, sagde Kong Olaf: „Hvad! kastede I nu Jarlen ned af Ormen?" De sagde, at saa var skeet. „Det var en mandig Daad," sagde Kongen, „det kunde man ogsaa vænte, at ej vil Jarlen overvinde os, saa længe han har Thor i Stavnen paa sit Skib." Dette hørte mange, ogsaa Erik Jarl. Men efterdi nu en stor Deel af Mandskabet paa Barden var falden, og de fleste af dem, som vare i Live, vare haardt saarede, lagde Erik Jarl til Land, og ligesaa gjorde de Danske og Svenske; Høvdingerne holdt da Raad, hvorledes de skulde bære sig ad. Da sagde Erik Jarl: „Dette er en evig Skam, som vil blive omtalt, saa længe de nordiske Lande ere beboede, om Olaf Tryggvesøn ikke bliver overvunden af os, da vi have en utallig Hær, og han har ikkun eet Skib, paa hvilket endog meget af Mandskabet er faldet; gjører nu saa vel, Danekonning og Sveakonning! at I give mig en betydelig Mængde Folk, for at jeg kan hævne min Fader, og befrie os alle sammen fra denne Vanære, thi saa vil det gaae, som jeg for sagte, at alle vi Høvdinger ville faae et vanærende Rygte paa os, og de især, som ere de mægtigste, hvis Kong Olaf nu undslipper med sine Mænd." Da Erik Jarl endte sin Tale, roste mange den; Kongerne og

Jarlen overtalte denne Sag, og de bleve da enige om, at de skulde give Jarlen en Mængde Folk, at han kunde igjen lægge til Ormen; Jarlen skulde da eje Ormen lange og alt det Bytte, som fandtes der, men enhver af dem sin tredie Deel af Norge, hvis han kunde overvinde Kong Olaf Tryggvesøn. Men da denne Beslutning var antagen med fast Aftale, da beredte den hele danske og svenske Hær sig paany, de opmuntrede sig da, og tilskyndte hverandre, og sagde, at de skulde aldrig ophøre, førend de havde overvundet Kong Olaf Tryggvesøn.

253. Erik Jarl førte da Ligene og de Saarede af Barden, og besatte den igjen med usaarede og udhvilte Folk, som han udvalgde af de Danske og Svenske. Somme sige ogsaa, at Jarlen har da lovet at lade sig døbe, om han fik Ormen taget, og til Beviis herfor anføres, at han bortkastede Thor, og satte et Crucifix op i Stavnen paa Barden isteden. Da Jarlen havde rustet sit Folk, sagde han til en viis Mand og stor Høvding, som var der tilstede, Thorkel Høje, Sigvald Jarls Broder: „Ofte har jeg været i Slag, men aldrig før har jeg truffet saa tapre og stridbare Mænd, som de, der ere paa Ormen, og aldrig har jeg seet et Skib, der var saa vanskeligt at tage som Ormen; eftersom du nu er den viseste af alle, maa du give det bedste Raad, du kan udfinde til at tage Ormen." Thorkel svarede: „Ej kan jeg give et Raad dertil, som kan være fuldkommen sikkert, men jeg vil sige, hvad der synes mig rimeligst til at hjælpe: du skal tage store Træer og lægge dem fra dit Skib op paa Ormen, saa den kommer til at hælde; da vil det blive eder lettere at bestige den, naar dens Bord ikke ere højere end

de andre Skibes; om dette Raad ikke hjælper, kan jeg intet give. Jarlen gjorde nu efter Thorkels Raad.

Kong Olafs og hans Kæmpers Modtilberedelser.

254. Medens denne Raadslagning og Stand var i Striden, bade Kong Olafs Mænd igjen, at han skulde paa nogen Maade søge at komme bort; de sagde, som sandt var, at de vare mest i Fare, naar han var tilstede, men udlode sig med det Haab, at alle hans Mænd, som vare der, vilde faae Fred og Livet af hans Fjender, saasnart disse vidste, at han var borte. De sagde ogsaa, om han heller vilde det, at det vilde endnu godt kunde lade sig gjøre at heise Seilene paa Ormen, og seile ud paa Havet op efter Flaaden. Men Kongen svarede paa samme Maade, som før, at han ikke vilde flye for sine Fjender, saa længe han havde sit Skib i Behold; han sagde, at det ikke vilde være ret gjort af ham; „thi end tykkes det mig uvist," sagde han, „at de faae taget Ormen, saalænge der ere saa mange raske Helte til dens Forsvar." Medens de talte om dette, roede den samme vendiske Snekke, som havde ligget eensom ved Land om Dagen, og der, som før blev sagt, havde, inden Slaget begyndte, lagt til Samtale med Kongen, igjen til Ormen. Mændene, som vare paa Skibet, fæstede sig bag ved Løftingen paa Ormen, og tilbøde Kong Olaf, at de vilde gaae op paa Ormen, og stride med ham. De sagde, at de gjerne vilde falde der med Kongen, eller komme bort med ham, om Skjæbnen saa vilde. Kongen sagde: „Det nytter mig ikke, at I gaae op paa Ormen, og strider med os, men det kan hændes, at det vil komme mig til Gavn, at I blive liggende paa

samme Sted, hvor I have ligget i Dag." De roede da tilbage, og lagde sig igjen for Anker.

Erik Jarl lægger anden Gang til Ormen lange.

255. Erik Jarl lagde til Ormen anden Gang, saasnart han var færdig, og hele den danske og den svenske Flaade lagde da igjen til Strid mod Kong Olaf Tryggvesøn; de Svenske stak da Stavnene mod Ormen, men hele Hærens Mængde laa i Skudvidde fra Nordmændene, og skøde uafladelig paa dem. Jarlen lagde igjen Barden sidebords til Ormen, og gjorde et meget heftigt Angreb med det friske Mandskab, hvormed han da havde besat Barden; han sparede sig heller ikke selv i Striden, ligesaa lidt som de der endnu vare tilbage af hans egne Mænd; saa siger Haldor:

Jarlens modige Mænd sig
Ej i Kampen skaante,
Selv mod Helten du fired, det
Fjordrige Land da vandt du,
Da din Barde, o Kriger!
Du paa Havet førte
Raskt til Ormen lange,
Vel bemandet var Skibet.

Kong Olaf og hans Mænd værgede sig med den største Tapperhed og Manddom, saa at det ikke kom stort videre med Mandefaldet paa Ormen, saalænge de ikke vare trætte, men de dræbte mange af deres Fjender, baade af dem paa Jærnbarden og paa de andre Skibe, som havde lagt til Ormen. Eftersom Angrebet endnu faldt Erik Jarl vanskeligt, lod han hidse store Træer op paa Barden, og lod dem falde over paa Ormen lange; og det er et al-

mindeligt Ord, at Ormen vilde ikke være bleven tagen uden ved dette Middel, som Thorkel den Høje havde raadet til; dette omtaler Hallarstejn:

Kampens barske Vækker
Bød sine Mænd at fælde
Store Bjælker paa Ormen
Lange, da voxte Kampen;
Aldrig den ætstore Erik
Ellers havde i Striden
Ormen vinde kunnet,
Størst var Olaf paa Jorden.

Da de store Træer bleve lagte paa det ene Bord af Ormen, begyndte den at hælde meget, og der faldt da mange paa begge Sider; men da Besætningen, som forsvarede Ormen, formindskedes, forsøgte Erik Jarl atter at bestige den, men fandt en haard Modtagelse. Da Kong Olafs Stavnboer saae, at Jarlen var kommen op paa Ormen, trængte de tilbage i Skibet til Forsvar imod ham, og gjorde ham en skarp Modstand; men da der nu vare saa mange faldne paa Ormen, at Bordene vidt omkring vare ganske øde, begyndte Jarlens Mænd paa mange Steder at gaae op, men alt det Folk, som endnu stode til Forsvar, søgte tilbage i Skibet, hvor Kongen var. Det omtaler Haldor den Ukristne, at Jarlen da opmuntrede sine Folk:

Da fremskyndte den muntre
Fyrste sine raske
Krigere, og med Olaf,
Trængte de agter i Skibet;
Da trindt Hadelands kjække
Konnings Skib de havde

Skuder lagt, og Venders
Morder vidt det rydded.

Det fortælles, at Thorstejn Oxefod var i Forrummet bag ved Løftingen; han sagde til Kong Olaf, da Jarlens Folk paa det hidsigste trængte op paa Ormen: „Herre!" sagde han, „maa enhver nu gjøre, hvad han kan?" „Hvorfor ikke det!" sagde Kongen. Thorstejn slog da med sin knytte Næve een af Jarlens Mænd, som sprang op paa Bordet ved ham; han traf ham yderst paa Kinden saa haardt, at Manden fløj langt bort i Søen, og døde strax; derefter blev Thorstejn saa rasende, at han greb Sejlstangen og slog med. Men da Kong Olaf saae det, sagde han til Thorstejn: „Tag dine Vaaben, Mand! og værg dig med dem, thi Vaaben ere til, at man skal bruge dem i Striden, og ikke dræbe sine Modstandere med Hænderne allene eller med Træer." Thorstejn tog da sit Sværd, og stred derned paa det mandigste; da var Kampen endnu en Stund meget hidsig i Forrummet. Kong Olaf skød fra Løftingen Gafliner eller Spyd baade haardt og tidt; som Hallarstejn beretter:

Hvast fra Løftingen skød den
Stridbare Konning, Brynjer
Brast, og siden den lange
Drage paa Folk saaes øde.

Da Kong Olaf saae, at Erik Jarl var kommen i Forrummet paa Ormen, skød han til ham med tre kortskaftede Kesier [1]), men de gik ikke som sædvanlig, thi han plejede ikke at forfejle det Maal, han skød efter; men ingen af disse Kesier traf Jarlen; den første fløj udenfor hans

[1]) et Slags Kastespyd.

højre Side, den anden ligesaa udenfor den venstre Side; den tredie fløj frem i Skibet over Jarlens Hoved. Da sagde Kongen: „Saa skød jeg aldrig før fejl af nogen, stor er denne Jarls Lykke; det vil Gud, at han skal nu have Norges Rige; det er heller ikke underligt, thi jeg troer, at han nu har gjort en Forandring om Stavnboerne paa Barden; det gaaer nu, som jeg sagde i Dag, at han vilde ikke sejre i vort Skifte, saa længe han havde Thor i Stavnen." Eftersom der nu vare komne saa mange af Jarlens Folk op paa Ormen, som der kunde være paa Skibet, og hans Skibe laae paa alle Sider uden om Ormen, faldt der nu i en kort Tid mange af Kong Olafs Kæmper, skjønt de baade vare stærke og tapre; der faldt begge Brødrene, Kongens Svogre Hyrning og Thorger, Vikar af Tiendeland og Ulf den Røde, og mange andre raske Helte, som efterlode sig et berømmeligt Eftermæle. Kolbjørn Stallar havde værget Stavnen med flere af de forreste. Han havde klædt og væbnet sig ganske paa samme Maade som Kongen, i den Agt, om det kunde behøves, derved at yde Kong Olaf nogen Beskjermelse. Men da Kong Olafs tapreste Folk i Forrummet begyndte at falde, gik Kolbjørn op i Løftingen til Kongen, og man kunde da ikke let kjende, hvo af dem der var Kongen, thi ogsaa Kolbjørn var en særdeles stor Mand og smuk af Udseende. Der fløj da en saadan Mængde Vaaben til Løftingen, at alle Kong Olafs og Kolbjørns Skjolde vare ligesom beplantede med Pile. Men da Jarlens Mænd trængte tilbage i Løftingen, syntes dem, at der kom saa stort et Lys over Kongen, at de ikke kunde see imod det, og da Lyset aftog, saae de ingensteds Kongen.

